

**PRIMERA APROXIMACIÓ A LA ZONA
PRIORITÀRIA**

**INFORME FUNDACIÓ BOFILL
MARÇ - 1997**

INICIATIVA COMUNITARIA URBAN

INTRODUCCIÓ

Tal com expressestem en l'enunciat del treball, aquest document està pensat i estructurat com una aproximació a la zona prioritària del projecte URBAN.

El territori que configura la zona URBAN ha estat en moltes ocasions objecte d'estudi de les diferents problemàtiques que li són característiques. Es per aquest motiu que hem cregut convenient presentar, com a punt de sortida, un resum de les dades i les problemàtiques contemplades en els diferents estudis que se'ns han facilitat.

A partir d'aquí són dos els eixos que centren bàsicament les anàlisis portades a terme. Per una part, dibuixar de la manera més acurada possible, i en funció de les dades que ens ha estat possible obtenir, el perfil del col·lectiu de persones que viuen a la zona, no solament a nivell global i de barris, sinó tenint en compte la unitat urbana de l'illa. Això ha possibilitat remarcar de manera més precisa els punts en els quals es poden concentrar els col·lectius amb més edat i que viuen sols, els que tenen el nivell d'instrucció més baix, les llars amb un nombre més elevat de persones, etc. En aquest mateix sentit hem cregut important tenir en compte i analitzar els col·lectius de persones que estan ubicades en les zones que, dins el context del programa URBAN, viuen a les zones urbanes qualificades com a "zones d'enderroc".

Per altra part, tenint en compte que el programa URBAN té com objecte una dinamització integral i que en la zona hi són presents diferents entitats i col·lectius que de manera més o menys encertada i amb més o menys incidència també hi estan actuant, hem portat a terme entrevistes amb els responsables de la majoria d'aquestes entitats. Cal remarcar que aquest aspecte era un dels interessos primordials dels diferents professionals que treballen en el programa URBAN.

Aquests són els aspectes contemplats en aquest primer informe-diagnòstic de la zona prioritària del programa URBAN. El seu objectiu principal és aportar elements que ajudin per una part a conèixer de manera més acurada la zona, i per una altra a aportar elements que desvetllin la reflexió i la revisió de tota la tasca que s'està portant a terme.

RESUM DE LA SITUACIÓ JA CONEGUDA

INTRODUCCIÓ AL MARC TEÒRIC

El propòsit del treball que a continuació exposem és el d'esbossar alguns elements i algunes qüestions que permetin realitzar-se una composició de lloc al respecte de la realitat sociològica de la zona que concentra l'actuació del Projecte URBAN. La nostra voluntat ha estat no tan sols la de procurar un retrat descriptiu de les condicions socio-econòmiques i demogràfiques dels barris corresponents, sinó també la de dur a terme un cert esforç interpretatiu que permeti dibuixar algunes línies estratègiques d'anàlisi que facilitin la comprensió i l'explicació de les raons del perquè d'aital situació. De qualsevol manera el que aquí s'intenta és presentar una mena d'estat de la qüestió l'any 1991, susceptible d'esdevenir un referent comparatiu útil per a l'ulterior procés d'investigació pretesament interdisciplinària engegat arran de les demandes requerides pel desenvolupament del Projecte URBAN.

Malgrat que hem tractat d'emfatitzar l'anàlisi dels barris classificats com a prioritaris (La Pau, La Salut, Sant Joan de Llefià i Sant Antoni de Llefià), no sempre la disposició de les dades (en la seva majoria referents a l'agregat del territori d'actuació) ens ho ha permès, i en qualsevol cas la formació social que aquests estructuraven no és comprensible en si mateixa, sinó sempre en interrelació amb els processos i dinàmiques en els que s'hi troben inserits. En aquest sentit, sovint hem hagut de recórrer al tractament i a la construcció de dades relatives també a l'anomenada Zona d'influència del projecte i a la seva comparació amb les del conjunt del municipi badaloní.

Les fonts bibliogràfiques consultades han estat les següents (en tots els casos ha centrat la nostra atenció aquelles dades que millor podien ajudar-nos a fer entendre la situació de la zona l'any 1991):

- Proyecto URBAN: Serra d'en Mena. Una iniciativa Comunitaria*, 1995.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Proyecto de la Serra d'en Mena*, Vol. I i II.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Aproximació a la realitat socio-econòmica de Badalona*, 1994.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Perfil sociodemogràfic Badalona*, 1990:
 - Vol. XVII: *Primera aproximación al barrio La Salud*.
 - Vol. XX: *Primera aproximación al barrio La Paz*.
 - Vol. XXVII: *Primera aproximación al barrio San Juan de Llefià*.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Memòries 1995*.
 - UBASP: La Salut.
 - UBASP: La Pau.
 - UBASP: Llefià.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Badalona amb el 2000 a l'horitzó*, 1991.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Censos de població i habitatges de 1991. Taxes d'activitat*, 1994.
- AJUNTAMENT DE BADALONA (dir. COSTA, J.), *El barri*, 1987.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Observatori del mercat laboral*, 1995.
- FUNDACIÓ JAUME BOFILL, *El barri de La Salut: Situació i problemàtica de l'habitatge*, 1989.

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DELS BARRIS UBICATS A LA ZONA PRIORITARIA.

• SITUACIÓ GEOGRÀFICA I DESCRIPCIÓ URBANÍSTICA: LA SERRA D'EN MENA.

El municipi de Badalona abasta 20,9877 km² del marge esquerre del delta del riu Besòs, entre els turons de la Serra de Marina i el mar Mediterrani. L'alçada d'aquests turons és inferior als 500 metres, però el seu emplaçament, a escassa distància del mar, origina una gran pendent solcada per torrents estacionals. Entre els turons i el mar s'alcen uns turons de quaranta a noranta metres que, si bé abans marcaven la línia costanera, actualment es troben completament edificades. La Serra d'en Mena és la primera d'aquestes estribacions a la vora esquerra de la desembocadura del riu.

El creixement del Municipi de Badalona, paral·lel al dels municipis que limiten amb la ciutat, ha provocat que la Serra d'en Mena, abans frontera natural entre les ciutats de Badalona i Santa Coloma, hagi esdevingut un espai sociològicament homogeni i unitari on conflueix específicament part significativa de l'anomenat creixement socio-demogràfic i urbanístic. (Adhuc en l'actual moment històric de desenvolupament socioeconòmic no resulta caduc fer menció de la tesi marxiana articulada entorn al concepte d'*història natural*¹.)

D'aquesta manera, la configuració urbanística actual de la zona que ens ocupa és resultat d'un procés en el que han convergit, d'una banda, les característiques topogràfiques del territori, i, de l'altra, la falta de planificació i l'especulació del sòl, fruit de l'accelerat creixement motivat principalment per les grans onades immigratòries encetades els anys cinquanta.

Es a partir d'aquest anys quan la immigració es multiplica i van sorgint, amb rapidesa i absoluta improvisació, barris nous, carrers irregulars i estrets, habitatges, grups de barraques, etc. a un ritme vertiginós, sense cap mena de racionalitat urbanística. Es tracta en tot cas de construccions adaptades tant al perfil orogràfic característic dels constants desnivells de la zona, com a l'edificació indiscriminada d'habitatges que sovint es realitzaren prèviament al traçat dels carrers.

La massificació de la població arribà a tals extrems que s'ocuparen gran part dels patis interiors de les illes, amb construccions totalment anàrquiques a les que s'accedeix a través de passadissos i passatges. Aquest fet ha implicat una absència gairebé absoluta d'espais lliures i zones verdes.

Un gran nombre de les edificacions, sobretot les més antigues, són d'autoconstrucció i la majoria d'elles han estat aixecades amb materials de poca qualitat, tot provocant, en l'actualitat, seriosos problemes d'habilitat en general i higiènic-sanitaris en particular.

¹ Efectivament, Marx diferenciava el concepte de naturalesa històrica del d'*història natural*. Mentre que el primer referiria a la configuració sociohistòrica del medi natural, el segon remetria al procés mitjançant el qual les característiques geogràfiques específiques d'un territori acaben determinant en bona part el desenvolupament del perfil sociològic característic de la formació social corresponent.

Les deficiències de la planificació no només han afectat l'entramat dels carrers, sinó també al sector dels equipaments. Els principals problemes detectats refereixen al seu nombre i ubicació: el fet d'haver estat construïts amb posterioritat a la resta del barri, ha comportat que sovint es trobin a llocs poc adequats pel que fa a la seva comunicabilitat i que sempre siguin insuficients donada la manca de disponibilitat d'espais lliures a urbanitzar.

Igualment, cal destacar com l'estructura viària abans descrita ha provocat un significatiu aïllament d'aquest barris respecte de les vies de comunicació més importants de la ciutat (entre d'altres motius, per la dificultat d'accés a la zona dels diferents mitjans de transport públic) i, en general, dels nuclis nodals d'articulació estratègica metropolitana.

Tot plegat, i com ampliarem posteriorment, els fluxos de població a integrar socialment excedeixen les pròpies possibilitats infraestructurals i de serveis de què disposa la ciutat, i en concret els "barris prioritaris", per tal d'oferir un marc adequat de canvi i millora de les condicions de vida. Aquest fet implica l'emergència de grups socials que van situant-se a la zona marginal que suposen la situació i el risc d'exclusió social: Es en aquest sentit que parlem de perifèria de la perifèria.

• DELIMITACIÓ ADMINISTRATIVA DELS "BARRIS PRIORITARIS"

El macroterritori que geogràficament, sociològicament i urbanística anomenem Serra d'en Mena es divideix entre dos ajuntaments seguint l'antiga línia divisòria d'aigües. El límit administratiu d'ambdós municipis passa per la cresta de la Serra d'en Mena, actuals carrers Circumval·lació i Lepant de Badalona. A la part corresponent al municipi badaloní, l'àmbit territorial del projecte abasta els Districtes quart i cinquè de la ciutat (on s'engloben els barris La Salut, Sant Joan de Llefià, Sant Antoni de Llefià i Sant Mori de Llefià) i un barri (La Pau) pertanyent al Districte segon.

Cada Districte té un Edil com a responsable municipal i es divideix en barris merament administratius a efectes estadístics que, degut a l'abrupta orografia del terreny, solen subdividir-se en dos barris veïnals (alt i baix), amb les seves respectives Associacions de veïns. L'Ajuntament reconeix aquestes associacions com a interlocutores a partir de l'aprovació l'any 1991 del Reglament de Participació Ciutadana.

Concretament, s'ha marcat una Zona prioritària (situada dins l'anomenada Zona d'influència) a l'hora de portar a terme les diferents línies d'actuació que contempla el Projecte URBAN: els barris veïnals La Pau, La Salut Alta, Sant Joan Alt i la zona nord de la Ronda de Sant Antoni.

APROXIMACIÓ A LA REALITAT SOCIO-DEMOGRÀFICA DE LA ZONA PRIORITARIA

• INDICADORS DEMOGRÀFICS

Evolució de la població: Població de dret i població de fet

A grans trets, en els deu darrers anys (de 1981 a 1991) l'evolució de la població de la definida Zona URBAN no ha estat gens uniforme. Hi coexisteixen situacions de creixement, com és el cas de Sant Antoni de Llefià (que augmenta en uns 1300 els seus habitants) o el de Sant Joan de Llefià (que incrementa el seu volum poblacional en poc més de 500 efectius), amb situacions de decreixement: cas de La Pau, que en aquests deu anys per poc més de 100 habitants, i, sobretot, de La Salut, que disminueix la seva població en pràcticament 5300 efectius.

Una possible lectura de l'heterogeneïtat evolutiva de la població d'aquest barris donaria compte del biaix que poden suposar les dades recollides sobre la *població de dret*. Efectivament, si bé, d'una banda, és cert que les massives onades migratòries que tingueren lloc fonamentalment durant els anys seixanta i setanta han acabat provocant una congestió urbanística tal que actualment ha significat pràcticament una manca total d'espais edificables, d'altra banda, no ho és menys que en els darrers anys s'ha produït un nou increment de la immigració (principalment magrebí i paquistaní) sovint no censada, que en ocasions ha anat ocupant els habitatges d'antics propietaris residents. Aquests propietaris, juntament amb alguns joves emancipats amb un poder adquisitiu superior a la mitjana, han anat traslladant-se a d'altres barris o ciutats donant lloc a una significativa renovació de l'estructura poblacional. Val a dir que l'arribada d'aquesta població immigrant ha implicat ara com ara una possible font de regeneració poblacional, no només pel que fa al nombre absolut d'efectius, sinó també pel que suposa l'anomenada *inèrcia poblacional* generada arran de l'arribada de joves en edat fèrtil. Igualment, en els darrers anys s'ha constatat una aflluència important de famílies d'ètnia gitana procedents d'altres ciutats del cinturó industrial, degut sobretot al desplaçament promogut per les grans obres d'infraestructura que s'han anat realitzant darrerament en l'Àrea Metropolitana de Barcelona. I aquesta arribada bé ha hagut de suposar, com en el cas anterior, un efecte catalitzador sobre la natalitat.

En tot cas, un fenomen que sí s'ha detectat oficialment és la generació de noves estratègies d'edificació que ha tingut lloc a causa de la concentració massiva de la població d'aquests barris. Com veurem més endavant, s'han parcel·lat les illes per mitja de l'obertura de passadissos i passatges interiors, s'han construït barraques i altres tipus d'infrahabitatges (les "andrunes"), s'han habilitat improvisadament golfes i soterranis, aixecat tabics per dividir els pisos entre varies famílies, etc. I cal advertir que aquest no es tracta d'un procés conclòs i que, en aquest sentit, ha d'ésser especialment tingut en compte a l'hora d'orientar oportunament les actuacions urbanístiques previstes.

En definitiva, tot ens fa pensar que, malgrat el decrement general de la població de dret que evidencien les dades estadístiques, la població de fet molt probablement ha romàs, quan no estable, si en lleuger i mantingut creixement. Certament, en ser l'habitatge la unitat bàsica de recollida de dades que proposen el Padró i el Cens, resulta particularment fàcil que s'escapin de la comptabilització oficial aquells sectors de la

població que no tenen legalitzada la seva residència ni registrada en el Cadastre la seva llar².

Origen de la població de la Zona prioritària

Per analitzar la procedència de la població d'aquests barris, hem de fer ús de les dades que ens proporciona el Padró de 1986, ja que l'actualització del 1991 no considera aquesta variable. Així, hem de tenir present que aquestes poden presentar una considerable desviació respecte de l'actual situació, donades, d'una banda, la nova onada immigració (fonamentalment magrebi) i, de l'altra, l'augment de la població nascuda a Catalunya.

En % sobre el total de la població de cada barri i de Badalona:

	S. Joan Ll.	La Salut	La Pau	S. Antoni Ll.	Badalona
Catalunya	50,39	49,31	47,67	51,57	58,81
P. València	0,72	0,95	0,69	1,14	1,23
Andalusia	28,21	31,16	34,44	24,46	22,29
Galícia	1,58	1,32	0,71	2,00	1,22
Aragó	1,28	1,03	0,83	1,97	1,44
Castella-M.	4,11	3,66	4,13	4,76	3,08
Castella-Ll.	2,89	1,97	1,61	3,86	2,40
Múrcia	2,07	2,84	1,45	2,71	2,95
Extremadura	5,60	5,35	6,12	5,04	3,80
Altres	3,13	2,53	2,34	2,50	2,77

Comparativament, aquestes dades mostren el pes significativament superior que posseeix la població immigrant en el conjunt dels barris que ens ocupen en relació al del total del municipi. (Recordem, a més, que aquesta diferència hauria de veure's incrementada si tenim present el gruix de població immigrant no censada que ha absorbit la zona prioritària en els darrers anys.)

Població total i densitat

Com veniem dient, en aquests barris, i sobretot en els prioritàris, s'ha produït una significativa concentració poblacions. Així ho corroboren, tot i amb les limitacions abans esmentades, les dades sobre densitat de l'actualització de 1991 del Padró Municipal: la Zona prioritària alberga un total de 24.033 habitants (el que suposa l'11% dels 217.736 efectius que comprèn la ciutat de Badalona) que ocupen un 1,7% de la superfície total del municipi. Això significa una densitat de 67.169 hab./km², considerablement superior

² Aquest correctiu caldrà tenir-lo en compte per a tots el comentaris realitzats posteriorment al respecte de les dades demogràfiques d'aquests barris basades en registres oficials.

a la que presenta el total del territori URBAN (52.017 hab./km²) i molt per sobre de la manifestada per Badalona (10.374 hab./km²).

Malgrat que la zona URBAN d'atenció més immediata no abasta la totalitat dels barris administratius que centren l'actuació prioritària, exposem a continuació les xifres de població i densitat (de 1991) per a cadascun d'aquests:

	POBLACIÓ	HAB./KM ²
S. Joan Llefià	16.941	66.592
La Salut	18.427	41.409
La Pau	5.112	51.377
S. Antoni Llefià	16.040	39.990

Estructura de la població

Pel seu nombre d'habitants i, sobretot, per l'homogeneïtat que presenta l'estructura poblacional en el conjunt dels barris que conformen el total de la zona URBAN, podem considerar el territori d'actuació com a "una ciutat dins de la ciutat": En aquest sentit convé destacar que el gran volum de població jove és una característica comuna de l'estructura demogràfica del territori del projecte i de la ciutat de Badalona (tot i que aquest fenomen es dona d'una manera més accentuada en el primer cas). Efectivament, a grans trets i segons les dades de l'actualització de 1991 del Padró, la població del global del territori URBAN de menys de 24 anys representa el 41,40% dels efectius totals, mentre que aquesta xifra disminueix fins un 38,8% en el cas del municipi badaloní. El mateix passa en desagregar en les categories d'"infants" i "joves" aquest grup poblacional, tot i que si bé en el primer grup la diferència entre els dos territoris és relativament significativa (22,86% i 20,8%, respectivament), en el segon aquesta és mínima (18,54% i 18%, respectivament). Per la seva part, el segment de població major de 65 anys és molt minoritari, ja que es redueix a només un 7,88% del total a la zona d'actuació i a un 10,4% a Badalona.

Així doncs, tal i com ho verifiquen les dades, el territori objecte del nostre estudi reuneix unes característiques de població que el diferencien força de la mitjana catalana i espanyola: d'una banda, el fet que la majoria de les persones tinguin menys de 30 anys (gairebé un 50%) i, de l'altra, el poc pes demogràfic de les majors d 65 anys. Les peculiaritats inherents a aquest repartiment de la població per segments d'edat hauria de ser un factor clau per poder establir correctament les prioritats de les actuacions estratègiques del projecte, sobretot si s'aprecia la joventut del territori en tant que una de les seves principals potencialitats. En aquest sentit la promoció d'actuacions específiques convenientment adreçades a aquest sector de la població pot ser un element important a l'hora de possibilitar en el territori una tendència cap a la integració en el seu entorn.

Tot i que, com ja s'ha advertit més amunt, la zona d'actuació prioritària del Projecte URBAN no comprèn la totalitat del territori dels diferents barris administratius, presentem seguidament les dades referents a l'estructura poblacional de cadascun d'ells i de Badalona per grups d'edat.

En % sobre el total de cada barri i de Badalona (de l'actualització del Padró de 1991):

	65 ó més	45-65	25-44	15-24	0-14
Badalona	10,4	21,0	29,8	18,0	20,8
S. Joan Llefià	6,1	17,2	32,8	18,5	25,4
La Salut	9,9	22,3	27,4	20,2	20,1
La Pau	6,8	20,4	28,4	21,4	23,1
S. Antoni Llefià	8,3	22,3	29,9	18,1	21,5

• INDICADORS SOCIO-LABORALS

Una altra variable a tenir en compte a l'hora de considerar les "necessitats" més immediates d'una població és la situació en què es troben els grups en edat laboral. En la mesura d'aquesta afirmació, cal considerar l'anàlisi de la distribució de la població activa i del nivell d'atur, així com de l'evolució d'ambdós indicadors. Les dades que facilitem tot seguit han estat extretes de l'elaboració que l'Institut d'estadística de Catalunya realitzà sobre la informació recollida pel Cens de 1991 i per l'INEM entre 1992 i 1993.

ZONA URBAN	1991	1993
TOTAL ACTIUS	32.296	32.516
DESOCUPATS	6.733	7.160
TAXA D'ATUR	20,80%	22,02%
 BADALONA	 1991	 1993
TOTAL ACTIUS	93.076	92.394
DESOCUPATS	19.410	16.215
TAXA D'ATUR	20,80%	17,55%

Tant el total de la zona URBAN com el conjunt de la ciutat de Badalona presentaven l'any 1991 una situació laboral caracteritzada per un alt percentatge de desocupats. En ambdós casos la taxa d'atur se situava prop d'un 21%. No obstant, val a dir que són els barris classificats com a prioritaris els que presenten una major desviació (a l'alça) respecte de la taxa d'atur del conjunt dels barris que conformen la globalitat de la zona d'actuació del projecte URBAN. Així, barris com La Pau, La Salut i Sant Joan Llefià registren un percentatge d'aturats del 20'9%, 22'7% i 22'4%, respectivament, mentre que l'únic barri que no centra cap línia d'actuació prioritària (Sant Mori Llefià) té la taxa d'atur més baixa de la zona URBAN (18'4%).

L'any 1993 la taxa d'atur a la ciutat de Badalona va ser significativament inferior a la de l'any 1991. Aquest decrement pot sobtar a primer cop d'ull si tenim en compte que la situació de recessió econòmica assolí, en termes generals, el seu màxim grau l'any 1992. Per tal d'aclarir aquesta aparent incoherència se'ns ocorren diverses interpretacions:

En primer lloc, cal fer referència al descens que entre aquests anys experimentarà la població activa badalonina. Aquest decrement creiem que pot haver estat motivat per una fuga de la població en edat activa (envelliment generalitzat de la població) no compensada per una incorporació de la població a la vida activa. Aquesta no incorporació pot explicar-se (i aquí es posarien de manifest els efectes de la recessió), d'una banda, atenent a un fenomen de retardament del calendari com és l'allargament del període dedicat als estudis (allargament que possiblement respon a la pretensió dels diferents grups socials de *revaloritzar el capital escolar*), o, d'altra banda, fent referència a la manca de motivació que porta a un sector important de la població femenina a romandre fora de la vida activa (en aquest sentit, fóra interessant poder disposar de dades al respecte de l'evolució en aquests anys de la categoria "feines de la llar").

Tot i que aquest darrer fenomen (la desmotivació creixent d'un sector de la població *fonamentalment* femení que obstaculitza la seva incorporació en l'àmbit actiu³) per força s'ha de trobar present en el conjunt dels barris que delimiten el territori URBAN, fóra oportú sospitar que és la jove estructura d'edats d'aquests barris (gairebé el 50% de la seva població té menys de 18 anys) l'encarregada en aquest cas de compensar tot eventual decrement en el total d'actius que pogués derivar-se d'aital motiu. En aquest sentit, seria interessant comparar l'índex de reemplaçament d'ambdós territoris (indicador que dona compte de la relació que s'estableix entre la població en procés d'abandonament de l'edat activa i el col·lectiu de joves en edat de propera incorporació). Hem d'afegir que, degut a les condicions socioeconòmiques d'aquests barris, els joves que hi viuen, i a diferència del que succeeix amb els del total del municipi, no solen allargar més enllà de l'educació primària el seu període d'escolarització, de manera que aquest efecte de calendari no suposa cap impediment per a la seva inserció immediata en la vida activa. (Aquest punt serà tractat més endavant.)

En segon lloc, cal apuntar el fenomen no menys important de la reducció de la taxa d'atur a la ciutat de Badalona entre els anys 1991 i 1993. Aquesta disminució pot haver estat causada per la demanda de força de treball originada per l'impuls que sobre les reformes urbanístiques de la ciutat i de la perifèria de Barcelona donà la preparació dels Jocs Olímpics, així com pels grans projectes d'infraestructura urbana de la Badalona de l'any 2000. Ha estat en aquests anys quan s'ha engegat la reestructuració de la xarxa viària (construcció del Segon Cinturó, dels Laterals de l'A-19 i de la Gran Via Nord), l'acabament urbanístic del polígon de Montigalà-Batlòria (amb la consegüent creació de gairebé 5000 llocs de treball), la recuperació i reordenació de la Façana Marítima i, en general, tota la construcció i remodelació urbanística que va suposar la denominació de Badalona com a subseu olímpica. Lligat a la creació de llocs de treball originada per totes aquestes inversions en infraestructures trobem també la significativa generació d'ocupació provinent del desenvolupament paral·lel del sector terciari. I, tot plegat, convé tenir present com l'extensió del nou tipus de contractació laboral afavoreix en aparença la creació de nova ocupació, quan, en sentit estricte, el que sovint s'acaba facilitant no és sinó la formalització de formes precàries de treball prèviament existents.

³ Per veure en quina mesura aquest sector no és *totalment* femení, resultaria interessant observar fins a quin punt la categoria "joves en servei militar" és en aquests barris especialment significativa respecte la del total del municipi.

Deturem-nos en aquest punt. Certament, aquesta justificació del perquè del descens del nombre de desocupats a Badalona podria aparèixer com a contradictòria amb la interpretació abans proposada al respecte del fenomen del decreixement del total d'actius al municipi. Si augmenta de manera important durant aquests anys la demanda de treball, per què persisteix la desincentivació de bona part de la població a l'hora d'incorporar-se a l'activitat? A aquestes alçades no som capaços sinó d'apuntar algunes possibles línies de resolució d'aquesta aparent contradicció. Primerament cal diferenciar entre els efectes sobre l'ocupació i l'estructura de la població activa que genera una dinàmica estructural com és la recessió econòmica existent en aquests anys (desmotivació tant alhora d'inserir-se en la vida activa com de formalitzar a l'INEM la situació d'atur) i la creació puntual de llocs de treball que permet la conjuntura econòmica vertebrada entorn a l'any dels Jocs. En aquest sentit, la generació concentrada d'ocupació pot perfectament conviure en un moment del temps amb la permanència d'una desincentivació per entrar en l'activitat de la població femenina i la gent jove (estudiants) motivada pel context general que determina la situació de crisi. I això ens porta a assenyalar, sense entrar en més detall, el que podria significar una altra via d'acostament al problema esmentat: l'estudi de la *feminització de la pobresa*.

I d'aquest darrer comentari es deriva tanmateix una possible explicació a l'important augment del nombre d'aturats que va experimentar en aquest període el territori URBAN. L'aïllament geogràfic i socioeconòmic (si és que ambdós es poden separar) d'aquesta zona respecte de la resta de la ciutat ha impedit en bona part que els efectes més directes de la conjuntura econòmica del 1992 s'hi manifestessin explícitament. Al contrari: pot apreciar-se com el nombre total de desocupats no deixa d'incrementar-se durant aquests anys. Ara bé, a aquest respecte cal no perdre de vista en cap moment una de les característiques que més i millor donen compte del tipus de formació social que configura aquests barris: l'*economia submergida*.

Tal vegada fóra útil d'analitzar l'arrelament que en aquests barris ha adquirit el fenomen de la informalització de l'ocupació des d'una doble vessant. D'una banda aquesta tendència sociolaboral derivada estructuralment del marc socioeconòmic articulat arran del qüestionament del model keynesià es troba intrínsecament lligada a la pròpia situació d'il·legalitat (i, en general, d'exclusió) en què es troba bona part de la població d'aquests barris; és concretament el que C. Prieto denomina *treball negre*. Paral·lelament, el progressiu transvasament d'ocupació del sector oficial de l'economia al soterrat d'aquests barris pot interpretar-se, d'altra banda, en tant que estratègia d'un gruix important de la població per tal d'assegurar una mínima font d'ingressos en l'actual conjuntura de recessió econòmica. En aquest sentit, aquesta tendència ha suposat en aquests anys una important vàlvula d'escapament de la tensió originada per la persistència d'un atur en bona mesura estructural. Sovint s'ha adduït aquest argument per tal de defensar la tesi segons la qual la desocupació no dispara la conflictivitat social degut precisament a l'existència d'aquest conjunt de treballadors submergits. En qualsevol cas, el contingut d'aquesta estratègia, inscrita en el que Prieto anomena *treball clandestí*, respon a un fenomen realment determinant en els nostres dies: la *flexibilització i precarització del mercat laboral*.

4 Per a un enfocament sociològic sobre el tema remetem al llibre de PRIETO, C. et alt. (1994): *Trabajadores y condiciones de trabajo*, Madrid, Ed. HOAC.

• INDICADORS D'ENSENYAMENT

Nivell d'Instrucció

Tot seguit presentem les dades percentuals referents al nivell d'estudis de la població URBAN (comparat amb el del conjunt de la ciutat) de 15 o més anys, segons l'actualització de 1991 del Padró Municipal.

	TERRITORI URBAN (%)	BADALONA (%)
No saben llegir/escriure	6'87	6'1
Primària incompleta	26'97	24'5
Primària fins a 5è EGB	30'29	29'6
Batxill. element./8è EGB	19'89	19'7
Oficialia/FP 1	6'05	5'9
Maestria/FP 2	2'77	3'1
Batxill. super./BUP/COU	5'23	6'9
Títol Grau Mitjà	1'18	2'3
Títol Grau Superior	0'75	1'9

Els comentaris que es desprenen d'aquesta taula anirien dirigits a constatar l'existència d'un alt percentatge d'analfabetisme total (població que no sap llegir ni escriure) i funcional (població sense els estudis primaris finalitzats) en el Territori URBAN (33'84%), en comparació amb la proporció, d'entrada molt elevada⁵, que presenta el conjunt del municipi (30'6%). Igualment, queda palesa l'escassa magnitud dels nivells alts d'escolarització de la població del Projecte (només un 1'93% supera el COU o la FP 2) respecte dels nivells que manifesta Badalona (més del doble percentual).

L'analfabetisme dels barris prioritaris es distribueix de la següent manera (dades de 1991):

Barri S. Joan Llefià	30'4%
Barri de La Salut	39'2%
Barri La Pau	38'7%
Barri S. Antoni Llefià	32'8%

Resulta especialment destacable l'alt grau d'analfabetisme existent als barris de La Salut i La Pau. La Salut és, a més, el barri que concentra una taxa d'atur més elevada.

A aquest respecte ens agradaria matisar tota realització d'eventuals hipòtesis que d'aquí podrien derivar-se. Sovint s'ha apel·lat a l'escassetat d'escolarització com a causa fonamental de la situació d'atur estructural. Podria aduir-se casos com el de La Salut per confirmar-ho. Ara bé, creiem oportú remarcar que són variables com la marginalitat i l'exclusió social i geogràfica que emmarquen de manera intrínseca tota situació

⁵ Dels 32 municipis de l'Àrea Metropolitana, Badalona ocupa el quart lloc amb la taxa d'analfabetisme més alta.

d'estructuralitat en l'atur les que condicionen en darrera instància la disposició de la població vers baixos nivells d'instrucció. A efectes metodològics, doncs, caldria analitzar com, d'una banda, l'exclusió i la marginalitat social (components del que podria construir-se com a variable de la desigualtat social) incideixen en els nivells educatius i, d'altra banda, com aquests nivells (que segons aquest model hipotètic se situaria en tant que simple variable intervinent) afavoreixen determinades situacions laborals, com l'atur estructural.

• LA PROBLEMÀTICA DE L'HABITATGE

El mercat espanyol de l'habitatge ha estat tradicionalment caracteritzat per una manca significativa de regulació i planificació per part dels poders públics. En abstracte, en la xarxa d'actors socials que han contribuït a generar el que podríem denominar la "mercaderia fictícia" de l'habitatge⁶, hi destaquen les relacions que s'estableixen fonamentalment entre els anomenats promotors públics i els promotors-constructors privats. Si bé la figura del promotor públic es fa necessària com a responsable de garantir l'exigència política i social de procurar un allotjament digne per a tots els ciutadans, de fet, en les darreres dècades les actuacions d'aquests no han comprès el cicle complet de la creació dels habitatges (des de la definició i preparació del sòl urbanitzable, fins a la seva promoció, construcció i administració). Efectivament, la preparació del sòl ha esdevingut una activitat creixent degut a l'escassetat d'aquest patrimoni, de manera que aquesta activitat ha arribat a ser prioritària en relació a la pròpia construcció dels habitatges, cedida en la seva pràctica totalitat als interessos de la promoció-construcció privada.

De fet, la sectorialització i assistencialització de la política social en matèria d'habitatge duta a terme al llarg dels anys 80 ha respost amb moltes limitacions a les necessitats existents (no existeix una oferta adequada de lloguer que suposi esforços inferiors al 30% de la renda i els mecanismes d'accés als habitatges de propietat no s'ajusten a les condicions econòmiques de la majoria dels demandants).

En el cas que ens ocupa, cal destacar com la transformació de sòl agrícola en sòl urbà i industrial urbanitzable soferta pels barris de la Serra d'en Mena i ocorreguda fonamentalment arran de l'arribada massiva d'immigrants els anys 60 i 70, tingué lloc en condicions d'una absoluta improvisació originada per la manca de planificació urbanística i enmig d'un marc preminentment especulatiu ocasionat en bona mesura pels interessos de propietaris i constructors. Tot plegat afavorí la creació d'un conjunt urbanístic caòtic, caracteritzat per l'existència d'un entramat d'estrets carrers amb grans desnivells, d'una alta densitat urbana, d'una escassetat de zones verdes, de dificultats d'accessibilitat territorial, de carències i inadequacions en els equipaments, d'habitatges d'autoconstrucció i de nul·la qualitat, etc.

⁶ K. Polany utilitza la idea de "mercaderia fictícia" en el seu llibre *La gran transformació* per explicar com al llarg del desenvolupament de l'economia de mercat el treball, el sòl i el diner foren socialment definits com a mercaderies. En aquest sentit, nosaltres apliquem el concepte al cas de l'habitatge perquè entenem que la seva entrada al circuit mercantil també va ser fruit d'una definició política.

Concretament, a partir de l'actualització de 1991 del Padró Municipal i d'alguns mostreigs realitzats posteriorment el 1992, es va calcular en un 18% el nombre d'habitatges de la zona d'actuació prioritària que no reunien condicions mínimes d'habitabilitat, incloent els infrahabitatges. Probablement les dimensions d'aquesta problemàtica són majors en l'actualitat degut a la manca de manteniment dels edificis i a la desocupació d'alguns habitatges. La ubicació de les barraques i altres formes d'infrahabitatge (xifrades al voltant d'un 3% sobre el total dels habitatges) es concentra especialment en passatges i passadissos (són les anomenades *andrums*), dels que a la Salut Alta s'han comptabilitzat 98 amb barraques situades als patis interiors dels blocs de pisos. A la resta dels barris de la zona URBAN el problema també existeix però en menor escala, encara que cal destacar la concentració de barraques del carrer Bellavista.

En relació al tamany dels habitatges, aquests es caracteritzen, especialment als barris de la zona prioritària, per les seves reduïdes dimensions. El problema d'habitabilitat que d'entrada implica aquest fet es veu agreujat per la concentració de persones que hi resideixen (s'ha arribat a comptabilitzar màxims de 12 persones *censades* per habitatge). En aquest sentit, cal observar que el nombre de persones per cada llar és, en general, superior a la mitjana de l'Estat Espanyol i al de cadascuna de les Comunitats Autònomes considerades per separat. A aquest respecte podriem afegir la següent matisació: moltes de les residències oficialment considerades unifamiliars s'han subdividit per tal de donar cabuda en el seu interior a diferents grups familiars, la majoria d'ells immigrants en règim de lloguer. Aquest fet, juntament amb el lloguer de pisos que genera la fugida d'antics propietaris a altres zones de la ciutat (gent jove i/o famílies que han aconseguit millorar la seva situació econòmica), pot ajudar a donar compte del baix nivell d'habitatges de propietat (tot i que molts d'ells són d'autoconstrucció) existent als barris urbanísticament més degradats (La Pau i La Salut) en comparació amb els nivells presentats pel conjunt de la ciutat.

Les dades (1992) referents a aquesta descripció són les següents:

TAMANYS DELS HABITATGES (Zona prioritària)

Menys de 40 m ² :	9%
Entre 41 i 60 m ² :	13%
Entre 61 i 90 m ² :	64%
Entre 91 i 120 m ² :	12%
Més de 120 m ² :	2%

MITJANA D'HABITANTS PER HABITATGE OCUPAT

Estat Espanyol:	2'25
Total Badalona:	3'29
Conjunt de territori URBAN:	3'38
Zona d'actuació prioritària:	3'50
Detallat per barris:	
Barri S. Joan Llefià:	3'53
Barri de la Salut:	3'32
Barri La Pau:	3'50
Barri S. Antoni Llefià:	3'34

PROPIETAT DE L'HABITATGE⁷

	SI (%)	NO (%)
La Salut	76'8	23'2
La Pau	69'6	30'4
Badalona	79'1	20'9

• POLÍTIQUES SOCIALS: ELS LÍMITS DE L'ASSITENCIALISME

Al llarg dels anys vuitanta les polítiques socials han estat implementades a partir de dos eixos fonamentals que sovint han entrat en mútua tensió: la *universalització* dels serveis socials (pròpia dels Estats benefactors socialdemòcrates plenament desenvolupats) i l'*assistencialització* de la prestació d'alguns d'ells (fruit de la racionalització de la despesa pública, conseqüència de l'anomenada crisi fiscal de l'Estat social). El cas que acabem de tractar (el problema de l'habitatge) és un clar exemple de les mancances i inconvenients que suposa per a una part de la població la pràctica assistencialitzada de la prestació social.

⁷ En aquest cas no disposem de les dades referents al barri de Llefià.

Concretament, la selecció de problemàtiques i d'individus objecte d'atenció social articulada als Districtes (2,4 i 5) que comprenen els barris d'actuació prioritària s'ha materialitzat, segons l'informe presentat el 1993 per les respectives UBASP, en el següent desglossament interventiu:

	LA SALUT	LLEFIÀ	LA PAU
-Casos atesos d'infància	104	139	78
-Beques de menjadors	13	34	16
-Casos atesos de famílies monoparentals	87	49	25
-Casos derivats als EAIA	5	7	10
-Ajuts econòmics:			
Habitatge	9	51	8
Diversos	32	85	10
-Casos atesos per problemes de deshauciamment	28	24	42
-Altes del PIRMI	31	73	24

Malgrat que aquestes dades poden resultar certament útils per als professionals avesats a tractar amb el gruix de les diferents problemàtiques en el context de les UBASP d'aquestes Zones, teòricament el seu tractament és espuri des del moment en què, en no disposar de l'estructura d'edats de la població de cada un d'aquests Districtes de l'any 1993 i, per tant, no poder relativitzar-se la intensitat i cobertura de l'impacte assistencialista en relació als nivells poblacionals dels grups als que es dirigeix, no es fa possible la comparabilitat entre les diferents demarcacions administratives.

En tot cas, tal i com posen de manifest les pròpies UBASP en els seus respectius informes de l'any 1995, no deixen d'apreciar-se unes significatives mancances de places i/o recursos-servis a cadascun dels territoris:

LA SALUT

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Beques de menjador			X
-Casal de Joves	X		
-Centre d'Esplai			X
-Llars d'infants públ.	X		

LLEFIÀ

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Residència assistida			X
-Residència minusvàlids			X
-Centres de dia			X
-Centre d'Acollida d'Urgències	X		
-Beques menjador			X
-Llars d'infants públ.	X		
-Beques per llibres			X
-Habitatges assequibles	X		
-Centre de dia Salut Mental			X

LA PAU

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Beques menjador		X	X
-Llars d'infants públ. o subvencionades	X		
-Centre de dia gent gran		X	X
-Residències gent gran			X
-Habitatges tutelats	X		
-Centres ocupacionals de formació integr. d'adults	X		X

A grans trets, pel que fa a l'estimació de mancances de recursos/serveis, poden destacar-se com tipologies prioritàries de serveis assistencials les següents: 1) Polítiques socials adreçades a l'atenció i promoció d'infants, adolescents i joves (justament el grup poblacional numèricament amb més pes en l'estructura social d'aquests barris). És el cas de les Llars públiques d'infants i dels Casals de joventut. 2) Serveis socials relacionats amb les polítiques d'habitatge (potenciació d'habitatges econòmicament assequibles o assistència tutelada de la llar).

En relació a la percepció de la mancança de places existent (sovint estretament correlacionada amb la de recursos/serveis, però en ocasions, donada l'absència de plena autonomia en la seva gestió i adjudicació per part de les UBASP de la Zona, coexistent amb situacions no explícitament identificades per la precarietat en la disposició de recursos materials), cal remarcar com les demandes es concentren a l'entorn dels serveis socials que segueixen: 1) Política sanitària (concretament falten places a les residències assistides per a la gent gran i de minusvàlids, així com al Centre de Salut Mental de

Llefià). 2) Política de beques (fonamentalment dirigida als nens en edat escolar: beques de menjador i per a llibres).

• COMENTARIS GENERALS

Un cop presentat el marc general de referència a partir de les dades que hem compilat dels diferents barris que conformen el centre d'actuació del Projecte URBAN, creiem oportú prendre en consideració aquelles qüestions que podrien dibuixar a grans trets les línies interpretatives de la problemàtica que estem tractant en aquestes planes.

En aquest sentit, pensem que un dels trets més perceptibles d'aquests barris i que al nostre entendre hauria de ser clau per a la seva comprensió és l'existència d'una clara situació de marginalitat i d'exclusió de base fortament socio-econòmica que condiciona en darrera instància l'accés diferencial de les persones als recursos, tant en tipus com en quantitat. Efectivament, cal tenir present que a la nostra societat, molts grups i col·lectius queden sistemàticament desplaçats d'aquelles posicions que gaudeixen de reconeixement i prestigi i que confereixen seguretat. Com ja hem anat veient i ampliarem en endavant, aquest desplaçament pot ésser atribuït, entre d'altres, a factors com la falta de educació, de protecció social i laboral, d'informació o de relacions com les que ostenten les persones que s'hi troben plenament integrades

L'atur apareix indubtablement com una de les fonts principals de la desigualtat, i està estretament relacionat amb la pobresa i la marginació (car, l'exclusió social i geogràfica que pateix l'anomenada zona URBAN emmarca de manera intrínseca tota situació d'estructuralitat respecte el mercat de treball). Estem parlant, però, d'una marginació que va més enllà de l'àmbit econòmic, ja que pot manifestar-se també com a marginació en el pla polític, social i cultural: aquells que pateixen l'atur solen ser també aquells qui menys es mobilitzen i participen políticament, aquells qui estan menys integrats en xarxes de relacions socials susceptibles de proporcionar mobilitat i possibilitats de promoció personal, i els més allunyats dels recursos culturals, entre ells el sistema educatiu. I és que per a la majoria de la gent l'accés als recursos econòmics passa pel treball. Aquest, a més, és font d'altres tipus de recursos, perquè l'ocupació no només garanteix als treballadors/es uns ingressos periòdics, sinó també un món de relacions, uns drets -entre els quals es contempla el dret a ingressos futurs per jubilació- i un prestigi, a diferència d'aquells qui no tenen feina.

La consideració de la marginació és, doncs, ineludible en la mesura en què, des de l'accés desigual als recursos i al poder, es poden generar dinàmiques d'identificació col·lectives que troben la seva base tant en condicions de vida similar (identificació, en aquest cas, entre persones que viuen als mateixos barris, disposen més o menys dels mateixos diners, tenen una educació i unes pautes culturals similars, etc.) com en termes d'interessos i expectatives també properes. En qualsevol cas, creiem oportú advertir que, per tal de poder esbossar una composició de lloc al respecte de la realitat social de la zona d'actuació del Projecte Urban, potser fóra convenient fer un esforç per anar més enllà de l'anàlisi de l'estructura de la desigualtat d'aquests barris i desenvolupar, així, una perspectiva teòrica que permeti comprendre la seva articulació i significat en l'esdevenir quotidià de la vida concreta dels individus.

ANÀLISI DE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ

ANÀLISI DE LES DADES CENSALS

En aquest apartat de l'informe presentem l'anàlisi de les dades de l'actualització del Padró d'Habitants de 1995 de l'Ajuntament de Badalona, per a la zona prioritària. Aquest informe serà actualitzat amb altres dades, -ja sigui amb d'altres variables o informació sobre la zona d'influència i comparació amb el total de Badalona-, a mesura que les anem obtenint dels organismes municipals pertinents.⁸

Les dades de les que disposem fins al moment són les següents:

- Edat
- Sexe
- Nivell educatiu
- Nombre de membres a la llar
- Zona de residència (illa, barri)

ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ PER EDAT I SEXE

Els habitants de la zona prioritària que apareixen al padró són 22719, dels quals 11377 són homes i 11233 són dones⁹. Els homes representen el 50,1% de la població i les dones el 49,4%, i la relació de masculinitat és de 101,3 pel total de la població.

En l'anàlisi de la població per edats, en comparació al total de la població de Catalunya, la zona d'estudi mostra una piràmide més jove: la població de més de 65 anys només representa el 10% del total.

En l'anàlisi per edat i sexe veiem que en les edats més joves, de 0 a 9 anys, hi ha més homes que dones, encara que les diferències entre sexes són petitíssimes. De 10 a 14 anys la situació és la mateixa però amb el signe invertit, perquè el nombre de dones és lleugerament superior al dels homes.

Dels 15 als 39 anys hi ha més homes que dones, amb diferències importants en algunes franges d'edat en els percentatges: per exemple, de 15 a 19 anys els homes són el 52,1% de la població i les dones només el 47,7%; i de 30 a 34, els homes són el 51,7% de la població i les dones el 47,6%.

En el grup d'edat de 40 a 49 anys en canvi, són les dones les majoritàries, tot i que la diferència entre ambdós col·lectius és molt poc significativa (0,7%).

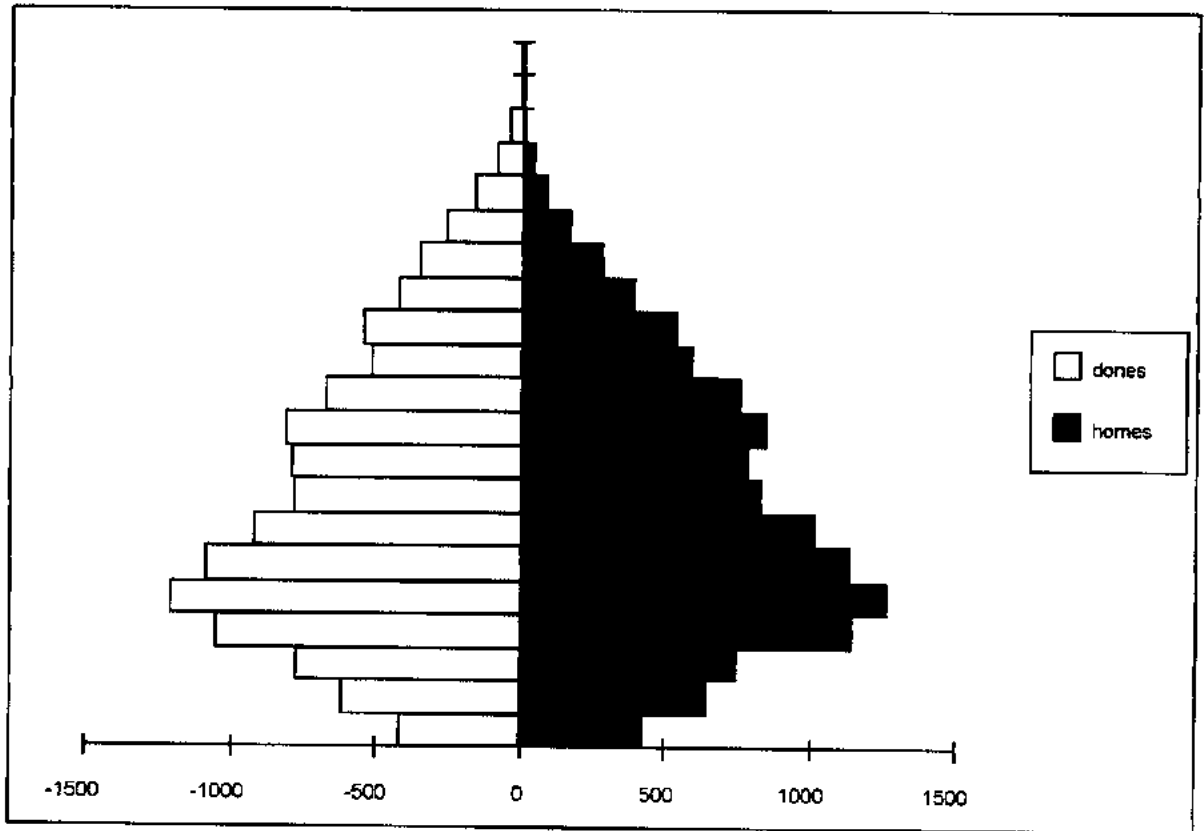
Dels 45 als 64 anys tornen a ser majoritaris els homes, amb diferències que van incrementant-se des dels dos punts de diferència del grup de 45 a 49 anys, fins als sis punts del grup de 55 al 59 anys, però que acaben sent molt poc importants en el grup de 60 a 64 anys on només hi ha un 0,3% de diferència entre homes i dones.

⁸ Les dades que aquí es comenten provenen d'informació parcial del padró actualitzada fins al final de 1995, reelaborada informàticament per poder treballar unitats censals més petites que les habituals. En alguns casos han pogut afegir-se petits errors als ja habituals en els padrons.

S'entén per illa una zona urbana delimitada per un conjunt de carrers, sense cap carrer al seu interior. Aquí s'han fet servir illes cadastrals i dintre de cada illa s'han identificat les diferents llars existents.

⁹ Hi ha 109 casos en els que no tenim informació sobre quin és el sexe de la persona.

Piràmide d'edats de la població en grups de cinc

Taula 1. Distribució de la població segons l'edat (grups de cinc)

EDAT	POBLACIÓ	PERCENTATGE
0-4	823	3,6
5-9	1245	5,5
10-14	1486	6,5
15-19	2147	9,5
20-24	2406	10,6
25-29	2156	9,5
30-34	1893	8,3
35-39	1580	7
40-44	1540	6,8
45-49	1620	7,1
50-54	1405	6,2
55-59	1083	4,8
60-64	1057	4,7
65-69	798	3,5
70-74	615	2,7
75-79	426	1,9
80-84	251	1,1
85-89	124	0,5

90-94	51	0,2
95-99	11	0,0
100-104	2	0,0
Total	22719	100

Taula 2. Distribució de la població segons l'edat i el sexe

EDAT	HOME	DONA	NO CONS
0-4	49,9	49,1	1,0
5-9	50,4	48,6	1,0
10-14	48,9	50,5	0,7
15-19	52,1	47,7	0,2
20-24	50,9	48,9	0,2
25-29	51,0	48,4	0,6
30-34	51,7	47,6	0,7
35-39	50,9	48,0	1,1
40-44	49,4	50,1	0,5
45-49	50,8	48,5	0,7
50-54	52,6	47,3	0,1
55-59	53,0	47,0	0,0
60-64	50,1	49,8	0,1
65-69	48,2	51,6	0,1
70-74	43,9	55,8	0,3
75-79	39,4	60,6	0,0
80-84	33,9	66,1	0,0
85-89	32,3	67,7	0,0
90-94	25,5	74,5	0,0
95-99	18,2	81,8	0,0
100-101	0,0	100,0	0,0
Total	50,1	49,4	0,5

A partir dels 65 anys són les dones les majoritàries en tots els grups d'edat. De fet les diferències percentuals entre homes i dones augmenten a grans passos a mesura que augmenta l'edat dels individus fins arribar al grup de 100 i més anys on només hi ha dones.

NOMBRE DE PERSONES QUE CONVIUEN EN LA MATEIXA LLAR

La primera dada significativa de l'anàlisi és que una tercera part de les persones de la zona viuen en llars de quatre membres. En segon lloc se situen les persones que viuen en llars de tres membres (20%), en quart lloc els que viuen en llars de cinc membres (16,7%) i en cinquè lloc les que ho fan en llars de dos membres (12,5%). Les persones que viuen en llars de més de cinc membres (14%) podem dir que tenen una presència prou important a la zona en comparació a l'estructura familiar actual de Catalunya.

Taula 3. Distribució de la població segons el nombre de que conviuen

NOMBRE PERSONES	PERCENTATGE
1	3,8
2	12,5
3	20,0
4	32,9
5	16,7
6	7,3
7	2,9
8	1,4
9	1,1
10	0,7
11	0,2
12	0,2
13	0,1
14	0,1
16	0,1
18	0,1
TOTAL	100

En canvi, el nombre de solitaris (3,8%) és inferior al de la mitjana de la Regió Metropolitana de Barcelona que es situava al 1990 en un 5,8%. D'aquests la majoria són dones, 56,5% i per edats trobem dos perfils: d'una banda la gent gran que forma el gruix d'aquest col·lectiu -13,4% tenen de 70 a 74 anys, el 12,6% tenen de 75 a 79 anys i el 16,8% de solitaris tenen de 60 a 69 anys, a més a més s'ha de destacar que gairebé la meitat de les persones de 95 a 99 anys de la zona, estem parlant de cinc persones, viuen soles (45,5%); d'altra banda, també estan representades de manera significativa entre els solitaris les edats de 25 a 29 anys amb un 10,3% i les de 30 a 34 anys amb un 8,5%.

Taula 4. Distribució per edats de la població segons el nombre de persones que conviuen

EDAT	NOMBRE DE PERSONES QUE CONVIUEN						TOTAL
	1	2	3	4	5	+ 5	
0-4	0,2	0,6	6,3	3,8	2,6	4,3	3,6
5-9	0,1	0,6	5,4	7,2	5,4	7,4	5,5
10-14	0,6	0,8	3,2	8,9	9,0	9,4	6,5
15-19	0,2	1,1	4,2	12,1	14,7	14,3	9,5
20-24	3,8	3,6	7,9	11,0	15,8	15,2	10,6
25-29	10,3	15,6	11,6	6,4	8,0	9,8	9,5
30-34	8,5	10	14,1	7,0	4,3	6,5	8,3
35-39	4,8	4,4	8,0	9,5	5,2	4,6	7

40-44	3,7	2,9	5,6	9,8	7,5	4,6	6,8
45-49	4,9	3,1	5,3	8,9	9,6	6,8	7,1
50-54	3,0	4,3	5,7	6,5	8,0	6,5	6,2
55-59	4,4	7,9	6,2	3,8	3,8	3,6	4,8
60-64	8,3	12,4	6,5	2,5	2,1	2,3	4,7
65-69	8,5	12,1	4,7	1,1	1,1	1,3	3,5
70-74	13,4	10,2	2,2	0,7	0,6	1,1	2,7
75-79	12,6	6,0	1,4	0,3	0,7	1,0	1,9
80-84	7,6	3,0	0,8	0,2	0,7	0,6	1,1
85-89	3,5	1,1	0,3	0,2	0,5	0,6	0,5
90-94	0,9	0,1	0,3	0,1	0,4	0,1	0,2
95-99	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
100 +	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	100	100	100	100	100	100	100

De l'anàlisi per edats de la resta de situacions destaquen els següents aspectes:

-Entre les persones que viuen en llars de dos membres estan per sobre de la mitjana les següents edats: dels 55 als 84 anys i, amb percentatges menors dels 25 als 34 anys i de 95 a 99 anys.

-Entre les persones que viuen en llars de tres membres estan per sobre de la mitjana les següents edats: de 0 a 4 anys, de 25 a 39 anys i de 55 a 69 anys.

-Entre les persones que viuen en llars de quatre membres estan per sobre de la mitjana les següents edats: de 0 a 24 i de 35 a 54 anys.

-Entre les persones que viuen en llars de cinc membres estan per sobre de la mitjana les següents edats: de 10 a 24, de 40 a 54 anys i de 90 a 94 anys.

-Entre les persones que viuen en llars de més de cinc membres estan per sobre de la mitjana les següents edats: de 0 a 29 anys, de 50 a 54 anys i de 85 a 89 anys.

NIVELL EDUCATIU

Les dades brutes mostren un alt índex d'analfabetisme -15,9% no saben llegir ni escriure-, aquesta xifra encara que disminueix molt si només tenim en compte la població de 15 o més anys, segueix sent força alta: 7,8%.

Gairebé la meitat de la població té el nivell d'EGB, ja sigui en grau 1 o 2, i només hi ha 199 casos d'estudis universitaris, és a dir, no arriba a l'1% de la població.

La xifra de la població que es situa al nivell de la primària incompleta és molt alta: 28,6%.

L'anàlisi del nivell educatiu segons el sexe dels individus posa de manifest que les dones estan sobrerrepresentades en els extrems de les categories, és a dir, tant en els nivells educatius més baixos com en els més alts. En el primer dels casos especialment en la categoria "no sap llegir ni escriure" i en la de "primària incompleta"; i en el segon, en la de "títol superior". En aquest darrer cas, tot i que el percentatge de dones amb títol universitari dins del total de la població femenina és poc important i molt similar al dels homes, si mirem el total de titulats superiors de la zona, que són 199, veiem com les dones són el 57,5% i els homes només el 42,5%.

Taula 5. Distribució de la població segons nivell educatiu i sexe

	HOME	DONA	TOTAL
NO SAP LL	13,2	18,7	15,9
PRIM. INC	27,9	29,2	28,6
EGB 1	30,3	28,1	29,2
EGB 2	18,1	15,3	16,7
FP 1	5,0	3,7	4,3
FP 2	1,9	1,4	1,6
BUP COU	2,8	2,6	2,7
T. G. MIG	0,6	0,5	0,5
T. G. SUP	0,3	0,4	0,4
TOTAL	100	100	100

En l'anàlisi dels nivells educatius de la població per edat es posa de manifest les següents situacions característiques:

-De 0 a 4 anys, com calia esperar, la majoria de la població no sap llegir ni escriure.

-De 5 a 9 anys passa el mateix però ja és significatiu un 11% amb la primària incompleta; i un 8.4% amb EGB1 i un 6.3% amb EGB2. (Aquestes dades que apareixen poden ser realment un error del Padró, perquè de 5 a 9 anys, forçosament totes les persones estan amb la primària incompleta).

-De 10 a 14 anys encara hi ha una tercera part de la població que no sap llegir ni escriure, una mica més de la meitat es situa al nivell de la primària incompleta i el 12.3% està a EGB1.

-De 15 a 19 anys la dada més significativa és que gairebé la meitat de la població està a EGB1 i hi ha un 7.5% a EGB2. Els que no saben llegir ni escriure han disminuït molt, 5.7%, però la xifra és preocupant, i encara és més important el percentatge de primària incompleta 36.6%.

-De 20 a 24 anys una quarta part de la població s'ha quedat amb estudis de nivell EGB1, el 42.4% tenen EGB2, un 10% té FP1 i gairebé el 8% es situa al nivell de BUP I COU. Així mateix queda el 9.4% que no ha acabat la primària i un percentatge petit d'analfabets.

-De 25 a 29 anys la majoria de la població, el 36%, està al nivell d'EGB2, gairebé una quarta part al nivell d'EGB1, el 14% a FP1 i el 10.3% a BUP i COU. Així mateix ha disminuït el percentatge de la primària incompleta, 6.1%) però es manté el dels que no saben llegir ni escriure respecte al grup d'edats anterior.

-De 30 a 34 anys destaca el fet que dues terceres parts de la població tenen EGB, ja sigui de nivell 1 o 2; Un 10.5% té el nivell de FP1 i un altre 10 % es reparteix entre FP2 i BUP i COU. Cal també assenyalar que torna a pujar el percentatge de primària incompleta, 8.6%, i també, encara que molt lleugerament el dels que no saben llegir ni escriure.

-De 35 a 49 anys el percentatge de població que ha assolit el nivell d'EGB1 es mou al voltant del 50%. Els altres nivells característics són el d'EGB2 que disminueix amb l'edat, i el de primària incompleta que augmenta amb l'edat. Cal assenyalar que en el grup d'edat de 35 a 39 anys hi ha un 5% de població amb FP1 percentatge que també va

disminuint a mesura que augmenta l'edat. Tot el contrari passa amb els que no saben llegir ni escriure que van augmentant.

-De 50 anys en endavant, la població es va polaritzant en el nivell de la primària incompleta - després dels 54 anys amb més de la meitat de la població en aquesta categoria-; i l'altre tret característic és l'augment sostingut del percentatge dels que no saben llegir ni escriure que en la població de 60 a 64 anys ja és d'un 20%.

Taula 6. Distribució de la població segons l'edat i el nivell educatiu

EDAT	NIVELL EDUCATIU							T.G. MIG	T.G. SUP	
	NO SAP LL	PRIM. INC.	EGB1	EGB2	FP1	FP2	BUP/C OU			
0-4	90,3	1,9	2,2	3,2	0,4	0,2	1,3	1,1	0,4	100
5-9	71,2	10,9	8,4	6,3	1,4	0,6	0,7	0,2	0,2	100
10-14	33,8	50,9	12,3	2,2	0,3	0,3	0,1	0	0,1	100
15-19	5,7	36,6	48,9	7,5	0,6	0,3	0,3	0,1	0	100
20-24	1,5	9,4	25,8	42,4	10,5	2,1	7,9	0,5	0	100
25-29	1,5	6,1	24,3	35,9	14	6,4	10,3	1,2	0,4	100
30-34	1,8	8,6	31,9	35,4	10,5	4,6	4,6	1,3	1,2	100
35-39	1,8	14,1	45,1	27,7	4,9	1,6	2,5	1,1	1,1	100
40-44	3,3	23,2	50,6	15,5	2,9	1,1	1,9	1	0,5	100
45-49	4,3	35,7	47,2	8,5	2	0,9	0,9	0,4	0,1	100
50-54	6,8	45,6	37,3	7,3	1,4	0,6	0,4	0,4	0,1	100
55-59	12,4	56,0	25,6	4,3	0,7	0,4	0	0,2	0,4	100
60-64	20,5	57	18,7	2,9	0,4	0,1	0	0,1	0,2	100
65-69	25,2	57,9	13,8	1,9	0,4	0,3	0,1	0	0,5	100
70-74	25	59,3	12,8	1,8	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	100
75-79	28,2	57,3	13,6	0,7	0	0,2	0	0	0	100
80-84	39,8	50,6	6,8	1,2	0,8	0	0	0,4	0,4	100
85-89	49,2	41,1	7,3	1,6	0,8	0	0	0	0	100
90-94	45,1	45,1	7,8	0	2	0	0	0	0	100
95-99	81,8	18,2	0	0	0	0	0	0	0	100
100 +	100	0	0	0	0	0	0	0	0	100
TOTAL	15,9	28,6	29,2	16,7	4,3	1,6	2,7	0,5	0,4	100

Sobre els estudis universitaris ja hem assenyalat que són molt minoritaris en el conjunt de la població estudiada. Només hem d'afegir que fet l'anàlisi per grups d'edat allà on són més significatius, al voltant de 1%, és en els grups d'edat de 25 a 44 anys pel que fa a les titulacions de grau mig i en el grups d'edats de 30 a 39 anys pel que fa a les titulacions de grau superior. Cal afegir, que en el cas dels grups més joves, de 25 a 34 anys hi ha més dones titulades que homes; i en els grups de 35 a 44 anys la situació és a l'inversa, hi ha més homes que dones.

Si fem la mateixa anàlisi tenint en compte el sexe de la població, cal assenyalat que sobretot a partir dels 35 anys es polaritzen les diferències entre homes i dones pels dos extrems dels nivells educatius: d'una banda les dones estan més concentrades que els

homes en els nivells educatius més baixos, i de l'altra tot i que aquests estudis són molt minoritaris també es concentren més que els homes en els estudis universitaris.

Una altra dada a destacar de l'anàlisi del nivell educatiu de la població segons l'edat i el sexe, és que hi ha un percentatge important d'analfabetisme en la franja d'edat dels 15 als 19 anys, percentatge que és més gran pels homes que per les dones: el 6,4% d'homes d'aquesta edat no saben llegir ni escriure i de les dones no en saben el 5%. Es a dir, del total d'analfabets d'aquestes edats els homes són el 58,5% percentatge més alt que el del total d'homes d'aquestes edats (52.1%).

En canvi en el següent grup d'edat, de 20 a 24 anys, l'analfabetisme és molt més reduït: un 1% entre els homes i a prop del 2% entre les dones.

El grup d'edat de 25 a 29 anys és el que mostra el percentatge global d'analfabetisme més petit, 1,5% i també l'absència de diferències significatives entre homes i dones.

En canvi, a partir dels 30 anys s'observen dos fenòmens: d'una banda, que el percentatge de les persones que no saben ni llegir ni escriure augmenta moltíssim amb el pas dels anys; abans dels 55 anys no arriba al 10% de la població, dels 55 als 59 és un 12.4%; dels 60 als 64 anys és el 20.5%; dels 65 als 74 es mou al voltant d'una quarta part de la població; dels 75 als 79 és el 28.2%, dels 80 als 84 anys és el 39.8%; dels 85 als 89 és situa en la ratlla de la meitat de la població, dels 90 als 94 és el 45%, dels 95 als 99 anys representa el 81.8% del total i al grup de 100 i més anys les dues integrants del grup no saben ni llegir ni escriure. De l'altra, que les diferències en el percentatge entre homes i dones també són cada vegada més grans amb l'augment de l'edat. Així mentre en el grup de 30 a 34 anys el percentatge dels analfabets és de 1.3 % entre els homes i del 2.3% entre les dones; en el grup de 50 a 54 anys la xifra pels homes és del 4.1% i la del les dones del 9.8% , de 55 a 59 anys el dels homes segueix sent baix, 5.1% i el de les dones ja és el 20%, i de 80 a 84 anys, mentre que dels homes un de cada quatre no sap llegir ni escriure, de les dones gairebé la meitat estan en la mateixa situació.

ZONA DE RESIDÈNCIA

L'anàlisi del territori estudiat el segmentarem ara en dos tipus d'unitats diferents per fer una anàlisi més permenoritzada dels fenòmens observats: parlarem dels barris i les illes que el componen i quines són les diferències que s'observen.

EL BARRI DE RESIDÈNCIA

A la zona prioritària del pla URBAN hi conflueixin part del territori de tres barris diferents de Badalona: La Salut, La Pau i LLefià. És aquest últim barri el que aporta més població al territori, 11097 habitants (48,8%), seguit de La Salut amb 7585 habitants (33,4%), i en darrer lloc La Pau amb 4037 habitants (17,8%).

La població d'aquests tres barris no mostra diferències en la distribució per sexe, però sí per edat, encara que en tots ells el grup de més pes és el de la població en edat "jove i adulta" (25-64 anys): els barris de La Salut i de La Pau mostren estructures més joves que el barri de LLefià; el 57,6% dels habitants de 65 o més anys de la zona prioritària pertanyen al barri de LLefià. El barri de La Salut es caracteritza perquè té el percentatge més alt d'habitants de 0-14 anys, gairebé tres punts per sobre de la mitjana del territori. El barri de La Pau es caracteritza pel grup d'edat de 15 a 24 anys, tot i que

el grup de més edat està molt a prop de la mitjana de la població. I, el barri de Llefià, ho fa per aquest grup de més edat, el de 65 o més anys.

Taula 7. Distribució per edats segons el barri de residència

	0-14	15-24	25-64	65 0 +	TOTAL
LA PAU	15,3	21,7	53,3	9,6	100
LLEFIÀ	13,9	19,9	34,4	11,8	100
LA SALUT	8,4	19,3	54,7	7,6	100
TOTAL	15,6	20	54,3	10	100

Analitzant el perfil educatiu de la població, trobem que els tres barris el tenen molt semblant però que els barris de La Pau i La Salut mostren, respecte de la mitjana total, un percentatge més alt de no saber llegir i escriure i d'EGB1; i, en canvi, Llefià mostra aquests percentatges més alts a tota la resta de nivells educatius.

En darrer lloc, l'anàlisi del nombre de persones amb les que conviu l'entrevistat també mostra algunes diferències entre barris. D'una banda, al barri de La Pau estan representades per sobre de la mitjana poblacional les llars més grans (cinc membres o més de cinc membres) i els solitaris, és a dir els dos extrems de la variable. I al barri de La Salut les situacions sobrerrepresentades són les de quatre i tres membres (aquesta darrera només una dècima per sobre de la mitjana poblacional). En canvi, al barri de Llefià, és més entenedor fer l'anàlisi a l'inrevés, perquè només les situacions de quatre i cinc membres estan per sota de la mitjana, és a dir, tota la resta de situacions de convivència són significatives respecte del conjunt poblacional.

Taula 8. Distribució per barris segons el nombre de membres a la llar

	1	2	3	4	5	6 o més	TOTAL
LA PAU	4,0	11,9	18,1	29,7	17,0	19,3	100
LLEFIÀ	4,3	14,1	20,5	31,2	17,3	12,6	100
LA SALUT	3,0	10,6	20,1	37,2	15,8	13,4	100
TOTAL	3,8	12,5	20,0	32,9	16,7	14,0	100

L'ILLA DE RESIDÈNCIA

Deixant de banda el barri, l'anàlisi per illes de residència de la població posa de manifest els nuclis més importants de la zona que detallem ara per ordre decreixent de població:

ILLA	POBLACIÓ	% del total
07999 (Z. BLOCS)	2243	9.9
715810	1285	5.7
7012	1141	5.0
7034	1020	4.5
7033	886	3.9
7015	821	3.6
7010	693	3.1
7031	665	2.9
7039	658	2.9
12010	635	2.8
7013	600	2.6
99907(S.BERTOMEU,1,1)	587	2.6
12011	563	2.5
12032	558	2.5

Tal com es pot veure en aquesta relació de les illes amb més de 500 habitants, la dada realment significativa és que l'illa 07999 té gairebé el doble de pes que la segona en importància del llistat. Alhora, també es constata que en aquestes 14 illes -el total d'illes de la zona és 58- viu una mica més de la meitat del total de la població de la zona.

Algunes illes mostren diferències prou significatives en la composició per sexes de la població respecte a la mitjana del territori:

	dones	homes
7016	66,7%	31,1%
7025	44,5%	55,5%
12019	54,5%	45,5%
12020	53,1%	43,8%
12033	43%	57%
99903	44%	54,8%
99904	57,9%	42,1%
99908	53,4%	46,6%
mitjana poblacional	49,4%	50,1%

Hem de tenir present que les illes amb un percentatge més alt de població femenina, també mostren una mitjana d'edat força alta en comparació a la població total, tret de l'illa 12020 que té una mitjana d'edat de només 34,8 anys.

Les illes amb una mitjana d'edat més alta, aquelles que la xifra es situa en quaranta anys o més, són:

10 L'illa 7058 apareix dividida en dues per la seva grandària; l'illa 7158 de la nostra anàlisi es correspon amb la 7058a i la 7058b està contemplada a la nostra anàlisi com a 7258. El mateix passa amb l'illa 7040, que en la nostra anàlisi es correspon amb la 7140 i la 7240.

-7011	40
-12033	40,1
-7041	40,7
-99904	41,8
-7016	49,2
-12019	52,8

La resta d'illes es mouen en el grup dels 30 anys, encara que l'illa 99902 està just al límit d'aquesta edat.

Mitjana d'edat de la població illa a illa (de menys a més)

Illa	mitjana d'edat
-99902	26,9
-07999	30
-99907	31,1
-99901	31,6
-7002	31,8
-7028	32,9
-7027	33,2
-7014	33,3
-12023	33,4
-7001	33,8
-7004	33,8
-12032	33,8
-7022	33,9
-7030	34,1
-7003	34,2
-7005	34,3
-12031	34,5
-12022	34,6
-12009	34,7
-7039	34,8
-12020	34,8
-7025	34,9
-7024	35,1
-7034	35,2
-12008	35,5
-12012	35,6
-99905	35,6
-7026	35,7
-7013	35,8
-7008	36
-7010	36
-7023	36
-7033	36

-12011	36
-12021	36
-7140	36,1
-12010	36,1
-99903	36,1
-7240	36,4
-7031	36,5
-7006	36,9
-99908	37,3
-7015	37,4
-7158	37,6
-7032	37,7
-7059	37,8
-7021	37,9
-7012	38,1
-99906	38,2
-7007	38,4
-7258	38,5
-7009	39
-7011	40
-12033	40,1
-7041	40,7
-99904	41,8
-7016	49,2
-12019	52,8

També hem d'assenyalar pel que fa a l'estructura poblacional per edats, que en referència al total de la zona, les illes mostren diferents concentracions per sobre de la mitjana poblacional en alguns grups d'edat:

- en el grup de 0-14 anys: 7004, 7028.
- en el grup de 15 a 24 anys: 7013, 7022, 12032.
- en el grup de 25 a 64 anys: 7240.
- en el grup de 65 o més anys: 7007, 7016, 7059, 7140, 12019, 99904.
- en els grups de 0-14 i de 15-24 anys: 7014, 7030, 12008, 12023, 12031, 99901.
- en els grups de 0-14 i de 25-64 anys: 7001, 7005, 7027, 7039, 07999, 99902, 99907.
- en els grups de 0-14 i de 65 o més anys: 7006, 7024, 7033, 12009.
- en els grups de 15-24 i de 25-64 anys: 7002, 7003, 7021, 12011, 12012, 12020, 99905.
- en els grups de 15-24 i de 65 o més anys: 7010, 7011, 7023, 7025, 7258, 12021, 99903.
- en els grups de 25-64 i de 65 o més anys: 7008, 7009, 7012, 7015, 7032, 7041, 12033.

Les illes 7031 i 7158, tenen sobrerrepresentats tots els grups d'edat menys el de 0-14 anys; a les illes 7026 i 7034 passa el mateix però amb el grup de 25-64 anys; i, a les illes 12010, 12022, 99906 i 99908 també però amb el grup de 15 a 24 anys.

Pel que fa al nombre de persones amb les que conviuen els habitants de la zona, a la majoria d'illes, igual que pel conjunt de la població la situació més característica dels individus és viure en llars de 4 membres. Només a les illes 7010, 7023 i 7026 la situació

més característica és viure en llars de cinc membres; a les illes 7027, 12008, 12020, 12021, 99901 i 99903 és fer-ho en llars de més de cinc membres; i a les illes 7016, 7028, 99906 i 99908 és fer-ho en llars de tres membres.

Si el que tenim en compte ara és el nivell educatiu de la població veiem que no hi ha grans diferències educatives entre les illes, perquè els nivells educatius predominants són EGB1 i la primària incompleta, però sí que s'entreveuen algunes tendències diferents.

El conjunt d'illes on el nivell d'EGB1 té el percentatge més alt i en segon lloc se situa el de la primària incompleta, seguint el perfil general de la població total, està format per les següents illes: 7001, 7002, 7003, 7004, 7009, 7010, 7012, 7014, 7026, 7030, 7034, 7059, 7140, 7240, 7258, 07999, 12010, 12011, 2012, 12022, 12023, 12031, 12032, 12033, 99903, 99907.

En segon lloc, tenim les illes amb la situació contrària, en primer lloc es situen els que tenen primària incompleta i en segon EGB1: 7005, 7006, 7007, 7008, 7011, 7013, 7015, 7021, 7022, 7023, 7024, 7025, 7027, 7031, 7032, 7033, 7039, 7041, 7158, 12009, 12020, 12021, 99901, 99902, 99904, 99908.

També hi ha unes illes en les que predominen els estudis d'EGB1 seguits tant pels de primària incompleta com pels d'EGB2: la 99905 i la 99906. I una altra, que es caracteritza pels estudis de primària incompleta seguits dels d'EGB2: la 12008. Hem de tenir present que aquesta última illa presenta una estructura poblacional per edats caracteritzada respecte al total de la població per les edats de 0 a 24 anys.

En darrer lloc, cal parlar de les illes 7016, 7028, i 12019 perquè en primer lloc es situen els que tenen primària incompleta i en segon els que no saben llegir ni escriure. Recordem, tal com hem assenyalat en l'anàlisi per edats, que les illes 7016 i 12019 mostren les mitjanes d'edat més altes (49,2 i 52,8 respectivament). Tot el contrari és el cas de l'illa 7028 que té una mitjana de 32,9 anys, perquè el col·lectiu de 0 a 14 anys és molt important (5 punts per sobre de la mitjana poblacional).

Com dèiem al començament malgrat aquestes semblances en el perfil de les illes podem parlar de tendències diferents si fem una comparança entre els percentatges que estan significativament per sobre de la mitjana poblacional. Així podem dir que hi ha determinades illes que mostren un capital cultural una mica més alt perquè malgrat ser majoritàries les situacions abans descrites, mostren percentatges significativament més alts que pel conjunt de la població en els següents nivells educatius:

-de titulats grau superior: 7002, 7008, 7012, 7016¹¹, 7025, 7030, 7032, 7059, 7158, 7258, 12011, 12022, 99905, 99908.

-de titulats grau mitjà: 7003, 7008, 7012, 7015, 7028, 7031, 7032, 7034, 7041, 7059, 7240, 07999, 12008, 12012, 12033, 99906, 99907, 99908.

-de titulats en BUP i COU: 7002, 7003, 7004, 7008, 7012, 7015, 7021, 7022, 7023, 7027, 7028, 7032, 7033, 7039, 7158, 7258, 12008, 12011, 12012, 12033, 99902, 99905, 99906, 99908.

-de titulats en FP2: 7012, 7013, 7014, 7016, 7022, 7023, 7024, 7025, 7026, 7027, 7031, 7041, 7059, 7158, 7258, 07999, 12008, 12010, 12011, 12022, 12032, 99901, 99905, 99906, 99907, 99908.

¹¹ Aquesta illa mostra un percentage altíssim en comparació amb la resta 13,3% (el del total de la zona és de 0,4%), no hem d'oblidar, però, que estem parlant de només 6 persones.

-de titulats en FP1: 7012, 7013, 7021, 7023, 7024, 7025, 7026, 7028, 7031, 7033, 7034, 7039, 7041, 7059, 7158, 7258, 07999, 12008, 12010, 12012, 12021, 99902, 99906, 99908.

A TALL DE CONCLUSIÓ

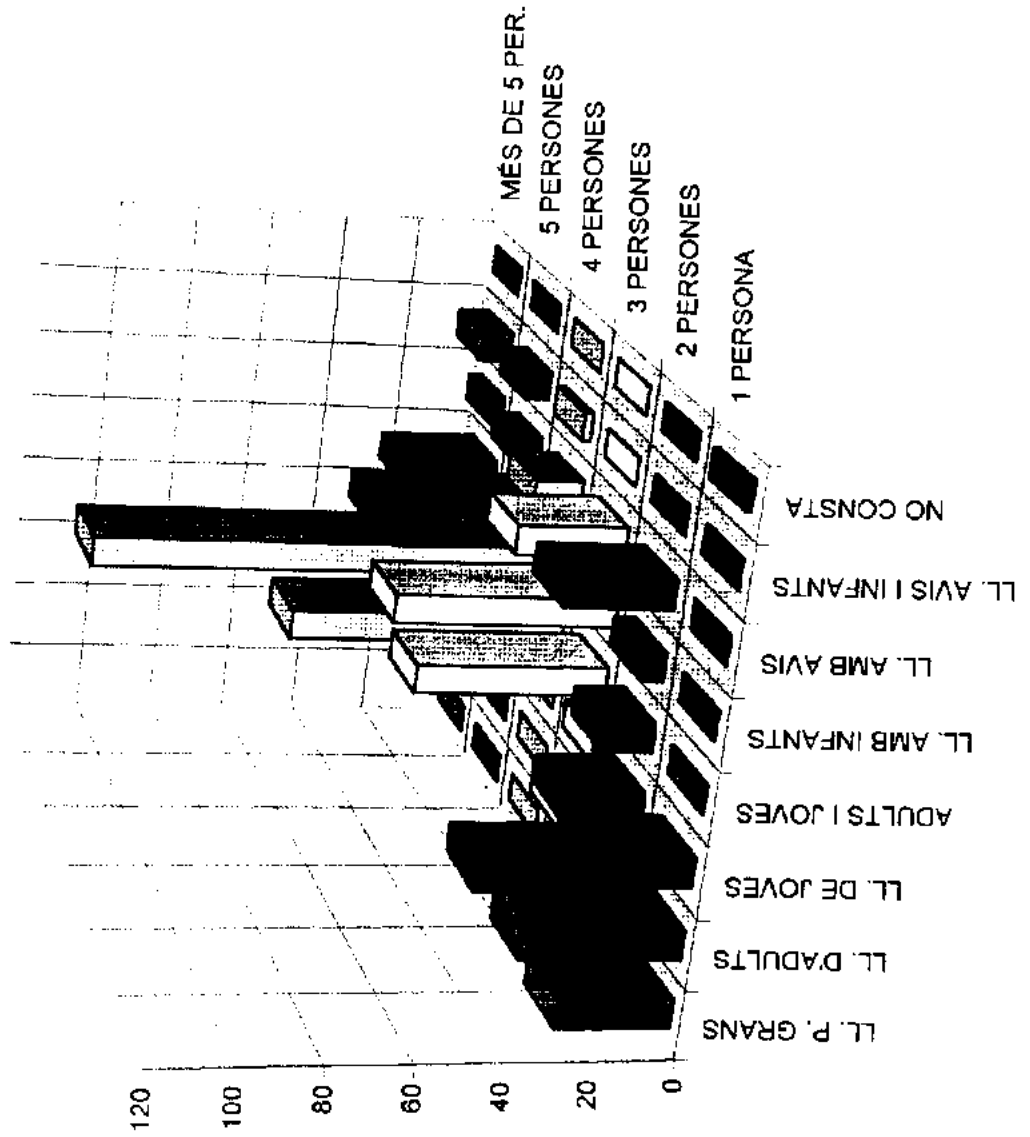
L'anàlisi de les dades dut a terme ens mostra una estructura poblacional jove en comparació amb la resta de Catalunya, però amb tendència a l'envelliment per la disminució del grup de 0-14 anys respecte del de 15-24 anys i per l'augment futur dels de 65 anys o més.

Respecte a les característiques de la població segons el sexe dels individus, l'únic tret a destacar és que a la zona estudiada, igual que a la resta de Catalunya, està canviant el perfil educatiu de la població per sexes. Tradicionalment les dones han mostrat i encara mostren en conjunt un nivell educatiu més baix que el dels homes, però entre les noves generacions aquesta situació sembla que s'està invertint perquè les dades comencen a mostrar lleugeres avantatges de les dones sobre els homes. Aquí, a la zona prioritària, el fenomen tot just s'apunta i es preveu d'evolució lenta, atès el baix nivell educatiu de la població de la zona.

En darrer lloc, només cal assenyalar que l'anomenada zona prioritària és una zona força homogènia internament, sense que això vulgui dir que no hi hagi trets diferencials entre les diverses illes o els barris que la componen, diferències que hem pogut veure en l'anàlisi duta a terme fins aquí.

ZONA 1 A 7	1	2	3	4	5	6	7	8	
TAMANY LLAR	LL. P. GRANS	LL. D'ADULTS	LL. DE JOVES	ADULTS JOVES	LL. AMB INFANTS	LL. AMB AVIS	LL. AVIS INFANTS	NO CONSTA	Nº TOTAL LLARS
1 PERSONA	27	36	12	0	0	0	0	1	75
2 PERSONES	25	36	19	12	5	26	0	0	125
3 PERSONES	0	7	1	47	54	27	0	0	136
4 PERSONES	0	0	0	69	119	12	2	0	202
5 PERSONES	0	0	0	17	42	6	6	0	71
MÉS DE 5 PER.	0	0	0	6	25	3	8	0	42
TOTAL	52	80	32	151	245	74	16	1	651

TIPUS DE LLAR EN FUNCIÓ DEL TAMANY (zones 1-7)

**LECTURA DE LA REALITAT DELS BARRIS I DEL
PROGRAMA URBAN QUE FAN LES DIFERENTS
ENTITATS**

COM ÉS VISTA I VISCUDA LA REALITAT DE LA ZONA I COM ÉS VALORAT EL PROGRAMA URBAN

L'objectiu que pretenem en aquest darrer punt de l'informe-diagnòstic, és senzillament aportar alguns elements que ajudin a la reflexió de **quina és la percepció quotidiana** d'alguns dels agents socials presents en els diferents barris, tant de la problemàtica que es viu, com de la manera que es porta a terme el programa URBAN i fins a quin punt s'hi senten implicats.

Volem deixar molt clars els límits d'aquest document. Per una part els límits que comporta en no ser contemplades totes i cada una de les entitats existents en els barris. Malgrat tot, no creiem que això comporti un dèficit substancial en el contingut. Per altra part, i de manera plenament conscient, hem optat per no portar a terme "una fitxa tècnica" de cada una de les entitats, ja que no es tractava de fer un recompte de les entitats existents (això es pot trobar fàcilment a l'Administració municipal), ni de fer un recompte de socis i activitats.

És en el context d'aquest marc que cal situar les entrevistes portades a terme a persones significatives de les diferents entitats. Aquestes entrevistes han estat estructurades en base a uns punts que fessin de fil conductor de cara a l'objectiu que ens proposàvem. Aquest punts s'han concretat de la manera següent:

- la vivència i els problemes més significatius que des de la seva situació tenen de la zona.

- quin coneixement tenen del programa URBAN i de les actuacions que porta a terme, i fins a quin punt els han "fet particeps" d'aquestes actuacions.

- quina valoració fan d'aquest programa i la possible incidència en la transformació del barri.

El col·lectiu d'entitats entrevistades presenta una heterogeneïtat que possibilita, per una part, diferents perspectives d'una mateixa problemàtica, i per altra, obrir un ventall més ample de diferents problemes.

Malgrat això difícilment es poden fer talls entre els diferents problemes que es presenten. Sempre trobes un fil que uneix uns tipus de problemes amb els altres.

En les zones urbanes que presenten unes característiques "pròpies", com és el cas de la Serra d'en Mena, i que són fruit d'unes circumstàncies socials, econòmiques i polítiques concretes és difícil deslligar la influència i la incidència que hi ha entre "continent i contingut"; és a dir, que aquests llocs amb unes característiques urbanístiques molt concretes i determinades, normalment són els llocs destinats a que hi visquin també uns col·lectius molt concrets i determinats, amb un bagatge problemàtic difícil de desbloquejar, si no es té present la necessitat d'unes actuacions integrals que en renovin tant el continent com el contingut.

RELACIO D'ENTITAS ENTREVISTADES:

Col.legi Miguel hernández

Col.legi Alexandre Gali

Caritas

Col.legi Feliu Vegues

Centre de Culte Sant Joan Baptista

Escola d'adults

Associació de Veïns La Salut

La Rotllana

Associació de Veïns La Pau

Hotel d'Entitats

ANSOL - Assessoria Jurídica

1016

PROGRAMA URBAN

"SERRA D'EN MENA"

BADALONA

FICHA RESUMEN DE REPROGRAMACION 1997-1999

FICHA RESUMEN

Nº FEDER:
Nº NACIONAL: VR 94 PC 006
Nº PROYECTO: 14 BADALONA
OBJETIVO: 2

DENOMINACION DEL PROYECTO: "SERRA D'EN MENA".

LOCALIZACION: BADALONA (BARCELONA)

CALENDARIO DE LAS ACTUACIONES

Fecha de inicio: 1-1-95
Fecha de finalización: 31-12-1999

INSTITUCION RESPONSABLE DEL PROGRAMA OPERATIVO:

Dirección General de Análisis y Programación Presupuestaria

INSTITUCIONES COMPETENTES:

AYUNTAMIENTO DE BADALONA.

FONDOS ESTRUCTURALES QUE INTERVIENEN:

FEDER
FSE

RELACION CON OTROS PROGRAMAS COMUNITARIOS

FSE - YOUTHSTART

REPARTO PORCENTUAL POR MEDIDAS

- **Mejora del medio ambiente urbano:** 32 %
- **Mejora del tejido económico:** 2 %
- **Mejoras sociales:** 35 %
Equipamientos sociales 17%
Programas sociales 18%
- **Actuaciones en materia de formación:** 31 %
Equipamientos de formación
Programas de formación 31%
- **Asistencia técnica:**

ORGANISMOS QUE PARTICIPAN EN EL DESARROLLO DEL PROGRAMA

- INEM.
- GENERALITAT DE CATALUNYA.
- DIPUTACION DE BARCELONA.
- FUNDACIO JAUME BOFILL.
- MANCOMUNIDAD DE MUNICIPIOS.
- ENTIDADES DE OCIO INFANTIL Y JUVENIL DE LA ZONA.
- ASOCIACION. DE PADRES DE ALUMNOS DE PRIMARIA Y SECUNDARIA.
- PARROQUIAS.
- ASOCIACION EMPRESARIAL PRONTO MODA.
- CARITAS.
- EMPRESAS DE LA ZONA.
- ASOCIACION DE COMERCIANTES.
- CENTROS DE FORMACION OCUPACIONAL PRIVADOS.
- AUPA'M.

Incluye cofinanciación de un régimen de ayudas: Si

¿Se ha notificado a la Comisión? No (Las ayudas no superarán en ningún caso los topes establecidos en la Comunicación 96 C 361 (DOCE 96/C de 6-3-96) que regula las ayudas de mínimos).

¿Incluye grandes proyectos (art. 11 Rgto. 4253/88)? No

¿Incluye subvenciones globales? No

¿Se ha elaborado un contrato fijo? No

I. INTRODUCCIÓN Y DELIMITACIÓN DE LA ZONA DE ACTUACIÓN

La ciudad costera de Badalona (20,9877 km²) con una población de 217.736 h., está integrada en un entramado de grandes ciudades (Area Metropolitana de Barcelona) en el cual se concentra un tercio del total de la población de la Comunidad Autónoma. Badalona ha crecido a remolque de la ciudad de Barcelona. Tiene un centro urbano bien definido, tanto a nivel histórico como en lo que concierne a la realidad socioeconómica actual, que se corresponde con la ciudad de poco menos de 50.000 h. que vivió la difícil postguerra española (década de los 40). Así mismo tiene unas zonas periféricas que son producto de la influencia de la megalópolis barcelonesa aunque también, en menor medida, de su propio crecimiento industrial en multitud de pequeñas y medianas empresas, pero sin especialización en ningún sector en concreto.

El espectacular crecimiento demográfico producido en un corto periodo de tiempo, 1950-1970, la convirtió en "ciudad dormitorio". Desde hace unos años se han introducido importantes medidas reequilibradoras para mejorar el conjunto de las condiciones de la ciudad y sus habitantes.

La zona urbana se configura en siete distritos y aunque cada uno de ellos engloba varios barrios de tipología diversa, la ciudad en su conjunto presenta diversas problemáticas sociales tales como un alto índice de paro, familias desestructuradas y con niveles socioeconómicos bajos, etc. En los barrios ubicados sobre la "Serra d'en Mena" se produce una concentración de carencias y problemáticas difícilmente abordables con el concurso de una sola administración. Las posibilidades de superar los importantes desequilibrios sociales de determinadas zonas, han sido limitadas por la amplitud del territorio, por la multiplicación de los efectos de las desigualdades y por la falta de recursos para implementar políticas integrales sobre problemas de esta índole.

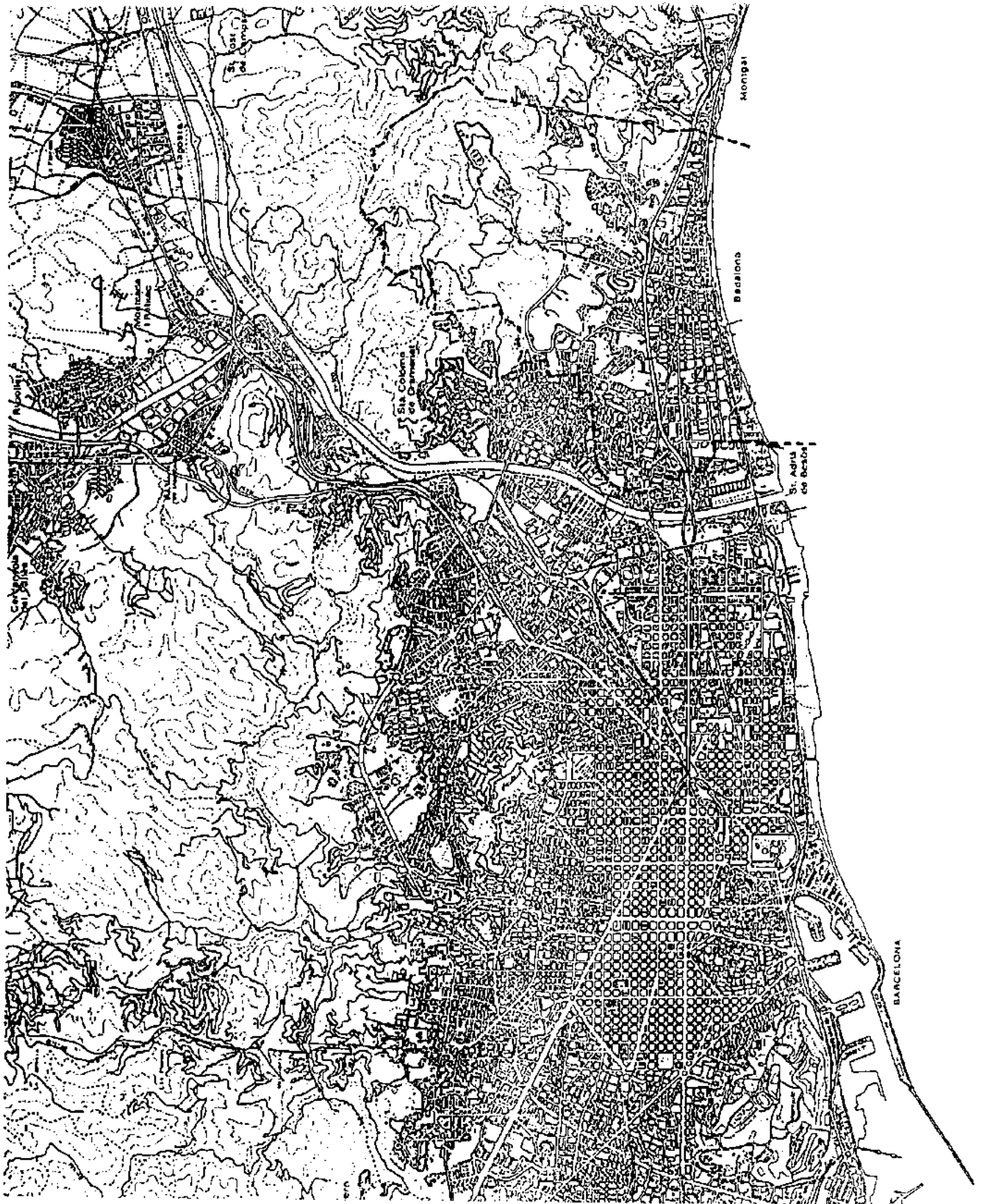
La ciudad de Badalona es uno de los conjuntos demográficos más jóvenes del Estado, debido al crecimiento migratorio que rejuveneció incesantemente la pirámide demográfica. En las colinas de la "Serra d'en Mena", donde antes de 1950 había escasas edificaciones, se ha llegado a densidades de 75.000 h. por km²., siendo los jóvenes la mitad de la población.

El ámbito territorial del Proyecto engloba los distritos completos de la ciudad (IV i V, con los barrios de Llefià y La Salut) y un barrio del distrito II (La Paz). Es resultado de un proceso donde convergen, por un lado, las características topográficas del territorio, y por otro, la falta de planificación y la especulación del suelo. La improvisación constructiva, las irregularidades urbanísticas, y la masificación llegó al extremo de ocupar la parte interior de las nuevas islas, con la total ausencia de espacios libres y zonas verdes.

Los déficits en la planificación no han afectado solo al entramado de calles, sino al ámbito de los equipamientos. Los existentes se han construido con posterioridad al barrio, provocando su mala ubicación y su limitación espacial por la falta de espacios adecuados donde construirlos.

Es de destacar la limitación de la estructura viaria, afectando a la comunicabilidad de sus habitantes con el resto de vías de comunicación de la ciudad: los transportes públicos disponen de un limitado acceso, y representan un grave perjuicio para la implantación de nuevos sectores comerciales y industriales en ascenso.

Se ha definido una amplia Zona de Influencia, con 56.520 h. y una Zona Prioritaria con 24.033 h. (11% de los efectivos de la ciudad) que ocupan un 1,7% de la superficie total, a fin de llevar a cabo las diversas actuaciones que contempla el Proyecto.

BADALONA 1.994

II. ANÁLISIS SOCIOECONÓMICO DE LA ZONA

En la Zona Prioritaria de intervención confluyen parte del territorio de tres barrios de la ciudad. La aportación poblacional de cada uno de ellos es de:

- Llefià con 11.097 hab., representa el 48,8 % del conjunto.
- La Salut con 7.585 hab., representa el 33,4% del conjunto.
- La Paz con 4.037 hab. representa el 17,8 % del conjunto.

A grandes rasgos, en los últimos años la evolución de la población definida en la zona URBAN, no ha sido uniforme. Mientras Sant Antoni de Llefià ve aumentar su población en 1.300 efectivos, La Salut mengua en 5.300 habitantes, y La Paz poco más de 100. Estos datos hay que poderlos complementar con la segunda ola inmigratoria extracomunitaria (principalmente magrebí y paquistaní), que no se encuentra censada con normalidad.

La población total de la Zona URBAN de menos de 24 años representa el 41,40 % de los efectivos totales, y la población mayor de 65 años se reduce al 7,88%. Podemos concluir que casi el 50% tiene menos de 30 años.

Tanto en el conjunto de la ciudad, como en la zona URBAN, se parte de una tasa de paro que ronda el 21%. Los barrios prioritarios presentan unos valores al alza en La Pau con el 20,9%, La Salut con el 22,7%, y Sant Joan de Llefià con el 22,4%. Las características de la zona nos permiten concluir que el aislamiento geográfico y socioeconómico no han permitido acceder a sus habitantes al beneficio del despegue económico nacido alrededor de los grandes acontecimientos (conjuntura del 92, despegue económico y comercial, etc). En este territorio se encuentra enraizado el fenómeno de la informalización de la ocupación: trabajo ligado a la propia situación de exclusión, y trabajo sumergido.

Existencia de un considerable porcentaje de analfabetismo total y funcional en este territorio (33,84%). Escasa magnitud de los niveles altos de escolarización, con solo un 1,93% que supera el COU y la FP 2. En La Salut se concentran los índices más altos de analfabetismo y paro, que unidos a altos índices de marginalidad y exclusión social y geográfica, nos dan como resultado la interdependencia de estas variables.

La transformación, en condiciones de absoluta improvisación, del suelo agrícola en suelo urbano y industrial urbanizable (años 60-70), favoreció un conjunto urbanístico caótico. Se calcula que un 18% de las viviendas de la zona de actuación se encuentran en condiciones mínimas de habitabilidad (3% de infraviviendas), concentradas en La Salut, contabilizando 98 barracas en patios interiores de los bloques de pisos. El tamaño de las viviendas es reducido, y si a esto añadimos la concentración de personas en su interior en viviendas oficialmente consideradas como unifamiliares que se han subdividido para dar cobijo a diferentes grupos familiares, la situación se torna más compleja y de difícil solución. Muchos de ellos son inmigrantes, en régimen de alquiler, llegando a contabilizar máximos de 12 personas por vivienda.

Una característica de esta zona radica en la situación de marginalidad y exclusión de base esencialmente socioeconómica, la cual condiciona en última instancia el acceso diferencial de las personas a los recursos, tanto en tipología como en cantidad. Este conjunto, prefigura que los flujos de población a integrar socialmente exceden las propias posibilidades infraestructurales y de servicios de que dispone la ciudad, y concretamente los "barrios prioritarios", a fin de ofrecer un marco adecuado de cambio y de mejora de las condiciones de vida.

PROYECTO: 14 BADALONA "SERRA D'EN MENA"

LOCALIZACION: BADALONA (BARCELONA)

POBLACION

- Población total de la ciudad: 217.736 habitantes.
- Población de la zona de actuación: - Zona prioritaria 22.719 hab.
- Zona de influencia 56.522 hab.
- % de población afectada: 10,43% (Zona prioritaria).

POBLACION DE LA ZONA DE ACTUACION POR EDADES Y SEXOS

GRUPOS	VARON			MUJER		TOTAL	
	Nº	%	TOTAL	Nº	% TOTAL	Nº	% TOTAL
de 0 a 14	1.765	7,8%		1.759	7,8%	3.554	15,6%
de 15 a 29	3.441	15,1%		3.245	14,3%	6.709	29,6%
de 30 a 49	3.365	14,7%		3.218	14,2%	6.633	29,2%
de 50 a 64	1.843	8,7%		1.699	7,4%	3.545	15,7%
de 65 en adelante	948	4,2%		1.312	5,7%	2.278	9,9%
TOTAL	11.377	50,1%		11.233	49,4%	22.719	100%

Nota: 109 casos se desconoce el sexo.

NIVEL EDUCATIVO DE LOS HABITANTES DE LA ZONA

	ZONA DE ACTUACION.		TOTAL CIUDAD	
	Nº personas	%	Nº personas	%
Analfabetos	3.623	15,9%	10.417	6,1%
Sin estudios	6.496	28,6%	41.869	24,5%
Estudios primarios	10.427	45,7%	84.154	49,3%
BUP y F.P.(1)	1.974	8,6%	27.056	15,9%
Título grado medio	119	0,5%	3.982	2,3%
Licenciatura universitaria	80	0,4%	3.233	1,9%

Nota: (1) Incluye: Oficialia/FP1) Maestria/FP2

PROYECTO: 14 BADALONA "SERRA D'EN MENA"

LOCALIZACION: BADALONA (BARCELONA)

DESEMPLEO

Tasa de desempleo global

Total ciudad: 16.579 personas (17,9%).

Zona de actuación: 7.160 personas (22,02%).

Distribución por sexos

	<u>Total ciudad</u>	<u>zona de actuación</u>
Varones:	53,95%	52,89%
*Tasa de desempleo por sexos: V	12,4%	
Mujeres:	46,05%	47,11%
*Tasa de desempleo por sexos: M	23,4%	

Desempleo juvenil (menores de 29 años)

	32,25%	35,52%
--	--------	--------

Parados de larga duración

	18,66%	18,2%
--	--------	-------

PORCENTAJE DE BENEFICIARIOS DE SUBSIDIOS DE DESEMPLEO Y ASISTENCIA SOCIAL *según el estudio realizado en el momento de la presentación del Proyecto.

	ZONA ACTUACION	CIUDAD
- Subsidio de desempleo	6.000 aprox.	14.500 aprox.
- Salario mínimo de subsistencia	128	587
- Otro tipo de asistencia social (Ayuda escolarización, guarderías, realojados, etc.)	1.419 intervenciones	no se dispone de cifras homologables para la totalidad del territorio del municipio.

PROYECTO: 14 BADALONA "SERRA D'EN MENA"
LOCALIZACION: BADALONA (BARCELONA)

OTRAS PROBLEMATICAS SOCIALES (Minorías étnicas, drogradicción, prostitución, delincuencia, mendicidad...)

De las tres zonas de intervención prioritaria podemos destacar a manera de resumen:

-Zona I, La Paz: Zona en claro declive, reocupación de infraviviendas por numerosa población inmigrada y de etnia gitana; ingresos familiares y *per capita* muy por debajo de la media del conjunto de la zona URBAN. Familias desestructuradas. A pesar de ser un espacio reducido y aportar poca población al conjunto del territorio, ésta ha de ser contabilizada como susceptible usuaria, en un alto porcentaje.

-Zona II, La Salut: Importante número de viviendas en condiciones muy negativas para facilitar la normalidad social; número destacable de hogares monoparentales, incluso con gente mayor. Bajo nivel de ingresos familiares. Unidades familiares en situación de dependencia de diversos servicios (multiasistidos), al existir diversos factores de intervención (multiproblemáticos).

-Zona III, Llefià: Concentración significativa de residentes por hogar; bajo nivel de ingresos por unidad familiar. Zona altamente poblada, con una importante concentración por vivienda (3,53). El 57,6% de los habitantes mayores de 65 años del territorio tienen su residencia en esta zona.

Problemática escolar concentrada en las escuelas del territorio, punta del iceberg del conjunto de dificultades y desestructuración del tejido social del barrio. Relevo vecinal, no recalificador, sino multiplicador de las dificultades de integración y normalización social: la capacidad económica de las unidades familiares con más carencias solo permite alojarse en estos barrios. Cierta dualismo y "xenofobia" creciente. Predominio de la precariedad económica, cultural y de identificación social.

SITUACION DE LA VIVIENDA

	ZONA ACTUACION	CIUDAD*
Ocupación ilegal	11,4% (ocupación, habitación no regularizada, subdivisión, etc)	*
Graves problemas de infraestructura	18%	*
Infraviviendas	3%	*

*Estudios inexistentes para el conjunto de la ciudad; en la zona de actuación se realizó una prospección en 1993, contando con estudios parciales anteriores.

SITUACION MEDIOAMBIENTAL

- Alta densidad de población en la zona de intervención prioritaria.
- Inexistencia de parques y zonas verdes, tan solo existen algunas pequeñas plazas duras, conquistadas a antiguas zonas edificadas.
- Humedad ambiental: la media en Badalona es del 71,2%, aumentando en la zona de actuación prioritaria entre 2 y 3 puntos, por efecto de la estrechez y la mal orientación de las calles, impidiendo la penetración del sol y dificultando la normal ventilación.
- Contaminación atmosférica:
 - Dioxido de nitrógeno: valores moderados, en ligero aumento en los últimos años.
 - Ozono: se superan en media anual los límites propuestos por la U.E., debido al macrotráfico que padece el Area Metropolitana y estar rodeado la zona por autopistas y cinturones metropolitanos.

III. ESTRATEGIA DEL PROYECTO

FINALIDAD DEL PROYECTO

El Proyecto "LA SERRA D'EN MENA" tiene como finalidad principal diseñar y llevar a cabo una serie de acciones integradas experimentales, con voluntad de innovación, que formen una unidad como estrategia de intervención en un medio muy deteriorado. La concentración de problemas y handicaps de la población, permite y promueve que éstos se reproduzcan de unas generaciones a otras, restando una parte importante de la eficacia de las intervenciones, que tanto la administración como entidades privadas realizan en el territorio.

Intervenciones esporádicas anteriores no han podido constatar grandes resultados atendiendo a la singularidad y aislamiento de las mismas. En este caso unificar acciones i desarrollar los PERI de la zona, en las Unidades de Actuación nº 5/ 6 del barrio de La Pau, nº5/6 del barrio de La Salut, i nº 9 del barrio de Llefià, conjuntamente con planes sectoriales nos permitirá reforzar la intervención futura.

Entendemos que para superar las características negativas y los condicionantes del propio territorio, es necesario actuar al mismo tiempo y con los mismos planteamientos tanto sobre las personas, como sobre la comunidad y el territorio que ocupan. Es una necesidad imperiosa integrar las actuaciones de los diferentes ámbitos que intervienen, parcialmente, como son la salud, la educación, la economía, el trabajo, los servicios sociales, la planificación urbanística, etc. Esta actuación integral puede y debe implicar de la misma manera, aunque con distinta responsabilidad, tanto a la propia población afectada, como a los medios de que disponen éstos para mejorar sus condiciones de vida y perspectivas de mejora (diferentes administraciones, entidades privadas, asociaciones, etc.). El trabajo complementario de estas partes ha dado resultados multiplicadores en pequeñas acciones ya desarrolladas, pero la falta de medios materiales y humanos no permite actuar en territorios tan degradados.

La complejidad de la situación que se pretende abordar obliga a tener presente diversos factores. Nos planteamos actuar sobre diferentes objetos que puedan permitir un cambio estructural tanto en la dinámica interna del territorio como en su relación con el entorno. Así nos hemos propuesto objetivos dirigidos a los tres objetos esenciales para ver la eficacia en las actuaciones a realizar. Estos tres objetos són: las propias administraciones (tanto la municipal, como la supramunicipal), el propio territorio, y la población.

Para cada uno de estos niveles de intervención hemos definido unos objetivos estratégicos. Los cambios estructurales vendrán dados por la consecución de los mismos, mediante las cinco Actuaciones Estratégicas que definimos, y que integran las diversas actividades a desarrollar según los objetivos correspondientes a cada nivel de intervención. La continuidad de las Actuaciones, en un futuro próximo, es de importancia central atendiendo a la necesidad de seguir interviniendo en un contexto tan maltrecho y carenciado.

IV. MEDIDAS DE ACTUACION

IV.1. MEDIDAS DE MEJORA DEL MEDIOAMBIENTE URBANO:

Objetivos:

OBJ. GRAL. 5- Provocar la mejora del espacio urbano, del parque de viviendas y de los equipamientos públicos.

5.1- Atraer inversiones para ampliar los espacios comunes y dotarlos de mobiliario urbano adecuado, posibilitar la rehabilitación de las fachadas más deterioradas.

Acciones:

Actuación Estratégica nº3: "HABITAT PER A VIURE" (Hábitat para vivir).

ACTIVIDADES:

31.00- Intervención urbanística.

31.10- Unidad de Actuación "LA PAU" (nº 5 i nº 6 del correspondiente P.E.R.I.).

31.20- Unidad de Actuación "LA SALUT" (nº 5 i nº 6 del correspondiente P.E.R.I.).

31.30- Unidad de Actuación "LLEFIA" (nº 9 del correspondiente P.E.R.I.).

32.00- Mejora de la calidad de las infraestructuras y viviendas.

32.10- Estudio del estado de conservación de las viviendas y obras de calle, mobiliario urbano i jardinería (infraestructuras del entorno urbano). Se procede a analizar el estado de las viviendas del territorio para ulteriores intervenciones.

32.20- Mejora del entorno urbano: mobiliario, jardinería, viales, rehabilitación de las fachadas deterioradas, en un contexto de renovación general del barrio. Convenio de colaboración con la empresa eléctrica FECSA a fin de facilitar la electrificación de una zona de actuación.

32.30- Evitar la pérdida de la propia vivienda.

32.40- Promover la reedificación de calidad: construcción de viviendas de protección oficial, dentro de las Unidades de Actuación, como una acción complementaria, sin costos imputables al proyecto.

Indicadores de Seguimiento:

- Estudio de infraviviendas para la renovación urbana en cada una de las zonas de actuación previstas en los tres barrios de la zona prioritaria.
- Actuaciones de renovación urbana: unidad de actuación 5-6, La Pau (adquis. suelo).
- Actuaciones de renovación urbana: unidad de actuación 5-6, La Salut.
- Actuaciones de renovación urbana: unidad de actuación 9, Llefià.
- Conocimiento de infraestructuras y viviendas para su rehabilitación.
- Actuaciones de rehabilitación urbana: La Pau.
- Actuaciones de rehabilitación urbana: La Salut.
- Actuaciones de rehabilitación urbana: Llefià.
- Mejoras respecto a las infraestructuras del entorno urbano (acciones de pavimentación, aceras, mobiliario urbano, etc.).
- Impacto de acciones complementarias (reedificación de calidad).

IV.B. MEDIDAS DE DESARROLLO DEL TEJIDO ECONOMICO:

Objetivos:

OBJ. GRAL. 4-Dinamizar la actividad económica.

4.1-Atraer inversiones económicas para desarrollar las actividades comerciales y de pequeña industria propias del territorio.

4.2-Promover la normalización de las actividades económicas irregulares.

Acciones:

25.00- Estudios socioeconómicos.

25.10- Análisis de los diferentes colectivos demandantes de empleo.

25.20- Prospección de empresas.

25.30- Estudio de conectividad del territorio.

Estos estudios, y los que complementariamente pudieran plantearse, se realizarán mediante convenio de colaboración y, a la vez, relación de partenariatado, con aquellas instituciones que conozcan debidamente el territorio, con el fin de obtener el valor añadido de una supervisión externa sobre el desarrollo del Proyecto en su conjunto. Se plantea un trabajo de interconexión de los datos obtenidos desde cada una de las Actuaciones del Proyecto, a fin de disponer de diagnósticos de referencia en el momento de centrar los nuevos recursos a implementar.

Indicadores de Seguimiento:

- Conocimiento de empresas y actividades

IV. C3. EQUIPAMIENTOS SOCIALES Y CULTURALES.

Objetivos:

OBJ. GRAL. 5- Promover la mejora del espacio urbano, del parque de viviendas y de los equipamientos públicos.

5.2.- Construir o rehabilitar equipamientos públicos.

Acciones:

32.50. Adquisición de equipamientos para los equipos técnicos del Proyecto: C/Listz (barrio La Pau): adecuación de parte de un edificio existente.

32.51. Adquisición de un equipamiento para formación y promoción económica: Plaza Illa dels Músics (barrio La Pau): adecuación de un edificio.

32.52. Adquisición de equipamiento para la dotación de recursos dirigidos a infancia y juventud, así como a sede de los equipos de asistencia social primaria: C/Estadio (barrio La Salut), en un edificio que será de nueva construcción.

32.53. Adquisición de un equipamiento para la ampliación de una residencia, con creación de un centro de día y centro de recursos para la tercera edad: telealarna, lavandería, y otros servicios personales. C/Sant Frederic/Bellavista (barrio Llefià). Nueva construcción. En colaboración con la Generalitat de Catalunya (Departamento de Bienestar Social) y la Diputación provincial de Barcelona.

Indicadores:

- Adecuación de un equipamiento para el equipo URBAN (1996).
- Adquisición de un equipamiento para la formación (1997).
- Adquisición de equipamientos sociales: 1998-99.

IV. G. PROGRAMAS DE FORMACIÓN.

Objetivos:

OBJ. GRAL. 1-Superar la división competencial de los servicios públicos y privados existentes en el territorio, facilitando la consecución de un programa común.

1.1-Promover la planificación conjunta de los servicios públicos por parte de las administraciones e instituciones implicadas.

1.2-Unificar la información y facilitar la divulgación conjunta de los derechos sociales.

OBJ. GRAL. 2-Profundizar en las aportaciones teóricas planteadas, aportar elementos innovadores y elaborarlos teóricamente con el fin de hacerlos transferibles.

2.1-Avanzar en una cultura organizacional bajo los principios de: multidimensionalidad, partenariado y participación.

2.2-Promover la creación de diversos espacios de participación ciudadana.

2.3-Dotar el proyecto de mecanismos de debate e intercambio profesional entre los diferentes agentes de intervención.

OBJ. GRAL. 3-Conseguir una mejor comunicabilidad del territorio para evitar que la situación periférica provoque la exclusión de sus habitantes del mercado de trabajo externo.

3.1-Facilitar el acceso de los ciudadanos al mercado laboral.

Acciones:

Actuación Estratégica Nº 1 "OBRINT ESPAIS" (Abriendo espacios).

ACTIVIDADES:

11.00. Comisiones mixtas.

11.10- Descentralización y planificación conjunta/aplicación de la Ley de Servicios Sociales.

11.20- Coordinar el desarrollo de las Areas Básicas de Salud y las actuaciones municipales en medio ambiente y salud.

11.30- Comisión mixta de educación.

12.00- "Ventanilla única".

12.10- Creación de un servicio de Información y Acogida (SIA) de atención integral y donde conectar la demanda con la necesidad y los servicios.

12.20- Establecer un sistema informático centralizado de recogida de datos de la población atendida.

Actuación Estratégica Nº 2: "TREBALLEM PER A TREBALLAR" (Trabajamos para trabajar).

ACTIVIDADES:

21.00- Información y orientación para la ocupación.

21.10- Formación en Técnicas de búsqueda de empleo: creación de grupos específicos de asesoramiento, o bien sesiones concertadas con grupos homogéneos (escuelas de adultos, asociaciones y entidades organizadas, etc).

21.20- Sesiones de orientación: a partir de entrevistas estructuradas.

21.30- Asesoramiento especial: creación de espacios específicos, donde se prime la iniciativa y el desarrollo de las propias potencialidades (espacio de consulta de prensa, consultas específicas, seguimiento personalizado del proceso iniciado).

21.40- Plan de Inserción Laboral: establecimiento de una estrategia de conexión entre la información-orientación y el proceso de inserción a iniciar. Plan de seguimiento personalizado y tutelado.

22.00- Formación para la Ocupación.

22.10- Formación Ocupacional. Creación de cursos de inserción socio-laboral para colectivos específicos (immigrantes, jóvenes, mujeres, etc.), o bien orientados a ámbitos profesionales específicos (moda, rehabilitación).

22.20- Formación sócio-laboral: diseño de cursos específicos en función de los sectores profesionales más representativos del territorio, así como de los perfiles profesionales de los miembros de la comunidad (aplicaciones a la construcción, patronaje industrial, etc).

22.30- Inserción laboral.

22.40- Aprendizaje laboral.

23.00- Planes Apoyo a la Ocupación.

23.10-Proyectos específicos de ocupación en función de las actividades específicas de las Actuaciones, permitiendo la transversalidad de las mismas, donde confluyan las necesidades y los recursos de manera óptima.

24.00- Asesoramiento para la creación de empresas y la auto-ocupación.

24.10-A partir de experiencias de formación, consolidación de grupos de trabajo estable, con posibilidades de inserción laboral, para colectivos de jóvenes emprendedores.

Indicadores de seguimiento:

- Ajuste temporal de la planificación, elaboración de formularios y documentación.
- Adquisición y preparación de sistemas informáticos de recogida y tratamiento de datos.
- Formación del equipo de acogida a usuarios.
- Eficacia de la primera atención a los usuarios y de las derivaciones.
- Actuaciones de acogida, intervención, cursos de formación, orientación ocupacional. detección de necesidades y ayudas realizadas.

IV. V. MEDIDAS DE EVALUACIÓN, GESTIÓN Y SEGUIMIENTO:

No hay dotación presupuestaria correspondiente a ésta partida, puesto que en el momento de ser aprobado nuestro Proyecto se nos dio a entender que se trataba de una partida para el seguimiento conjunto de todos los proyectos URBAN, gestionada directa y únicamente desde Madrid.

Ello no quiere decir que no haya acciones de seguimiento y acompañamiento en la evaluación del Proyecto, tal como se desarrolla en el apartado V de éste informe: a nivel interno están asumidas por el Departamento municipal de Programas Europeos, y las Comisiones Política y Técnica de seguimiento; a nivel externo es una función recogida en los protocolos de partenariado, si bien no se efectuará la contratación específica de una asistencia técnica externa.

IV. 6. PROGRAMAS SOCIALES:

Objetivos:

OBJ. GRAL. 6- Conseguir que la población implicada tenga una actitud activa hacia la superación hacia las características individuales y colectivas que favorecen la aparición de la marginación y la exclusión.

6.1- Fomentar la solidaridad de las personas y los colectivos en situación o en riesgo de exclusión, así como la implicación de la población y de las instituciones del territorio en la búsqueda de estrategias conjuntas en la lucha contra la exclusión.

6.2- Aumentar la calificación profesional de la población.

6.3- Aumentar la capacidad de auto-organización de la población, para desarrollar estrategias individuales de lucha contra la exclusión.

OBJ. GRAL. 7.- Disminuir el número de personas y colectivos en situación o en riesgo de exclusión.

7.1- Generar recursos específicos para la inserción social de los excluidos.

Acciones:

Actuación Estratégica NUM.4: "JOVES EN MARXA" (Jóvenes en marcha)

ACTIVIDADES:

41.00- Información para la transición a la vida activa.

41.10- Orientación individual o grupal, especializada en formación/trabajo.

41.20- Observatorio del mercado laboral para jóvenes: Estudio de las posibilidades reales de inserción de jóvenes excluidos, que incluya propuestas de formación para la Actividad 42.23 en la perspectiva de cooperativas tuteladas, convenios con empresas u otras medidas.

42.00- Acción tutorial para la inserción.

42.10- Servicio de Acción Tutorial. Seguimientos individuales para evitar el absentismo escolar; y tutorías personalizadas para la motivación formativa y/o la orientación laboral, especialmente en 4º E.S.O., en coordinación con la Actuación Estratégica nº 2.

42.11- "Graduat Jove" (Graduado Joven) Convenios de colaboración con Escuelas de Adultos y entidades juveniles y sociales para la consecución del Graduado Escolar.

42.12- Convenios de colaboración con las Asociaciones de Padres de Alumnos de los centros de enseñanza secundaria, con la participación de entidades juveniles y sociales, para ofrecer recursos a medida de las necesidades de los jóvenes, modificando a la vez sus expectativas, para el tratamiento positivo de la diversidad en el aula.

42.13- Formación Ocupacional, como medida de prevención, para aquellos jóvenes en riesgo de exclusión social pero cuyas aptitudes personales les permitan salidas laborales.

42.20. Recursos para la Inserción. Conocimiento de experiencias y búsqueda de ideas y recursos de plausible aplicación en el Proyecto.

42.21. Convenios de colaboración con entidades juveniles para potenciar su papel preventivo de la exclusión social de los jóvenes en riesgo.

42.22. Convenios de colaboración con Asociaciones vecinales y de Comerciantes para la constitución de equipos con jóvenes "de la calle" y organización de partidos y otros eventos deportivos entre ellos, con el fin de facilitar el seguimiento de itinerarios personales por parte de los educadores de calle i equipo de asistencia social.

- 42.23. Cursos específicos de formación/ocupación, complementados con actividades recreativas y otros elementos que puedan motivar su asistencia positiva, incluyendo sistemas de beca-salario.
- 42.24. Potenciación de la creación de una "Taula de Joves" abierta, como un organismo informal de participación e implicación de las entidades que y trabajan o tienen interés en trabajar con los jóvenes del territorio.
- 42.25. Impulsar la creación de actuaciones en medio abierto hacia los jóvenes con conductas marginales.

Actuación Estratégica NUM.5:"NOUS PONTS"(Nuevos puentes)

ACTIVIDADES:

51.00.Elaboración de itinerarios de inserción y actuación psico- social.

- 51.01. "Projecte Usuari" (Proyecto Usuario): Acogida y tratamiento, así como proyectos concretos de intervención con familias de alto riesgo, con multiproblemáticas. En colaboración con entidades especializadas en la intervención en estos colectivos.
- 51.2. Proyecto Canguro: espacio de colaboración con las familias en tratamiento, con la finalidad de facilitar la asistencia de los adultos a actividades de formación y promoción personal.
- 51.10- Cursos específicos de formación para la promoción laboral de colectivos con especiales dificultades de inserción, con particular atención a las mujeres, coordinadamente con la Actuación nº 2
- 51.20- Proyecto "Acompanyament al canvi" (Acompañamiento al cambio) para dar soporte a las familias afectadas por las mejoras e intervenciones urbanísticas, así como la detección de situaciones de extrema necesidad en el momento de realizar cualquier intervención de mejora urbana.

52.00- Creación de una red de soporte psico-social infantil.

- 52.10-Intervención en el entorno materno-infantil. Proyecto de detección precoz con el fin de prevenir situaciones de alto riesgo en menores (0-3 años) y desarrollo de un Centro Materno-Infantil con el fin de dar un soporte integral a los padres/madres en su relación con los hijos, en un contexto de relación educativa.
- 52.20-Potenciación de recursos de ocio para niños y adolescentes. Convenios de colaboración con entidades de tiempo libre y/o Asociaciones de Padres para disponer de actividades diversas durante las vacaciones escolares, con el fin de ocupar positivamente el tiempo libre de los menores.
- 52.21- Proyecto "Lleure al carrer" (Ocio en la calle): Convenios de colaboración con Asociaciones de Padres y entidades de tiempo libre para la promoción integral de menores, con finalidad preventiva.
- 52.30- Potenciación de una red relacional entre las entidades y servicios que trabajan aspectos preventivos con la infancia del territorio. Creación alternativa de un Centro Abierto, si no es posible constituir esta red.

53.00-Red de refuerzo a la escolaridad.

- 53.10- Estudio y posterior elaboración de propuestas en referencia a la educación infantil.
- 53.20-Estudiar las necesidades de la educación de adultos.
- 53.30- Planificación de actuaciones compensatorias y de refuerzo en educación primaria, y conocimiento de experiencias similares en otras realidades.
- 53.31- Proyecto "Tots al Cole" (Todos al Cole). Seguimiento, por parte de los profesionales del Proyecto, de la adaptación de los niños en el marco escolar, en un contexto preventivo del absentismo.

53.32- Proyecto "Obrim l'Escola" (Abramos la escuela). Convenios de colaboración con las Asociaciones de Padres y otras entidades para ofrecer recursos complementarios a la escolarización: actividades extraescolares, refuerzo escolar, biblioteca.

54.00-Promoción de redes de relación social.

54.10-Potenciación de la red de apoyo social integrando la riqueza multicultural y sus beneficios en el conjunto de las actividades que se realicen en la comunidad. Fomentar la creación de grupos de ayuda mutua entre inmigrantes, con especial atención a las mujeres.

54.20-"Programa de Velleza" (Tercera Edad): Actividades de promoción social.

54.30-Realización de un estudio de las condiciones de inserción de las personas con disminuciones en el territorio.

55.00-Promoción de la salud y mejora del medio ambiente.

55.10-Convenios de colaboración con entidades de ayuda mutua, en los Programas de Drogodependencias, para reforzar intervenciones preventivas y paliadoras de situaciones de deterioro personal.

55.20-Realización de actividades de promoción de la salud.

55.30-Control de la contaminación atmosférica y aspectos de salubridad.

Indicadores de seguimiento:

- Conocimiento y coordinación con las entidades existentes.
- Establecimiento de itinerarios. Volumen de las intervenciones.
- Formación de jóvenes en Escuela-Taller y otros ámbitos.
- Entrevistas realizadas.
- Atenciones domiciliarias.
- Intervenciones con infancia en situación de alto riesgo.
- Actividades preventivas de ocio organizado.
- Control de absentismo y refuerzo escolar.

V. GESTION Y SEGUIMIENTO DEL PROYECTO

El proyecto de la "Serra d'en Mena" parte de la voluntad de la Administración Local de implementar unas acciones intersectoriales, con carácter de integralidad y complementariedad. Esta exigencia quiere responder al objetivo único de mejorar la calidad, la identidad y la percepción de los servicios proyectados, sean estos públicos o privados. La gestión, evolución y evaluación de las actividades programadas significa la implicación de las Areas, Departamentos y Organismos representados en este proceso. Los aprendizajes que se experimenten en el proyecto tienen como primer, y principal, interlocutor, a la propia Administración, así como a los organismos autónomos implicados y los entes particulares.

Orgánicamente se dispone de una estructura que contempla los distintos sectores y agentes en concurso:

- Comisión Política de Programas Europeos que tiene como funciones centrales el estudio, la información y la consulta respecto a los temas que han de pasar al Pleno o a la Comisión de Gobierno.

- Comisión Técnica del Proyecto URBAN "La Serra d'en Mena".

- Departamento de Programas Europeos, con responsabilidades específicas respecto a la evaluación (diseño de criterios evaluativos, diseño y construcción de la batería de indicadores, etc.

- Comisión de Complementación Interactuaciones y Dirección.

Otro de los complementos importantes para la gestión y seguimiento del Proyecto diseñado se fundamenta en la participación de entes partners. El partenariat lo entendemos como la parte compartida de responsabilidad y de protagonismo con los entes del territorio. En tanto que estrategia de acción, también contiene los elementos correspondientes de análisis y seguimiento de las actividades desarrolladas.

Este conjunto organizacional contempla importantes elementos de corresponsabilidad, por tanto de riesgo compartido, en el desarrollo del mismo, así como en las implicaciones de futuro que se tienen. Atendiendo a las propias limitaciones presupuestaria y a la filosofía de desarrollo y gestión aplicada, el proceso de evaluación y seguimiento de las actuaciones no corre a cargo de ninguna organización especializada, pero si cuenta con la implicación de algunos de sus miembros partners en el análisis en profundidad de lo desarrollado.

1.- REPROGRAMACION FINANCIERA - FEDER

Una de las acciones previstas inicialmente en el proyecto, la de "Mejoras medioambientales" consistía en la erradicación del barraquismo de la zona. Para ejecutar esta actividad se precisa disponer de recursos económicos para el traslado de las familias a su nuevo emplazamiento. De la reunión realizada el 21 de Mayo con el Comité de Bruselas i la Unidad Administradora del FEDER, se precisó la no elegibilidad de dicho gasto, por tanto proponemos la modificación económica siguiente:

FEDER		PROPUESTA DE REPROGRAMACION PARA 1997 - URBAN (BADALONA)						
ACCION/MEDIDA	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL	%	
Equipamientos sociales		53.194.087	8.875.502		115.940.000	178.009.569	17%	
Infraestruct.medio ambiental	185.431		174.801.569	131.699.715	26.922.716	333.609.431	32%	
Programas sociales	2.086.181	17.788.379	59.516.715	58.708.000	56.246.725	194.346.000	18%	
Mejora tejido económico			7.900.000	5.500.000	6.600.000	20.000.000	2%	
TOTAL FEDER	2.271.612	70.982.448	251.093.786	195.907.715	205.709.441	725.965.000	69%	

Esta opción significa una disminución en la acción de mejora medioambiental por un importe de 115.940.000 ptas. y un aumento en la acción de equipamientos sociales del mismo importe, para el último año (1999).

2.- REPROGRAMACION FINANCIERA F.S.E.

F.S.E.		PROPUESTA DE REPROGRAMACION PARA 1997 - URBAN (BADALONA)						
ACCION/MEDIDA	1995	1996	1997	1998	1999	TOTAL	%	
Formación ocupac.profes.	109.969	6.976.939	35.276.685	36.121.019	36.824.940	115.309.552	11%	
Ayudas al empleo/inser lab.			41.272.608	43.761.534	33.847.234	118.881.376	11%	
Serv.orient.infor.asesor.	813.198	14.492.940	24.885.401	25.701.001	26.079.500	91.972.040	9%	
TOTAL F.S.E.	923.167	21.469.879	101.434.694	105.583.554	96.751.674	326.162.968	31%	

TOTAL URBAN	3.194.779	92.452.325	352.528.480	301.491.269	302.461.115	1.052.127.968
--------------------	------------------	-------------------	--------------------	--------------------	--------------------	----------------------

PROGRAMA URBAN

MEMORIA SEGUNDO SEMESTRE 1996

"LA SERRA D'EN MENA"

BADALONA

(1993) 444 42 00 Eq 20 20 78 [1] 001 500 *

MEMORIA "URBAN" 1.996
PROYECTO "SERRA D'EN MENA"
B A D A L O N A

I N D I C E

1. ACTUACION Nº1, "ABRIENDO ESPACIOS".....2 - 6
 2. ACTUACION Nº2, "TRABAJEMOS PARA TRABAJAR".....6- 16
 3. ACTUACION Nº3, "HABITAT PARA VIVIR"..... 17-20
 4. ACTUACION Nº4 , "JOVENES EN MARCHA"..... 21-30
 5. ACTUACION Nº5, "NUEVOS PUENTES".....31-37
-
-

ACTUACION ESTRATEGICA Nº 1

"ABRIENDO ESPACIOS" - ("OBRINT ESPAIS")

1 - SERVICIO DE INFORMACION Y ACOGIDA

Se ha estado elaborando la propuesta definitiva de trabajo, con el fin de poner este servicio en funcionamiento, con las condiciones previstas en su inicio, a primeros del año 1997. El nuevo servicio que lleva por nombre Servicio de Información y Acogimiento (SIA), pretende desbloquear el alto volumen de demandas de intervención, con sus consiguientes seguimientos e intervenciones especializadas, a través de cada una de las diversas actuaciones del Proyecto.

Nos planteamos que para ofrecer adecuadamente un servicio de información y acogida en condiciones y de acuerdo a las exigencias que nos planteamos en nuestro Proyecto URBAN, hay que considerar los siguientes aspectos de manera rigurosa.:

- Permitir a los ciudadanos que hagan uso de este servicio de la orientación adecuada.
- Disponer de las necesarias condiciones infraestructurales y de personal, para facilitar el trabajo a realizar con posterioridad.
- Disponer de una estrecha coordinación entre cada una de las cinco actuaciones del Proyecto.
- Disponer de los espacios adecuados de atención.
- Disponer de los medios técnicos adecuados para recoger y tratar los datos recogidos en el servicio.
- Consolidar el servicio como una prestación personalizada.
- Permitir la correcta dinámica a establecer entre los trabajadores de segundo nivel (especializados) y las demandas concretas de la población.
- Atender i entender las demandas desde una perspectiva globalizadora y integral.

Hasta la fecha este servicio, que tantas expectativas ha despertado en el conjunto de servicios y equipos del Programa, no se ha podido desarrollar en las condiciones previstas. La pretensión inicial de desarrollar el concepto de "ventanilla única" no ha podido cuajar por las circunstancias del mismo planteamiento, así como, por la diversidad de dependencias y funciones con las cuales plantear el servicio. Esperamos que las propuestas de reactivación del servicio nos permitan dar el definitivo paso adelante, y desarrollar el servicio de acuerdo a las necesidades (ver esquema del nuevo servicio previsto).

La multiplicidad de dificultades con las cuales ha habido que hacer frente han sido variadas (involucración de aspectos ajenos al servicio, falta de una proyección clara de la atención a ofrecer, dificultades para ejecutar las acciones desde una perspectiva de trabajo integral para el conjunto de actuaciones previstas, etc), pero el propio dinamismo del Programa está nos está permitiendo superarlas e ir proyectando este servicio en las condiciones previstas.

Ajuntament de Badalona

El volumen de atención, primeras acogidas, realizadas por este servicio, aparte del trato que se dispensa al conjunto de ciudadanos que requieren de otro tipo de prestación o servicio desde el programa URBAN, aproximadamente ha significado un volumen de 388 acogimientos y primera intervención del Programa. Esta primera intervención pasa por poner a disposición del usuario aquella información de que precise para decidir acceder a una u otra actuación, aunque esta libertad de elección queda limitada por la exigencia de la primera necesidad. El volumen de visitas a atender está subiendo considerablemente, de manera subjetiva, dado que los datos objetivos nos muestran un variación positiva de unos 28 casos más respecto al semestre anterior. Estos datos quedan limitados por la significativa distancia que se ha de conceder para recibir una segunda atención, por los equipos especializados de atención, dada la limitación de estos profesionales.

En definitiva, el servicio de información y acogida ha de realizar una tarea de referente a un doble nivel. Por un lado, en relación a los mismos ciudadanos, como por otro lado en relación a los profesionales que intervienen en las diversas acciones. Así ha de organizar el trabajo a desarrollar por los técnicos de las distintas actuaciones, los cuales han de ser los primeros beneficiarios de un primer buen abordaje (inclusive mucho más que los mismos usuarios, que aún no pueden percibir los beneficios de una correcta intervención). Por otro lado los usuarios, que entran en este circuito han de percibir a lo largo las diferentes dimensiones que abraza la intervención de las que son parte, objeto i sujetos, la forma, estilo y dimensión en la que se les está atendiendo. Ahí radica la importancia des este servicio.

2-PROCESO DE COORDINACION Y COMPLEMENTACIÓN ENTRE ACTUACIONES.

Estamos en condiciones de poder afirmar que se dispone de las bases metodologicas, de los medios y la voluntad para desarrollar las actuaciones previstas del Programa URBAN BADALONA desde una perspectiva integral y multidisciplinar. Lejos de deseos pasajeros o de inclinaciones volátiles, existe entre los diferentes profesionales la clara disposición a buscar los necesarios puntos de encuentro y confrontación, para así desarrollar las acciones de complementación.

Se dispone de unos espacios fijos, con periodicidad semanal, en los que se debaten y refuerzan los aspectos relativos a la complementariedad, el diseño integral y la coordinación activa de las diferentes acciones a implementar. Día a día se va plasmando en la realidad cotidiana la integralidad del Proyecto.

En la presente memoria semestral ya se incluyen diferentes acciones conjuntas entre las diversas actuaciones del Proyecto, las cuales no analizaremos en este apartado. Estamos francamente esperanzados en estas acciones ya que nos permiten ir consolidando procesos internos, para ir desarrollando el trabajo externo de creación de nuevas redes profesionales y entre los diferentes agentes de la comunidad.

Hay que reconocer que, así como internamente se está facilitando el encuentro entre actuaciones, a nivel externo aún hay mucho por desarrollar, sobretudo en lo que atañe a la participación partenaria de las diferentes entidades, asociaciones y agentes activos de la comunidad.

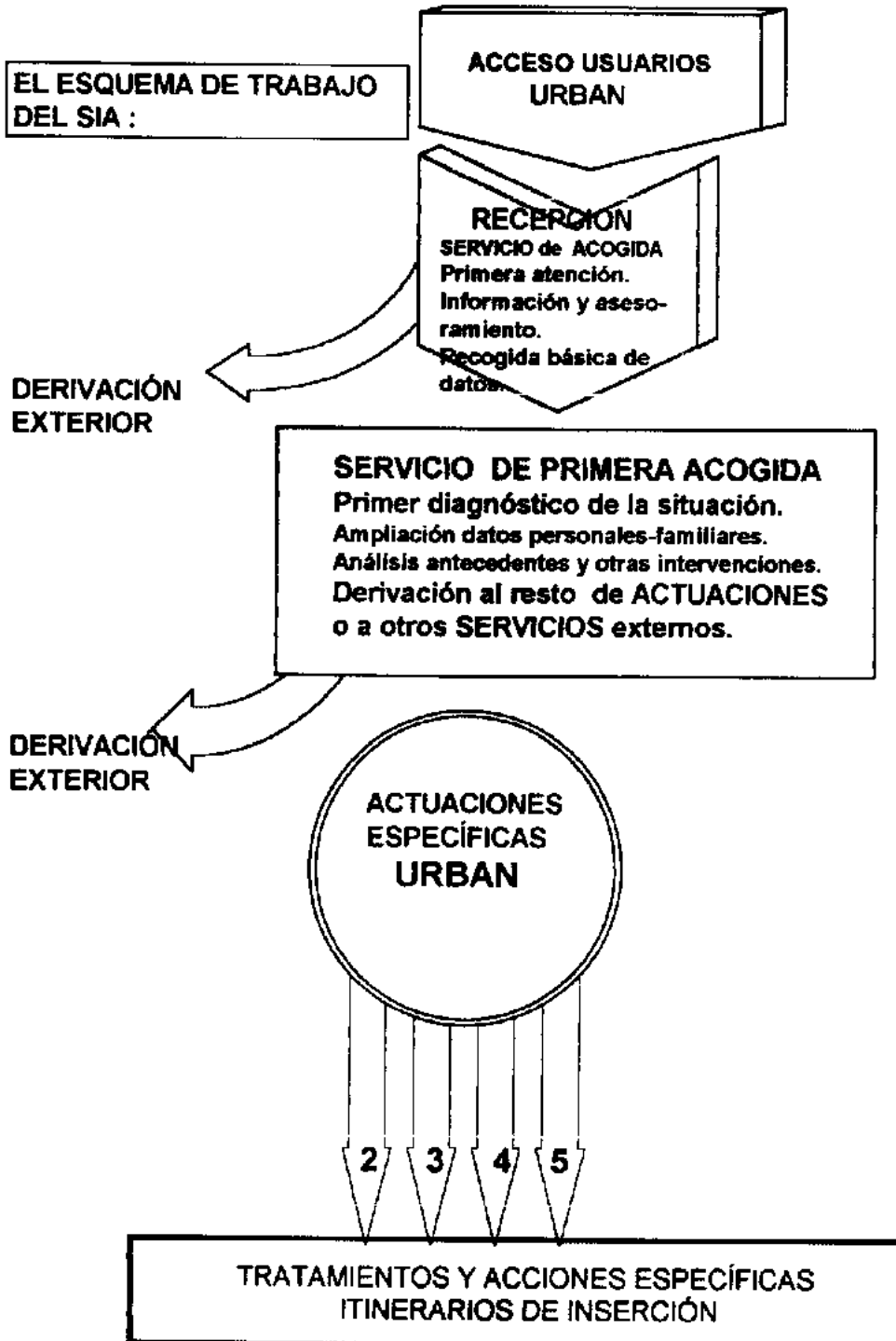
Ajuntament de Badalona

Respecto al apartado de comisiones mixtas de encuentro entre diferentes partes de los diversos sistemas de protección social aún hay un largo trecho por recorrer. Las responsabilidades de cada administración, las diferentes coyunturas políticas y las dificultades en aplicar acciones novedosas hacen aún bastante difícil iniciar pasos sólidos en esta dirección. A medida que se vayan implementando acciones reales y con proyección colectiva, se hará mucho más creíble la necesidad de establecer estas conexiones intra i inter sistemas.

Las acciones consolidadas han sido las siguientes:

- Acuerdo formal de colaboración con el Departamento de Bienestar Social de la Generalitat de Catalunya, en lo que respecta a la educación de Adultos (en el resumen de la actuación nº 5 se concreta el proyecto).
- Acuerdo de colaboración con el Departamento de Educación de la Generalitat de Catalunya para desarrollar actividades respecto a la conflictividad en los centros educativos. Nos encontramos con jóvenes que no pueden disponer del correspondiente graduado, al finalizar la Enseñanza Secundaria Obligatoria (ESO), y se ven gravemente limitados en sus posibilidades de inserción laboral. El objetivo fundamental radica en aplicar medidas correctoras, ahora y desde las condiciones de que se dispone, para así evitar futuras actuaciones de choque.

El coste económico para esta actuación, a lo largo del segundo semestre del año en curso, ha ascendido a 1.557.784 pts.

Tel. (93) 483 26 00 Fax. 354 04 78 C.I.F. P-08015007

ACTUACIÓN ESTRATEGICA Nº 2.

"TRABAJEMOS PARA TRABAJAR" . ("Treballem per a Treballar")

A - SERVICIO DE ASESORAMIENTO PARA LA OCUPACIÓN (SAO)

1 - INTRODUCCIÓN.

"Trabajemos para trabajar" es la actuación del programa URBAN que trata todos aquellos aspectos relacionados con el mundo laboral. La actuación tiene como principal objetivo mejorar las posibilidades de inserción y la adecuación al mercado laboral de las personas que preferentemente se encuentran en paro, o bien que quieren mejorar su situación laboral y que viven en el territorio de aplicación de este programa, contribuyendo de esta manera en la mejora de las condiciones y la calidad de vida de la población afectada.

El Servicio de Asesoramiento para la Ocupación (SAO), es uno de los elementos principales de esta, en cuanto a la recepción de personas, mayoritariamente desocupadas, que buscan información y medios que les ayuden en la búsqueda de empleo.

2 - ANALISIS CUALITATIVO Y CUANTITATIVO

Durante el segundo semestre de 1996 se ha acogido un total de 263 personas que han sido atendidas en diferentes ámbitos, dependiendo de las demandas manifestadas y/o detectadas en la primera Entrevista Ocupacional.

2.1 - PROCEDENCIA DE LOS/LAS USUARIOS/AS

La procedencia de los/las usuarios/as al Servicio de Asesoramiento para la Ocupación (SAO) es diversa:

PROCEDENCIA	Nº PERSONAS	%	TOTAL	
NUEVOS PUENTES	69	26.23%	91	34.59%
JOVENES EN MARCHA	13	4.94%		
HÁBITAT PARA VIVIR	9	3.42%		
DIRECTOS	87	30.42%		
OTRAS ENTIDADES	85	18.63%		
TOTAL	263	100%		

Ajuntament de Badalona

La procedencia principal ha sido mediante las otras actuaciones del programa URBAN en un 34.59% (91 personas). De las cuales 69 personas atendidas han sido derivadas por "Nuevos puentes", 13 personas por "Jóvenes en Marcha" y 9 personas por "Hábitat para Vivir".

La segunda vía de procedencia es la directa. Un 30.42% de las personas se han dirigido al servicio porque lo han conocido a través de otras personas (amigos, familiares, conocidos, etc.), o bien por la difusión a través de mailing, folletos informativos y/o carteles publicitarios.

La tercera vía de procedencia (18.63%) son las personas que se han dirigido al servicio a través de otras entidades y recursos locales como "Aprender a Aprender" (Generalitat de Catalunya), INEM, Institut Municipal de Promoció de l'Ocupació (IMPO), entre otras.

2.2- DISTRIBUCIÓN DE LAS PERSONAS ENTREVISTADAS SEGUN LA VARIABLE "SEXO".

De las personas atendidas en la primera Entrevista Ocupacional (263), el 70% de las personas atendidas son hombres (184) y el 30% mujeres (79).

SEXO	PORCENTAJE	
HOMBRES	184	70%
MUJERES	79	30%
TOTAL	263	100%

2.3 - DISTRIBUCIÓN DE LAS PERSONAS ENTREVISTADAS SEGUN LA VARIABLE " TERRITORIO ".

El radio de actuación de "Trabajemos para trabajar", comprende tanto la Zona Prioritaria como la Zona de Influencia (Barrios de: La Pau, La Salut y Llefià). La mayor parte de las personas atendidas (183) viven en la Z.P. el 69.6%, y por otro lado hemos atendido 80 usuarios, el 30.4% que viven en la Z.I.

ZONA	Nº PERSONAS	PORCENTAJE
PRIORITARIA	183	69.6%
INFLUENCIA	80	30.4%

2.4 - DERIVACIONES

Las derivaciones que se han hecho tanto a nivel cuantitativo como cualitativo han sido diversas en función de las necesidades que se han detectado, tal y como se puede ver a continuación :

DERIVACION	Nº PERSONAS	PORCENTAJE
Asesoramiento Individual	79	30%
Sesiones de Orientación y TRF (técnicas búsqueda empleo)	35	13.3%
Formación URBAN	123	47%
Ayuda a la Ocupación	39	15%
Escuela Taller	17	6.5%
Nuevos Puentes	4	1.5%
Jóvenes en Acción	1	0.4%
Autoocupación	2	0.7%
Otros	5	1.9%

2.4.1. ASESORAMIENTO INDIVIDUAL

El propósito de este servicio es el de ayudar a resolver una o más problemáticas específicas (corrección de un curriculum, búsqueda de información, redacción de documentos, facilitar datos o como realizar gestiones), así como cubrir las necesidades de aquellos usuarios/as que por aspectos psicosociales, baja o nula formación académica y/o cultural, dificultades de comprensión, etc. requieren una atención más individualizada y tutorial.

Mayoritariamente el perfil de los/las usuarios/as atendidos por el SAO es el que se ha definido anteriormente, y por esto el gran volumen de derivaciones (30%) ha sido, la Orientación y el Asesoramiento Individual. El número total de personas que han recibido este asesoramiento han sido 97, con una media de tres sesiones de dos horas aproximadamente cada una, y al mismo tiempo muchos usuarios han sido derivados a otros servicios de Trabajemos para Trabajar, si su perfil o demanda así lo requería.

Teniendo en cuenta la variable sexo el porcentaje de hombres y mujeres que han recibido Asesoramiento Individual es equitativo, como indica el cuadro que se presenta a continuación. Pero, si tenemos en cuenta la globalidad de hombres (184) y de mujeres (79) atendidas, se puede concluir que el porcentaje de derivación a Asesoramiento Individual, es superior en las mujeres (54.6%), que en los hombres (45.4%).

SEXO	AS. INDIVIDUAL		PERSONAS ATENDIDAS	
HOMBRES	44	45.4%	184	67%
MUJERES	53	54.6%	79	24%
TOTAL	97	100%	263	100%

1.4.2. SESIONES DE ORIENTACIÓN Y SESIONES DE TECNICAS DE BÚQUEDA DE EMPLEO.

El total de personas derivadas a las sesiones es de un 13,3 % (35 personas), con las que se ha iniciado la experiencia de dos sesiones Piloto en los ámbitos que se describen a continuación :

- Sesiones de Orientación Laboral

El perfil de las personas participantes en las mismas es :

- Por un lado, jóvenes procedentes del fracaso/abandono escolar, sin experiencia laboral y que precisan de una orientación para la búsqueda de empleo, así como un cambio de actitud respecto a la formación. Y, por otro lado, jóvenes con un nivel académico de certificado o graduado escolar, sin experiencia laboral o ambigua, y que deseen incorporarse al mercado laboral o bien cambiar de profesión.

- Personas mayoritariamente con cargas familiares, baja ocupabilidad, nivel de estudios bajo, poca calificación profesional, con o sin experiencia laboral, y que deseen incorporarse al mercado laboral o bien realizar una mejora en la ocupación a pesar de estar activos/as en el sector de la economía sumergida. Así mismo, se caracterizan por ser parados de larga duración que manifiestan una falta de hábitos para la adquisición de conocimientos, así como de autogestión para la búsqueda de empleo.

La duración de las sesiones es de 25 horas aproximadamente, distribuidas de manera flexible en diferentes sesiones grupales. Las 25 horas de Orientación grupal se complementan con un seguimiento individualizado del itinerario profesional iniciado por los/las participantes. Durante estas sesiones se trabajan los siguientes contenidos :

- Autoconocimiento : proyecto personal
- Contraste del propio perfil con las características del mercado laboral
- Elección de un itinerario formativo y/o ocupacional
- Canales y vías de búsqueda de empleo: INEM, SCC, ETT, búsqueda directa, prensa, etc.
- Formación en métodos y técnicas de búsqueda de empleo: curriculum vitae, carta de presentación, entrevistas de selección, psicotécnicos...
- Elaboración de un proyecto profesional: formulación de objetivos y del itinerario a seguir para conseguir la inserción laboral
- Plan de búsqueda de empleo: agenda.

• Sesiones de Búsqueda Activa de Empleo

El perfil de las personas que han participado es de hombres y mujeres con experiencia laboral en un sector determinado y que sólo precisan de orientación con el fin de mejorar su abanico de técnicas para la búsqueda de empleo.

La duración puede variar entorno a 15 horas distribuidas en sesiones grupales con un horario flexible. En estas sesiones se trabajan los siguientes contenidos :

- Contraste de su perfil con las características del mercado laboral.
- Revisión del propio proyecto profesional.
- Formación en métodos y técnicas de búsqueda de empleo: curriculum vitae, carta de presentación, entrevistas...
- Formulación de objetivos y del itinerario a seguir para conseguir la inserción laboral.
- Plan de búsqueda de empleo.

De las 35 personas derivadas a sesiones, la participación ha sido bastante inferior debido a diferentes motivos:

- Falta de hábitos de asistencia y/o puntualidad.
- Baja autoestima y poca seguridad en uno/a mismo/a.
- Poca disponibilidad horaria.
- Incompatibilidad con otras actividades imprevistas.

Haciendo una valoración de esta experiencia podemos afirmar que debido a las características de los/las usuarios/as es bastante difícil tener grupos homogéneos y numerosos, lo cual supone que la atención de carácter individual haya sido más numerosa. También se ha adecuado la metodología a las necesidades de los participantes, y se ha previsto realizar una sesión de Orientación Laboral mensual, y de forma intermitente intercalar sesiones de Técnicas de búsqueda de Empleo según las demandas.

2.4.3. FORMACIÓN

La derivación a cursos de formación de URBAN ha sido de un 47% de las personas atendidas, de las cuales un 83.2% son hombres y un 16.8% mujeres. Esta diferencia se explica a causa de que la mayor parte de las acciones formativas iniciadas hasta ahora, por sus características, se han dirigido más a hombres que a mujeres :

SEXO	FORMACIÓN	
HOMBRES	104	83.2%
MUJERES	21	16.8%
TOTAL	124	47%

Tel: (93) 483 26 00 Fax: 93 483 26 78 CIF: P-08015001

Ajuntament de Badalona

A continuació presentamos la relació de cursos, de los cuales se ha realizado la selecció de alumnos de los cursos de Lampistería, Aplicaciones de la construcción, y el de Integración Laboral y Social para Inmigrantes. El resto de cursos están en vías de iniciarse en breve.

CURSOS	PRESELECCIÓN	SELECCIÓN	FECHA PREVISTA DE INICIO
LAMPISTERIA	27	14	ENERO - 97
APLICACIONES DE LA CONSTRUCCIÓN	49	15	DICIEMBRE - 96
INMIGRANTES	20	---	ENERO - 97
LIMPIEZA	19	---	MARZO - 97
PATRONAJE INDUSTRIAL-II*	8	---	MARZO - 97

(*finalizo el curso de Patronaje Industrial I, a mediados de este semestre).

De los cursos iniciados se hace un seguimiento mediante la siguiente documentación:

- Hoja de asistencia al curso
- Datos del alumno
- Relación general de alumnos para cada curso
- Altas y bajas
- Pedidos de material

2.4.4. AYUDA A LA OCUPACIÓN

Hemos tenido en cuenta para este servicio a 39 personas, un 15 % de las demandas, puesto que tienen el perfil profesional que la actuación "Habitat para Vivir" nos había solicitado, todas ellas referentes al sector de la construcción.

2.4.5. ESCUELA TALLER

Se ha realizado una prospección conjuntamente con las oficinas del INEM 2 y 3 de Badalona, para saber cuantos jóvenes del territorio URBAN han solicitado participar en las diversa escuelas taller. Desde el SAO, se han derivado 17 personas (6.5%) a la Escuela Taller Sant Jordi de las cuales 6 han sido seleccionadas.

2.4.6. OTRAS ACTUACIONES URBAN

Un total de 5 personas han sido derivadas a otras actuaciones del programa ("Nuevos Puentes" y "Jóvenes en Marcha").

3 - COORDINACIONES.

3.1 - ACTUACIONES URBAN

3.1.1. Actuación nº 3 : " Hábitat para vivir".

- De momento se han establecido pocas coordinaciones y de manera puntual, dado que no hay ofertas para iniciar la acción de ayudas para la ocupación.

3.1.2. Actuación nº4 : " Jóvenes en Acción".

- Se han derivado casos que demandaban diferentes actividades formativas.

- Se han derivado casos, con la propuesta explícita para formar parte de un grupo de formación de "ayudantes de instalaciones de viviendas (electricidad)", y en caso de no pasar la selección, continuar manteniendo el seguimiento desde el SAO.

- Se ha hecho el seguimiento coordinado de cada caso en concreto.

3.1.3. Actuación nº 5 : " Nuevos Puentes".

- Se ha realizado una reunión de coordinación conjunta de personal técnico con el objetivo de establecer unas líneas más claras de seguimiento de casos conjuntos, dado que es una cifra bastante elevada.

- Mayoritariamente han derivado casos que hacían demanda de ocupación, o con una idea muy concreta del curso previsto que les sería más práctico.

- Se han iniciado reuniones de seguimiento de casos de forma periódica.

3.2 - OTRAS COORDINACIONES.

3.2.1. IMPO (Ayuntamiento de Badalona):

- De acuerdo con las líneas establecidas de coordinación, se ha realizado una reunión de seguimiento de los casos derivados entre los diferentes servicios existentes.

- SAO.
- YOUTHSTART.
- FORMACION.

3.2.2. "Aprender a Aprender" (Generalitat de Catalunya):

- Se ha realizado una reunión de coordinación con el personal técnico encargado de los diferentes puntos de atención de este servicio, donde se han establecido vías de derivación de casos, tanto para participar en cursos como para acceder a diferentes ofertas de ocupación.

4 - OTRAS TAREAS REALIZADAS

- * Actualizar semanalmente las ofertas ocupacionales y formativas a través de la prensa.
- * Actualizar la información y documentación relevante para ofertar dentro de las actividades de la actuación.
- * Visitar la feria de Interocupación en Septiembre y contactar con diferentes ETT y centros de F.O. con el objetivo de mantener una línea regular de traspaso de información.
- * Asesoramiento sobre el funcionamiento de nuestro servicio, a una persona derivada para realizar prácticas en nuestra actuación. En este caso ha centralizado principalmente el tema de inmigrantes llevando a cabo las primeras entrevistas de acogida y el registro de datos. También ha efectuado un mailing para la población inmigrante que se adecuaba al perfil de los cursos para inmigrantes, o bien los ha localizado para informarles del tema.
- * Dentro de las entidades partnerias del Proyecto, se encuentra la Fundación Jaume Bofill, que está especializada en temas de análisis y prospección de comunidades. Se ha participado en algunas reuniones con esta fundación, con el fin de coordinar el traspaso de información que necesitan para llevar a cabo el estudio que se les encargó. Como se sabe, la finalidad del mismo consiste en analizar vías de mejora del tejido económico y social del territorio.
- * Elaboración y diseño de la base de datos, teniendo en cuenta que previamente se ha realizado un análisis de los datos de que se dispone recogidos en las entrevistas ocupacionales. También se han añadido datos complementarios, de interés para el estudio que está elaborando la Fundación Bofill.

El coste de las actividades realizadas asciende a 8.880.762 pts.

B. FORMACIÓN OCUPACIONAL

A lo largo de este semestre se han desarrollado las siguientes propuestas de cursos de formación ocupacional (se resume su contenido en las fichas siguientes):

- *PATRONAJE INDUSTRIAL.
- *LAMPISTERIA.
- *APLICACIONES DE LA CONSTRUCCION.

Se han desarrollado los planes de trabajo y los contenidos de otros cursos, a iniciarse a principios del 1997, lo cual ha conllevado una importante tarea, pero sin poder hacer constar en este momento su desarrollo. Estas propuestas pasan por considerar:

- Carpintería de Aluminio: Dirigido a jóvenes de 16 a 25 años, con riesgo de exclusión social.
- Mujeres sin calificación: Este curso ha sido enfocado dentro de la especialidad de "Técnicas de Limpieza", donde se pueden ofrecer buenas perspectivas de inserción

Tel: (93) 483 26 00 Fax: 384 04 78 CIF: P.06015091

Ajuntament de Badalona

laboral a mujeres con dificultades de aprendizaje, preferentemente con cargas familiares y/o familias monoparentales.

-Patronaje Industrial Básico: Es el resultado de la transformación del curso de Diseño de Moda, que ha sido reorientado teniendo en cuenta las posibilidades de inserción laboral en el sector de la confección del territorio de aplicación del Programa URBAN.

Dentro de este ámbito se ha realizado, conjuntamente con el Centro de Formación Ocupacional "Joan Peiró", un curso de **AYUDANTES DE INSTALACIONES DE VIVIENDAS (Electricidad)**, para 7 alumnos de la zona. Se acordó realizar la selección de alumnos por el Servicio de Asesoramiento para la Ocupación (SAO) de acuerdo a un perfil pre-establecido: jóvenes de 16 a 21 años, con fracaso escolar y con un factor de alto riesgo social. Se contactó con 43 jóvenes, de los cuales 20 han sido preseleccionadas, dado que reunían el perfil indicado. Finalmente han iniciado el curso un total de 7 alumnos.

El coste de la formación ocupacional asciende a 6.210.569 pts.

CURSO: PATRONAJE INDUSTRIAL

Nº horas: 400

Grupo de alumnos:

-inicio en Mayo : 12 personas.

-consolidación en Octubre : 10 personas.

1- Desarrollo del curso:

El curso se ha desarrollado de acuerdo con el programa previsto realizando cada alumno todos los apartados, desde el primer patrón hasta llegar a las transformaciones, fichas técnicas y cálculo de metraje.

2- Metodología:

Método teórico-práctico. Expositivo, demostrativo. Realización de ejercicios manuales y por ordenador.

3- Colaboración con empresas:

Visita de profesionales del sector y visita a la exposición realizada por *FELI ART Y TÉCNICA DEL VESTIR* en la Sala Vienés de Barcelona.

4- Seguimiento-Evaluación:

Evaluación continua, tanto teórica como práctica. Reuniones periódicas entre el coordinador del curso, profesores y técnicos/as del SAO.

5- Evaluación:

Este curso se ha desarrollado con plena satisfacción de las partes y ha resultado positivo en todos los aspectos. Hay que resaltar la alta participación de los alumnos tanto en su asistencia, como en los trabajos desarrollados a lo largo del curso.

6- Resultados formativos. Inserción laboral

Podemos considerar que este curso ha tenido una inserción del 75 %.

CURSO: LAMPISTERIA

Nº de horas: 500

Inicio en noviembre 1996, con 15 alumnos.

1- Desarrollo:

Se ha llevado a cabo el proceso de selección de los alumnos y de los formadores, así como la previsión de materiales y herramientas necesarias para impartir el curso.

2- Colaboraciones:

Se han realizado contactos con el Centro de Innovación y Formación Ocupacional (CIFO), que depende del "Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya", con el objetivo de completar la formación de los alumnos, y por otro lado, con el Instituto de Formación Profesional "La Pineda", para formalizar la preinscripción de los alumnos a la prueba de madurez de FP1 de Electricidad.

Igualmente se han realizado contactos con el gremio empresarial de este sector, para posibles colaboraciones en materia de: prácticas, visitas, documentación, reglamentos, etc.

3- Incidencias:

Debido a la baja voluntaria del monitor seleccionado, el curso fue retrasado para iniciar un nuevo proceso de selección, esta vez a través de una empresa que pudiera proporcionar los monitores necesarios.

CURSO: APLICACIONES DE LA CONSTRUCCIÓN

Nº de horas: 700

Inicio en Diciembre: 15 personas.

1- Desarrollo del curso:

Este curso es el resultado de la fusión de los cursos de Reformas de la Construcción y de Rehabilitación de fachadas programados en el segundo semestre de 1996.

El grupo de alumnos seleccionado configura un perfil heterogéneo, con motivación y capacidad de participación diversa.

2- Metodología:

La metodología utilizada es eminentemente práctica y demostrativa, aplicando la base teórica a cada ejercicio realizado.

3- Seguimiento:

Colaboración estrecha de los/las técnicos/as del SAO con el monitor del curso para la selección de los alumnos.

Se han realizado reuniones entre el monitor y el coordinador de la actuación "Trabajemos para Trabajar", con el fin de hacer un seguimiento de la dinámica del curso, incidencias y suministros de material, etc.

4- Evaluación y Resultados

Dado que el periodo de formación transcurrido es corto, es prematuro hacer una evaluación, así como obtener unos resultados de inserción.

ACTUACION ESTRATEGICA Nº 3

"HABITAT PARA VIVIR" - (Hàbitat per a viure")

1- ACTUACIONES DE RENOVACION URBANA.

La complejidad de las acciones de renovación urbana nos está dificultando el normal proceso de renovación urbana. Se estableció como prioritaria una zona del territorio muy deteriorada, planteándonos la urgencia de la actuación, pero sin sopesar suficientemente las dificultades a nivel vecinal frente a un proyecto de estas características. El contacto con los propietarios está resultando de un complejo abordaje, dado que siempre es difícil comprender una mejora urbanística habiendo de implicarse en un proceso que exige participación, compromisos y comprensión en situaciones de búsqueda del bien común.

A lo largo de este semestre no se ha avanzado en cuestiones concretas, pero sí en el grado de sensibilización de la comunidad vecinal. Los acuerdos de las comunidades son costosos de obtener, y el proceso de sensibilización de difícil implementación. Se están manteniendo constantes reuniones con las comunidades de vecinos a fin de ir creando un estado óptimo de opinión.

A estas dificultades hay que añadir la falta de clarificación respecto a los traslados, por parte de los organismos de Bruselas. El temor, esperamos que infundado, a que no se acepte como gasto elegible este concepto, nos está retrayendo en el momento de diseñar nuevas acciones.

2- ACTUACIONES DE REHABILITACION.

2.1 - TRABAJOS EFECTUADOS.

2.1.1. Estudio de Campo.

Se redactó un primer documento titulado ESTUDIO DE CAMPO que recoge el estado de las edificaciones más degradadas, con posibilidades de acogerse al Proyecto de Rehabilitación, dentro del territorio URBAN.

Este estudio contempla:

- **Ficha del Edificio:** Recoge los datos técnicos, estado de conservación, patologías exteriores y reportaje fotográfico.
- **Relación por calles,** del número de actuaciones, m2 de superficies de fachadas a tratar y primera valoración de costos.
- **Relación por barrios,** del número total de actuaciones i coste estimativo del conjunto.

El resumen de la visión del conjunto de los edificios para rehabilitar es el siguiente:

Ajuntament de Badalona

BARRIO DE : LA PAU		
Calle	Actuaciones	Super. Fachadas
SEVILLA	23	2.207
RUPERTO CHAPÍ	24	2.108
AMADEU VIVES	28	2.810
SOLSONA	5	650
LISZT	7	313
LEPANTO	20	1.504
GRANADA	9	752
MOZART	2	225
TOTALES	118 ud.	10.569 m2

BARRIO DE : LA SALUT		
Calle	Actuaciones	Super.Fachadas
HIPÓLITO LÁZARO	9	570
CALDERÓN DE LA BARCA	21	1.689
PAU PIFERRER	19	1.626
RICARD STRAUSS	23	1.820
VICTOR BALAGUER	5	246
GARCÍA LORCA	12	1.057
PAU IGLESIAS	7	737
DON PELAI	10	1.020
MIQUEL DEL PRAT	12	1.210
PEIUS GENER	8	261
ALBERT LLANAS	7	551
JULIAN GAYARRE	7	980
ESTADI	6	836
SOLSONA	12	912
CIRCUNVAL·LACIÓ	1	924
AUTONOMÍA	3	2.051
TOTALES	162 ud.	16.490 m2

BARRIO DE : LLEFIÀ		
Calle	Actuaciones	Superf.fachadas
ORIO	13	1.167
URÁ	23	1.263
SATURN	8	319
AMPLE	5	621
JÚPITER	2	256
VENUS	1	479
MART	2	47
FELIU VEGUES	2	227
DEMOCRÀCIA	16	2.153
AUTONOMIA	7	783
CIRCUMVAL·LACIÓ	5	401
TOTALES	84 ud.	7.716 m2

RESUMEN	ACTUACIONES	SUP.FACHADAS
BARRIO LA PAU	118	10.569
BARRIO LA SALUT	162	16.490
BARRIO LLEFIÀ	84	7.716
TOTALES	364 ud.	34.775 m2

2.1.2. Proyectos de Rehabilitación.

FASE 1 Calles Ricart Strauss y Miguel del Prat (Barrio La Salut)

Esta fase es la que se refiere el punto C del Capítulo Actuación Estratégica nº 3 "HABITAT PARA VIVIR", de la memoria correspondiente al anterior semestre de 1996.

Este Proyecto profundiza y completa el anteproyecto presentado. Modifica el listado de fincas a actuar (según la aceptación por parte de los vecinos).

Contempla:

- * Memoria.
- * Ficha del edificio que recoge una descripción de su estado actual y de las obras a realizar.
- * Fotografía en color de su estado actual.
- * Plano de la fachada.
- * Estado de mediciones y presupuesto de cada fachada.
- * Relación del número total de actuaciones y del presupuesto total.
- * Plano de emplazamiento.
- * Plano del conjunto de la calle.
- * Presupuesto.

Actualmente estas obras están en fase de ejecución.

Fecha de finalización de las obras 30 Abril 1997.

FASE II.- Calles Ruperto Chapí i Sevilla (Barrio La Pau)

47 ACTUACIONES PREVISTAS

4.315 M2 DE FACHADA

COEFICIENTE SOBRE EL TOTAL (11,70 %)

En esta segunda fase y sucesivas el proyecto parte de ESTUDIO DE CAMPO revisado y se compone de la siguiente documentación:

- * Memoria.
- * Ficha del Edificio que recoge una descripción de su estado actual y de las obras a realizar.
- * Fotografía en color de su estado actual.

Ajuntament de Badalona

- * Plano de la fachada.
- * Estado de mediciones y presupuesto de cada fachada.
- * Relación del numero total de actuaciones y del presupuesto total.
- * Plano de emplazamiento.
- * Plano del conjunto de la calle.

Fecha de finalización del proyecto 15 febrero 1997
Fecha prevista de comienzo de las obras 30 marzo 1997
Fecha prevista de finalización de las obras 30 julio 1997.

FASE III.- Calles Democracia, Autonomía, Orió y Urá

ACTUACIONES PREVISTAS 62
7.417 M2 DE FACHADAS
COEFICIENTE SOBRE EL TOTAL 20 %

Se trabaja actualmente en la revisión actualizada del ESTUDIO DE CAMPO, correspondiente a estas calles para la inmediata ejecución del proyecto correspondiente.

Fecha de comienzo de redacción del proyecto 16 febrero 1997
Fecha prevista de finalización del proyecto 30 marzo 1997
Fecha prevista de inicio de las obras 15 mayo 1997
Fecha prevista de finalización de las obras 15 octubre 1997

2.2 - EJECUCIÓN DE LAS OBRAS.

Las obras se ejecutarán gestionadas por la Empresa Municipal ENGESTUR de la siguiente manera:

- Adjudicación a Empresas especializadas: compromiso con las empresas seleccionadas a fin de aceptar en sus plantillas a personas del territorio, previamente trabajadas en las actuaciones estratégicas 2/4/5.
- Planes de ocupación propios.: Creación de brigadas de trabajadores, especializados en los oficios necesarios, actualmente en paro y provenientes de la base de datos de la Actuación nº 2 "Trabajemos para Trabajar".

3 - ADQUISICION DE UN EQUIPAMIENTO SOCIAL.

A largo del período de valoración que se presenta se han realizado las obras oportunas para acondicionar el equipamiento social a las necesidades. Así mismo ha concluido la finalización del plan de mejora del mismo a las necesidades de la población y a las actividades ha desarrollar.

Hasta el momento presente se ha encargado la gestión de esta actuación a la sociedad anónima ENGESTUR, por un importe de 33.549.999 pts, para hacer frente al conjunto de acciones previstas. Asimismo se ha realizado un concurso público con el fin de adjudicar este proceso de rehabilitación. En la actualidad se han adjudicado e iniciado las obras de rehabilitación.

ACTUACION ESTRATEGICA Nº 4.

"JOVENES EN MARCHA" - ("Joves en marxa").

1 - EVALUACION CUANTITATIVA.

1.1 - INTERVENCION I PROCEDENCIA.

1.1.1. NUMERO DE CASOS POR AMBITO

(CUADRO 1)

	TOTAL	SEGUIMIENTO CONTACTO	SEGUIMIENTO PREVENTIVO	TUTORIA
CALLE	13	7	5	1
ACOGIDA	29	7	17	5
SECUNDARIA	1	---	---	1
TOTAL PARCIAL	43	14	22	7
SECUNDARIA ABSENTISMO	9	5	3	1
TOTALES	52	19	25	8

En este cuadro no constan todos los casos que han sido derivados, tan solo los jóvenes con los que se ha llevado un seguimiento directo.

Hay 12 expedientes (19 jóvenes) en fase previa de estudio, que provienen mayoritariamente del EAIA (Equipo de intervención especializado). En estos casos no se ha intervenido porque lo más común es que estén internados, o en algún proceso formativo estable. Además se hace el seguimiento del grupo del Proyecto Gabella en el IES B10 (9 adolescentes).

El volumen total de la actuación es de 80 casos.

1.1.2. PROCEDENCIA DE LOS JOVENES).

(CUADRO 2)

	Nº	%
TRASPASO CASOS OTROS PROFESION.	11	21.5
CALLE	11	21.5
ABSENTISMO	9	17
ACTUACION nº 5	6	11.5
ACOGIDA AL SERVICIO	5	9.5
OTRAS (C. ABIERTOS)	4	7.5
EAIA	4	7.5
SECUNDARIA	1	2
ACTUACION nº 2	1	2
TOTAL	52	100

1.1.3. CASOS / FAMILIAS DONDE INTERVIENEN OTRAS ACTUACIONES

(CUADRO 3)

ACTUACION	Nº JOVENES
ACTUACION nº5	15
ACTUACION nº2	8
TOTAL	23

1.1.4. TIPOS DE INTERVENCION :

En primer lugar señalar que la Actuación está diseñada para que los jóvenes "entren" al Proyecto en el *seguimiento de contacto* para progresar en el *seguimiento preventivo y en tutoría*, cosa que representaría un itinerario de inserción del joven, finalidad última de la Actuación.

Según el cuadro 1, de los 52 jóvenes, 25 están en **seguimiento preventivo**. Es un número bastante alto, lo que quiere decir que se nos han presentado bastantes situaciones de riesgo. Por contra, **solamente 8 casos** están en tutoría. Las razones podrían ser:

- El poco tiempo de intervención intensiva en la zona, y la poca implantación del programa.
- La falta de recursos adecuados donde poder insertar a los jóvenes.
- Poca entrada en la Actuación de casos nuevos: sólo 5 jóvenes proceden de la acogida al servicio. (CUADRO 2).
- Dificultades en el trabajo continuado con los adolescentes, pues es una etapa de mucha inestabilidad.

1.1.5. PROCEDENCIA.

Se puede ver en el CUADRO 1 que la mayoría de las tutorías y de los seguimientos preventivos provienen de la acogida. Interpretamos que, al ser casos traspasados ya disponíamos de un trabajo previo que ha permitido intervenir con más rapidez.

Respecto al CUADRO 2 la procedencia de los jóvenes está bastante repartida entre la "mochila" o casos anteriores (11 casos de primaria, más 4 del EAIA), y los casos nuevos.

Destacar que sólo 5 casos han venido directamente a la acogida, cosa que nos hace pensar que no es el mejor espacio para llegar a los jóvenes y tendremos que potenciar otras vías para poder llegar a ellos.

También destacamos los pocos casos de Secundaria (9 de absentismo y 1 social), cuando presuponíamos un número más grande. Otro dato, es la derivación de un solo joven desde la Actuación nº 2 a la nuestra.

En el CUADRO 3, no está especificado el nivel de coordinación, indicándose nada más que es un joven, o su familia, en la que intervenimos más de una Actuación. A pesar de todo podemos decir que en la mayor parte existe coordinación. Es un número considerable y precisa de un esfuerzo considerable. Hasta ahora la coordinación se ha hecho de forma poco formalizada, pero al compartir local ha sido rápida y pensamos que operativa.

Queríamos señalar que los servicios personales en general tienen dificultades en abordar a las familias denominadas "crónicas o multiproblemáticas", cuando nos encontramos que estamos trabajando con chicos/as de estas familias. No hemos encontrado todavía la estrategia que nos permita, conjuntamente con la Actuación nº 5, abordar este problema.

1.2. - ITINERARIOS

1.2.1. ABSENTISMO

(CUADRO 6)

RESULTADO		NUMERO		PREVISION
DISMINUCION	DISMINUCION	1	33 %	25 %
	*CON RECURSO COMPLEMENTARIO	2	33 %	25 %
** RECURSO ALTERNATIVO		2	22 %	25 %
SIN RECURSO		4	45 %	
T O T A L		9		

* Recurso complementario es, además de asistir al IES, hacer otras actividades deportivas o de ocio como refuerzo.

** Recurso alternativo, se entiende como el joven que no quiere volver, pero accede a otro recurso formativo, como ahora la Escuela de Adultos.

Ajuntament de Badalona

Los resultados se mueven dentro de las previsiones que teníamos (25 % de disminución i 25 % en recursos alternativos). Tanto las previsiones como los resultados son bajos, en consonancia con la falta de recursos para los jóvenes que no quieren seguir estudiando.

(CUADRO 6)

MOTIVO DEL ABSENTISMO	RESULTADO DE LA INTERVENCION
- No querer estudiar, cansancio de la escuela	- Retorno no posible. Recurso alternativo: Proyecto joven de la Escuela de adultos
- No tener libros (síntoma de desinterés familiar y personal).	- Retorno no posible. Recurso alternativo: C. Abierto S. Roc o sin salida.
- falta de adaptación a la secundaria.	- Retorno, disminución del absentismo, sin salida.
- Reestructuración personal familiar o problemas familiares (cuidar sobrinos...)	- Disminución del absentismo.
- Cambio de domicilio	- Derivado a otra zona.

1.2.2. ITINERARIOS SOCIO-FORMATIVOS

TOTAL DE CASOS: 43. (No incluye casos de Secundaria).

ITINERARIOS de FORMACIÓN

(CUADRO 7)

				PREVISTO	
ORIENTADOS RECURSO FORMATIVO	18	CONTINUAN FORMACIÓN	8 (18,5 %)	14 (32,5%)	50 %
	42 %	EN ESPERA*	6 (14 %)		
		HAN ABANDONA.	4 (9,5%)		
PENDIENTES DE RECURSO ORIENTACION	21	FALTA DE RECURSOS	5 (11,5 %)		
	49 %	NO ACCESO AL RECURS.	10 (23,5 %)		
		OTROS **	6 (14 %)		
TOTAL 39 ***					

* Matriculados en la Escuela de Adultos.

** "Por otros" entendemos causas personales, como ahora: cambio de domicilio, personal, ingreso en prisión, encontrar trabajo....).

*** Hay 4 casos en los cuales no preveíamos ningún recurso.

ITINERARIOS de TIEMPO LIBRE

TOTAL DE CASOS: 43 (No incluye secundaria)

(Cuadro 8)

		NUMERO	
INICIADA		8	18.5 %
CONTINUAN		4	9.5 %
ABANDONAN		4	9.5 %
EN ESPERA	FALTA RECURSOS	3	11.5 %
	OTROS	2	
TOTAL		21 *	

* Hay 22 casos que no preveíamos itinerario en ocio.

Respecto a la formación estamos lejos de las previsiones que ahora se revelan como atrevidas. Tenemos el 32.5 % en formación de una previsión del 50 % de todos los casos en seguimiento de la actuación. Las razones pueden ser:

- Existencia de recursos solamente para los más normalizados.
- Falta de acceso a recursos ya existentes, (Escuela-Taller, Trini-Jove).
- Falta de recursos (aula-taller, Formación Ocupacional acompañada, PGS...).

Nos encontramos con los jóvenes más excluidos y sin salidas, siendo difícil que puedan construir su itinerario. Respecto al ocio podemos decir lo mismo que en la formación, puntualizando que las actividades han sido dos:

- fútbol-sala (ocio en la calle).
- Rotllana (grupo de adolescentes organizados).

1.3. - ACTIVIDADES Y NECESIDADES.

En este apartado presentamos datos globales de las actividades hechas o de las necesidades detectadas. No se corresponden con el número de casos, pues en un joven pueden coincidir varias.

(CUADRO 10)

ACTIVIDAD (ATENCIÓN DIRECTA)	CHICOS / AS	%
INFORMACION Y ORIENTACION	26	29,5
ACOMPANAMIENTO EN LA FORMACION (INCLUYE EL ABSENTISMO)	23	26,5
ACOMPANAMIENTO AL SAO	19	21,5
ACOMPANAMIENTO AL OCIO	8	9
SEGUIMIENTO MEDIDAS EAIA	5	5,5
MEDIACION PADRES-HIJOS	3	3,5
COMISARIA, JUZGADOS, PRISIONES	3	3,5
RECURSOS ECONOMICOS	1	1

(CUADRO 11)

NECESIDADES DETECTADAS	CHICOS/AS	%
FORMACION ACOMPAÑADA*	18	24,6
SOPORTE A LA ESCOLARIDAD	15	20,5
ACTIVIDADES DE OCIO	13	18
FORMACION OCUPACIONAL	10	13,6
GRADUADO ESCOLAR	6	8,4
TRABAJO	4	5,4
SOPORTE MEDIDAS EAIA	4	5,4
MEDIACION PADRES-HIJOS	3	4,1

* Formación acompañada significa formación ocupacional, pero con contenidos educativos y no sólo laborales. Podría venir definido por lo que es un PGS.

(CUADRO 12)

RECURSOS DE QUE HEMOS DISPUESTO	ACCESO DIRECTO	
	SI	NO
SERV.ASESORAMIENTO OCUPACION	X	
PROYECTO JOVEN (Escuela de Adultos)	X	
INTEGRA (JOAN PEIRÓ)	X	
CENTRO ABIERTO S. ROC	X	
FORMACION OCUPACIONAL (URBAN)	X	
ESCUELAS-TALLER		X
YOUTH-START		X
PGS, PTT.		X
TRINI JOVE		X
OCIO LA ROTLLANA	X	

Comparando los datos de los cuadros 11 i 12, muestran una coincidencia entre las principales necesidades y las actuaciones más frecuentes: son las que se refieren a la formación en sus diferentes modalidades.

2 - EVALUACION CUALITATIVA

2.1. - METODOLOGIA DE TRABAJO

2.1.1. ATENCION INDIVIDUALIZADA

En general hemos seguido las técnicas habituales de los educadores como son las entrevistas, el estudio del caso, los acompañamientos, entrevistas con la familia. Hemos intentado recoger todos los aspectos del joven y no solo la demanda literal, para poder ajustar más la intervención y también hacer participe al/la joven del diagnóstico y pronóstico que hacemos.

El proceso que pretende la Actuación para llegar a crear itinerarios es:

Entrada del chico/a - seguimiento de contacto - seguimiento preventivo - tutoría - seguimiento de consolidación (el seguimiento de consolidación se hace después de una tutoría, cuando el joven lleva un tiempo autónomamente en un itinerario o

recurso, y solo hay que estar atentos para que continúe. Es un nuevo concepto no incorporado a la programación anterior)- salida del chico.

El proceso puede sufrir retrocesos, es decir, pasar de tutoría a seguimiento preventivo o de seguimiento de consolidación a tutoría, o puede devenir una baja en cualquier momento del proceso.

2.1.2. REUNION DE EQUIPO.

Las disciplinas distintas de los profesionales de la actuación está suponiendo una riqueza al poder mirar las necesidades desde ópticas diferentes, y también ha supuesto un handicap, ya que ponerse de acuerdo con los objetivos previstos y como abordarlos, desde puntos de vista diferentes ha requerido un esfuerzo considerable.

La documentación diseñada en la programación se ha revelado útil para el trabajo diario y para la memoria.

2.1.3. COORDINACION URBAN

Ha ocupado más tiempo del que habíamos previsto. Se han dado retrasos en la aprobación y puesta en marcha de proyectos.

2.1.4. COORDINACION ENTRE ACTUACIONES.

Actuación nº2 "Treballeu per a treballar":

Ha estado principalmente por la derivación de casos i seguimientos de jóvenes en actividades formativas. La relación ha sido ágil i fluida. Como Proyectos, hemos colaborado en la detección de jóvenes para el Programa INTEGRA, y hemos iniciado la preparación de un curso de formación de Carpintería de aluminio. También hemos hecho reuniones de coordinación conjuntas con el Programa YOUTHSTART.

Actuación nº3 "Hábitat per a viure":

Ha habido una buena coordinación en los aspectos que hemos trabajado: colaboración en el proyecto "Gabella" y "Proyecto Joven".

Actuación nº5 "Nous ponts":

Al principio, ha habido mucha coordinación respecto a la organización entre las dos actuaciones. Después ha sido por casos concretos. No se ha hecho de forma protocolaria, sino aprovechando el hecho de compartir el espacio físico, lo que ha facilitado que fuera rápida.

2.2. - AMBITOS DE INTERVENCION - PROYECTOS.

2.2.1. LA CALLE:

La vida en la calle en la Zona, es muy rica, en especial la de los jóvenes: éstos tienen sus rincones, plazas, escaleras, rincones escondidos, una esquina, la puerta de un bar. Pasan el tiempo haciendo diversas cosas:

- Arreglando las motos.
- Hablando.
- Jugando o haciendo deporte.
- Bebiendo "xibecas" o fumando porros...

En concreto se ha trabajado con los siguientes grupos: (cada uno de ellos tiene su propia identidad y funcionamiento)

- Plaza Antonio Machado.
- CEIP Miguel Hernández.
- Grupos marroquíes.
- Grupo C/ Estadio.
- Grupo C/ Atlántida.

2.2.2. CENTROS EDUCATIVOS.

- TRABAJO INICIAL.

Para definir los centros de atención prioritaria y de derivación, así como establecer las formas de coordinación, hemos realizado las siguientes actuaciones:

- . Reuniones con los coordinadores de zona.
- . Reuniones con los técnicos de Educación y representantes municipales en los CEC.
- . Estudio de la población atendida en los centros que preveíamos como prioritarios.
- . Coordinación con otros profesionales (matriculación, EAPs,..)

- CENTROS PRIORITARIOS.

- . IES Enric Borràs (B-10).

De los diferentes objetivos que nos habíamos marcado respecto al trabajo con los centros, con éste se ha empezado a colaborar con el Proyecto "Gabella", y después se han priorizado las siguientes actuaciones:

Realizar atención individualizada: atención a casos de absentismo y otros problemas sociales en coordinación con la referente del Programa de Absentismo (y al mismo tiempo RMCEC).

Facilitar la continuidad de la formación a partir de 4º de E.S.O. de los jóvenes del territorio que requieren un seguimiento.

- . IES Barres i Ones (B-8).

El objetivo básico del trabajo se ha definido en hacer la atención individualizada. La detección de casos se hará directamente con un interfocutor del centro (jefe de estudios) por lo que hace a chicos/as del territorio.

- CENTROS DE DERIVACION.

Respecto a estas centros, se han establecido las formas de derivación con los otros técnicos que intervienen. También en estos centros remarcamos el bajo número de derivaciones, excepto en aquellos que había habido un trabajo anterior a URBAN por parte del educador de calle.

- PROGRAMA DE ABSENTISMO.

Ya avanzábamos en la evaluación cuantitativa los pocos casos que se nos ha pedido intervención en esta problemática. Desde el punto de vista de los centros, creemos que hay una falta de experiencia de trabajo conjunto del ámbito escolar con otros profesionales en este aspecto, y no se plantean otras perspectivas de actuación. Asimismo, el proceso de implementación del Programa de Absentismo se ve complejo y poco ágil para aportar soluciones.

- PROYECTOS COMUNES.

El objetivo para llevar a término proyectos comunes con los centros, lo habíamos previsto en función de un trabajo previo de colaboración, y en base a la coincidencia de objetivos con la Actuación, no como objetivo por sí mismo. A lo largo de este semestre, hemos hecho las siguientes actuaciones:

- . Conocimiento directo del grupo de alumnos.
- . Coordinación con el centro (dirección, equipo de profesores), Dirección URBAN, programas Europeos.
- . Coordinación con las Actuaciones nº 2 i nº 3.
- . Coordinación con el Técnico de Educación y la Representante en el CEC.

2.2.3. ACOGIDA.

En este ámbito, hemos hecho las actuaciones previstas a nivel organizativo:

- . Establecimiento con el resto de actuaciones de las demandas que podemos atender.
- . Concreción de los perfiles a derivar a otras actuaciones.
- . Mantener un espacio de acogida (un profesional, por turno semanal, 3 horas de una mañana).

2.2.4. VALORACION GENERAL DEL SEMESTRE.

Nos encontramos en un momento de intervención donde prima más el trabajo individual de derivación y seguimiento de los jóvenes, que de potenciación de la red social juvenil. Pensamos, que es importante hacer una actuación multiplicadora de los recursos de forma participativa y creativa, más que centramos en el trabajo individual.

Nuestro trabajo se ha centrado más en el acompañamiento a la formación que en el ocio, ya que hemos contado con más recursos formativos. Destacar que solamente hemos podido iniciar itinerarios con aquellos chicos/as menos excluidos, quedándose cerca de un 70% de los casos en seguimiento sin recursos.

Hemos de diseñar un sistema para poder conectar con más jóvenes, si más no para ofrecerles orientación laboral o formación. Hemos de avanzar en propuestas como la formación acompañada e investigar posibilidades en otros programas europeos.

031 412 26 00 Fax: 031 412 78 C.F. 0.00015001

Ajuntament de Badalona

Respecto a la incidencia de la actuación en el territorio podemos decir que si bien cada día se va llegando a más jóvenes y cada vez vamos colaborando más con las entidades y servicios, todavía estamos en proceso de consolidación, como lo demuestra: los pocos casos de tutoría, la poca acogida directa hecha en el servicio, los pocos casos derivados de la educación secundaria, los retrasos de poner en marcha el Proyecto Joven y las dificultades para colaborar con las entidades de la zona.

Respecto a los dos proyectos que propusimos el primer semestre, Proyecto Joven y Gabella, el primero está a punto de empezar y el segundo lo hizo en octubre pasado. El Proyecto Gabella, a tres meses de funcionamiento está respondiendo a las expectativas de adaptar los curriculum de los jóvenes que difícilmente habrían seguido el ritmo escolar.

El trabajo con los Centros de Secundaria ha sido satisfactorio en cuanto a cubrir las expectativas de disminuir el absentismo (33%) o de encontrar recursos alternativos para los jóvenes que abandonan (22 %).

El coste de las actividades realizadas en esta actuación, ha ascendido a **3.142.911 pts.**

ACTUACION ESTRATEGICA Nº 5.

"NUEVOS PUENTES" - ("Nous Ponts").

A - PROYECTO USUARIO

1 - ACOGIDA.

Durante este semestre se han realizado un total de **540** entrevistas, distribuidas en los siguientes conceptos :

- Primera acogida : 95
- Tramite / Gestión : 94
- Tratamiento : 239
- Domicilio : 112

Total : 540

La distribución geográfica de procedencia de los usuarios de **1ª acogida**, con visita concertada es :

- Salut : 57
- Llefià : 38
- La Pau : 30

Total : 125

Entrevistas realizadas : 95

Hay un desfase con las entrevistas realizadas de 35 anulaciones o personas no presentadas, que pensamos es debido al largo plazo de espera, desde que se concierta la entrevista hasta que se realiza, por la situación actual de colapso y demanda que hay hacia el servicio.

El espacio de visitas en concepto de urgencia se va aplicando según criterios, no estando colapsada de momento, si se diera una situación de colapso en esta franja de entrevistas sería motivo de urgente búsqueda de soluciones de forma inaplazable.

DEMANDA LITERAL, de mayor frecuencia :

- Ayuda familiar.
- Comida pañales.
- Paro.
- Beca comedor.
- Beca libros.
- Pensión invalidez.

DERIVACION, de mayor frecuencia :

- SAO - Actuacion nº 2
- OBS - Oficina Bienestar Social.
- ICASS - Generalitat Catalunya

PROBLEMATICAS DETECTADAS,

de mayor frecuencia :

- Economía.
- Paro.
- Vivienda.
- Salud.
- Laboral.
- Ayuda familiar.

PROBLEMATICA TRATADA,

de mayor frecuencia:

- Economía.
- Paro.
- Deuda alquiler / vivienda.
- Orientación laboral.
- Salud.

VISITAS A DOMICILIO

Se han realizado un total de 112 visitas a domicilio con la correspondiente entrevista con la familia o el afectado.

Estos datos corresponden tanto a Asistentes Sociales como Educadores, atendiendo al reparto especial de proyectos :

- 1ª acogida polivalente : Asistentes Sociales
- 1ª acogida 3-14 años infancia : Educadores
- Tramites/Gestión : Asistentes Sociales
- Tratamiento : Asistentes Sociales y Educadores
- Visitas Domicilio : Educadores

La implementación de la Acogida tal como estaba previsto en el Proyecto Usuario ha supuesto un cambio conceptual y espacial para el Equipo, ya que se ha modificado el sistema de atención, diferenciando :

1ª acogidas: Espacio de primera demandas , discriminando entre personas que tenían una relación contractual o no, con el Asistente Social o Educador.
El contenido es polivalente (cualquier problemática o franja de edad)

Tramite / Gestión: Espacio de segundas y terceras entrevistas para llevar a termino la solución acordada con el usuario.

Tratamiento: Espacio de intervención contractual, con plan de intervención a seguir.

Esta división espacial ha ayudado a ordenar y sistematizar la atención individual/familiar, a tener resultados cuantitativos del volumen y tipología de la intervención, a marcar ritmo a nivel de equipo, a potenciar espacios de coincidencia de trabajo. Tenemos que avanzar en la sistematización mensual y en la incorporación de estos datos a las estrategias y mejoras del servicio.

Se ha diferenciado entre el rol del informador/administrativo y técnicos de acogida, facilitando esto en gran medida nuestros tiempos de dedicación, y una mejor atención al usuario y ciudadanos en general.

Ajuntament de Badalona

En cuanto a los datos cuantitativos recogidos, nos da un número muy elevado de atención individual familiar. Las demandas literales, las problemáticas tratadas, las detectadas, así como las derivaciones, nos proporcionan un perfil de usuarios y de población de la zona Urban, que coincide con la hipótesis planteada en el Programa. A saber, una población con un nivel carencial muy alto, falta de recursos económicos y personales importantes, con unos focos de pobreza "social" que hace que los servicios apliquen grandes esfuerzos de todo tipo para poder conseguir resultados.

2 - TRATAMIENTO.

Estos datos corresponden al aplicar una media aproximativa del resumen mensual que se realiza, (de unos meses a otros hay pequeñas oscilaciones), por lo que se ha llegado a un equilibrio en el proceso de posibles altas y bajas, que es muy pequeño el margen de maniobra en este sentido debido a la gran cronicidad de un volumen importante de la población.

- Casos de tratamiento diferente tipología: 36
- Casos de tratamiento de PIRMI: 38
- Casos de tratamiento(3-14 años) diferente tipología: 17
- EAIA: 10

TOTAL CASOS : 101

La referencia de familias siempre es nominal de un profesional, aunque en una misma unidad familiar intervenga más de un profesional, por lo cual se está trabajando en un total de 101 núcleos familiares de forma intensiva o de mantenimiento.

2.1 - SERVICIO A DOMICILIO

Actualmente se está interviniendo en **13 casos** (oscilación mensual entre los 12/13 casos) con Servicio a Domicilio, la tipología de los mismos es diversa así como los motivos de intervención, dedicación, etc.

Distribución por barrios :

La Salut	7
Llefià	4
La Pau	2

Tipología :

Adultos	7
Vejez	1
Adultos/Jóvenes	1
Adultos/Infancia	4

Problemáticas :

Drogodependencia
Alcoholemia
Enfermedad física
Menores - Salud
Higiene personal - Menores
Salud - Vejez

Demencia
Desamparo
Discapacidad.
Inmigración

T-01 (03) 4P-04-03 Fax: 93 1 01 178 C.F.P. 0 0401500

Ajuntament de Badalona

La dedicación en horas varía según la actividad y situación familiar y si la intervención es intensiva o de mantenimiento. Las actividades son diversas en función de los objetivos y estrategias (higiene personal, apoyo personal, gestiones, observación etc).

El tipo de Servicio a Domicilio que se realiza es muy dinámico, y requiere una flexibilidad tanto en el contenido y en el método, de forma constante, por parte de todos los profesionales que intervienen. La tipología de la población y sus características, las situaciones pluriproblemáticas con cronicidad en muchos de ellos, con menores en situaciones de riesgo, la contención y asistencia de mínimos, aspectos de observación y detección, son todos ellos elementos esenciales para una prestación que se valora desde el equipo de gran importancia por su ductilidad y resultados, si se aplica con estas características.

B - PROGRAMA DE INFANCIA.

Desde el equipo de la actuación se ha diseñado la intervención en el ámbito de Infancia desde tres puntos :

- Proyecto "TODOS AL COLE", ("Tots al cole").
- Proyecto "ABRIMOS LA ESCUELA", ("Obrim l'escola").
- Proyecto "OCIO EN LA CALLE", ("Lleure al carrer").

1- PROYECTO "TODOS AL COLEGIO"

Este proyecto sitúa la intervención a partir del Absentismo escolar. Este proyecto recoge la intervención a realizar desde este servicio, diferenciando tres objetivos, uno por trimestre, con los ítems de evaluación correspondientes.

1er. Objetivo: Crear canales de coordinación con las escuelas diferenciando Centros "Diana" y los de "Influencia" y consolidar esta situación como proceso continuado de relación y trabajo.

Se está interviniendo en 3 escuelas de la zona prioritaria, y en 4 de la zona de influencia. Los resultados son diversos, y atendiendo al interés de nuestro trabajo sólo vamos a destacar los principales:

CEIP - ALEX GALI

- Se ha trabajado la sistematización documental de recogida por ciclos.
- La devolución no se ha sistematizado por ciclos.
- La recogida se traspasa a través de la Directora.
- La devolución se traspasa a la Directora y en función de la necesidad, a la tutora del menor.

CEIP - FELIU I VEGUÉS

- Sistematización de recogida por ciclos.
- Sistematización de devolución no es por ciclos.
- La recogida se traspasa siempre referente
- La devolución se traspasa siempre al referente y tutora en función de la necesidad.

CEIP - MIGUEL HERNÁNDEZ

- La sistematización recogida no se hace por ciclos.
- Devolución no se realiza por ciclos.
- La devolución y recogida siempre se hace con el referente, con los tutores no se ha mantenido relación, no ha habido necesidad.

1.1. - DATOS CUANTITATIVOS.

En los tres Centros Escolares de zona Urban, tenemos un total de **76 niños/as** que han salido en listados de absentismo. De estos 76, **29** eran de familias de zona de influencia u otras zonas.

De Centros Escolares de la Zona de Influencia nos han derivado **23** situaciones de absentismo, por lo que se ha intervenido en un total de **70** niños :

- **47** niños de centros Zona Urban.
- **23** niños de centros Zona Influencia.
- Total de visitas domicilio: **49**
- Total de citaciones por entrevista: **7**
- Total de entrevistas concertadas: **12**
- Total de intervenciones en núcleos familiares: **68**

Los mecanismos de citación y entrevista concertadas se aplican en situaciones de detección de más síntomas problemáticos para la situación del menor o de reincidencia en el absentismo.

El nivel de estabilidad en Centros Diana, nos confirma el asentamiento del proceso, no siendo esta situación la misma en la Zona Influencia. Este proyecto supone una inversión importante, aproximadamente un **35 %** de la jornada semanal del Educador.

Hay que tener en cuenta que para la intervención educativa supone un elemento de detección y tratamiento muy útil en el trabajo cotidiano con la población infantil, así como un motivo de entrada en situaciones familiares complejas y difíciles, a la vez establece pautas de coordinación y acuerdos con los centros escolares, al partir de la premisa de "compartir" una población con unas características determinadas que necesita de la incidencia de todos por la búsqueda de soluciones.

2 - PROYECTO "ABRIMOS LA ESCUELA".

Este proyecto está dirigido a las tres escuelas de la Zona Urban, a partir de la situación de fragilidad y falta de medios por abordar desde unos mínimos óptimos la población escolar de la zona. Para este cuarto trimestre nos propusimos un objetivo marcado por la Prospección de necesidades y potencialidades del Centro Escolar tanto del Equipo de maestros, como del APA e infraestructura del centro. Para ello se ha trabajado este tema en las reuniones periódicas que se mantienen con estos centros, tanto por temas de absentismo, tratamiento familiar, detección de casos, etc.

Para complementar esta información se está pendiente de mantener una reunión para contrastar la información con el equipo de investigación y soporte del Programa (Fundación Bofill) ya que ellos han realizado entrevistas con los centros (a partir del encargo nuestro de análisis de Entidades)

Ajuntament de Badalona

Desde el equipo de educadores se han planteado posibles propuestas de trabajo en cuanto a Proyectos de refuerzo educativo, en esta franja horaria extra-escolar, en la línea del Casal de Verano, de las actividades de Centro Abierto o bien de actividades de refuerzo del programa educativo.

3 - PROYECTO "OCIO EN LA CALLE".

Este proyecto está dirigido a reforzar con actividades diversificadas en varios sentidos: individuales, grupales, informales, ocio, deportivas, etc. El trabajo de calle, que se realiza por los profesionales, básicamente educadores, pretende favorecer, crear y potenciar el trabajo grupal, y la derivación hacia actividades de la red asociativa más normalizada y regulada. Es decir, es un proyecto de apoyo a todas las intervenciones profesionales tanto individuales, familiares, como grupales o comunitarias.

C - COORDINACIÓN Y TEMAS COMUNES CON OTRAS ACTUACIONES.

Actuación nº 1 : "Obrim espais".

Se ha de trabajar de forma más estrecha con los informadores/administrativos de la misma. Debido a que una gran proporción de personas que se dirigen al programa son usuarios de nuestra actuación, el fuerte volumen de personas de derivación a ésta actuación origina la necesidad de establecer pautas y criterios comunes de trabajo.

Una informadora de esta actuación desarrolla el trabajo que especificamos en el Proyecto de Acogida, tanto en la atención al público como en la sistematización de datos, siendo muy positivo el trabajo desarrollado, por la mejora en la atención que ha significado y la rentabilidad en todo, tiempo y tipo de atención con respecto a situaciones anteriores.

Actuación nº 2 "Treballem per treballar".

Por las características de la población que atendemos, el SAO de esta actuación es motivo constante de derivación nuestra. Tenemos varios elementos de trabajo en común :

Casos individuales/familiares:

- acogida
- tratamiento (Pirmis en fase orientación laboral)

Proyectos de Cursos de Formación:

- "Integración laboral y social para inmigrantes" En esta zona se da un alto índice de población inmigrante debido al mercado laboral en economía sumergida de talleres de confección, y vivienda barata en malas condiciones.
- " Limpieza Industrial ".Se ha realizado una prospección desde nuestra actuación y contamos aproximadamente con 45/50 mujeres que cumplen este perfil.

- Se ha iniciado una línea de trabajo en común para plantear ofertas de formación ajustadas a la población con que se trabaja desde ambas actuaciones.

Actuación nº 3 "Hàbitat per a viure".

a) "Rehabilitación de fachadas "

Desde nuestra actuación se ha elaborado un protocolo que recoge una propuesta de circuito y criterios a aplicar a las personas o unidades familiares, que no pueden hacer frente al pago del módulo estipulado para la rehabilitación de su fachada.

b) " Puntos de intervención urbanística y expropiación "

Durante el semestre pasado se realizó una prospección de la situación socio-económica de las familias afectadas por la unidad de actuación de "La Pau". Actualmente nos encontramos pendientes de directrices y decisiones por parte del Programa en cuanto al tema.

c) "Rehabilitación"

Es un tema muy necesario para la búsqueda de posibles propuestas de viabilidad, por ser una situación que afecta a muchas viviendas del barrio y con una pequeña inversión la rentabilidad social y de calidad de vida de los afectados se verían altamente gratificados.

Actuación nº 4 "Joves en marxa".

Desde esta se trabaja con menores de 14 a 16 años. Hay una relación constante por compartir unidades familiares de intervención, una misma documentación (ficha, expediente familiar), y proyectos (Lleure al Carrer y Programa de absentismo) .

El coste del conjunto de actividades desarrolladas en esta actuación ha ascendido a la cantidad de 7.128.561 pts.

INFORME SOCIOLÒGIC:

**LA SITUACIÓ DE LA IMMIGRACIÓ
EXTRA-COMUNITÀRIA
A LA ZONA DEL PLA URBAN**

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

ÍNDIX

1. <u>Introducció</u>	pag. 1
1.1. Presentació de l'objecte d'estudi	pag. 1
1.2. Algunes advertències de caire metodològic	pag. 3
1. <u>Perfil socio-demogràfic</u>	pag. 5
2.1. Fonts estadístiques consultades	pag. 5
2.2. Distribució de la població immigrada per barris a la zona URBAN	pag. 7
2.3. Procedència	pag. 8
2.4. Estructura per sexes	pag. 9
2.5. Estructura per edats	pag. 13
2.6. Nivells formatius	pag. 15
2.7. Nivell de regularització	pag. 17
2.8. El cas de la població immigrada atesa per <i>Treballem per a treballar</i>	pag. 18
2.9. Sintetitzant: Els perfils dominants entre el col·lectiu immigrant	pag. 21
3. <u>La posició jurídica de l'immigrat/da extracomunitari/ària.</u>	pag. 22
3.1. El marc jurídic general	pag. 22
3.2. Posició jurídica de l'immigrat/da de la zona URBAN	pag. 29
4. <u>Condicions materials d'existència del col·lectiu immigrant</u>	pag. 35
4.1. La problemàtica de l'habitatge	pag. 36
4.2. La situació laboral	pag. 38
4.3. Ingressos i poder adquisitiu	pag. 41
5. <u>Col·lectiu immigrant i xarxes socials a la zona</u>	pag. 42
5.1. Relacions intragrups	pag. 42
5.2. Relacions intergrupals	pag. 45
5.3. Relacions institucionals	pag. 47
6. <u>El paper de l'imaginari de la població marroquina en la seva integració social</u>	pag. 51
7. <u>CONCLUSIONS: possibles línies d'actuació en la problemàtica del contingent immigrant</u>	pag. 55

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Presentació de l'objecte d'estudi

Com a objectiu fonamental, el present informe tracta d'abordar l'anàlisi de l'estat en què es troba la "qüestió migratòria" en els barris que conformen la zona d'actuació del Programa URBAN. Tanmateix la complexitat evident de l'objecte d'estudi atès requereix efectuar al respecte una sèrie d'acotacions i d'aclariments inicials.

D'immediat convindria preguntar-se : De quina mena d'immigració estem parlant ? Quins immigrants/des¹ són els que són percebuts en tant que necessitats de tractament institucional i, per tant, d'anàlisi científica ? Ras i curt : quins fluxes immigratoris s'han convertit en els nostres dies en un "problema social" ?

Les paraules de L. Cachón anticipen al respecte una acurada resposta :

A los inmigrantes tradicionales en España ("ciudadanos europeos" y "hermanos latinoamericanos") vienen a unirse, sobre todo, nuestros vecinos del sur, principalmente los marroquíes. Son estos cambios en el origen nacional y étnico de los inmigrantes, más que el crecimiento del volumen de extranjeros, los que explican que la inmigración haya comenzado a ser en España un "hecho social" (en el sentido que E. Durkeim daba al concepto), el que la inmigración comience a ser percibida por la sociedad española como una problema ; la aparición de estos nuevos inmigrantes (los "verdaderos" extranjeros) hace que en el imaginario español comience a conformarse la imagen social de un "otro", distinta a la de los "otros" históricos de los españoles, los gitanos (CACHÓN, L. "Marco institucional de la discriminación y tipos de inmigrantes en el mercado de trabajo en España" a *REIS*, nº69, 1995, p.107).

De la introducció a l'estudi realitzat per professors dels Departament de Geografia Humana de la Universitat d'Alacant i de València al respecte de la situació dels immigrants marroquins i senegalesos a l'Espanya mediterrània, extraiem el següent fragment :

Altos porcentajes de presencias no regularizadas -como residentes o como trabajadores; excesiva abundancia de empleos precarios y marginales, que pueden conllevar gran movilidad residencial ; difíciles condiciones de alojamiento ; alto

¹ Noti's com al llarg del present informe hem optat per utilitzar el terme "immigrat/da" per comptes d'"immigrant". Les raons d'aquesta elecció cal trobar-les en les connotacions que amaga la noció d'"immigrant", inconscientment entesa com a aquella persona en movilitat migratòria en procés. El caràcter de permanència i finalització del trajecte migrant ens ha dut a adoptar el terme "immigrat/da", segons proposen diversos experts en aquesta matèria

porcentaje con instrucción insuficiente; escasa o a veces nula atención a sus necesidades de formación profesional y de enseñanza del idioma español; un latente -y a veces manifiesto- rechazo social, que puede ser alimentado indirectamente por ciertas informaciones de la prensa local, son, entre otros, indicadores evidentes de una inmigración actualmente con problemas (A.A.VV. *Inmigrantes marroquíes y senegaleses en la España mediterránea*, Valencia, 1995, p.18).

Així les coses, advertim que el punt d'interès fonamental de la recerca que ens plantejem rau en l'anàlisi de la realitat sociològica del contingent d'immigrats, legals i il·legals, d'origen extra-comunitari, generalment africà i majoritàriament magribí (en definitiva, "los verdaderos extranjeros", segons ironitza L. Cachón).

Partint, doncs, d'aquesta puntualització, caldrà aleshores qüestionar-se què hem volgut conèixer, més en concret, quins aspectes relatius a la pròpia realitat existencial d'aquesta població hem cregut pertinents d'ésser tractats en el marc dels principals criteris d'actuació sobre la zona que articula el Pla URBAN. Avancem d'entrada i a grans trets la que ha estat la nostra principal línia investigativa: aprofundir en l'estudi d'aquells indicadors referents a la seva situació social-vivencial susceptibles d'aportar-nos elements que ens permetin donar compte dels defectes i de les virtuts dels diferents canals d'apropament institucional a les diverses xarxes de població immigrada.

A partir d'aquí hem provat d'establir, en la mesura del que ens ha estat possible, perfils socio-demogràfics característics i caracteritzadors dels diferents contingents d'immigrats dels barris considerats (mantinguin o no relació amb les actuacions del Pla URBAN). Aquests perfils tipològics especifiquen directament la situació dels col·lectius de població d'origen estranger en relació a variables socio-estructurals com "procedència", "grau de regularització de la seva situació" (en base al marc jurídic referent a la nacionalitat i que regula els fluxes immigratoris), "edat", "sexe", "nivell d'instrucció", "presència familiar", "distribució per barris (els pertanyents a la zona URBAN), etc.. Ens ocupem d'aquestes tipologies en el capítol següent.

Però paral·lelament, i en conseqüència, aquests perfils sociodemogràfics apunten també algunes pistes al respecte de quins poden ser els principals dèficits de la població que caracteritzen, les seves necessitats i problemàtiques més bàsiques fonamentalment en el pla més material (preeminentment mancances relatives a la deficitària regularització de llur residència i a la seva precària integració en l'àmbit formatiu-laboral), però també en l'esferes tant de l'acció col·lectiva (dèficits pel que fa a la disponibilitat de recursos

associatius) com de les representacions simbòliques (necessitats derivades de la pèrdua de referents cultural-identitaris, del trencament dels llaços familiars o comunitaris, etc.). Abordem aquestes qüestions en els capítols 4 i 5, respectivament.

En la mesura, però, en què entenem enormement clau el paper que juga en la determinació de tot plegat la posició que ocupa l'immigrat en el marc jurídic general en aquesta matèria, hem cregut pertinent dedicar un capítol (el tercer) del present informe a la consideració dels tipus de situació legal (o il·legal) en què acostuma a moure's la població estrangera d'origen no comunitari de la zona URBAN. Per tal de significar oportunament el sentit i l'abast que pot tenir el trobar-se en una o altre situació, haurem de referir-nos a certs aspectes particularment determinants d'aquest context legal general fixat a nivell estatal.

En definitiva, el principal propòsit d'aquest informe és el d'apuntar aquells elements i aquelles qüestions que permetin realitzar-se una composició de lloc al respecte de la realitat de la població immigrada extra-comunitària dels barris atesos pel Pla URBAN. Tanmateix, la nostra voluntat no és tan sols la de procurar un retrat descriptiu de les condicions socio-econòmiques i demogràfiques que contextualitzen l'existència d'aquest col·lectiu, sinó també la de dur a terme un cert esforç interpretatiu que ens permeti endinsar-nos en l'explicació-comprensió de les raons del perquè d'aital situació. En funció d'això, conclourem el present estudi tot indicant quines podrien resultar algunes de les línies d'actuació més acurades pel que fa al tractament específic amb el sector poblacional que centra la nostra atenció.

1.2. Algunes advertències de caire metodològic

Certament ens trobem davant d'una població el context social i legal de la qual s'encarrega de mantenir-la als marges de la seva emergència en l'espai públic normalitzat. Sovint els contingents immigrants que suara ens preocupen no disposen de permisos de residència i/o de treball, la qual cosa no fa sino oposar traves al seu empadronament, i per tant a la seva possessió de la carta de municipalitat, fet que impedeix el seu accés a serveis socials com l'educació o la sanitat, per no dir llur percepció de qualsevol mena de subsidi o pensió. És pretensió del nostre informe el tractar de visualitzar aquesta població mitjançant el recurs a uns canals informatius la majoria de les vegades diferents dels que habitualment

són emprats en l'estudi de l'anomenada "població de dret". Ara bé, val a dir que això no sempre ha estat del tot possible.

Deixant de banda la informació relativament rellevant que pogué oferir-nos un recompte oficial com és el Padró del '96 (les dades del qual no tan sols ens han arribat amb considerable retràs, sinó sense tractar de forma estadísticament sistemàtica), en primer lloc, per tal d'encetar una quantificació inicial de la població immigrada de la zona tractada esdevenia necessari recórrer a punts d'informació i contacte que ens permetessin accedir a tal coneixment per via indirecta: bàsicament centres d'acollida o d'informació a l'immigrant; assessories jurídiques o laborals; entitats relacionades amb el seu tractament; escoles de la zona; persones expertes que hi mantinguin un contacte continuat i que poguessin informar-nos abastament sobre el tema; immigrants que, sense ser necessàriament representatius del col·lectiu estudiat, pogueren aportar a la seva experiència una perspectiva i una distància suficients com per poder proporcionar-nos dades pertinents i de primera mà sobre la matèria, etc. En general aquesta primera tasca d'inspecció aproximativa ha estat duta a terme de manera força rigorosa. A més de les dades relatives a les persones immigrades ateses pel Pla URBAN que se'ns han facilitat des de les seves diverses línies d'actuació, hem pogut obtenir informació d'un centre d'acollida d'immigrants (CIAPE), d'una assessoria jurídica, fiscal i laboral habituada al tracte amb aquesta població (ANSOL), d'una entitat que hi ha mantingut un contacte aprofundit i continuat (CONEX), d'escoles de la zona amb una quantitat significativa de nens i nenes immigrants/des (Miguel Hernández, Feliu i Vegues i Alexandre Galí), amb experts de la zona en matèria d'integració d'immigrants (dos jesuïtes que des de fa anys treballen en la realització de cursos d'alfabetització i formació laboral per a immigrants) i amb immigrants assentats i amb formació tant acadèmica i professional aptes per a raonar-nos de tot plegat des de la distància i, al mateix temps, des de llur pròpia experiència.

El problema ha vingut en tractar-se del moment de procedir a la realització d'una anàlisi més aprofundida que contrastés i alhora enriqueís la informació ja obtinguda. L'eix vertebrador d'aquesta segona tasca analítica bàsicament ens l'havia de proporcionar el material qualitatiu que pogué rebelar-nos la utilització de tècniques d'investigació de caràcter intensiu (entrevistes en profunditat, històries de vida, creació de grups de discussió, etc.) emprades amb aquelles persones immigrades que, en funció dels criteris oportuns extrets de la primera aproximació a la realitat, haguéssim jutjat representatives

dels diversos perfils dels col·lectius de població estrangera. Malgrat haver realitzat diverses entrevistes en profunditat i un grup de discussió, considerem que tant la complexitat teòrica com la transcendència pràctica de l'estudi que afrontem hagués requerit en aquest punt d'una investigació més sistemàtica, continuada i de més durada que l'aquí efectuada. Donades les dificultats que suposa tenir accés a col·lectius immigrants amb determinats perfils socio-demogràfics (per exemple, ens ha estat impossible establir contacte de cap tipus amb cap representant de la població xinesa de la zona) i ateses les limitacions temporals d'aquest procés de recerca, l'anàlisi del discurs dut a terme en aquest segon moment de la investigació s'ha vist reduït al material qualitatiu recollit en la realització de tres entrevistes familiars immigrades magribines i d'un grup de discussió d'estrangers també procedents del Magrib.

Tanmateix, i un cop introduïdes aquestes salvetats metodològiques, creiem que l'informe que teniu entre mans apunta amb notable finura no tan sols una descripció tipològica dels diversos col·lectius d'immigrants, àdhuc una explicació de les principals problemàtiques tant objectives com subjectives d'aquesta població. En tot cas assenyalem que tal vegada fóra pertinent en un futur ampliar i contrastar les afirmacions i opinions aquí expressades amb estudis i investigacions amb més recolzament institucional i menys restringides en en el temps i l'espai.

2. PERFIL SÒCIO-DEMOGRÀFIC

2.1. Fonts estadístiques consultades

Per definir el perfil socio-demogràfic de la població immigrada de la zona del Pla URBAN s'ha disposat de diverses fonts estadístiques que, malgrat les limitacions que comporta el fet que gran part d'aquesta població no hi queda reflexada per diferents motius, ens han ajudat a fer-nos una idea de qui parlem en aquest informe.

La principal font que hem treballat és el Padró d'Habitants de Badalona de 1996, d'on hem extret les dades de la zona concreta en la que ens centrem. El tractament principal d'aquestes dades s'ha realitzat a través del creuament entre la variable "procedència" i d'altres variables d'interès, principalment "sexe", "edat" i "nivell formatiu". Cal fer palès,

que ens hagués interessat poder creuar entre si aquestes últimes variables per aquells fluxes d'immigrants més significatius de la zona, ja que això ens hagués aportat una informació molt més acurada, però aquestes dades no ens han estat proporcionades.

A l'hora de treballar amb qualsevol Padró municipal hem de tenir en compte que sovint no reflexa la realitat d'una manera totalment fidedigna, sinó esbiaixada per molts fenòmens. En el tema que ens ocupa aquest biaix es dona de manera més punyent. Malgrat que, a nivell estatal, el reglament permet empadronar-se a tot/a aquell/a habitant amb vivenda fixa en el municipi, tan sols presentant el passaport del país d'origen encara que no tingui el permís de residència a l'Estat espanyol, la informació sobre aquesta possibilitat no ha arribat a tota la població que hi podria estar interessada. Això ens ho va remarcar una responsable de CIAPE (Centre d'Informació i Atenció a la Població Estrangera de Santa Coloma de Gramanet), que va afirmar que, malgrat després d'aquest canvi en la reglamentació es poden observar certes diferències entre els Padrons de 1991 i el de 1996, encara es creu que a prop del 50% de la població immigrada de la zona no ha realitzat aquesta tramitació, i que només ho fan aquells/es que tenen regulada la seva situació i/o que ho necessiten per rebre algun tipus de prestació a nivell municipal, com l'escolarització dels/les fills/es en alguna escola pública municipal o per obtenir, en el cas de Santa Coloma, la cartilla municipal, a través de la qual tenen l'assistència sanitària assegurada. Ens comenta també que és una llàstima aquest baix índex d'empadronament, ja que no deixa de ser una tramitació que pot comportar algunes aventatges, per exemple pot servir com a referent legal en cas de tenir alguna mena de problema, ja sia a nivell policial o amb altres institucions, o com a document per demostrar el temps que fa que es viu en el municipi, a l'hora de tramitar qualsevol permís legal, de residència o treball.

Altres fonts estadístiques que s'han utilitzat per complementar i comparar la principal són: el Padró de 1996 de Santa Coloma de Gramanet; les dades sobre el nombre d'alumnes immigrants/des de les escoles Alexandre Gali, Miguel Hernández i Feliu i Begues; el registre dels casos atesos al CIAPE de Santa Coloma durant l'any 1995; una sèrie de quadres estadístics no personalitzats facilitats per l'Assessoria Ansol sobre els seus clients/es immigrants/des; les darreres dades (maig a setembre de 1997) de població immigrada atesa per la línia d'actuació "Treballem per Treballar" del Pla URBAN; i les dades de l'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona (maig de 1997). A partir de les dades, s'ha de fet una tasca interpretativa, complementada amb coneixements de tipus

més qualitatiu. En el nostre cas aquests coneixements venen de la pròpia experiència durant el treball de camp i de les entrevistes realitzades a persones que han estat en contacte amb població immigrada de la zona, i a alguns/es membres de la pròpia comunitat.

2.2. Distribució de la població immigrada en els barris de la zona URBAN

La primera qüestió a destacar és la importància del tema d'immigració per l'orientació de les actuacions del Pla URBAN, ja que s'ha de tenir en compte que la zona prioritària constitueix el nucli urbà que acull el contingent de població immigrada més considerable de Badalona. Hem d'assenyalar que a la ciutat de Badalona hi ha un total de 3679 estrangers empadronats, dels quals el 30'5 % (1120 persones) es troben a la zona objecte del nostre estudi. A més a més, pressumiblement aquest nombre és més elevat, ja que hem de tenir en compte que la zona prioritària és un nucli molt important del sector de la confecció, que sobretot en la seva vessant vinculada a l'economia submergida dóna feina a un gran nombre de població immigrada, molta d'ella en situació d'indocumentació, com veurem en el proper apartat de l'informe. Així doncs, mentre les dades oficials ens diuen que el 21 % de la població de la zona URBAN és estrangera, no seria arriscat aventurar que aquest percentatge es podria fins i tot doblar.

Pel que fa la distribució de la població immigrada en els diferents barris que componen la zona prioritària, cal dir que és força uniforme. El barri amb un percentatge major és La Salut, al que correspon un 29'7 % de la població estrangera total de la zona, i el de menor percentatge és La Pau amb un 14'9 %. Mentre que a Sant Antoni de Llefià hi ha un 28'1 % i a Sant Joan de Llefià un 27'2 %.

Distribució per barris de la població total immigrada i marroquina				
	Població immigrada		Població marroquina	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
La Pau	167	14.9	105	21.6
La Salut	333	29.7	126	25.8
St. Antoni de Llefià	315	28.1	128	26.3
St. Joan de Llefià	305	27.2	128	26.3
Total	1120	100	487	100

Font: Elaboració pròpia

2.3. Procedència

Com ja hem assenyalat, en el nostre informe ens centrem en els/les immigrants/des extra-comunitaris/es, d'aquesta manera el nombre d'immigrants/des que reflexa el Padró un cop feta aquesta divisió és de 795 persones. Abans d'analitzar aquesta dada, ens agradaria fer un petit parèntesi per remarcar una dada que no deixa de ser, si més no, curiosa, i és el destacable nombre de persones procedents de països de la Unió Europea (sobretot de França, Alemanya i Suïssa). Aquest fet ja ens va ser assenyalat en la nostra entrevista en el CIAPE, en la que es va arribar a la conclusió que podria ser una qüestió explicable a través de dos fenòmens migratoris. Per una banda, podrien ser immigrants/des extra-comunitaris de segona generació, és a dir persones procedents d'aquests països europeus però fills/es de marroquins/es o argelians/es. Per l'altra, creiem que el principal fenomen que explicaria aquesta dada seria que correspon a fills/es d'immigrants/des espanyols/les, que es van traslladar durant els anys seixanta i setanta a aquests països europeus, i que han retornat al país d'origen dels seus pares. Tanmateix, no deixa de ser una peculiaritat que tan sols queda reflectida a les dades estadístiques, però sense ressó civil o institucional.

Les estadístiques han confirmat allò que la majoria d'informants ja ens havien assenyalat: la major part de la població immigrada de la zona procedeix del Marroc. D'aquesta manera veiem que de les 795 persones no-comunitàries, el 61'25 % (487 persones) són marroquins/es. Les altres ètnies que s'han destacat a les entrevistes són: els/les xinesos/eses (un 4'6 % en les dades), els/les bengalins/es (un 1'1%), i pakistanís (1%). Cal destacar que aquests percentatges són diferents als que corresponen a les dades globals de tota Badalona: els/les marroquins/es serien un 43'75 % de tota la població immigrada extra-comunitària, els/les xinesos/es un 3'1 %, els/les bengalins/es un 0'5% i els/les pakistanís un 1'04 %. Aquesta diferència entre les dades de la zona URBAN i les de tota Badalona ens confirma la importància del fenomen migratori extra-comunitari en aquests barris., ja que hi ha un increment en els percentatges dels grups migratoris més voluminosos.

La gran diferència de percentatge entre les comunitats més minoritàries i la marroquí, pot ser explicada per diferents qüestions. Pel que fa la immigració provinent de l'Àsia meridional és molt més recent que la marroquí, amb menys "tradició" al barri, per

tant per ells pot ser més que res un lloc de pas cap a zones de Barcelona on la seva comunitat hi està instal·lada de manera més estable. Pel que fa als/les xinesos/es, en varies entrevistes s'ha destacat el fet que el seu nombre sembla que ha augmentat considerablement en els darrers anys, però la manca de contacte amb la població autòctona i amb les institucions públiques i civils, fa que no tinguem prou referents estadístics com per aventurar-nos en grans explicacions sobre aquest col·lectiu. Tanmateix a partir de les informacions extretes de les entrevistes, es pot dir que previsiblement la dada del Padró és menor de la que ens esperavem.

Una qüestió que ens sembla important mencionar és la diferència entre la població provinent d'àmbit rural i la d'àmbit urbà (ens hem centrat en la comunitat marroquí, ja que al ser la més nombrosa, és també de la que tenim més informació). Malgrat que no hi ha dades concretes sobre la proporció de gent provinent de l'un i de l'altre àmbit, sí que en diverses entrevistes se'ns ha assenyalat les diferències més significatives. La població urbana a l'estar més acostumada a la dinàmica social de les ciutats, tenen més facilitat de relació, tant amb la població autòctona com entre ells, i de mobilitat per zona. En canvi la població rural del Marroc no està acostumada a la vida de les grans urbs, i això condiciona molt les seves relacions i la seva vida quotidiana. També són més tradicionals i religiosos, i tenen com a principal punt de trobada la Mesquita de Llefia. Una altra característica, que s'ha remarcat en diverses entrevistes, és que es tracta de gent més treballadora, això pot ser conseqüència del fet que en l'àmbit rural estan més avesats a feines físicament més dures i sense horaris. En canvi, les ciutats en els darrers temps s'han convertit en centres de "serveis", on gran part de l'ocupació es concreta en aquest sector, per tant la població està més acostumada a feines més "netes" i menys dures.

2.4. Estructura per sexes

Si comparem l'estructura per sexes entre la població total de la zona de l'URBAN i la de la població immigrada, centrant-nos principalment en la marroquina, podrem treure'n una sèrie de conclusions prou interessants per entendre la dinàmica del col·lectiu objecte del nostre estudi.

Primer de tot, veiem que els percentatges en el total de la població de la zona URBAN es caracteritzen per l'igualtat: hi ha un 50'1 % de dones per un 49'9 % d'homes.

Aquesta estructura és totalment diferent si observem les dades corresponents a la població marroquí, on majoritàriament predominen els homes, amb un 60'8 %, per un 39'2 % femení. La immigració en els països de tradició musulmana es caracteritza pel seu predomini masculí. Habitualment, solen ser nois joves, solters que marxen a la recerca d'una oportunitat a l'estranger, i poder millorar allà la seva situació econòmica. També es dóna la situació en què l'home està casat, i potser té fills/es, el qual també marxa per qüestions econòmiques, i quan aconsegueix una estabilitat laboral i una millora material intenta reagrupar la família. Aquesta és principalment l'evolució que està visquent el fenomen migratori a la majoria de llocs d'Europa, i com no a la zona centre del nostre informe. Així doncs malgrat que en la majoria d'entrevistes al parlar del perfil de l'immigrat tothom fa referència a nois joves que venen sols, també es remarca la importància que està prenent la reagrupació familiar, el qual fa augmentar la presència de les dones marroquines a la zona objecte del nostre estudi.

Una persona de nacionalitat estrangera, si reuneix una sèrie de requisits determinats (entre ells: permís de residència, contracte o propietat d'un habitatge i ingressos provinents del treball) i es fa responsable del manteniment econòmic, pot sol·licitar el permís de reagrupament familiar, a fi de poder viure amb la seva família. Segons dades facilitades per l'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona (organisme depenent de l'Ajuntament de Barcelona), durant l'any 1996 van ser sol·licitats al Govern Civil de Barcelona un total de 1.221 reagrupaments familiars, dels quals, el maig de 1997, un 46% ja estaven concedits i un 54% estaven encara tramitant-se. S'ha de tenir en compte, que durant el 1996 es van sol·licitar 611 permisos més que l'any anterior, i aquest increment es va produir sobretot entre marroquins, pakistanesos, peruans i dominicans. És interessant fer una ullada a l'evolució de les sol·licituts de la població marroquina, indostànica i xinesa entre 1994 i 1996, que són les que més ens interessen pel nostre informe, i a l'hora es troben en el grup de les que tenen un major nombre. Pel que fa les sol·licituts de població marroquí s'ha passat de 109 a 276, d'aquestes últimes es van concedir 109 i la resta s'estava tramitant el maig de 1997. En les sol·licituts de la població indostànica, aquest augment ha estat molt més important, ja que s'ha passat de 52 a 244 el 1996, d'aquestes 100 estaven concedides i la resta tramitant-se. Finalment, veiem que en la comunitat xinesa estan disminuint les sol·licituts de reagrupament familiar, s'ha passat de 125 a 96 l'any passat.

Sol·licituts per Regrupament familiar segons nacionalitat en els anys 1994 i 1996			
	Sol·licituts 1994	Sol·licituts 1996	Diferència 1996-1994
Marroc	109 (14 %)	276 (24.6 %)	+ 153.2 % (+167)
Indostan	52 (6.7 %)	244 (21.8 %)	+ 369.2 % (+ 192)
Xina	125 (16 %)	96 (8.6 %)	- 23.2 % (- 29)
Resta països extra-comunitaris	492 (63.3 %)	505 (45 %)	+ 2.6 % (+ 13)
Total	100 % (778)	100 % (1121)	+ 44 % (+ 343)

Font: Elaboració pròpia.

El fet de no disposar del creuament entre variables com "sexe", "estat civil" i "edat" per aquestes comunitats immigrants, tant del Padró del 1996 i el de 1991, no ens permet mesurar fins quin punt aquest fenomen s'està donant amb més o menys incidència en la zona de l'URBAN, però sembla raonable que es reproduïxi, aproximadament, un fenomen que a la veïna ciutat de Barcelona és tan rellevant. A més, s'ens ha assenyalat un augment de noies joves que venen soles, però encara són un nombre baix i normalment venen perquè tenen familiars directes ja instal·lats en el nostre país.

La diferència de percentatges entre homes i dones del Padró s'accentua de manera considerable, si mirem les dades proporcionades per l'Assessoria Ansol i el CIAPE. Pel que fa, les primeres veiem que d'un total de 179 immigrants extra-comunitaris atesos, el 84 % han estat homes, per un 16 % de dones. A més, amb l'agreujant que la majoria d'aquestes, segons declaracions dels responsables d'Ansol, solen ser esposes de clients, amb els que ja hi ha una certa confiança, que venen a fer algun encàrrec, i que l'afluència de dones soles per iniciativa pròpia és molt baixa. Aquest fenomen ens va ser confirmat per Jaume Flaquer, ex-professor de castellà per immigrants de la zona, que ens va explicar com la pràctica totalitat de les poques dones que assistien a les seves classes eren casades, a les quals els seus marits permetien realitzar aquesta activitat. En les dades de CIAPE, aquesta diferència també es considera considerable, però no tant pronunciada: dels 229 immigrants/des atesos el 1995, un 74 % eren homes per un 26 % de dones.

Taula comparativa de l'estructura per sexes			
	Homes	Dones	Total
Població zona URBAN	27111 (49.9 %)	27246 (50.1 %)	54357 (100%)
Població marroquina	296 (60.8 %)	191 (39.2 %)	795 (100 %)
Total pobl. Immigrada extra-comunitària	440 (55.3 %)	355 (44.7 %)	795 (100 %)
Assessoria Ansol	151 (84 %)	28 (16 %)	179 (100 %)
CLAPE	170 (74.2 %)	59 (25.8 %)	229 (100 %)

Font: Elaboració pròpia.

La diferent presència entre homes i dones en aquestes institucions bé donada per una doble raó. La primera fa referència al fet que, si bé el Padró recull principalment la població regulada donant una estructura concreta, aquestes organitzacions, al donar entrada en les seves dades més a persones en situació de irregularitat, i aquestes ser majoritàriament homes, és més fàcil que el desequilibri en l'estructura de sexes es doni de manera més forta. Així ens trobem amb dues estructures per sexe, la del Padró i la de les altres bases de dades, i totes dues amb una sèrie de distorsions que fan que no acabin de representar una realitat, que probablement es situaria en un terme mig.

A més a més, l'anàlisi d'aquestes xifres ens permet veure com l'estructura per sexes té una incidència, més enllà de les dades estadístiques, que afecta a la dinàmica general de la societat, i que cristalitza en l'especialització diferencial per sexes en espai públic i privat. Tradicionalment, en les societats patriarcals l'home ha estat protagonista de la vida pública i del treball productiu, que li ha permès l'accés als llocs més elevats de l'estructura de poder i la interacció amb les institucions socials. Mentre que l'activitat principal de la dona ha estat relegada a l'àmbit privat, i s'ha centrat en el treball reproductiu o treball domèstic, reduint les seves relacions externes al grup familiar o més proper. Aquest fet, en les societats musulmanes, on la tradició i la religió tenen una importància capdalt en l'organització social, és encara més rellevant. D'aquesta manera en les xifres extretes de les bases de dades referents a institucions que desenvolupen la seva activitat en l'àmbit públic la diferent presència d'ambdós sexes es veu clarament reflectida.

2.5. Estructura per edats

Una altra dada que es destaca a la majoria d'entrevistes realitzades, a l'hora de parlar del perfil de l'immigrat/da de la zona, és la edat, que la majoria d'informants situa entre els 20 i 35 anys. Però, a l'observar el Padró veiem que en la població marroquí, que al ser la més nombrosa és també estadísticament parlant la més significativa, el percentatge d'edat més elevat es dona a la franja situada entre 35 i 39 anys, i és considerable en els menors de vint anys i entre 40 i 50 anys. La resposta a aquest fenomen ens pot venir donada a través de dues explicacions. Per una banda, l'estructura per edats que ens dona el Padró reflecteix l'existència de famílies de dues generacions. És a dir, la necessitat que tenen els pares d'empadronar-se, juntament amb els seus fills, per poder dur aquests a alguna escola pública del municipi. En canvi, la generació situada entre els 20 i 35 anys, a l'estar composta principalment de persones solteres, o homes casats que encara no han pogut sol·licitar el reagrupament familiar, fa que en aquests grups d'edat no existeixi aquesta necessitat, i que en les dades del Padró trobem aquest "buit" que no es correspon amb la realitat. A més a més, previsiblement, estan empadronades aquelles persones que tenen regulada la seva situació. Tenint en compte que tota tramitació necessària per arribar a aquesta situació no és precisament curta, l'estabilitat suficient, a nivell legal, d'habitatge i laboral no es dona fins força temps després de l'arribada al país. Així doncs no seria arriscat afirmar que els percentatges situats a les franjes "20-24 anys" (5'7%), "25-29 anys" (12'7%) i "30-34 anys" (14'8%) són superiors als actuals, i és on es concentra la immigració marroquina no documentada. Aquests fets ens fan entreveure, un cop més, que les dades no reflecteixen la realitat en tota la seva globalitat.

Taula comparativa de l'estructura per edats				
	Població zona URBAN	Població marroquina	Població indostànica	Població xinesa
0-4	1621 (3 %)	9 (1.8 %)	-	1 (2.7 %)
5-9	2580 (4.7 %)	22 (4.5 %)	1 (4.5 %)	1 (2.7 %)
10-14	3240 (6 %)	22 (4.5 %)	-	2 (5.4 %)
15-19	4705 (8.7 %)	26 (5.3 %)	-	-
20-24	5713 (10.5 %)	28 (5.7 %)	-	1 (2.7 %)
25-29	5005 (9.2 %)	62 (12.7 %)	5 (22.8 %)	12 (32.4 %)
30-34	4424 (8.1 %)	72 (14.8 %)	7 (31.9 %)	7 (18.9 %)
35-39	3554 (6.5 %)	76 (15.6 %)	2 (9 %)	9 (24.3 %)
40-44	3727 (6.9 %)	61 (12.5 %)	5 (22.8 %)	2 (5.4 %)
45-49	4137 (7.6 %)	43 (8.8 %)	1 (4.5 %)	2 (5.4 %)
50-54	3816 (7 %)	19 (3.9 %)	1 (4.5 %)	-
55-59	2680 (4.9 %)	16 (3.3 %)	-	-
60-64	2835 (5.2 %)	14 (2.4 %)	-	-
65-69	2254 (4.1 %)	11 (2.3 %)	-	-
70-74	1717 (3.2 %)	2 (0.4 %)	-	-
75-79	1119 (2.1 %)	3 (0.6 %)	-	-
80-84	678 (1.2 %)	1 (0.2 %)	-	-
85-89	386 (0.7 %)	-	-	-
90-94	139 (0.3 %)	-	-	-
95-99	24 (0.0 %)	-	-	-
100 o +	3 (0.0 %)	-	-	-
Total	54357 (100%)	487 (100 %)	22 (100 %)	37 (100%)

Font: Elaboració pròpia.

Les dades proporcionades per l'Assessoria Ansol, ens ajuden a reafirmar aquesta hipòtesi. Dels 97 clients estrangers dels que disposen dades sobre la seva edat (cal dir, que la diferència entre el total d'estrangers atesos, al que abans feiem referència, i aquesta dada es deu a què molts clients arriben sense passaport, per tant no se sap del cert ni l'edat ni la nacionalitat), un 79 % es situa en una franja d'edat que va de 16 a 30 anys, mentre que tant sols un 6 % es situa entre 31 i 45 anys. Si tenim en compte que la principal activitat d'aquesta assessoria, en relació als clients immigrants, és la tramitació dels permisos de residència i de treball, es pot afirmar que hi han més persones entre 20 i 35 anys de les que reflecteixen les estadístiques "oficials".

Pel que fa les edats més joves utilitzarem les dades proporcionades per tres escoles públiques de la zona. En l'escola Miguel Hernández tenen un total de 15 alumnes marroquins, en l'Alexandre Galí un total de 14 magribins, dos xinesos, un colombià i un

portorriqueny; i en l'escola Feliu i Begues hi han 11 alumnes marroquins i dos xinesos. Segons ens van explicar en aquesta última escola, el nombre d'alumnes immigrants/des es pot incrementar lleugerament durant el curs, ja que arriben nens/es a la zona degut al reagrupament familiar que no es concentra al setembre, coincidint amb l'inici del curs escolar. També van comentar que en els darrers deu anys, el nombre ha anat incrementant-se paulatinament, però de manera més lenta del que es podria preveure, representant encara un percentatge petit dins del total de nens escolaritzats.

Aquesta última afirmació queda ratificada si fem un cop d'ull al Padró de la zona URBAN i el comparem amb el Padró de Santa Coloma de Gramanet. Podrem veure que si juntem els grups d'edat "0-4 anys", "5-9 anys" i "10-14 anys" aquests representen un 10'9% sobre la totalitat de la població marroquí de la zona prioritària. En canvi, els mateixos grups d'edat a Santa Coloma representen el 25'2 % de la població marroquí. Reprenent el tema de la reagrupació familiar, aquestes dades ens fan creure que aquest procés s'està donant d'una manera més lenta a la zona objecte del nostre informe que a altres contrades, on pot ser la població marroquí té ja una situació molt més assentada, tant a nivell legal com laboral, com per iniciar una reagrupació familiar més significativa.

2.6. Nivell formatiu

En l'imaginari social una de les creences potser més fermes sobre la població immigrada, sobretot marroquina, és que la majoria és analfabeta o que, si més no, té un nivell formatiu molt més baix que la població autòctona. Quan parlavem d'aquest tema amb un professor de castellà per immigrants/des ens va assenyalar que, a partir de la seva pròpia experiència, té la impressió que el nivell educatiu mitjà de la població marroquina és el graduat escolar, però que normalment la secundària no es té acabada. També va afirmar que, segons ell, deu haver un 10 % de gent analfabeta i sense coneixement de francès, que pressumim que podria coincidir amb la gent provinent d'entorns rurals. L'àmbit rural, a Marroc, és aquell on les institucions estatals, entre elles l'educativa, han tingut menys penetració. El mateix succeix amb la llengua colonitzadora del país, el francès.

Si agafem el Padró, veiem que supòsits corresponen amb la lectura que s'en fa de les dades estadístiques. Per una banda, podem veure que el nivell formatiu general de la població marroquina no és molt més baix que el de la població total de la zona. S'observa

que el percentatge d'analfabets és lleugerament inferior en la població marroquina que en la total: un 12'5 % per un 15'2 %. On sí que es superior la població marroquina és en el percentatge referent a la població "sense estudis" (un 28'1 % per un 19'1 %), cosa que ens remet a la diferent organització del sistema educatiu al Marroc, on l'educació universal fins els 14 o 16 anys encara és avui una fita no aconseguida. Com el professor afirmava, el nivell educatiu amb un percentatge superior és el que correspon a "EGB-1-Primària completa", amb un 35'9 % sobre el total de la població marroquina, mentre que en les dades generals de la zona aquest percentatge és del 31'6%.

A mesura que es puja el nivell formatiu en les taules estadístiques del Padró el percentatge de la població marroquí comença a baixar, però sempre tenint en compte que no s'allunya molt de la dinàmica de la població total de la zona prioritària. Per exemple, el percentatge de població total que té el "EGB2-Batxillerat complet-ESO" es redueix fins el 15'9 %, i en la població marroquí arriba al 14'6 %. Pel que fa estudis més pràctics, que correspondrien a "FP-1" i "FP-2" (o estudis equivalents) en la població marroquí és més baix que en les dades totals: així un 3'5 % dels marroquins tenen l'equivalent al "FP-1" i un 0'4 el "FP-2"; mentre que en la població total aquests percentatges pugen fins el 6'2 % i 3'5 % respectivament. Finalment cal destacar el baix percentatge de titulats universitaris, en els que els percentatges de les dues poblacions s'igualen: hi ha un 0,8 % de titulats superiors en la població total de la zona, per un 0,2 en la població marroquina.

Pel que fa altres comunitats d'immigrades, en varies entrevistes s'ha repetit la creença del major nivell educatiu de la població provinent de l'Àsia meridional (pakistanis, bengalins o indis). El fet que el nombre d'empadronats d'aquesta zona sigui tant baix, ens fa creure que els percentatges que corresponen a la variable "nivell formatiu" no són prou significatius com per fer una anàlisi exhaustiva. Però a grans trets, observant les estadístiques, destaca una distribució força uniforme on els percentatges majors es centren en les categories "EGB-1- Primària completa" i "EGB-2- Batxillerat superior". Finalment en la població xinesa, observant el Padró, destaca el baix grau formatiu, on el percentatge superior es situa en la categoria "Sense estudis", i el fet que no hi hagi cap membre empadronat d'aquesta comunitat amb estudis superiors a l'"EGB-2-Batxillerat elemental".

Taula comparativa del nivell formatiu				
	Població total	Marroquins/es	Indostànics/ques	Xinesos/es
No es coneix	309 (0.6 %)	3 (0.6 %)	-	3 (8.1 %)
Analfabets/es	8253 (15.2 %)	61 (12.5 %)	1 (4.5 %)	10 (27 %)
Sense estudis	10358 (19.1 %)	137 (28.1 %)	4 (18.2 %)	13 (35.1 %)
EGB-1- Primària Completa	17198 (31.6 %)	175 (35.9 %)	5 (22.7 %)	10 (27 %)
EGB-2- Batxillerat Elemental	8622 (15.9 %)	71 (14.6 %)	5 (22.7 %)	1 (2.7 %)
FP-1- Oficialia	3355 (6.2 %)	17 (3.5 %)	1 (4.5 %)	-
FP-2- Maestria	1887 (3.5 %)	2 (0.4 %)	1 (4.5 %)	-
BUP-COU-Batxiller Superior	3179 (5.8 %)	15 (3.1 %)	2 (9.1 %)	-
Títol Grau Mig	756 (1.4 %)	5 (1 %)	1 (4.5 %)	-
Títol Superior	440 (0.8 %)	1 (0.2 %)	2 (9.1 %)	-
Total	54357 (100 %)	487 (100 %)	22 (100 %)	37 (100 %)

Font: Elaboració pròpia.

2.7. Nivell de regularització

La inexistència de dades concretes sobre aquest tema ens fa aferrar-nos a consideracions més subjectives, a suposicions de les persones entrevistades i de la nostra pròpia experiència. Com ja hem comentat anteriorment, pressuposadament les dades del Padró tant sols corresponen al 50 % de la població immigrada real, l'altre meitat o no té regulada la seva situació o, simplement no s'ha empadronat, per falta d'informació o de necessitat. Alguns estudis realitzats a nivell europeu van quantificar la taxa d'irregularitat a Espanya, entre 1988-1989, en el 35 %, un percentatge similar al d'altres països de la Unió Europea. Passats deu anys d'aquestes dades, es pot creure que aquesta tasa ha augmentat, tenint en compte el fet que la situació política de molts països, sobretot africans, ha empitjorat (sense anar més lluny tenim la situació insostenible que s'està vivint a Algèria).

El que sí podem donar són dades del Govern Civil de Barcelona, proporcionades per l'Observatori Permanent de la Immigració a Barcelona, sobre el percentatge de persones de nacionalitat estrangera, extra-comunitaris, amb permís de residència a tota la província l'any 1996. D'aquestes destaquem que la comunitat marroquina és la més nombrosa amb un 12'8% (3.838 persones) sobre el total no-comunitari, d'aquest percentatge el 59 %

corresponen a homes mentre el 41 % a dones. Podem veure que la proporció per sexes és més igualitària que la que reflecteixen les dades del Padró per la zona URBAN (recordem que era de 60'8% homes per un 39'2 % de dones empadronades). Pel que fa la població xinesa (en aquesta categoria el Govern Civil inclou també coreans i mongols), li correspon el 5'06% dels permisos de residència, i d'aquests el 54% són homes i el 46 % dones. Finalment, la població indostànica té un percentatge del 6'18 %, i en aquesta comunitat les diferències entre sexes són molt més importants, un 74% dels permisos són d'homes, per tant sols el 26% de dones, però creiem que aquests percentatges s'aniran igualant, ja que com hem comentat anteriorment el nombre de sol·licituts de reagrupament familiar el 1996, en relació a les tramitades l'any anterior, han augmentat més d'un tres-cents per cent.

2.8. El cas de la població immigrada atesa a "*Treballem per a Treballar*"

Tot seguit, i a grans trets, fem una anàlisi de les dades referents a la població immigrada atesa per l'actuació "*Treballem per a treballar*" del Pla URBAN, que abarquen un període de temps de poc més d'un any (de juliol de 1996 a setembre de 1997). Ens centrarem en aquelles variables que creiem més significatives a l'hora d'esbossar el perfil socio-demogràfic dels/les immigrants/des que s'han apropiat a aquest servei.

Primer de tot, cal esmentar que la proporció d'usuaris immigrants/des respecte al total de l'actuació és d'un 9'1 % (45 immigrants/des per un total de 480 usuaris/es). Reprerent les dades del Padró, anteriorment analitzades, on la proporció d'immigrants/des sobre el total de la població de la zona URBAN era del 2'1 % (un 1'5 % si només tenim en compte els/les extra-comunitaris/es), la proporció de "*Treballem per Treballar*" és força superior. Tanmateix, tenint presents tots els condicionants que fan que les dades del Padró es trobin esbiaixades, i que les actuacions del Pla URBAN són serveis més propers a la ciutadania en situacions més marginals, és normal l'increment en els percentatges. A més, creiem fins i tot que el percentatge d'aquesta actuació és menor del que s'hauria d'esperar. Això es deu a diverses raons. Primer de tot, que al tractar-se d'una població on una gran proporció de persones en situació d'irregularitat legal, fa que hi hagi una certa reticència a dirigir-se, si no és en cas de gran necessitat, a institucions públiques. També és important tenir present el fet que la majoria d'aquesta població treballa en el sector de la confecció,

sobretot en situacions d'economia submergida, sector que es caracteritza per molt horaris intensius que dificulten l'assistència a tallers o cursos. I, finalment, l'existència de barreres culturals, com pot ser la llengua, que interfereixen en les interrelacions d'aquesta població amb la població autòctona i amb les institucions civils i públiques. Esperem, però, que el nou *Punt d'Informació* per immigrants/des que s'ha obert a la zona, permeti una millora de la dinàmica relacional amb aquesta població, i obri nous camins de contacte.

Reprenent les dades, l'estructura per sexes s'apropa més a les dades del Padró, referents a la població marroquina, que no pas a les de les organitzacions anteriorment esmentades (Assessoria Ansol i CIAPE), i que també segueix la dinàmica de la població total d'aquesta actuació: un 60 % d'homes per un 40 % de dones. Al creuar la variable sexe amb l'edat podem veure que la franja d'edat amb un percentatge major és la de "entre 30 i 49 anys", que entre les dones puja al 77'9 % i en els homes és del 59'3 %. Com en l'anàlisi de les dades anteriors, aquest percentatge entre els homes és superior a l'esperat, ja que segons les informacions extretes de les entrevistes el grup d'edat més significatiu és aquell que correspon als joves entre 20 i 35 anys. Però com ja hem explicat, al ser aquesta última una franja d'edat previsiblement composta per homes que no tenen la situació regulada, és més difícil que s'apropin a les institucions públiques. En el cas de les dones, el pes estadístic de la franja "entre 30 i 49 anys" potser s'apropa més a la realitat, ja que majoritàriament les dones arriben al nostre país arran de la reagrupació familiar (regulada ja la seva situació) i, per tant, és probable que la mitja d'edat real sigui superior a la dels homes.

Aquesta hipòtesi queda ratificada si tenim en compte les estadístiques sobre l'estat civil per sexe, en les que el 66,7 % de les dones immigrades que s'apropen a l'actuació estan casades, per tant sols un 11'1 % de solteres (sorpren el percentatge de separades que puja fins el 16'7 %). En canvi, en els homes, malgrat el percentatge de casats és del 63 %, el de solters és molt superior al de les dones, amb un 26 % (els separats tan sols són un 3'7%).

Pel que fa les dades sobre nivell formatiu s'ha d'assenyalar que la seva significació és baixa, ja que el percentatge de la categoria "ns/nc" abarca gairebé la meitat de respostes (un 48'9 %). De la resta de percentatges, cal remarcar que el major el trobem en la categoria "graduat escolar" (11'1 %), seguit per "analfabets/es" i "estudis primaris" (tots dos amb un 8,9 %), i que en les categories de formació més altes trobem un 6,7 % de població

amb "COU-Batxillerat" i un 4,4 % amb Titulació universitària (tan sols correspon a dos homes, però al tenir un pes tan gran els "ns/nc" fa que amb una freqüència baixa el percentatge sigui superior a l'esperat). Pel que fa la distribució per sexes, tenint present l'alt percentatge de "ns/nc", entre les dones hi ha una uniformitat de les categories: "analfabetes", "estudis primaris sense certificar" i "amb certificat d'estudis" tenen un percentatge cadascuna del 11'1 %. Mentre que en els homes sí que trobem una categoria predominant: "graduat escolar", amb un 18'5 %.

Unes altres dades importants a analitzar són aquelles referents a la situació sociolaboral, que abarquen des de la situació laboral a nivell general fins més específicament les condicions d'atur o l'experiència laboral prèvia. Tenint en compte que *"Treballem per a Treballar"* és una actuació dirigida principalment a la dinamització del procés de inserció laboral, sembla evident que el percentatge major, en la variable "situació laboral", sigui el d'"aturats/des" amb un 91'1 % per un 6'7 % de persones que afirmen que estan treballant però sense contracte. Tanmateix, ens preguntem fins quin punt aquesta distribució de percentatges es correspon amb la realitat, ja que previsiblement una proporció significativa d'aquesta població es troba treballant en tallers ilegals de confecció, per tant deuen existir fortes reticències a confesar la pròpia situació laboral real a institucions públiques.

Pel que fa l'experiència laboral prèvia veiem que és molt superior el percentatge de persones amb alguna experiència laboral: un 73'3 % per un 26'7 % que confesen no tenir-ne. Si creuem aquesta variable amb el sexe observem una diferent distribució. En el cas dels homes el 85'2 % declaren tenir experiència, mentre que tan sols el 14'8 % diuen que no. Aquests percentatges s'igualen força en el cas de les dones, on un 44'4 % no tenen experiència per un 55'6 % que sí. Això respon a una estructura típica de societat patriarcal, on la dona majoritàriament ha estat relegada al treball domèstic mentre l'home ha estat particip principal del treball, entés com a ocupació.

En les dades sobre "Temps de treball amb contracte formal" i "Temps de treball sense contracte formal", cal primer de tot destacar l'alt percentatge de "ns/nc" en ambdues taules, però sobretot en la primera que assoleix un 66'7 %, per un 26'7% en la segona. Aquesta diferència es deu sobretot a la importància per aquesta població, ja esmentada, del treball en precari dins l'economia submergida, que fa que gran part d'ella respongui a alguna categoria en "temps de treball sense contracte" i, per contra, no tinguin cap vagatge

en la variable "temps de treball amb contracte". Així doncs, per confirmar aquesta hipòtesi, hagues estat de molta utilitat una opció més en ambdues variables: "Pregunta no pertinent". Que ens hagués dividit entre les persones que realment no contesten o no ho saben, i aquelles en les que simplement la pregunta no és pertinent a la seva situació laboral (que previsiblement haguessin estat una majoria). A més a més, en els "ns/nc" d'ambdues variables s'inclou també aquella gent que no té experiència laboral prèvia.

Deixant de banda els "ns/nc", i fent els percentatges sobre la gent que sí que ha respost alguna de les opcions de cada variable, cal destacar que el percentatge superior de persones en "temps de treball amb contracte" es situa en aquells/es que l'han tingut "menys d'un any", i la resta es distribueixen de manera uniforme per les altres categories, destacant sobretot el fet que a l'augmentar el temps de contracte disminueix el percentatge. En "temps de treball sense contracte" el percentatge més elevat es situa "entre 3 i 4 anys" i "entre 1 i 2 anys", amb un percentatge totes dues categories del 21'2 %.

Finalment, cal destacar la falta d'interès d'aquest col·lectiu per la participació de l'escola-taller, ja que el 100% dels/les enquestats/des responen negativament a aquesta pregunta. Creiem que aquest fet es deu més a la falta d'informació o a la no adequació de les activitats a les necessitats de la població immigrada (ja sia per horaris o per continguts), que no pas per la falta d'interès total.

2.9. Sintetitzant: Els perfils dominants entre el col·lectiu immigrant

En resum, un cop plantejada l'anàlisi descriptiva precedent, considerem pertinent definir la situació socio-demogràfica dels diversos col·lectius immigrants a l'entorn de dos perfils predominants (que posteriorment seran abordats amb més deteniment):

- El primer vindria conformat pels següents trets característics: noi marroquí, entre 20 i 35 anys, amb un nivell formatiu bàsic (generalment en possessió del certificat estudis primaris), amb la situació legal no totalment regularitzada, ocupat principalment en el sector de la confecció i en l'esfera pròpia de l'economia submergida, resident en infra-habitatges compartits amb d'altres joves en situacions objectives i subjectives similars.

- El segon el conformarien aquelles famílies marroquines fruit d'un procés de reagrupació familiar. Amb un cap de família, generalment un home de 35 a 45 anys, amb un nivell formatiu igualment bàsic, amb la situació legal pràcticament del tot regulada

(condició necessària per tramitar l'esmentat reagrupament familiar), ocupat també en el sector tèxtil, en aquest cas dins l'àmbit laboral oficial, i amb habitatge familiar de lloguer nominal (o en casos excepcionals, en propietat). Pel que fa la dona, aquesta sol complementar els ingressos familiars treballant també a la confecció, si bé en molt nombroses ocasions en l'economia submergida. En cas de tenir fills/es, aquests/es habitualment són escolaritzats en algun dels centres de la zona.

3. LA POSICIÓ JURÍDICA DE L'IMMIGRAT/DA EXTRA-COMUNITARI/A

Atesa la importància de l'aspecte legal a l'hora de donar compte de la situació social i vivencial del col·lectiu immigrant, hem considerat oportú dedicar en aquest informe un epígraf estrictament adreçat a la descripció del marc legal general que fixa les seves possibilitats reals d'entrada, d'estada i d'integració a l'Estat espanyol. Tanmateix es tractaria de veure tot seguit la manera com tot aquest referent jurídic genèric es plasma particularment en el cas de la població immigrada dels barris que centren l'actuació del Pla URBAN.

3.1. El marc jurídic general

- **La Llei orgànica 7/85 sobre els drets i les llibertats dels estrangers a Espanya, i el Reglament d'aplicació 1119/86 : "la Llei d'Estrangeria".**

L'article 13 de la Constitució de 1978, el qual es presenta com el principal referent respecte de la qüestió que ens ocupa, admet el dret de l'estranger a gaudir de les llibertats públiques convencionalment garantides (dret a la vida, a la integritat física i moral, llibertat ideològica, religiosa i de culte, dret a l'honor i la intimitat familiar i persona, llibertat d'expressió, de reunió i d'associació, etc.), tot i reservant-se a l'articulació de la llei i els tractats els termes de la seva actualització.

A partir d'aquí, la Llei de Drets i Llibertats dels Estrangers a Espanya (Llei Orgànica 7/1985, més coneguda com la "Llei d'Estrangeria"), es presenta com el primer ordenament jurídic amb pretensió de generalitat en aquesta matèria des de 1852. Doncs, bé, sembla sobrerament provat que tant la elaboració com la promulgació de la dita llei respon

A) L'estructura legal dels permisos de treball. Els principals tipus de permisos concedibles són :

1. "Permisos de trabajo por cuenta ajena" (Art. 18, LOE).

- Permís "A" : Per a activitats de temporada o estacionals. Durada : nou mesos màxim, no renovable.
- Permís "B" : Per a treballar en una professió i àmbit geogràfic determinats (en la primera concessió es pot limitar l'adjudicació a un empresari concret). Durada : un any màxim, renovable per un altre any.
- Permís "C" : Per a treballar en qualsevol activitat i àmbit geogràfic. Durada : cinc anys, renovable.

2. "Permisos de trabajo por cuenta propia" (Art. 18, LOE).

- Permís "D" : Pot atorgar-se per a una localitat determinada. Durada : màxim un any.
- Permís "E" : Sense limitacions geogràfiques. Durada : cinc anys, renovable.

Aquesta configuració jurídica dels permisos de treball demarca clarament un diferència entre els permisos més inestables ("A", "B" i "D"), de durada no superior a un any i la renovació del qual ha d'ésser gestionada cada any, i els permisos més estables ("C" i "E"), amb una durada de cinc anys i renovables de manera pràcticament automàtica.

B) La clàusula sobre la "situación nacional de empleo". El Decret d'aplicació de la Llei d'Estrangeria estableix que "La autoridad laboral denegará el permiso de trabajo : a) cuando lo aconseje la situación nacional de empleo, a juicio de la autoridad laboral..."); la qual cosa significa, projectant la lògica de la LOE recollida més amunt, que hauria de denegar-se el permís sempre que existeixin treballadors espanyols (o comunitaris) aturats en l'activitat que es proposi desenvolupar el sol·licitant. Malgrat pugui dubtar-se de què la

pràctica administrativa habitual acompleixi rigorosament l'estabert per aquestes normes, aquesta clàusula explícita el reconeixement del fet que els treballadors immigrants no poden accedir a la disposició de permisos de treball en sectors, ocupacions i zones geogràfiques que no estiguin caracteritzats per la manca de mà d'obra espanyola (o comunitària).

C) En aquesta mateixa direcció s'articula l'establiment de l'anomenada "política de cupos" (a la qual ens referim posteriorment), encaminada a l'establiment de quotes anuals d'immigrants no comunitaris "assumibles" per l'Estat, i a través de la qual "se persigue la canalización y el control de los flujos migratorios facilitando el número máximo de autorizaciones que únicamente se iran utilizando si el mercado de trabajo nacional no es capaz de satisfacer las necesidades empresariales de forma adecuada" (Resolució de 23 del setembre de 1994 de la Subsecretaria del Ministeri de la Presidència).

D) Per a la concessió de permisos de treball existeix un sistema de preferències establert a l'entorn de tres criteris fonamentals: tenir ascendència o familiars espanyols o a Espanya; el temps de residència a Espanya; ser iberoamericana, filipí, andorrà, ecuatoguineà, d'origen sefardí o de Gibraltar, Ceuta i Melilla. D'una banda, es veu aparèixer aquí una aproximació al concepte d'"arrelament" mesurat en temps de residència a la Península. D'altra banda, a l'establir la preferència pels originaris de determinades nacionalitats, es creen diferents tipus d'immigrants; possibilitat que ve reforçada per la legislació sobre la pròpia adquisició de la nacionalitat espanyola: per a la seva adquisició serà necessari l'haver residit a l'Estat un mínim de dos anys per als nacionals originaris de països iberoamericans, d'Andorra, de Guinea Equatorial, de Portugal o sefardies, requerint-se per a la resta un mínim de deu anys de residència a la península.

E) El reagrupament familiar esdevé un element clau de tota política d'immigració que es planteji l'assentament dels treballadors estrangers. A Espanya, el reagrupament familiar ha estat certament difícil, especialment per al contingent d'immigrants/des extra-comunitaris/es provinents de països pobres del sud, i després de la campanya de regularització de 1991, a la que posteriorment ens remetrem, "obtener una reagrupación en el marco general del sistema de extranjería se ha demostrado casi imposible para aquellos familiares que se encontraban en sus países de origen" (SANTOS, 1993:31). Anticipem ja

que la regularització extraordinària duta a terme l'any 1991 fou estrictament adreçada als "treballadors" i només posteriorment als seus familiars.

- **El procés extraordinari de Regularització de 1991**

A Espanya hi ha hagut dos grans processos de regularització d'immigrats: el primer després de l'aprovació de la Llei d'Estrangeria (juliol de 1985) i el segon arran de l'aprovació de la Proposició no de Llei del Congrés dels Diputats en la qual se sol·licitava al Govern la legalització dels col·lectius d'estrangers que treballessin en situació irregular (març de 1991). Les diferències entre ambdós processos han estat substancials, no tant sols pel nombre de sol·licituds presentades (38.000 en el primer i 133.000 en el segon), sino també per la "població diana" del procés ("extranjeros insuficientemente documentados" en el primer i "extranjeros que trabajen en España de forma irregular" en el segon). Donat l'abast a tots nivells superior del procés de Regularització del 1991, deturem-nos-hi breument.

Segons ha constatat A. Izquierdo, la regularització del 91 ha permès posar de manifest el fet que menys de la meitat dels estrangers amb permís de residència són d'origen no comunitari, essent el Marroc el primer país en nombre d'immigrats. Simultàniament, la regularització ha incrementat la proporció de treballadors en el conjunt de la població immigrada des d'un 28% el 1989 fins a un 47% l'any 1991. El perfil socio-laboral de la immigració "normalitzada" s'ha vist, al mateix temps, masculinitzat i rejuvenit d'una manera ostensible. A aquest perfil R. Aragón (1993) vindria a afegir la vocació de continuïtat de bona part dels permisos concedits, la qual cosa és mostra, més que de la dinàmica pròpia de l'estructura de la demanda de mà d'obra (només el 12% dels immigrants regularitzats gaudeixen d'una situació laboral legalment consolidada), de la lògica ofertant de força de treball. Tal i com especifica A. Izquierdo, "el 60% de los inmigrantes regularizados en 1991 declara que no tiene la intención de volver, algún día, a vivir definitivamente a su país" (1993 :131).

En qualsevol cas, cal no oblidar que malgrat que aquest procés de regularització va facilitar l'adquisició de permisos legals a 108.321 estrangers aleshores en situació irregular, ho feu dins les limitacions establertes per la Llei marc d'Estrangeria (atorgant només permisos inicials d'un any de vigència) motiu pel qual en el decurs dels 3 anys següents al

1991 el 50% dels regularitzats tornaren a trobar-se en situació d'irregularitat laboral i, per tant, residencial.

- **Les polítiques de contingents (1993-1997)**

Caldria parar esment a la implementació des de 1993 de la política de determinació de quotes anuals d'immigrats no comunitaris, primera de les mesures previstes en la ja citada Proposició no de Llei de març de 1991. Referint-se al contingent de treballadors immigrants que es fixà per al 1993, Izquierdo observa :

El cupo se ha cuantificado sobre las siguientes bases empiricas : ofertas de empleo pendientes (46.000 en 1991) y ocupaciones donde se ha producido un mayor número de trabajadores regularizados. El resultado de seguir estos dos caminos ha sido el de determinar un contingente de 20.600 trabajadores repartidos entre las actividades agricolas (10.000), el servicio doméstico (9.500) y la construcción (1.100). No ha lugar aquí una crítica de los fundamentos técnicos seguidos para fijar esa cifra. Se trata de una medida política y como tal debe tomarse (1994 :129).

Més concretament, el 51% dels permisos concedits foren per a treballs temporals i el 49% per a treballs "permanents" ; el 49% eren per a peons del sector agrari (el 70% dels quals temporals), el 5% per a treballs no qualificats ("permanents") i de la construcció, el 29% per a feines de la llar ("permanents") i el 17% per a altres serveis temporals (majoritàriament en el ram de l'hosteleria)

El 1994 va modificar-se l'estructura inicial de la quota (donat que aquesta pot ser alterada "si así lo aconsejan las necesidades del mercado de trabajo") : el 53% dels permisos anà destinat a ocupacions domèstiques, el 24% a treballs agrícoles, el 18% a serveis temporals i el 5% restant a la construcció.

Val a dir que, des d'aleshores, la recomposició porcentage de les quotes ha estat la tònica seguida per la pràctica de les autoritats administratives corresponents ; i tot plegat tenint present el següent :

Aunque llevado a cabo con una intención de racionalizar los flujos de inmigrantes atrayéndolos a cauces legales, la lógica de la "situación nacional del empleo" fija la filosofía de la norma. Son continuas en los textos legales las referencias a las "circunstancias del mercado de trabajo", a necesidades

que no "pueden se cubiertas por trabajadores extranjeros" y a otras del mismo tenor (CACHÓN, 1995 :114).

El 1995 el contingent fou de 25.000 places per a treballadors no comunitaris, de les quals 17.000 van adreçar-se a cobrir les excedències de l'any anterior, repartint-se les 8.000 restants en 2.500 per servei domèstic i 5.500 a treballs agrícoles de temporada. A més, va establir-se preferències nacionals dins de les pròpies categories laborals: dels 2.500 permisos per servei domèstic, 2.200 foren per a iberoamericans i filipins, mentre que 4.500 dels 5.500 permisos per a treballadors agrícoles van ser destinats per a ciutadans de països magribins.

Tant els "cupos" del 96 com el del 97 es mouen en la mateixa línia pel que fa al seu volum total i a llur estructuració laboral interna. Simplement ens agradaria cridar l'atenció sobre una qüestió força simptomàtica en relació a tot aquest respecte: el 1997, l'enorme volum de demanda (aproximadament uns 60.000 sol·licitants van presentar els pre-contractes requerits per a obtenir el permís), va fer que el contingent per a aquest any hagués de ser ampliat de 15.000 a 25.000 permisos atorgables.

- **El procés extraordinari de Regularització de 1996**

La pressió dels actors extragovernamentals contra la precarietat creada per la LOE, conjuntament amb les cada vegada més evidents contradiccions internes d'una Llei que primava el concepte de treballador temporal en un país que progressivament es va convertint en assentament permanent d'immigrats van donar lloc a principis de 1996 a la primera reforma aparentment a fons dels Reglaments de la Llei. El nou Reglament (RD de 2 de febrer de 1996) obria per tercera vegada en 11 anys un període especial de regularització, aquesta vegada dirigit tan sols a aquells immigrants que anteriorment haguessin estat en possessió d'un permís de residència i de treball, però que haguessin tornat a la irregularitat en no poder renovar-los. Si bé no s'han treballat encara les dades obtingudes en l'articulació del procés, cal fer notar que aquest suposa un cert avenç vers el reconeixement del caràcter permanent de la nova immigració estrangera a l'Estat, creant un

permís permanent de residència i treball per a immigrants amb 6 anys de residència legal mitjançant permisos temporals, i facilitant el reagrupament familiar.

De nou resulta oportú no menystenir la restrictivitat de les condicions d'accés a l'obtenció d'aquests nous permisos no temporals (certament un percentatge molt baix d'immigrants han pogut restar durant un període mínim de 6 anys en situació de total legalitat, àdhuc per mitjà del recurs a la constant renovació dels corresponents permisos), així com el fet que més del 50% dels sol·licitants desconexessin el mateix requisit fonamental d'aïtal regularització: l'haver disposat en algun moment d'un permís de residència i treball. A més, en la mesura que el nou Reglament no qüestiona la continuïtat en la posta en pràctica de les polítiques de contingents, no comporta, ans al contrari, cap solució definitiva a les disfuncionalitats derivades de la inadequació existent entre oferta i demanda de permisos.

3.2. Posició jurídica de l'immigrant/da de la zona *URBAN*

Hem vist, doncs, com aquest marc legal general en matèria d'immigració es fonamenta en uns clars criteris de restrictivitat i de precarietat pel que fa a la permissió tant de l'entrada dels fluxes d'immigrants extra-comunitaris com de la seva permanència a l'Estat. Ha arribat el moment de dir quelcom al respecte de com tot plegat es concreta particularment en relació a l'estat de la "qüestió immigratòria" en els barris que conformen la zona d'actuació del Pla URBAN.

- **Precarietat i inestabilitat laborals**

Malgrat que el manteniment d'unes relacions precàries amb el món del treball sigui la tònica general de les situacions laborals de la gran majoria dels immigrants d'origen no comunitari, el cert és que l'estructura i la dinàmica socioeconòmiques pròpies dels barris que centren la nostra atenció configuren un escenari força favorable per a la generació d'una població estrangera generalment oscil·lant entre la precarietat i l'exclusió laborals.

Aquest fet es fa visible quan es para atenció al caràcter d'extrema temporalitat dels llocs de treball que ocupen. En efecte, si bé no hem pogut disposar de dades de prou abast empíric, tant les entrevistes realitzades a experts en la matèria com la nostra pròpia

experiència sobre la zona ens porten ha poder afirmar amb plena verosimilitud que més del 90% dels immigrants amb la situació laboral actualment en regla disposen d'un contracte de treball temporal. En aquest sentit, es fa palesa la restrictivitat de les condicions d'accés a l'obtenció dels nous permisos de treball no temporals que atorgà el procés extraordinari de regularització de 1996, així com la pràctica habitual dels contractants de mà d'obra immigrada.

Es podria adduir que aquesta precarietat en l'àmbit laboral afecta també a la població autòctona de la zona ; sense negar-ho, caldria tanmateix afegir que, a diferència dels nacionals, els immigrants quan veuen interrompuda la seva relació amb el mercat de treball legal, cauen pràcticament de manera immediata en la irregularitat en llur presència a l'Estat. No tan sols els resulta ostensiblement més difícil renovar els corresponents permisos de treball, sinó que en no poder fer-ho deixen d'optar a l'obtenció d'una vivenda, trobant-se per tant amb tots els impediments que suposa la impossibilitat de renovar el permís de residència.

A més, cal tenir igualment en compte la marcada estacionalitat del tipus de feines que desenvolupen la pràctica totalitat dels immigrants residents a la zona. Tant magribins com xinesos centralitzen llur activitat en l'àmbit del tèxtil i la confecció, un àmbit que funciona i s'organitza per temporades : de febrer a abril (es prepara la temporada d'estiu) i de juny a agost (es prepara la d'hivern). Són sis mesos, per tant, dels que principalment es disposa per tractar de treballar al màxim (arribant a fer-ho durant jornades intenses de 12 o 14 hores ininterrompudes) i estalviar. La resta de l'any sovint propicia ja la lluita econòmica per fer front a la continuïtat en la legalitat sovint sense un ingrés prou estable (la qual cosa provoca situacions de greus endeutaments com les derivades d'estar pagant al RETA o al RGSS estant al atur amb tal de poder renovar els corresponents permisos), ja l'entrada o el retorn a l'economia submergida i a situacions d'irregularitat.

Val a dir que tampoc ens orienta massa de cara a l'anàlisi abordat en els epígrafs següents l'atendre a la quantificació dels permisos laborals concedits a immigrants segons siguin aquests "por cuenta propia" o "por cuenta ajena". El fet és que es constata un progressiu increment del nombre de treballadors contractats, per sobre del de treballadors autònoms. L'explicació podem trobar-la en les paraules d'Antonio Guerrero, director de l'Assessoria ANSOL : "Primero tratamos con el inmigrante que está legal en España, el que automáticamente, al haber llegado en años anteriores a la nueva ley de los contingentes, el

gobierno español les ha dejado formalizar su situación como autónomos por cuenta propia, antes que los contingentes del 94 y del 95 existieran. Después, tratamos también con el inmigrante ilegal, que es el que se está dando de alta actualmente con los contingentes del 95, 96 y 97". Les dades que proporcionades per la pròpia Assessoria van en la mateixa direcció: dels 58 casos d'immigrats legals que atenen, 8 treballen d'autònom i 22 amb contracte, mentre que els 28 restants són casos d'atur. A la pràctica no sembla que cap dels dos tipus de règim laboral ofereixen avantatges comparatius especials respecte de l'altre; finalment a les dificultats per renovar uns contractes constantment en caducitat (cas dels permisos "por cuenta ajena") s'oposen les dificultats de mantenir-se donat d'alta com a autònom quan el treball a realitzar s'estructura estacionalment (cas dels permisos "por cuenta propia").

- **Precarietat en l'accés a l'habitatge**

En la mateix sentit i mesura que s'opera la inestabilitat en la inserció de la població immigrada en el món del treball cal entendre la precarietat que caracteritza l'accés d'aquest col·lectiu al mercat de l'habitatge, i que ve provocada en bona mesura pel context jurídic general que regula la "qüestió migratòria". Com veurem posteriorment, una de les principals demandes de la població estrangera no comunitària expressa justament la necessitat material de poder gaudir d'un habitatge digne (amb uns mínims de salubritat) i a uns preus raonables. Al marge de les contradiccions sovint ocorregudes en relació a l'ordre jeràrquic dels diferents permisos (també en la zona URBAN s'han donat múltiples casos en què per optar a un permís de treball s'ha requerit d'un de residència i en demanar-se un de residència s'ha obligat a disposar d'un de treball), torna a ser evident que la legislació vigent a nivell estatal desprotegeix l'immigrat en aquest cas pel que fa a les seves possibilitats residencials.

En general ens trobem amb què la pràctica totalitat dels immigrants que accedeixen legalment a un habitatge ho fan en règim de lloguer, a uns preus abusius i amb contractes molt temporals. Marisol Vallejo, encarregada d'ANSOL, afegeix: "Normalmente no es sólo la vivienda, sino que un 70 u 80% de los casos, los marroquíes [sector com hem vist majoritari dins la població immigrant no comunitària] quieren plantas bajas donde combinar vivienda y lugar de trabajo. El principal problema que hay en el barrio referente a

este tema es el de los barraquismos, es decir las viviendas situadas en los "passadissos". Creemos que desde URBAN o el Ayuntamiento se ha de expropiar rápidamente. Es un tema complicado ya que a corto término esta gente se quedaría sin vivienda, y la gente del barrio suele ser reacia a alquilar pisos normales a inmigrantes. Por eso, sólo tienen el remedio de ir a vivir a los "passadissos", porque no se les da mejor opción. Esperemos que se construyan viviendas de protección social y se cuente con esta población".

Com a resultat de tot plegat, acaba configurant-se un cert fenomen de mobilitat residencial en els propis límits de la zona URBAN. Nogensmenys esdevé difícil per aquesta població romandre de manera estable i durant un llarg període de temps en el mateix habitatge i sota les mateixes condicions. Un clar exemple l'extraiem d'una de les entrevistes realitzades a immigrants d'origen marroquí. Es tracta d'una família que ha anat d'habitatge en habitatge fins deturar-se on actualment conviuen. El primer fou un soterrani, sense ventilació ni llum, pel que pagaven unes 42.000 pessetes. Després van traslladar-se a un pis amb quatre habitacions i terrassa, que valia 55.000 al mes ; "estaba muy bien pero el alquiler era demasiado caro y no llegábamos a fin de mes". En l'actualitat viuen en un pis que no està tan bé, però pel qual paguen un preu força raonable, 26.000 ptes/mes.

- **Sintetitzant : La població immigrada a la zona URBAN. Entre la legalitat i la il·legalitat.**

De tot el que portem dit en aquest tercer apartat de l'informe, es deriva una conclusió fonamental : el marc legal general en matèria immigratòria deixa l'estranger d'origen no comunitari en una situació jurídica enormement precària i inestable. Hem tractat de mostrar com es plasma aquest fet concretament en relació a la població immigrada de la zona URBAN, atenent sobretot a l'àmbit laboral i de l'habitatge. La caducitat dels contractes de treball, la les dificultats derivades de l'estacionalitat de les tasques productives, així com l'abusivitat de les condicions d'accés a un habitatge i la temporalitat dels lloguers corresponents no fan sino abundar en què la població immigrada estigui constantment oscil·lant entre la legalitat i la il·legalitat pel que fa a la seva presència a l'Estat. La seva posició jurídica es caracteritza en aquest sentit per la seva permanent provisionalitat.

Certament tot fa pensar que el volum de població immigrada irregular en els barris de la zona URBAN és força destacable. Si bé és cert que no cal tenir tots els papers en regla per poder estar empadronat (i com ja s'ha vist disposem d'una primera aproximació a les dades obtingudes pel Padró '96), resulta evident que la pròpia invisibilitat a què obliga el trobar-se en qualsevol situació d'il·legalitat provoca que esdevingui impossible quantificar amb total certesa el nombre d'immigrats il·legals que habiten o, si més no treballen, en aquesta zona. Val a dir que tampoc és aquest l'objectiu del present informe. En qualsevol cas, per tenir una idea de les proporcions amb què treballem podríem anticipar a tall d'hipòtesi una molt vaga estimació: extrapolant els criteris que va fer servir el Col·lectiu IOÉ en la seu darrer intent d'aproximar-se a les possibles xifres d'immigrats irregulars a nivell estatal, podria preveure's que de cada immigrant no comunitari que aconsegueix legalitzar la seva situació existeix un altre que acaba romanent indocumentat, la qual cosa, si tenim present que en els barris de l'URBAN s'hi troben empadronats 770 estrangers extra-comunitaris i que molts d'ells gaudeixen d'una situació mínimament regulada, situaria la xifra d'il·legals en la zona entre 400 i 700 (en termes, repetim, molt aproximatiu).

Sigui com sigui, el que aquí ens interessa destacar és una qüestió que entenem d'enorme transcendència. Entre la situació de total indocumentació i la de regularitat absoluta es troba tot un ventall de possibilitats força ampli i en el qual se situen bona part (per no dir la majoria) de la població immigrada. Segons hem pogut comprovar, el normal es trobar-se amb immigrants que sense restar completament documentats sí disposen d'algun paper que acredita en algun sentit llur situació. Aquest fet ens pot posar sobre la pista dels possibles buits jurídics que deixa de contemplar l'articulació legal de la normativa corresponent a la regulació dels fluxes d'immigrats així com de la seva estància, i dels quals sovint es fa ús interessat des de instàncies que lucrativament s'aprofiten de les necessitats i el desconeixement de la població immigrada. Novament, una de les entrevistes realitzades ens proporciona un exemple clarificador. Per tal de renovar el seu permís de treball i continuar donat d'alta al R.E.T.A., l'entrevistat (un marroquí que malgrat feia 5 cinc anys de la seva arribada a l'Estat, havia legalitzat inicialment la seva situació feia tan sols 1 any) havia de certificar d'alguna manera la regularitat de la seva residència. Va recórrer als serveis d'una assessoria jurídica, on se li va indicar els requisits i els papers que calia oportunament presentar. Però el propietari del pis que habita (amb tres marroquins

més) va negar-se a facilitar-li la documentació demandada (pressumiblement no devia resultar-li econòmicament profitós que es fes oficial tot plegat). Aquest va “derivar-lo” a un advocat que amb un simple certificat del banc va poder realitzar l’acreditació exigida i aconseguir la renovació de permisos desitjada. “Yo no sé si era más listo o que, pero sólo con el papel de un préstamo del banco pudo solucionar mi problema”, assegura l’entrevistat.

En un altre sentit, però, el fet de disposar d’algun tipus d’acreditació identificativa (certificats de residència, d’ocupació laboral, d’empadronament, etc. més o menys oficiosos) ajuda l’immigrat a evitar-se problemes relacionats amb el control de tipus policial. Val a dir, en tot cas, i benauradament, que la pràctica habitual del cos policial en aquesta zona sovint actua amb força connivència en aquesta qüestió. En aquesta direcció s’han pronunciat diversos dels immigrants amb qui hem mantingut contacte. A mode il·lustratiu, reproduïm el cas d’un dels marroquins participants en el grup de discussió que vam organitzar: “Yo no estoy legal” confessa mentre els altres se’l miren estranyats que ho reveli obertament. Val a dir que quan li preguntem sobre els possibles perills d’aïtal situació, ens respon que no hi ha per a tant, que “si no molestas, si no haces mal, no pasa nada. Sólo trabajar bien y cobrar e ir a casa. No pasa nada”. I quan el qüestionem al respecte dels seus encontres amb la policia ens reitera, “si no robas, si no vas borracho, sólo trabajar, no molestan nunca” i comenta “en casi dos años, sólo me han parado tres veces. Entonces me han perdido documentación, me han preguntado. Yo he respondido, explicado donde trabajar, enseñado que estar empadronado, y no ha pasado nada”. No sabem fins a quin punt es tracta d’un procediment administratiu extès als municipis de tota l’Àrea Metropolitana, però, per exemple, segons ens ha informat el CIAPE a Santa Coloma els immigrants, regulars o irregulars, pel sol fet de romandre empadronats disposen d’una Carta de Municipalitat que els garanteix una sèrie de drets (relatius a la salut, a l’escolarització, i a altres serveis municipals), a més de la possessió d’un certificat bàsic de cara a les seves relacions amb les institucions administratives, en general, i policials, en particular.

Finalment, ens agradaria concloure aquest apartat cridant l’atenció al respecte de les profundes implicacions derivades de la pròpia inestabilitat de la posició legal de l’immigrat. Segons hem assenyalat, aquesta precarietat jurídica afecta directament a l’hora de determinar el tipus de relacions que l’immigrat estableix amb el món del treball legal i amb el mercat regular de l’habitatge. Així mateix considerem que no caldria perdre de vista

com el manteniment d'aquesta població, en el millor dels casos, en la franja més provisional de la legalitat, acaba cohartant la seva capacitat organitzativa i de pressió politico-administrativa. Efectivament, mentre que, d'una banda, la dispersió dels treballadors immigrants en l'estructura laberintica dels permisos de treball per a ells construïda rau justament a garantir la (re)producció de la seva fragmentació com a col·lectiu potencial i la seva segmentació respecte de la classe assalariada espanyola, de l'altra, la permanent amenaça de caure en la il·legalitat motiva la seva retirada de l'esfera pública on emergeix i es dirimeix el conflicte d'interessos i/o necessitats.

4. CONDICIONS MATERIALS DE L'EXISTÈNCIA DEL COL·LECTIU IMMIGRAT

En l'anterior apartat del informe hem analitzat la situació de la població immigrada extracomunitària pel que fa a la qüestió de la regularització de la seva situació, se'ns dubte una problemàtica bàsica a l'hora d'entendre la precarietat en la que viuen. Però, més enllà dels temors i incerteses abans mencionades que provoca haver d'aconseguir els permisos per poder romandre a Espanya, o haver de complir amb els tràmits constants per a la seva renovació o per l'estabilització de llur situació (reagrupament familiar,...), aquesta precarietat interactua amb les dures condicions materials d'existència d'aquesta població.

En aquest sentit, es dona una dinàmica de retroalimentació entre aquestes condicions materials d'existència i la situació legal, per la qual cosa les dificultats en cadascun dels dos plans és causada, i a la vegada causant, de les dificultats en l'altre. A mode introductori, citem alguns exemples d'aital procés. D'una banda, no es pot obtenir un contracte de lloguer legal sense tenir els papers en regla, i la major part de feines a les que es pot accedir pertanyen a l'economia submergida. De l'altra, sense un contracte de lloguer personalitzat no es pot aconseguir la reagrupació familiar, ni renovar el permís de residència sense una certa estabilitat contractual dins l'àmbit laboral.

Si al llarg dels informes presentats al projecte URBAN per la Fundació Bofill hem anat perfilant sistemàticament les difícils condicions de vida de la gent resident a la Serra d'en Mena, el col·lectiu que trobem en pitjor situació material dins de la zona és el dels/les immigrants/des extra-comunitaris. Podem dir doncs, sense risc d'equivocar-nos que la situació d'aquest darrer grup és una accentuació a la baixa de la que viu, en terme mig, la

resta d'habitants. En temes com l'habitatge, la situació laboral, i el nivell d'ingressos, que anirem desglossant a continuació, queda reflectit el que acabem d'anunciar.

4.1. La problemàtica de l'habitatge

Gran part de les persones entrevistades al llarg dels mesos de recollida d'informació ens han plantejat que la vivenda és el segon gran problema, després de la qüestió de la regularització, amb el que es troba la població immigrada extra-comunitària a la zona de la Serra d'en Mena. Professionals de l'assistència primària, professorat i d'altra gent que ha conviscut d'aprop amb el col·lectiu que analitzem (persones que han fet cursos d'alfabetització, per exemple) així ens ho han indicat.

De fet, tot apunta a que hi ha dos tipus de vivenda en les que majoritàriament resideix la població objecte de l'informe. En primer lloc, els habitatges-barragues ubicats en els famosos "passadissos" que aprofiten l'espai en principi no urbanitzat dins de les illes. En segon lloc, en pisos on solen viure en un nombre desproporcionadament elevat per l'espai disponible.

Els habitatges-barraca solen ser petits habitacles insalubres. Els dos que hem tingut la oportunitat de visitar personalment tenien en comú els pocs metres quadrats habitables. El primer cas, l'espai habitable no té més de vint metres quadrats, on viu una família de quatre membres, pare, mare i dos fills. De les dues habitacions que hi ha, en una no s'hi pot fer vida per la humitat i la pudor que hi fa. L'altra habitació compleix les funcions de dormitori per a tots quatre, durant la nit, i de menjador durant el dia. El mobiliari el componen dos llits, una taula petita, un armari, una nevera i un televisor (tot de segona ma). Al costat d'aquest espai, hi ha una reduïdíssima cuina amb una dutxa i un vàter annexionats en un racó separat per cortines. La segona casa té la mateixa distribució espacial, tot i que està en millors condicions. La humitat és menor i les dues habitacions són habitables; una és el dormitori dels quatre residents actuals (quatre homes joves marroquins), l'altre el menjador. Ambdues cases estan situades en un mateix passadís, en el qual hi ha un total de vuit habitatges-barraca, un taller inclòs. Tant uns com altres paguen 25.000 pessetes mensuals. Per fer-nos una idea de les condicions de la major part d'aquest tipus de cases, podem mencionar el comentari d'un dels joves marroquins del segon habitacle, que ens

comenta que, comparativament amb les altres cases on ha viscut abans a Badalona i amb llars d'altres immigrants, està molt satisfet de la casa pròpia i del preu que en paga.

El cas dels pisos és diferent. Les condicions de salubritat són, en principi, millors, però en canvi en molts d'aquests es viu en una situació de massificació exagerada. És freqüent que convisquin en una mateixa habitació, dormint en lliteres, sis o més persones. Les conseqüències d'això, en quant a qualitat de vida, són obvies.

Els lloguers que es paguen per aquestes residències oscilen, segons les dimensions i la qualitat de les mateixes, entre les 20.000 pessetes i les 45.000 pessetes. En general solen pagar el lloguer entre els residents, en cas de no formar un nucli familiar. La relació qualitat-preu d'aquestes vivendes és força desproporcionada, si bé és una situació a la que es resignen, i que fins i tot viuen, alguns d'ells, amb gran normalitat. La seva situació legal els fa, d'una banda, acceptar els espais físics amagats, que garanteixin la seva invisibilitat. D'altra banda, un argument força repetit és que això són les lleis del mercat, i que ningú no els obliga a acceptar aquestes condicions de vida i preus, tot disculpant els llogaters. La necessitat d'estalviar fa que acceptin allò més barat que troben. Amb tot, les pràctiques especulatives que s'aprofiten de la situació són evidents, encara que segurament no només afecten a la població immigrada. Aquesta població, però, les poden patir amb més força. Hi ha qui ha denunciat que els preus que hom els hi ofereix per lloguers, tant en els passadissos com per pisos, estan inflats respecte els que s'oferten a la resta de la demanda (autòctona). L'aprofitament de la indefensió amb què es troben i la voluntat de no tenir estrangers extracomunitaris com a veïns es combina en aquesta pràctica que no sabem fins a quin punt està extesa.

També es dona la situació, en alguns pisos, de funcionar com si d'una pensió es tractés; l'immigrant paga pel llit i per la utilització de la llar, deixant en mans del propietari o el llogater (en ocasions també magribí) el control de l'estat de l'habitatge. Tenim la impressió que aquest mecanisme pot estar més extès a Sta. Coloma que a Badalona, basant-nos en la plausible diferència parcial en el perfil de la immigració, sobretot marroquí, en un i altre municipi. La major accessibilitat de Sta. Coloma la fa un centre d'atracció per marroquins indocumentats arribats sense referències ni coneixences des de metròpolis d'aquell país, i que fàcilment cauen en xarxes d'explotació de la feblesa posicional amb què arriben.

Moltes llars juguen, a més, la doble funció de llar i taller de confecció. En aquests casos, força freqüents, la mateixa habitació que durant el dia es fa servir com a taller, instal·lant-s'hi diverses màquines de cosir, per la nit és el dormitori on descansar. Caldria preguntar-se, en aquests casos, si són gent que treballa a casa o si bé, per contra, el que fan és dormir a la feina. La diferència, en quant a condicions de vida, és divergeix molt d'un cas a l'altre; mentre que en un es treballa a l'espai on hom està més còmode i relaxat, en l'altre la sumissió de la vida personal i de l'esfera quotidiana a les necessitats laborals arriba a extrems preocupants. Considerem que aquesta darrera és la situació que caracteritza el mode en què la major part de la població d'origen extra-comunitari combina en un mateix espai la vida quotidiana i l'activitat laboral.

4.2. La situació laboral

La immensa majoria de la població immigrada extracomunitària, especialment la població d'origen marroquí i xinès, treballen en la confecció. La gran proliferació de tallers de confecció al major que en la darrera dècada hi ha hagut en aquella zona econòmicament deprimida ha tingut una gran força d'atracció envers aquest col·lectiu. Molts dels tallers de confecció pertanyen a l'economia submergida, espai on els immigrants, sobretot si no tenen tots els papers en regla, tenen facilitat per accedir-hi laboralment.

La confecció, però, proporciona un tipus de feina mal remunerada, inestable, i intensiva. El treball se sol pagar per peces cosides o per hores treballades, amb la qual cosa cal treballar molt intensament per obtenir els majors ingressos possibles. Així doncs, és difícil trobar treballadors immigrants a la confecció que en els períodes de feina treballin menys de 60 hores setmanals (10 hores, sis dies a la setmana), i en molts casos aquesta xifra es dispara, ja que hi ha gent que fa jornades laborals de fins a 15 o 16 hores. El més normal és trobar gent que treballin des de les 8 o les 9 del matí fins a les nou o deu de la nit, fent un petit descans a la meitat per dinar. Si et paguen per peces, els horaris i la intensivitat laborals solen ser més salvatges, fonamentalment per la normalment més baixa retribució d'aquest règim laboral.

La retribució varia segons les hores treballades i el taller on es treballi (tenim la impressió que a més gran el taller i més declarada l'activitat econòmica, més ben retribuïda està la feina i més controlats els ritmes laborals). En el pis dels quatre immigrants

marroquins que conviuen, teniem els dos extrems de remuneració. Un jove marroquí que acabava d'arribar, sense papers, treballa en un taller de confecció i rep una retribució de 10.000 pessetes setmanals (en el millor dels casos). Un altre dels marroquins, que ja porta cinc anys a la península i tres o quatre a Badalona (amb la qual cosa ha pogut anar millorant de feina), i que a més és sastre de professió, pot arribar a guanyar fins 5.000 pessetes els millors dies. Amb tot, les informacions contrastades semblen indicar que la mensualitat mitjana se situa entre les 50.000 pessetes i les 80.000 pessetes.

Però aquests ingressos no s'obtenen tots els mesos de l'any, sinó només en els mesos en què es pot treballar, que no són, ni molt menys, tots. Com ja hem mencionat, la confecció té temporades altes i temporades baixes, coincidint amb la preparació de la moda d'estiu i d'hivern. Els mesos de més feina són entre febrer i abril, i entre juny i agost, sis mesos en total. En aquest període gairebé tothom, amb contracte o sense, obté feina dins d'aquest sector econòmic. Però durant els altres sis mesos la demanda disminueix exponencialment, i molta de la població immigrada resta inactiva i sense ingressos.

La situació laboral és, doncs, precària. Amb tot, hi ha immigrants, que han arribat a ser propietaris dels seus propis tallers, ja sigui perquè arribaren amb un millor estatus que la resta de compatriotes, ja sigui perquè foren els primers en arribar i, per tant, han pogut estalviar prou com per aconseguir-ho. Un dels nois entrevistats treballa per un taller d'un marroquí amb vint treballadors, un dels tres grans tallers propietat de marroquins de la zona. Tot i que és difícil comptabilitzar els tallers més petits, tant els de propietaris autòctons com els de propietaris foranis, creiem que els d'aquests segons deuen ser força nombrosos; un marroquí, bengalí o persona d'altra nacionalitat pot declarar-se treballador autònom (pagant un mínim de 30.000 pessetes al mes en impostos), contactar amb les tendes distribuïdores i, en temporades de feina, contractar a compatriotes que treballin per a ell.

En molts tallers (sobretot els més petits, situats en els passadissos o en pisos habilitats per les nits per dormir-hi) l'espai no és l'adequat per a treballar-hi durant les llargues jornades laborals existents. Són espais poc lluminosos, humits, mal ventilats, i sobreocupats, o sigui, pateixen de les mateixes patologies que les llars dels immigrants, creant en cada cas un tipus d'inconvenients i mancances particulars.

Sembla ser que la situació econòmica dels immigrants s'ha fet, en els darrers anys, més difícil, com a conseqüència de l'increment del seu nombre i l'arribada de contingents de gent de noves nacionalitats, processos que fan incrementar la competència laboral dins

de la confecció, un món que, a l'escapar del control regulatiu de l'economia formalitzada, es regeix per les lleis competitives més salvatges. En el moment que aparegué aquesta activitat a la zona de Serra d'en Mena, fou la població autòctona la que es queixà de la competència deslleial que practicaven sobretot els marroquins que, acostumats a unes condicions de vida més austeres, treballaven per sous menors. Però el creixent nombre d'immigrats marroquins fa que el mecanisme de rebaixa de les remuneracions per competència interna entre la mà d'obra s'estigui donant entre ells mateixos (cosa que no beneficia en res les bones relacions dins d'un col·lectiu que, com veurem, no destaca per la seva cohesió interna). La cosa s'agreuja amb l'arribada de la població xinesa.

Aquest col·lectiu ha provocat el mateix fenomen abans descrits, sent els principals afectats tant els treballadors autòctons de la confecció com els marroquins. Els xinesos són un grup del que gairebé no hem pogut saber res, però que sembla que tenen una dinàmica interna molt diferent a la de la resta dels immigrants. Tenim la impressió que, en front de l'hermetisme i distanciament respecte l'àmbit institucional i la societat civil autòctona, la seva organització interna deu ser forta i disciplinada. En l'àmbit laboral, sembla que duen a terme estratègies preconcebudes per fer-se amb el mercat de la confecció, a través de l'oferiment de les millors condicions a cada distribuïdor de roba. Les pràctiques corporatives, hiperdisciplinades i intenses que semblen fonamentar la seva organització interna del treball són més eficients que la forma de treball més descohesionada i individualitzada (encara que probablement no menys intensa) dels marroquins. En paraules dels responsables de l'Assessoria ANSOL, "la població china está haciendo mucha competencia a la población marroquí. Tienen una manera de trabajar diferente. A lo mejor sale uno con su mujer y se dedica a buscar encargos por todas las tiendas. Los marroquíes dicen que les perjudican mucho. En sus talleres sólo sale el jefe a un sitio determinado, con el que hace tiempo tienen trato, a buscar los encargos. En cambio los chinos van por todas las tiendas ofreciendo sus servicios a menor coste y haciendo la faena muy rápido. Cosen hasta por la noche". En qualsevol cas, el resultat d'aquests factors és l'empitjorament de les condicions materials d'existència de la població immigrada, doncs la oferta de mà d'obra barata augmenta i això rebaixa les expectatives retributives.

D'altra banda, el col·lectiu menor d'origen indostànic, sembla que més que dedicar-se a la confecció, ho fan en l'àmbit del comerç, concretament a la venda de tabac. "Tienen un poder adquisitivo más alto que los marroquíes. Han establecido su propio negocio más

temprano. Aunque algunos trabajan en la confección, normalmente se suelen mover más en la venta ambulante”, opinen els responsables d’ANSOL.

4.3. Ingressos i poder adquisitiu

El poder adquisitiu de la població immigrada és, com hem anat veient, molt limitat. La retribució mensual no sobrepassa les 80.000 o 90.000 pessetes en el millor dels casos, i no durant tots els mesos de l’any. Una senzilla multiplicació estableix que els ingressos anuals per treballador/a sovint són inferiors a les 500.000 pessetes, i en pocs casos han de ser superiors a les 750.000 pessetes. Amb aquests diners han de fer front a una sèrie de despeses, que ara mirarem de repassar. En primer lloc, cal tenir en consideració els diners que s’han de gastar en el lloguer. Si aquest lloguer el comparteixen entre diversos nois joves que conviuen en una mateixa llar, la despesa per càpita pot rondar entre les 7.500 i les 15.000 pessetes mensuals (entre 90.000 i 180.000 pessetes anuals). En el cas d’una família nuclear que visquin sols en una llar, aquesta despesa, a cubrir amb els sous de pare i mare (en cas de treballar ambdós), pot representar fàcilment la meitat dels ingressos laborals de la unitat familiar. Els treballadors donats d’alta, com autònoms o com a treballadors per compte aliena, han de pagar els impostos per declarar-se actius el mínim de mesos establerts per a poder mantenir el permís de residència. Sobretot en el cas dels autònoms (que han de pagar 30.000 pessetes mensuals per mes declarat en actiu), això representa una proporció també molt elevada dels ingressos del/a treballador/a.

A part d’aquests costos, cal tenir en compte que bona part de la població immigrada, com a mínim entre el col·lectiu magribí, sobretot entre els més joves i entre els homes casats caps de família amb la dona i els infants al país d’origen, tenen l’obligació moral d’enviar periòdicament als seus familiars certa quantitat de diners. Aquests diners tenen la doble funció d’ajudar amb divises estrangeres a la supervivència dels propers que han quedat a casa, i també de demostrar que la persona immigrada que s’ha aventurat a marxar va prosperant.

Si a això sumem els recursos que ineludiblement s’ha de gastar en menjar i matèries de primera necessitat, el marge que queda per a l’estalvi o la dedicació en qualsevol tipus de despesa extraordinària és minse, si no inexistent. Qüestions com poder viatjar als països

originals de visita a veure els familiars es fa complicat fins i tot per als marroquins que estan a pocs centenars de quilòmetres.

Per exemplificar aquesta situació, mencionarem el cas del jove sastre marroquí que des de feia quatre anys no veia a la seva dona, i que, ara que ha aconseguit el permís de residència, dedicarà els estalvis que ha aconseguit reunir mitjançant un comportament absolutament ascètic a visitar la seva família a l'estiu, tot renunciant al que és el seu somni de futur; reunir 500.000 pessetes per a poder tenir el seu propi talleret de confecció.

Hi ha unes dades que reflecteixen perfectament la precària situació econòmica del col·lectiu immigrat; el percentatge de beques de menjador entre els infants escolaritzats en aquest grup. A l'escola Feliu i Begues, el 20% de l'alumnat (88 dels aproximadament 400 alumnes el curs 1996/97) gaudeix de beca de menjador, i en canvi entre la població immigrada, és un ajut del que es beneficien 6 de les 7 famílies amb fills a l'escola (el 80% dels infants). A l'escola Miguel Hernández, considerat el centre més conflictiu de la zona, la totalitat dels 15 nens/es d'origen extra-comunitari gaudeix d'algun tipus de beca de menjador, ja sigui una subvenció total, ja sigui parcial (en aquest cas, paguen 350 pessetes per nen/a i àpat).

5. COL·LECTIU IMMIGRAT I XARXES SOCIALS DE LA ZONA

En aquest apartat de l'informe tenim la intenció de fer un repàs a la situació del teixit relacional del col·lectiu immigrat de la zona que ens interessa, a diferents nivells. Amb això pretenem copsar les xarxes de recolzament i el grau d'integració institucional i informal assolides per una població que, per la seva feblesa estructural, pot veure's molt beneficiada d'un tipus de lligams i interconnexions que ajuden a trencar l'aïllament social. En primer lloc, veurem les relacions i contactes que es creen dins dels propis grups d'immigrants.

5.1. Relacions intragrups

Força sovint es dona el cas que els col·lectius estereotipats com a diferents dins de contextos socials aliens als de la seva socialització primària accentuen i potencien els

vincles dins del grup de pertinença, enfront d'una realitat exterior que perceben hostil. Lògicament, com més homogeni és el grup minoritari, culturalment distant de la societat "d'acollida" i/o poderós com a *lobby*, més fàcil és que s'estableixin aquest tipus de mecanismes imprescindibles de supervivència física i identitària que, paradoxalment, solen reificar l'estigma i l'exclusió de la minoria. En relació a les dues minories nacionals numèricament més rellevants a la Serra d'en Mena, la marroquí i la xinesa, tot fa indicar que en una han cristalitzat uns vincles interns fortíssims i amb tendència a excloure tota interferència forània (cas dels xinesos), mentre que en l'altre no (cas dels marroquins).

Tot i que les afirmacions que realitzem al respecte del col·lectiu xinès es basen en gran mesura en intuïcions difícils de contrastar (però en les que caldria aprofundir), els indicis que en tenim, a través dels equips de professionals que n'han tingut algun tipus de contacte (o de no-contacte), apunten que es tracta d'un grup tancat en ell mateix. Les estratègies laborals abans descrites, la seva invisibilitat institucional (només mantenen els contactes més imprescindibles amb les instàncies assistencials o escolars a les que es veuen amb la obligació de dirigir-se), la reticència que mostren a parlar amb gent no-xinesa en general, o tota la imageria creada al seu voltant (les sovint dubtoses teories sobre les màfies xineses organitzades, la falsificació de permisos de residència, la utilització d'un mateix permís per diversa gent, la no declaració de les defuncions, ...) semblen reflectir la unitat impenetrable però probablement organitzada i autoreglada del col·lectiu xinès. Reforça aquesta tesi la particularitat conductual mostrada per l'alumnat d'origen xinès (gairebé la única població visible d'aquest país) a les escoles, que sistemàticament sorpren al professorat per la seva actitud disciplinada, activa, capacitat d'aprenentatge, i esperit pragmàtic (visible en els bons resultats en matemàtiques o en el despreci dels pares respecte assignatures "inútils" com el català). D'altra banda, una monja ocupada en tasques d'alfabetització al CONEX ens explicà una anècdota tan curiosa com reveladora. El primer dia del curs de castellà, se li presentaren tot un grup de dones xineses a classe, però el segon dia només una d'elles continuà assistint-hi. O bé només una s'interessà pel curs, o bé s'organitzaren internament de forma que només una assistia a les classes per després traspasar els coneixements obtinguts a la resta. En cas que la segona explicació sigui la correcta, seria un bon indicatiu de la unitat interna que suposem.

Per contra, el col·lectiu marroquí està molt més desestructurat que no pas l'anterior. En primer lloc, no és un grup homogeni, sinó que, com hem vist en l'apartat sobre el perfil

sòciodemogràfic de la immigració, té fortes diferències internes. La gent prové de ciutats i espais geogràfics diferents i llunyans. Hi ha població provinent d'un context rural, i molta altra que vé de grans urbs, amb uns referents simbòlics i institucionals molt més propers als que es troben aquí. La distància sòcio-cultural entre uns i altres és notablement significativa, en quant a expectatives, conductes, i capacitat decodificadora de la nova realitat. A més, solen tenir estereotips negatius els uns respecte els altres (tancats, estúpids i introvertits els rurals, problemàtics i superflus els urbanites). També es poden detectar tensions entre gent procedent de diferents grans ciutats; ens han comentat, per exemple, que la gent de Tànger i la de Casablanca mantenen, al Marroc, relacions pèssimes.

A aquestes dificultats cal sumar el fet que la forma en què s'ha desenvolupat la migració marroquina tampoc afavoreix l'establiment de relacions grupals globals. El moviment migratori no s'ha concentrat en un moment del temps, sinó que ha estat una progressió que no afavoreix la creació d'estratègies adaptatives col·lectives. S'arriba aquí sense recursos ni contactes (com a màxim, algun familiar o algun conegut del mateix poble), i de seguida es fan els possibles per aconseguir algun tipus de feina, ja sigui amb contracte o sense, inserint-se individualment dins d'un sistema econòmic-laboral preestablert. A més, quan més gran es fa el grup, si des de bon començament no s'han creat cap sistema organitzatiu formal o informal, més difícil es fa la creació de nexes, perquè el volum de gent fa impossible el coneixement personal de tots els membres del grup referit. Amb tot, hi ha hagut algun intent, a Sta. Coloma, de crear una associació pròpia, que encara no ha fructificat per les trabes legals i burocràtiques amb que generalment topen aquestes iniciatives i que, lògicament, es fan més insalvables per aquest col·lectiu.

Una altra limitació a l'establiment de contactes i relacions intragrups (si és que té sentit parlar de grup, com ho venim fent, en el cas de la població marroquina), té a veure amb la intensitat laboral que caracteritza la seva feina. Després d'una jornada laboral de dotze hores o més, les hores que queden, així com el dia de festa, es dediquen a les tasques domèstiques i a descansar (generalment mirant la televisió).

Així les coses, els contactes quotidians entre els marroquins solen reduir-se al grup de coneguts marroquins amb qui es viu al pis, i amb qui es treballa al taller. Cal advertir, però, la existència a la zona de dos bars on es reuneix gent d'aquesta nacionalitat, i que és possible que sigui un espai de creació de xarxes de relacions un xic més àmplies, almenys entre aquells que hi van habitualment.

Hi ha una institució pròpia que sí aconsegueix congregar a la major part de la població magribí i que és constitueix com un referent identitari comú, la mesquita. Amb tot, aquest referent, com veurem més endavant, més que no pas potenciar la intensitat i extensitat de les relacions personals dins d'aquest col·lectiu, sembla jugar una funció de tipus més simbòlic (manteniment de llaços conceptuals amb la cultura d'origen, foment d'un sentiment de pertinença a un col·lectiu, o reforç de certes pautes de conducta).

5.2. Relacions intergrupals

Per relacions intergrupals entenem el tipus de contactes que s'estableixen entre els col·lectius immigrants originaris de diversos llocs, i entre aquests grups i la població autòctona badalonina. Aquesta xarxa relacional, com es pot deduir d'allò explicat en el subapartat anterior, és pràcticament inexistent. Per entendre les resistències a la creació d'aquestes xarxes, cal afegir als condicionants adversos descrits abans per explicar la desarticulació grupal entre els/les marroquins/es (manca de temps de lleure, arribada esllavissada i sense contactes, manca de recursos econòmics i culturals per a la inserció, ...), un de nou amb un pes específic enorme; el desconeixement de la llengua.

La llengua apareix com un gran obstacle a l'hora d'establir amistats i lligams de col·laboracions fora de l'endogrup. En gran nombre de casos, entre tots els col·lectius d'immigrants extra-comunitaris (és quelcom molt perceptible, per exemple, entre la població xinesa), el domini del castellà és inexistent o molt precari. Un professor d'alfabetització en castellà ens ha comentat que no és gens estrany trobar-se gent que, després de dos anys a Espanya, encara no parla gens de castellà. En l'explicació d'aquest desconeixement de la llengua, intervenen diversos factors combinats. D'una banda, tot i que existeixen cursos d'alfabetització i aprenentatge del castellà gratuïts, dedicar temps a aquesta activitat té uns costos d'oportunitat, en termes de pèrdua d'hores dedicables a tasques reproductives remunerades, que no es poden permetre ni en el cas de considerar prioritari aquest aprenentatge. Però, a més, els incentius per aprofundir en la llengua autòctona vehicular són limitats, si considerem que en la seva vida quotidiana i laboral sabent un mínim de paraules i estructures per poder anar a comprar i potser mantenir relacions comercials els és suficient. Així, es crea un cercle viciós d'aïllament en el que el desconeixement del

castellà manté tancades unes portes ja de per si difícils d'obrir, i la no apertura d'aquestes fa concebre com menys transcendent l'aprenentatge de la llengua.

D'altra banda, l'heterogeneïtat de la immigració, en termes de coneixements previs i capacitats adquisitives, és enorme, però totes s'han d'encabir dins d'un mateix curset, que per força se n'ha de ressentir: hi ha des de l'immigrant amb un nivell educatiu previ considerable, amb un perfecte domini del francès i que ja "xapurreja" el castellà, fins el marroquí provinent d'un entorn rural que no sap gens de castellà i de francès, i que és analfabet respecte la seva llengua mare, l'àrab. Un mateix curs pot semblar al primer massa lent en els ritmes, mentre que a l'altre se li faci una muntanya insuperable.

Entre el sector d'edat més jove, aquell que a l'arribar ha d'entrar dins del sistema educatiu, el xoc lingüístic és més traumàtic, però l'aprenentatge del castellà és rapidíssim. El professorat se sorprèn de la rapidesa amb què els infants acabats d'arribar interioritzen la nova llengua, i l'interés que solen mostrar en l'aprenentatge. És aquesta una característica compartida tant per la mainada magribina com per la menys nombrosa xinesa. Es dona el cas que nens i nenes, especialment entre la població xinesa, acaben essent els intèrprets dels respectius pares, amb uns coneixements lingüístics molt més limitats.

En tot cas, els límits en la profunditat comunicacional que suposa la pega del desconeixement de l'idioma referma unes distàncies i tensions preexistents entre els diferents conjunts ètnics. Fonaments d'aquestes tensions són, per exemple, la qüestió de la competència per un mateix mercat de treball, el de la confecció, l'estereotip negatiu que en la nostra cultura sol fer-se de "l'altre" ètnicament diferent, sobretot si és pobre (existeix una associació en l'imaginari col·lectiu entre "moro", inferioritat racial, ganivetades i actituds traïdores i mesquines), les reticències i desconfiances que desperta una població invisible i incontrolable (el cas de la població xinesa) o, més recentment, tots els prejudicis contra la religió musulmana, titllada d'intolerant i masclista, amb què ens bombardejen des dels *mass media*. Com veiem, en molts casos la tensió és entre la població autòctona i els grups nousvinguts.

Amb tot, la relació que s'estableix entre els diferents grups és, en termes generals, d'ignorància recíproca, d'inexistència de contactes, tant d'amistat com d'agressió. No obstant, trobem casos del contrari per les dues bandes. Així, hem conegut una dona marroquina que ha establert el seu cercle d'amistats íntimes amb dones espanyoles. En

l'altre extrem, tot i que la gent marroquina amb la que hem parlat no es queixa d'actituds xenòfobes, i fins i tot fan referència a la cordialitat del tracte puntual que estableixen amb gent autòctona, hi ha hagut algun episodi d'atacs racistes contra la immigració. És el cas del noi que assassinaren amb una força ara fa dos anys davant de l'hotel d'entitats.

El cas de la dona marroquina que acabem d'esmentar ens ha de fer reflexionar sobre les avantatges individuals de les que gaudeix una persona amb capital relacional entre la població autòctona. Aquesta senyora, com explicàvem en el tercer capítol, ha anat canviant de llar a mesura que trobava cases qualitativament millors o lloguers més assequibles, fins aconseguir, en l'actualitat, tenir un pis de lloguer petit però digne per un preu raonable; 26.000 pessetes al mes. No és estrany que precisament qui ha trobat una millor situació material en el terreny de la vivenda entre els casos que hem conegut (tot i partir d'una situació molt precària: quatre anys enrera vivia en un infra-habitatge d'un "passadís" sense llum pel que pagava 44.000 pessetes al mes) coincideixi amb la persona que ha creat una xarxa de relacions d'amistat més fortes amb població autòctona. El trencament amb la gent marroquina i la intensitat de les relacions creades amb dones badalonines arriba fins el punt que considera a aquestes les seves úniques amigues, i renega i critica les conductes i actituds dels seus compatriotes. Sembla clar que la tinència d'aquest capital relacional propicia, entre d'altres coses, l'increment de l'horitzó dels possibles, el trencament de barreres simbòliques i de prejudicis que dificulten millorar la posició relativa de l'immigrat/da en un entorn en principi més hostil que acollidor envers la seva presència, pel millor coneixement de la lògica que regeix aital entorn i per tenir el recolzament de mitjancers i intèrprets legítims entre l'immigrat/da i el món exterior (les noves amistats). Altrament, el trencament amb les barreres invisibles que condicionen l'aïllament i la precarietat existencial de les persones immigrades esdevé, per la sèrie de condicionaments que hem anat veient, quimèrica.

5.3. Relacions institucionals

Si els contactes que la població immigrada estableix amb la societat civil de la Serra d'en Mena són escasses, les relacions amb institucions que desenvolupen la seva activitat a la zona tampoc destaquen per la seva freqüència. Generalment, aquest tipus d'interaccions es redueixen a aquells moments i situacions en les que la persona immigrada

o bé s'hi veu forçada, o bé té clar que en pot treure algun benefici. En aquest sentit, la delicada posició jurídica en la que es troba aquest col·lectiu condiona una actitud d'entrada desconfiada envers qualsevol institució, i especialment les públiques, essent reticents a establir-hi massa llaços i traspassos d'informació. Quan menys regular és la situació de la persona, menys són les aportacions que objectivament podrà rebre de les organitzacions públiques, i majors els riscos de l'exposició que comporta presentar-s'hi.

A això cal afegir un altre possible condicionant advers a l'establiment d'aquest tipus de vincles; els estats i l'estructuració de les polítiques públiques en gran part dels països d'origen de la població immigrada, referent cognitiu del que parteixen, tenen un nivell de recolzament assistencial, transparència democràtica o solvència econòmica força inferiors als que poden trobar-se a l'Estat espanyol i en els seus municipis.

Així les coses, la participació depèn en gran mesura, més que no pas de les necessitats objectives de la població (excepte en certs casos concrets, com ara quan hi ha fills/es pel mig), del grau de confiança que desperti cada institució. En aquest sentit, l'honestedat i eficàcia de les propostes i actuacions que es duguin a terme, així com la cordialitat i transparència en el tracte personal, són els elements en què s'ha de fonamentar l'increment qualitatiu i quantitatiu dels vincles immigrat/da - institucions.

Comentem, en primer lloc, el tipus de relacions existents entre les institucions públiques i la immigració.

Dins d'aquest apartat, cal destacar l'URBAN, amb les seves cinc línies d'intervenció, com la principal organització municipal de referència, en l'actuació quotidiana, per a la gent de la zona. Doncs bé, són força escassos els casos de persones immigrades que hagin mantingut contacte amb l'URBAN. Aquests casos es concentren en dues actuacions, *Nous Ponts* i *Treballeu per a treballar*.

Pel que fa a *Nous Ponts*, actuació dedicada a l'assistència primària, al tractament personal de problemàtiques socials, les professionals que hi treballen destaquen que és poca la població immigrada amb la que han tractat, i que en general les intervencions tenen a veure amb l'atenció de peticions de beques i ajuts econòmics (beques de menjador, complements salarials, subsidis, ajuts per sufragar els lloguers,...). No es donen pràcticament casos d'intervenció en d'altres qüestions pròpies de l'assistència social com ara problemàtiques derivades de la desestructuració familiar (maltractaments,...), la manca

d'hàbits escolars (fracàs, absentisme,...), alcoholisme,... Això mostra com estem parlant d'una població poc conflictiva, malgrat la seva delicada situació econòmica.

D'altra banda, la Gemma Luque, assistenta social de *Nous Ponts*, ens va comentar una experiència que es dugué a terme, de forma casual, amb les dones immigrades, a través de l'organització d'un servei de "cangur" mentre feien un curs d'alfabetització a *Treballem per a treballar*. Durant aquest curs es va organitzar un berenar per a les mares de la mainada, que va tenir un èxit aclaparador, tot posant de manifest necessitats subjectives d'aquestes dones que no es tenen en compte des d'una concepció tradicional de la intervenció social: en aquest exemple, tenir un punt de trobada on poder relacionar-se entre elles, davant la inexistència d'espais civils anàlegs als que compleixen aquestes funcions en els països d'origen. Conèixer el més acuradament possible la situació objectiva i subjectiva d'aquell/a en qui pretens incidir i ajudar es rebel·la com un factor *sine qua non* d'una intervenció que esdevingui alhora extensiva i eficaç.

L'altra actuació que ha tractat a un nombre apreciable (que no gaire elevat) d'immigració és *Treballem per a treballar*, àrea d'intervenció dedicada a l'atenció de demandes relacionades amb l'àmbit laboral. Des de *Treballem per a treballar* s'ha mantingut contacte amb 45 persones immigrades (de juliol del 96 a setembre del 97), més una quinzena que han participat exclusivament en el curs d'alfabetització. Aquest relativament elevat nombre de persones ateses pot reflectir la transcendència que té per a aquesta població el fet de poder-se inserir laboralment dins de l'economia formal. Tot i així, tenim constància d'alguns "peròs" que la població immigrada extra-comunitària ha plantejat respecte la principal actuació que, ara per ara, s'ha fet pensant en ella: el curs d'alfabetització. La principal queixa fa referència a què, tot i que l'idioma és de fet un dels majors obstacles per a la integració dins de la nova realitat, en general la demanda sembla anar més dirigida a la formació en tallers pràctics o professionals (cuina, confecció) que no a l'aprenentatge del castellà. En aquest cas, s'hauria de buscar la fórmula de combinar ambdues directrius pedagògiques per aconseguir el màxim de seguiment i motivació.

L'altra gran institució pública en la qual trobem població immigrada és l'escola. Actualment, a la Serra d'en Mena hi ha 45 nens i nenes de procedència extra-comunitària escolaritzats en les 3 escoles de primària de la zona (4 provinents de Xina, 2 sudamericans i la resta del Marroc). Aquesta població infantil destaca per la seva absoluta integració dins del món escolar, per l'interès que, en general, tenen per aprendre, i per la rapidesa amb què

ho fan. Solen ser nens i nenes entusiastes i participatius, que no provoquen cap tipus d'alteració en els ritmes escolars (si de cas, el poc domini inicial del castellà o la no escolarització prèvia en els països originals poden produir certes mancances que al principi pot costar solventar). L'alumnat xinès, en particular, mostra unes aptituds i actituds envejables. Ara bé, les actituds participatives de nens i nenes contrasten amb la fredor del tracte dels pares amb l'escola, molt en la línia del que ja hem comentat. La participació dels pares en la vida de l'escola es redueix a assistir a les reunions personalitzades convocades pels professors/es per comentar qüestions referents als/les seus/seves fills/es (sempre l'home, acompanyat ocasionalment de l'esposa, és qui parla en aquestes ocasions). L'assistència a reunions generals de pares, a festes i activitats extraescolars, o a l'A.P.A. de l'escola, és nul·la². Tampoc els infants solen participar en les activitats extraescolars, reflex de la relativa manca d'interès dels pares en aquest tipus de pràctiques educatives.

A part de les institucions de l'estat, hi ha una altra sèrie d'associacions de caire públic, aquelles que es formen entre la societat civil sense ànim de lucre. Podem diferenciar-les en dos grups: els moviments associatius en els que es reuneix gent que comparteix inquietuds, problemàtiques o hobbies, i les associacions de voluntaris que treballen altruïstament en benefici d'altri. En relació a les primeres, ja havíem mencionat la inexistència d'associacions dins dels propis col·lectius d'immigrants/des, i la presència d'aquesta població en associacions civils de la zona tampoc és rellevant. Al llarg de l'informe ja hem anat veient arguments sobre aquesta manca de participació (intensitat laboral, poc domini del castellà, prejudicis dels autòctons, irregularitat jurídica), però encara caldria considerar una altra qüestió. La població immigrada no comparteix la situació existencial, més estable dins de la pobresa relativa, de la major part de la gent de la zona. Dificilment participaran en associacions de veïns si la situació semioculta de les seves vivendes, tant físicament com legal, els situa en una situació veïnal perifèrica. Dificilment compartiran inquietuds sobre els problemes de trànsit en molts dels carrers de la zona si no tenen cotxe propi. Dificilment compartiran el desig d'acabar amb els passadissos si allà se situen les seves llars, i intueixen que en les possibles alternatives que es puguin plantejar a aquesta situació queden exclosos. D'altra banda, l'heterogeni imaginari dels col·lectius d'immigració extra-comunitària pot perfectament no coincidir amb

² Excepte en el cas de la dona marroquina esmentat anteriorment com excepcional per les relacions d'amistat que ha establert amb dones autòctones, i que participa molt activament en l'A.P.A. de l'escola del seu fill.

el de la població autòctona, no compartint formes d'entendre l'oci (regulant-lo en associacions, i no desenvolupant-lo de forma més improvisada) ni continguts (agrupacions folklòriques autòctones o esports i competicions inexistents en els països d'origen).

D'altra banda, hi ha una activitat de voluntariat, els cursos d'alfabetització i aprenentatge de castellà desenvolupats per l'organització CONEX a l'Hotel d'Entitats, que va dirigida a la població immigrada. Ja hem comentat, en l'anterior apartat, les limitacions que tenen, ara com ara, aquest tipus de cursos que, tot i així, són aprofitats per un cert nombre d'immigrats/des. Així, en Jaume Flaquer, que ha sigut professor de castellà d'aquesta organització durant tres anys, comenta que a les classes sol haver-hi unes deu persones, de les quals aproximadament la meitat són alumnes asidus i l'altre meitat població fluctuant, amb la qual cosa pot arribar a tenir, al llarg d'un curs, fins una trentena d'alumnes.

Per últim, mencionar el paper que des de fa anys està jugant una empresa privada, l'assessoria ANSOL, en l'assessorament de població immigrada sobre com regularitzar la seva situació aquí, en la tramitació de papers,... Segurament, sigui la reticència d'aquesta població (sovint en els límits entre la legalitat i la il·legalitat) a relacionar-se amb els poders públics la que expliqui la seva ostensible aflluència a una empresa privada com ho és ANSOL. Cal esperar que el *Punt d'informació l'immigrant* que acaba d'inaugurar-se a Badalona pugui anar contribuint a cobrir progressivament aquesta demanda de recolzament jurídic, fiscal i laboral.

6. EL PAPER DE L'IMAGINARI DE LA POBLACIÓ MARROQUINA EN LA SEVA INTEGRACIÓ SOCIAL

La pretensió prioritària d'aquest informe no ha estat indagar en les característiques subjectives de la població objecte del nostre estudi, sinó més aviat fer una descripció i interpretació de les seves característiques objectives i, en funció d'elles, dels condicionants a la seva integració en la zona d'acollida. Tot i així, els aspectes subjectius de les persones, les seves expectatives, pors, i referents simbòlics legitimats, tenen una enorme transcendència en l'articulació de les possibilitats reals del col·lectiu a l'hora d'inserir-se en la nova realitat. En aquest apartat fem una breu aproximació a l'imaginari que, condicionat pel món del que venen i per la situació que troben a l'arribar a Badalona, dota de sentit la

vida quotidiana de les persones immigrades extra-comunitàries. Si en tot l'informe hem privilegiat l'ànalisi del grup majoritari i més visible del col·lectiu immigrant, el marroquí, en aquest apartat en fem menció exclusiva, ja que ens ha estat impossible accedir a població provinent d'altres estats.

Segons ens ha comentat la pràctica totalitat de les persones entrevistades, el col·lectiu magribí que emigra a Occident ho fa per quedar-s'hi definitivament. És possible que, al començament, existeixi entre alguna gent l'esperança de poder tornar al país, a la localitat d'on s'és originari havent triomfat en l'aventura migratòria, amb prou recursos econòmics com per haver canviat d'estatus i poder viure còmodament d'algun fructífer negoci propi. Aquest somni, però, s'esvaeix progressivament i, l'immigrant/da busca per tots els mitjans estabilitzar la situació a Europa per a poder-hi establir la residència definitiva. Els somnis de retorn triomfal van essent substituïts per la idea més humil (però cada cop més difícil, tal com s'estan posant les lleis d'estrangeria) d'instal·lar-se en algun racó d'Europa, integrant-se a una realitat materialment menys precària per a la majoria que no la que es viu en els països d'origen. A això cal afegir que gran part de la població, tot i no ser immigració política, prefereixen el clima de llibertat democràtica d'aquí que no l'autoritarisme i la manca de respecte als drets humans d'algun dels països d'origen.

El que es procura és, poc a poc, anar cercant un espai propi que garanteixi estabilitat a tots els nivells: legal, laboral, residencial i familiar. Europa (o Espanya) és el destí definitiu; el que no està tan clar és que ho sigui la Serra d'en Mena, per les dificultats i mancances que hem anat analitzant.

Trobar una feina estable i amb contracte és un objectiu prioritari (si bé sovint s'ha d'aplaçar indefinidament davant la necessitat més imperiosa de treballar on sigui i guanyar diners), ja que proporciona la possibilitat d'aconseguir o renovar els permisos de residència necessaris per estar legalment aquí. En funció d'això, la localitat de residència té una importància secundària. En segon lloc, trobar una llar digna i sobretot amb un contracte de lloguer legal i personalitzat és fonamental, sobretot pels caps de família que han vingut sols i aspiren a aconseguir la reagrupació familiar, per fer venir la dona i la descendència. Tenir un/a fill/a a Espanya és important com a manera de refermar la posició de la família en aquest país.

En canvi, els nois solters marroquins tenen, entre les seves prioritats, trobar una parella per a formar una família. Però això no resulta gens senzill, tant pel rebuig que les

dones espanyoles solen mostrar cap a ells, com per les divergències en els plantejaments vitals i familiars dels uns i de les altres³. Hem tingut coneixement del cas d'un marroquí que havia tingut una parella espanyola però que ho deixaren per qüestions com el nombre de fills/es a tenir, l'actitud de la família de ella cap a ell, o la por que ell tenia a la potencial promiscuitat de les dones espanyoles. Cal tenir en compte que els rols de dones i homes són força diferents en el Marroc i l'Espanya d'avui en dia. Al Marroc, la divisió espacial, simbòlica i funcional entre el món de l'home i de la dona és molt major que no pas en el nostre país, de forma que el grau d'autonomia i de representativitat de les dones espanyoles dins de l'esfera pública xoca amb la concepció de la feminitat i de les obligacions femenines de gran part de la població marroquina. Això és quelcom clarament perceptible en l'organització de les famílies marroquines i el rol que juguen dones i homes, reflectit en molts casos de les pràctiques pròpies de les zones d'origen. La resistència al canvi, tant a nivell ideològic com per la profunda interiorització d'uns hàbits quotidians i uns sentiments molt propis, serà en aquest camp molt més accentuat que en d'altres, on és més senzill assumir pragmàticament les noves maneres de fer. Amb tot, la profunda divisió sexual del treball i de la representativitat social només serà font de conflictes socials en el cas d'enfrontaments, dins del propi col·lectiu, de concepcions tradicionals i aculturades de concebre les relacions home-dona, o en la improbable i marginal situació de contravenir normatives i lleis explícites en la legalitat vigent a Espanya. En la mesura que es produeixi una integració fàctica de la població magribí en el teixit social badaloní, les ja de per sí reduïdes possibilitats de que això sigui motiu de problemes s'atenuaran encara més.

L'aculturació, és a dir, els canvis culturals que es produeixen quan entren en contacte perllongat dues poblacions de cultura diferent, procés en el qual la cultura minoritària (la marroquina) incorpora elements propis i específics de la hegemònica (la espanyola), és un tema que preocupa les famílies marroquines amb fills. La socialització que reben nens i nenes a l'escola en els valors hegemònics de la societat espanyola poden enfrontar-se, en alguns casos, als valors predicats pels nuclis familiars marroquins. És aquesta una confrontació que preocupa en la mesura en què les noves generacions poden arribar a menysprear pràctiques i creences religioses dels seus majors, així com renegar d'una cultura de procedència sovint estigmatitzada per les institucions i la gent espanyola.

³ Cal veure si els contingents de dones marroquines solteres que comencen a arribar s'emparellen, en un futur recent, amb els joves solters marroquins.

La voluntat d'integració que mostra la població marroquina, manifestada, per exemple, en el seguiment no conflictiu dels ritmes i activitats escolars dels alumnes magribins a l'escola (cosa que no passa, per exemple, amb el col·lectiu gitano), té els seus límits amb la por a l'assimilació cultural i en l'exclusió social relativa que viu. La combinació d'aquests dos factors cristal·litza en una forma de resistència cultural que sublima, com a referent identitari comú, la mesquita i certes manifestacions pròpies de la religió musulmana. A la perifèria de la zona de la Serra d'en Mena, hi ha dues mesquites, freqüentades per la pràctica totalitat de la població magribí. Ja sigui durant algun moment de la tarda del divendres, ja sigui el dissabte, gairebé tothom va a la mesquita un cop a la setmana, convertint-se aquesta institució en l'únic vincle simbòlic masssivament compartit. Així, gran part de la identitat magribina queda sintetitzada en la figura de la mesquita i en un discurs religiós que, en oposició a l'encaix que viu en els mitjans de comunicació occidentals, surt reforçat entre aquells/es que el senten com a propi. S'és marroqui/na si s'és un/a bon/a musulmà/na i es respecten les tradicions religioses enfront de l'hostilitat general i les dificultats materials per a fer-ho. Dins d'aquesta dinàmica, no és estrany que la nostra dona marroquina "integrada" comentí com moltes de les dones que allà no anaven amb la cara tapada, aquí sí que duen el mocador. Juntament a aquest procés mental de sublimació del sentiment religiós i recerca de l'identitat ètnica en risc en les pràctiques religioses, cal mencionar un altre procés que, amb més o menys grau d'intensitat, també s'està donant. Aquest procés és el del control informal, entre la pròpia gent marroquina, de fins a quin punt es respecten els postulats de l'ortodoxia musulmana per part dels altres membres del grup. La mateixa dona marroquina denuncia aquesta tendència a considerar "el què diran" i, consegüentment, a no relaxar certs hàbits. És quelcom que serviria per explicar un fenomen curiosíssim que hem observat a les tres escoles públiques investigades. En cada una d'elles, les exigències dels pares respecte allò que nenes i nens podien menjar i allò que no era diferent. A la primera escola, els pares no havien exigit cap tipus de restricció alimentària als fills/es; a la segona, demanaven que no donessin porc als fills/es; finalment, a la tercera escola, exigien que els seus fills i filles no menjessin ni porc ni cap altre tipus de carn⁴. Aquest fet, més que producte de la casualitat, sembla tenir explicació en la

⁴ La religió musulmana prohibeix menjar carn de porc i qualsevol altre tipus de carn no sacrificada segons uns rituals determinats.

possible presència d'algun pare que condiciona, amb la seva presència, el nivell d'exigència religiosa de la resta de pares de l'escola.

Encara cal mencionar una altra conseqüència del seguiment rigorós dels postulats religiosos pel que molta gent marroquina és decanta. L'ascetisme i abstinència que la religió musulmana (tan semblant a la catòlica en certs aspectes) imposa a qui la practica ortodoxament (no es permet veure alcohol,...) fa possible una austeritat existencial necessària per sobreviure en les àrdues condicions materials a les que es veuen abocats aquí, i estalviar prou com per aconseguir el reagrupament familiar o millorar d'estatus econòmic.

En definitiva, l'exclusió social i la por a desaparèixer culturalment del col·lectiu marroquí produeix que, tot i reunir condicions que en fan possible la integració no traumàtica dins del país d'acollida, es posin en funcionament mecanismes de resistència simbòlica que a la vegada són formes de garantir la supervivència individual i col·lectiva i nous obstacles a la cercada integració.

7. CONCLUSIONS: POSSIBLES LÍNIES D'ACTUACIÓ EN LA PROBLEMÀTICA DE LA POBLACIÓ IMMIGRADA

Comencem aquestes conclusions sintetitzant en uns paràgrafs el vist fins aquí:

La Serra d'en Mena té com a principal focus d'atracció per a la població immigrada l'economia de producció, majoritàriament submergida, en el sector de la confecció, així com la situació perifèrica de la zona, que la fa econòmicament accessible. El col·lectiu immigrant més nombrós és, de llarg, el marroquí, seguit de lluny pel xinès i el bangladí. La major part de les persones immigrades extra-comunitàries són homes joves d'entre 20 i 40 anys que venen a Espanya fugint de la pobresa dels països d'origen per mirar de trobar feina aquí. Alguns d'aquests homes estan casats i, un cop aquí, procuren regularitzar i estabilitzar prou la seva situació com per tramitar la petició de reagrupament familiar i portar la dona i la mainada a Badalona; és un procés que últimament comença a ser perceptible. D'altres homes són solters que procuraran fundar una família a Badalona. El nivell d'instrucció és heterogeni, donant-se casos d'analfabetisme total, però també una considerable proporció de gent que tenen l'equivalent al graduat escolar com a mínim, i algun tipus de formació professional o coneixement d'algun ofici.

Generalment, viuen en els infra-habitatges dels "passadissos" o en pisos on conviu molta gent, i sovint la llar és, a la vegada, el taller on treballen. Aquest treball gairebé sempre se situa en el sector de la confecció, concretament cosint per a les tendes de venda al major que tant abunden a la zona. Aquest treball sovint està situat dins de l'economia submergida, està mal remunerat, amb uns horaris molt intensius no inferiors, en els mesos de temporada alta, a les 60 o 70 hores setmanals, i és estacionari (és a dir, que combina mesos de gran oferta laboral amb d'altres en la que aquesta és molt menor).

Les relacions amb la població autòctona i amb les institucions estatals i civils són escasses, per la sèrie de motius que han anat apareixent al llarg de l'informe (manca de temps lliure, situació jurídica delicada, desconeixement del castellà, distància en les condicions materials d'existència i en la concepció de l'oci,...), tot i que el col·lectiu marroquí no es mostra gens reticent a establir contactes personals amb gent autòctona.

La única activitat compartida per la gran majoria d'aquest grup, el marroquí, és anar a la mesquita, activitat amb una importància capital en l'estructuració de les pràctiques quotidianes i en el manteniment d'un sentiment d'identitat compartida.

L'anàlisi de la situació de la població immigrada a la zona de la Serra d'en Mena hauria de servir per orientar unes polítiques públiques d'intervenció sobre aquest col·lectiu més adequades a les necessitats objectives i subjectives d'aquesta gent. En aquesta direcció, finalitzarem aquest informe apuntant algunes de les línies que podrien afavorir l'eficàcia d'aquestes intervencions o, almenys, la minimització dels efectes perversos que sovint té actuar sense conèixer allò sobre el que es pretén influir.

La precarietat laboral, jurídica i econòmica, i la exclusió social (en gran mesura derivada de les precarietats anteriors) són les principals problemàtiques a les que s'enfronten els contingents d'immigració extra-comunitària. Les polítiques públiques s'han de proposar superar aquests fets i aconseguir la integració social d'aquests grups sense caure en pràctiques assimilacionistes (que propiciïn, per reacció a la reprogramació cultural a que se sotmet a la població immigrada, formes de resistència grupal que bloquejin els processos integratius) ni, per contra, en la folklorització de les diferències culturals entre grups (forma d'estigmatització d'una diferència interpretada com a inferioritat i inincomensurabilitat cultural, que tampoc ajuda a la integració fàctica d'una heterogeneïtat no renyida amb la convivència social).

En primer lloc, cal tenir en compte que el principal *handicap* de la immigració és de tipus econòmic-legal-material. Són aquests problemes, d'altra banda, els que tenen més difícil solució des de la intervenció municipal. No només són considerablement costoses les actuacions en el terreny assenyalat (per exemple, la construcció d'habitatges socials que substituïssin els infra-habitatges), sinó que, possiblement, qualsevol actuació, per benintencionada que fos, acabaria sent perjudicial per la gent immigrada.

Recordem que estem parlant d'una població que, o bé no està legalment establerta a la zona, o bé, no té una situació preferent en la llista de possibles beneficiaris en les polítiques econòmiques entre una població general de per sí necessitada de recolçaments administratius. Així, enderrocar els infra-habitatges per insalubres, i crear habitatges socials amb lloguers tous seria, a més d'econòmicament inviable, contraproductiu per una col·lectiu que, o bé no disposaria dels papers necessaris per formalitzar la petició d'aquests lloguers, o bé no tindria prou estabilitat, quantitat d'ingressos, i regularitat contractual per pagar uns lloguers probablement més alts que els dels infra-habitatges, o bé estarien els darrers en la cua de beneficiaris potencials d'aquests hipotètics pisos. Les alternatives són viure en un infra-habitatge o no tenir llar.

El mateix succeeix amb el tema de l'aprofitament que gent desaprensiva pot fer de la situació d'indefensió de la immigració per especular amb els lloguers i demanar preus abusius per espais sense les mínimes condicions d'habitabilitat. Denunciar aquests casos significaria haver de prohibir viure en uns habitatges inapropiats, complicant l'existència a la població immigrada. Idèntica situació es produiria al mirar de fer emergir l'activitat econòmica submergida en la confecció: el resultat no seria millorar les condicions laborals de la immigració, sinó dexar a gran part d'aquest col·lectiu sense feina. En tots aquests exemples, la intervenció pública faria de Guatemala, Guatepeor (almenys per la població immigrada).

El que sí es podria fer, dins de la temàtica de la millora de les condicions materials d'existència del col·lectiu que ens interessa, és copiar la iniciativa duta a terme a Sta. Coloma d'otorgar la *carta de municipalitat* al col·lectiu immigrat que s'empadronés a Badalona, estigués en situació legal o no. Anteriorment ja s'han comentat els avantatges que suposa tenir aquesta carta (sanitaris, demostració dels anys que porta a Espanya, ...).

D'altra banda, l'aprenentatge i perfeccionament en el domini de la llengua castellana sembla ser una línia d'intervenció que entra dins de les possibilitats d'ofertament

de l'administració municipal, tot i que presenta algunes dificultats. L'interés mostrat per els diferents grups ètnics d'immigrats/des és variable, i sovint es percep aquest aprenentatge com quelcom útil, però no imprescindible. La motivació és una línia en la que cal treballar per a que aquests cursos siguin exitosos. Aconseguir conjugar (o condicionar) l'aprenentatge de la llengua amb el d'algun ofici seria una possible forma de fer-ho.

La disposició horària i temporal d'aquests cursos també és un factor a considerar per a que aquests fructifiquin. La població immigrada sol treballar, quan ho fan intensament, durant tot el dia, per la qual cosa el seguiment del curs només és possible si aquest s'imparteix molt dora al matí o ja de nit. A més, caldria veure si no resultaria més útil fer cursos intensius durant els mesos de temporada baixa, en els que la feina escasseja, quan la disponibilitat horària de la demanda potencial s'incrementa moltíssim. Juntament amb això, hem vist que la heterogeneïtat de coneixement i de capacitat d'assimilació de continguts entre la població immigrada és tan gran que els cursos d'alfabetització només poden ser exitosos si s'adequen a la variabilitat de nivells diferents de partida i de ritmes d'aprenentatge.

Pel que fa a la dinàmica associativa, hem vist que la participació en les xarxes relacionals autòctones seria una bona forma de trencar l'aïllament en què es troba aquesta població. L'actuació, en aquest nivell, hauria de prendre dues direccions. D'una banda, facilitar la creació d'associacions dins dels propis col·lectius immigrants, espais que fomentessin els contactes interns i articulessin les demandes i exigències d'una població socialment marginada. Aquestes associacions, en el nostre parer, no han de tenir el caire folklòric en què normalment acaben cuatllant aquest tipus d'iniciatives, manifestacions de la diferència més banal que estigmatitza a "l'altre" i despista sobre les autèntiques dificultats amb les que es troben aquests grups. Per contra, haurien de ser associacions que, com a funció principal, es proposessin posar de manifest aquestes dificultats i treballar col·lectivament per a la seva superació.

D'altra banda, ja hem esmentat les trabes de diversa índole en la integració de la població immigrada dins del teixit associatiu de la zona. Tot i així, caldria treballar en aquells àmbits on aquesta integració fos més senzilla per la seva proximitat amb el col·lectiu immigrant. És el cas de les escoles, on la integració de les famílies amb fills estudiants dins de les dinàmiques extraescolars i en les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPAs) és, tot i les dificultats, com a mínim imaginable.

Ja per finalitzar, farem uns breus comentaris sobre el paper que podria jugar el recentment inaugurat *Punt d'Informació* en el recolçament a la població immigrada extracomunitària. En el nostre parer, la tasca d'assessorament, ni hauria de ser la única que es desenvolupés, ni hauria de limitar-se a informar a la gent nouvinguda sobre els procediments per legalitzar la seva situació. El desconeixement dels drets i dels deures que l'immigrat/da pot tenir en cada situació concreta no es redueix al moment de l'arribada, sinó que es detecta també en situacions de major estabilitat existencial. El recolçament s'ha de perllongar en el temps, posant de manifest possibles situacions d'engany o indefensió que es puguin patir per la ignorància de la legalitat vigent. D'altra banda, una plataforma com el *Punt d'Informació* hauria de servir no només per informar, sinó també per intentar dinamitzar la població immigrada i el contacte entre aquesta i la població autòctona. A més, el traspàs d'informació amb el CIAPE (*Punt d'Informació* de Sta. Coloma) i amb ANSOL (assessoria jurídica que jugava el paper que ara assumirà la nova institució) podria resultar d'allò més útil a l'hora de concretar actuacions específiques.

Finalment, comentar que valdria la pena que, ja sigui a través del *Punt d'informació*, ja sigui a través d'altres estaments municipals, es treballés en el traspàs d'informació recíproc entre institució i demandant, de forma que, a més d'oferir polítiques, s'escoltés i es potenciés el paper actiu de la gent sol·licitant en la creació i articulació de les polítiques orientades a millorar el seu benestar.

1016
Annex

EL TEIXIT ASSOCIATIU DE LA ZONA URBAN

INDEX

I. PRESENTACIÓ	2
II. ACLARIMENTS CONCEPTUALS	4
II.I EL CONCEPTE D'ASSOCIACIÓ O ENTITAT	4
II.II UNA TEMPTATIVA DE TIPOLOGIA	5
II.III CLASSIFICACIÓ DE LES ASSOCIACIONS	11
III. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A L'ASSOCIACIONISME DE LA ZONA URBAN.....	13
IV. LA VIDA ASSOCIATIVA A LA ZONA URBAN.....	18
IV.I ACTIVITATS I DINAMISME	18
IV.II ORGANITZACIÓ INTERNA	19
IV.III RECURSOS HUMANS.....	21
IV.IV INFRASTRUCTURES UTILITZADES.....	22
IV.V RECURSOS ECONÒMICS.....	22
IV.VI LES RELACIONS ENTRE LES ASSOCIACIONS	23
IV.VII RELACIONS DE LES ASSOCIACIONS AMB LES INSTITUCIONS PÚBLIQUES.....	24
V. RELACIONS DE LES ASSOCIACIONS AMB EL PROJECTE URBAN.....	25
V.I EL CONEIXEMENT DEL PROJECTE.....	25
V.II VALORACIÓ DEL PROJECTE.....	26
V.III PARTENARIAT: ALGUNES ORIENTACIONS PER A LA COORDINACIÓ	27
VI. BIBLIOGRAFIA.....	29
ANNEX I: FITXES D'ALGUNES ASSOCIACIONS DE LA ZONA URBAN	31
ANNEX II: LA LEGISLACIÓ D'ASSOCIACIONS DE CATALUNYA	44
ANNEX III: VALORACIÓ DE LA RELACIÓ ENTRE EL PROJECTE URBAN I LA ROTLLANA (SECCIÓ JUVENIL).....	54

L PRESENTACIÓ

Els objectius del treball que a continuació s'exposa són, d'una banda, esbossar alguns elements i algunes qüestions que permetin realitzar-se una composició de lloc al respecte de la realitat associativa de la zona que comprèn les actuacions del projecte URBAN i, de l'altra, donar a conèixer les valoracions que fan les associacions d'aquest projecte. El propòsit no tan sols ha estat el de procurar un retrat descriptiu de la xarxa associativa dels barris de Llefià, La Salut i La Pau, sinó també el de dur a terme un cert esforç interpretatiu que faciliti la comprensió i l'explicació del dinamisme associatiu en aquesta zona. De qualsevol manera, el que aquí s'intenta és presentar una mena d'estat de la qüestió, susceptible d'esdevenir un referent útil per reorientar el tipus de relació existent entre el projecte URBAN i les associacions que d'alguna o altra forma estan afectades per les seves actuacions.

Malgrat que s'ha tractat d'emfasitzar l'anàlisi de les associacions ubicades a la zona classificada com a prioritària (La Pau, La Salut Alta, Sant Joan de Llefià Alt i la zona nord de la Ronda de Sant Antoni de Llefià), sovint s'ha hagut de recórrer a l'estudi de la dinàmica associativa del conjunt de la zona URBAN i a la seva comparació amb la resta del municipi badaloní. En efecte, la complexitat de la formació social que estructura la xarxa associativa no permet delimitar una zona aïllada comprensible en sí mateixa, sinó que cal contextualitzar-la en interrelació amb els processos i les dinàmiques més generals en les que es troba inserida.

Els resultats obtinguts a partir de l'aproximació teòrica al tema i de la recerca empírica realitzada, estan exposats en aquest informe a partir de diferents apartats tots ells estretament relacionats. Seguidament a aquesta part introductòria, es realitza una breu aproximació teòrica de clarificació d'aquells elements bàsics per comprendre la dinàmica associativa: definició d'associació, contextualització del fenomen dins l'organització del temps lliure en les nostres societats, les associacions com a "Tercer Sector" en la provisió de serveis...¹ Aleshores es procedeix a una aproximació quantitativa tot comparant la densitat associativa de la zona URBAN amb la de la resta de Badalona.

La part central del treball consta d'una anàlisi de la dinàmica associativa de la zona URBAN. Concretament s'estudia l'evolució i el tipus d'activitats que es realitzen, algunes variables que caracteritzen les persones que hi participen, l'ús de recursos infraestructurals i econòmics, els problemes i mancances relacionats amb aquests i, finalment, la relació de les entitats amb la xarxa associativa global de la zona i amb les

¹ El marc teòric és fonamental per contextualitzar la posterior anàlisi del teixit associatiu en les coordenades de la nostra societat actual i explicitar el punt de vista a partir del qual es construeix tot l'informe. Tanmateix, a nivell pràctic, la seva lectura no és una part imprescindible per comprendre els resultats concrets derivats de l'estudi de la xarxa d'entitats de la zona URBAN.

diferents institucions públiques. Posteriorment es procedeix a l'anàlisi de la percepció del projecte URBAN que es té des de les associacions: què en coneixen i com se n'han informat, seguiment de les actuacions del pla URBAN en el barri, relacions establertes, possibilitat de col·laboració i valoració general que en fan. És a partir d'aquest divers material que s'han confeccionat un seguit de propostes generals amb l'objectiu d'apuntar certes actituds i actuacions per tal de millorar aquesta relació entre aquest projecte i la xarxa associativa.

La metodologia emprada ha consistit en l'examen del cens d'associacions de l'Ajuntament de Badalona i en la realització, transcripció i anàlisi de dos tipus d'entrevistes:

- Les primeres de caràcter exploratori per obtenir una primera impressió de la xarxa associativa de la zona URBAN: la cap de serveis i promoció d'activitats del departament de Benestar Social de la Generalitat, el responsable dels Hotels d'Entitats de Benestar Social de la Generalitat, el director de l'oficina de Benestar Social del districte V de Badalona, els coordinadors dels districtes de La Pau i La Salut, el regidor del districte de Llefià i La Salut, i el rector de la parròquia de Llefià.

- Les següents amb algunes de les entitats més representatives i dinàmiques de la zona URBAN: associació de veïns/nes de La Pau, associació de veïns/nes de la Ronda de Sant Antoni de Llefià, associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefià, associació de veïns/nes de Sant Joan de Llefià Alt, associació de veïns/nes de Sant de Joan de Llefià Baix, associació de veïns/nes de La Salut Alta, Ateneu Cultural de Llefià, Casals d'Avis de Joan Valera i Sant Frederic, Centro Cultural Castilla-La Mancha, Club de Petanca Virgen de La Salut, Dones en Moviment, JOC i MIJAC de la parròquia de Llefià i La Rotllana (seccions infantil i juvenil).

A partir de tota la informació obtinguda en aquestes entrevistes s'han elaborat unes fitxes, incloses a l'annex, amb una descripció de les principals característiques de totes les associacions entrevistades i de les que indirectament se n'ha tingut referència.

II. ACLARIMENTS CONCEPTUALS

II.1 El concepte d'associació o entitat

En el llenguatge quotidià es sol emprar de forma gairebé indistinta termes com entitat, associació, institució, centre, agrupació, club, societat... De fet, un dels primers problemes amb què hom es topa a l'hora d'investigar l'anomenat "Tercer Sector" és la manca d'una delimitació conceptual clara sobre què comprèn exactament el terme. Explicitar quin és el contingut de l'objecte d'estudi és, doncs, una tasca ineludible i pregon.

Quan es parla d'associacions o entitats en aquest informe es fa referència a organitzacions que reuneixen les següents característiques²:

- Són organitzacions formals constituïdes per tres o més persones que s'uneixen de forma voluntària amb caràcter temporal o indefinit.
- Els seus membres comparteixen uns objectius comuns explícits en funció dels quals posen uns mitjans i uns recursos.
- No tenen afany de lucre ja que la seva finalitat no és la defensa d'interessos comercials o professionals.
- No pretenen competir en unes eleccions per arribar a formar part del sistema polític institucional.
- Impliquen algun grau de treball i participació voluntàries.
- Disposen d'autonomia que els permet capacitat pròpia d'actuació i dotar-se d'uns òrgans propis de govern.
- Tant la seva gestió com l'aprovació dels seus pressupostos no depenen de l'administració pública sinó de les pròpies decisions de l'associació. Això no exclou, però, que bona part dels seus recursos econòmics vingui de subvencions i ajuts concedits per l'administració pública.

² Aquesta definició d'associació és una síntesi de diverses fonts: *Llei d'associacions 7/1997, de 18 de juny, del Parlament de Catalunya*; *Decret dels equipaments cívics 222/1996, de 12 de juny, del Parlament de Catalunya*; RODRÍGUEZ CABRERO, G. (1996); MARTÍNEZ I BARCELÓ, P. (1992) i REIXACH, M. (1976).

II.II Una temptativa de tipologia

Dins la definició d'associació que tot just s'acaba d'exposar s'hi poden identificar una gran multiplicitat de situacions. Aquesta és la raó per la qual s'ha procurat establir una primera diferenciació entre dues modalitats bàsiques d'associacions en funció de les activitats que realitzen. Tanmateix, cal entendre aquesta categorització no en termes excloents sinó com a *tipus ideals*, és a dir, com a abstraccions analítiques de dues realitats que històricament es donen a l'hora. Així, quan es parla de dos tipus d'associacions, unes proveïdores de serveis i unes altres productores de processos ludicoculturals, no es vol pas dir que una mateixa associació no pugui realitzar les dues activitats. Tan sols es tracta d'unes categories teòriques que permeten situar les associacions dins un *continuum* comprès entre dos extrems que quasi bé mai es donen en la realitat: d'una banda, la dedicació exclusiva a la prestació de serveis i, de l'altra, l'organització, producció i difusió de només processos ludicoculturals.

Una vegada feta aquesta puntualització prèvia, és el moment d'entrar una mica en detall en la caracterització de cada *tipus ideal*.

A. Les associacions d'intervenció social o proveïdores de serveis

Arran de la reestructuració de l'Estat de Benestar ha ressorgit un interès creixent per les associacions o, com sol anomenar-se molt sovint, la "societat civil". Aquest revifament rau, en bona mesura, en la percepció que les associacions poden oferir servei d'una manera més eficaç i més adequada serveis que tradicionalment han estat en mans de l'administració pública.

La reestructuració de l'Estat de Benestar a l'Europa occidental és fruit de canvis econòmics, politicoideològics i socials que, iniciats a finals dels anys setanta, assoliren la seva plenitud en la dècada dels vuitanta. Aquests canvis comprenen les noves divisions i jerarquitzacions en la divisió social del treball, la fi dels períodes de creixement econòmic sostingut, la progressiva corporatització dels modes de producció de les polítiques socials i la individualització progressiva de les necessitats socials en un context de consolidació i segmentació de la societat de consum (RODRÍGUEZ CABRERO, G.; 1991: 11-16). Aquests canvis han posat de manifest les limitacions inherents al model tradicional d'Estat de Benestar-Keynesià i han afavorit l'ascens de formulacions teòriques com el "pluralisme de benestar" que legitimen les tendències actuals cap a la privatització i el particularisme en la intervenció pública³.

Amb el terme "pluralisme de benestar" s'agrupen posicions ideològiques molt heterogènies que comparteixen, però, el fet de reconèixer que el benestar social pot ser

³ A banda de les tesis de la "reconstitució de la societat civil" que preconitza el "pluralisme de benestar" també hi ha les anomenades "tesis del retorn de la societat civil" que, simplificant, no reclamen un canvi sinó una reducció de la intervenció pública a favor del mercat (perspectiva liberal-ortodoxa) o de la societat (perspectiva comunitària) (RODRÍGUEZ CABRERO, G.; 1991: 23-38).

produït des de quatre sectors: el públic, el mercantil, l'informal (família, veïnatge...) i el voluntari (JOHNSON, N.; 1990). Tenint en compte les exigències de major qualitat i personalització en la satisfacció de les necessitats socials i les mancances dels aparells públics burocratitzats per respondre-les adequadament i eficaç, des del "pluralisme de benestar" es planteja la necessitat d'introduir fórmules pluralistes de gestió i provisió. La reforma social que comporta suposaria, doncs, dotar d'un major protagonisme al sector privat (voluntari, informal i mercantil) en la provisió de serveis tot conservant la regulació i finançament públics. Mitjançant aital redefinició operativa no es pretén substituir l'Estat de Benestar per una hipotètica -i sovint idealitzada- societat civil, sinó satisfer les necessitats socials a partir de polítiques públiques més descentralitzades, participatives, obertes i innovadores.

Vet aquí la rellevància que per a l'administració pública té l'estudi de les propietats del teixit associatiu, un dels elements essencials del sector privat susceptible de proveir benestar social. Fins i tot s'han desenvolupat teories específiques per tal d'explicar les causes del protagonisme de les associacions: unes parlen de dèficits del govern i/o el mercat i unes altres dels avantatges que ofereixen des de punt de vista de l'oferta i la demanda de serveis (RODRÍGUEZ CABRERO, G.; 1996: 20-21). Malgrat la polarització del debat teóricoideològic a l'entorn de les relacions entre estat i societat civil hi ha, tanmateix, un denominador comú en les diferents posicions: tothom reconeix la impossibilitat de traçar fronteres entre públic i privat en l'Estat de Benestar i, més específicament, entre estat i societat civil, com a resultat de la necessitat estructural de l'Estat de Benestar de coordinar i promoure els agents socials.

De tot això no caldria extreure la conclusió errònia que les associacions només han prè rellevància i dinamisme quan l'Estat de Benestar ha hagut de replantejar-se. Aquesta tautologia seria una negació del paper que històricament han tingut les associacions, religioses o no, en la provisió de serveis socials. Quan es parla del "Tercer Sector" -en contraposició al mercat i l'estat- com a quelcom recent i "postmodern" s'està obviant el fet que d'organitzacions voluntàries n'hi ha hagut sempre. Una altra cosa és que progressivament s'hagi passat de la idea de caritat a la idea de solidaritat com a fonament últim de les associacions. La primera produeix beneficiència, la segona serveis socials.

A l'estat espanyol, i als països llatins en general, fa temps que existeix una profunda interdependència i complementarietat entre els sectors estatal i associatiu com a resultat del seu model de modernització capitalista i una ideologia que emfasitza la subsidiarietat en la producció de benestar (RODRÍGUEZ CABRERO, G.; 1996: 21). Només cal recordar, a tall d'exemple, el paper de l'Església catòlica durant el franquisme a Espanya en la provisió d'un servei tan necessari com l'educació. Però no ha estat fins als anys vuitanta en què s'ha produït una institucionalització intensa del sector associatiu a l'estat espanyol, palesa en el seu creixement numèric i el volum de recursos materials i humans que mobilitzen. Tanmateix, aquest procés no s'ha vist acompanyat i reconegut explícitament en un corpus jurídic global que defineixi un marc d'actuació clar i afavoridor d'una cooperació més profitosa entre l'estat i el sector

associatiu⁴. La Constitució espanyola de 1978 ja reconeixia els drets de fundació i associació (articles 44.1 i 22, respectivament) però vint anys més tard només s'ha regulat la problemàtica dels beneficis fiscals de les associacions. Atès que el dret d'associació no ha estat desenvolupat, encara continua vigent el marc legal preconstitucional (la llei d'associacions de 1964). Només algunes Comunitats Autònomes han començat a regular no fa pas gaire temps alguns aspectes com el registre d'entitats de cara a la concessió de subvencions i la signatura de concerts (Catalunya té, des de 1997, una llei d'associacions pròpia. Veure annex II).

B. Les associacions ludicoculturals

Per comprendre el fenomen associatiu més de tipus ludicocultural cal explicitar tot un seguit d'aspectes que contextualitzen aquest àmbit específic. En aquest sentit, dins l'actual apartat de clarificació conceptual situarem aquest associacionisme dins l'esfera del "temps lliure" en la nostra societat, tasca que ens portarà a relacionar aquest divers moviment social amb la noció de "democràcia cultural".

El temps lliure

Si partim de l'estructuració del temps en la societat en la que vivim, el "temps lliure" no tan sols s'ha d'entendre com a un accés democràtic a un temps que abans era privilegi de les classes dominants, sinó que sobretot s'ha d'entendre com a resultat de l'organització mateixa del treball burocràtic i industrial. Amb una jornada esgotadora el temps lliure serveix com a descans; però quan la jornada laboral i les condicions socials ho permeteren, aquest temps lliure esdevingué el que resta després del treball, del descans i de les activitats necessàries per la vida física i les obligacions familiars i socials. Es creà així la noció de "temps lliure", concebut com a temps "guanyat al treball", on la persona pot escollir el seu contingut en contraposició al temps de treball on l'individu es veu sotmès a una organització aliena (MORIN, E.; 1966).

Aquest temps lliure ha anat augmentant en les societats occidentals sobretot des de mitjans de segle (al nostre estat una mica més tard), degut en bona part als nous drets socials aconseguits (relacionats amb la creació de l'Estat de Benestar i les reivindicacions laborals) i als canvis tecnològics i organitzatius dins del món del treball (tant productiu com domèstic).

La cultura de l'oci resultant, però, s'ha estructurat en estreta relació amb la cultura de masses, fortament vinculada al sistema capitalista de producció, distribució i consum. Així, el temps lliure sovint s'acaba omplint a partir de diversions i entreteniments tots ells consumibles com a mercaderies, esdevenint un temps de vital importància pel propi funcionament de la societat de consum.

⁴ Aquest és un problema generalitzat a tots els països amb Estat de Benestar, incloent-hi els anglosaxons (on existeix una llarga tradició en l'estudi de les associacions).

En aquest procés, la persona acaba consumint uns ocis prefabricats i estandaritzats, esdevenint el seu gust massificat i manipulat. L'oci de masses, per tant, despolititza, conforma culturalment i, en general, consolida allò establert (ANDER-EGG, E.; 1986).

El temps lliure, doncs, tot i ser viscut subjectivament com a realment "lliure", sovint esdevé profundament alienador en ser un temps on la persona, que no és capaç de construir les seves pròpies opcions de tria, es dedica directament al consum d'activitats objectivament manipulades i estandaritzades. De fet, s'evidencia que l'oci pot ser contradictori amb la pròpia noció de temps "lliure" (MUNNÉ, F.; 1980). És en aquest context on cal situar el fenomen associatiu, la importància del qual radicarà en bona part en la seva capacitat per esdevenir una alternativa a la dinàmica de l'oci de masses.

Democràcia cultural

En tractar el tema de les associacions de tipus ludicoculturals, cal partir d'una mínima noció del terme "cultura". No es tracta aquí de fer disquisicions sobre l'ampli ventall d'aspectes que pot abarcar aquest terme, simplement tenir present que, en centrar-nos en l'àmbit de l'associacionisme, ens serà útil concebre la cultura com a "cultura constructiva", és a dir, com el conjunt de formes de ser, hàbits i maneres de pensar presents en la societat però continuament projectats envers el futur, essent un patrimoni que es va construint col·lectivament (ANDER-EGG, E.; 1986). En aquest sentit, la importància de les associacions i entitats està en el fet de formar part del conjunt de "constructors" d'aquest patrimoni.

Des d'aquest punt de vista, podem parlar de més o menys "democràcia cultural" en funció del paper que hi juguen les bases de la societat en aquesta construcció cultural. Així, si les persones i els grups de la comunitat disposen dels instruments i dels àmbits necessaris perquè amb llibertat, responsabilitat i autonomia desenvolupin la seva vida cultural i si realment així procedeixen de forma activa i creativa, aleshores ens acostem a l'ideal de democràcia cultural.

La manca de democràcia cultural dins l'àmbit del temps lliure es deu en bona part a l'impacte que hi té la "indústria cultural". Aquest terme es refereix a la fabricació, transformació i venda a gran escala de productes culturals pel consum massiu, i una de les conseqüències més evidents és la creixent uniformització i estandarització cultural. En tot cas, el que ens interessa aquí recalcar és que, a mesura que el consum d'indústria cultural esdevé la forma dominant de relacionar-se durant el temps lliure, els missatges culturals queden cada cop més en mans d'emissors privilegiats (privilegi que ve donat pel poder econòmic i/o polític), al mateix temps que les bases socials queden excloses de la seva elaboració i difusió (ANDER-EGG, E.; 1986).

L'individu, com a consumidor de la indústria cultural, queda convertit en simple espectador, ociós i passiu, i alhora queda desproveït de mitjans de participació i, per tant, de control sobre el procés de construcció cultural.

Per això des de varis sectors s'han estat demanant unes polítiques culturals enfocades a potenciar diverses formes de democràcia cultural. En la Declaració de Bremen⁵, per exemple, es fa especial referència al necessari potenciament, des de la política cultural a nivell local, de la democràcia cultural lligada a la cultura popular en contraposició a la "creixent tendència a un consum passiu dels mitjans de comunicació" (punt 15); així mateix, també es fa referència a la creació d'un entorn i unes infraestructures favorables a les iniciatives culturals dels ciutadans (punt 16), i al fet que són aquestes iniciatives les primordials en matèria d'innovació, creativitat i pluralisme cultural.

Cal dir que la sola existència i l'actuació d'aquestes associacions ja suposa en certa manera una alternativa a la dinàmica hegemònica de la indústria cultural: davant l'actitud passiva del client sotmès, l'associacionisme comporta una actitud activa i, alhora, una participació conscient i voluntària en la vida social del barri. Per tant, en principi, esdevé un forma de construcció cultural des de les pròpies bases socials i, així, un exercici de democràcia cultural.

C. Els reptes institucionals de les associacions: tendències actuals i problemes que planteja

Si bé és cert que el procés d'universalització dels drets socials a l'Estat de Benestar espanyol generalment s'ha materialitzat des de dalt, des de l'estat, també ho és que l'associacionisme ha proporcionat històricament i al llarg de la dècada dels anys setanta un impuls i un sentit a processos en gran mesura necessaris pel desenvolupament d'una societat industrial i urbana.

En efecte, l'eclosió política del nou associacionisme democràtic dels anys setanta adopta, en un principi, la forma de moviments socials en els que la reivindicació de drets polítics i socials és la seva característica més definitiva. Aquesta eclosió política té com objectiu latent, però real i concret, la creació d'un nou espai de comunicació com a fruit de la confluència d'un nou tipus d'associacionisme civil i del canvi democràtic en el sí d'una societat civil invertibrada

El restabliment de la democràcia, en la que els moviments socials jugaren sense cap mena de dubte un paper important juntament amb els partits i altres forces socials, ve a "buidar" parcialment les reivindicacions socials que es canalitzen a partir d'aquest moment a través dels partits polítics, els quals recluten bona part dels seus líders del

⁵ "Declaració de Bremen: Noves respostes als problemes culturals" fou el manifest resultant de la conferència "Ciutat i Cultura", realitzada a Bremen i organitzada per la Conferència Permanent dels Poders Locals i Regionals de l'Europa i pel Consell de Cooperació Cultural.

moviment associatiu. Aquest fenomen s'ha d'interpretar tenint present les pressions i els processos que acompanyen la necessària institucionalització del moviment associatiu d'ençà els anys vuitanta, i que no fan sinó redefinir les formes i estils de comunicació i actuació democràtica dins la societat civil.

Des de la perspectiva general del canvi en els Estats de Benestar es pot comprendre l'especificitat del cas espanyol en el que les entitats associatives comencen a configurar-se dins uns processos d'institucionalització relativament dependent de l'estat. Les entitats s'obren camí entre una *pèrdua real de participació col·lectiva* (afebliment de la base social associativa), les *pressions competitives del mercat*, sobretot en termes ideològics, i les exigències formals i organitzatives per part de l'estat en el procés de *descentralització i pluralisme del benestar*. La resultant és que es produeix un desplaçament des de la mobilització cap a la professionalització organitzativa de les entitats, de manera que, fins i tot *en alguns casos*, es prioritza la recerca d'estatus social i econòmic sense cap mena de referent social (renúncia a la funció reivindicativa, denegació ideològica de valors col·lectius, concepció de l'entitat com una empresa de serveis o instrument rentable de l'estat, generació de clientele, etc.).

En aquest sentit, G. RODRÍGUEZ CABRERO (1996: 126-165) veu la problemàtica general de la institucionalització del moviment associatiu a l'estat espanyol com la cristallització de tres processos de canvi en el sí d'aquest moviment en la seva relació amb l'Estat de Benestar i la societat civil:

- El primer procés social és la tensió i contradiccions entre el *moviment reivindicatiu* de finals dels anys setanta i la tendència a l'*associacionisme d'organització i serveis* dels anys vuitanta, és a dir, el canvi que es produeix entre els orígens mediats on l'eclosió associativa va tenir una component substantiva a favor dels drets polítics i socials i el desenvolupament recent de fortes tendències institucionalitzadores sota pressions de l'estat i el mercat. Els problemes d'aquesta tensió tendeixen a resoldre's majoritàriament en la consolidació dels objectius ideològics (reivindicació de drets) i en la institucionalització de funcions (prestació de serveis) en el marc d'un entramat associatiu sota progressives relacions de coordinació interassociativa.
- El segon canvi és fruit de la tensió i contradiccions entre la *relativa independència* originària de la dècada dels setanta i l'*actual relativa dependència* dels recursos i tutela econòmica de les administracions públiques, i tendeix a solucionar-se en la cerca de formes racionals i pràctiques de complementarietat entre les polítiques públiques d'universalització dels drets socials i projectes socials de socialització del benestar social. D'aquesta manera es procura que la producció de benestar sigui tan extensa o universal en allò referent als drets socials, com intensa o comunitària en quant a participació col·lectiva o materialització pluralista d'aquests drets.
- Finalment, existeix una tensió o contradicció entre *voluntariat* i *professionalització* en les associacions com a conseqüència del procés

d'institucionalització, o contradicció entre fins i gestió associativa, que tendeix a resoldre's majoritàriament en formes de participació flexibles amb graus diferents d'implicació (subscriptors/es, socis/es, socis/es actius/ves, tècnics/ques, voluntaris/àries, tècnics/ques-voluntaris/àries puntuals, voluntaris/àries qualificats/des, afectats/des, gent disponible o voluntaris/àries puntuals, etc.). De fet, segons, Rodríguez Cabrero, l'estricta professionalització de les associacions suposaria la instrumentalització d'aquestes, de la mateixa manera que el voluntariat sense cap tipus de qualificació i cert grau d'organització situaria a les associacions en l'àmbit de la democràcia voluntarista (la complexitat associativa actual demanda una gestió eficaç del treball com a conseqüència de les noves necessitats de producció de benestar).

En síntesi: el procés d'institucionalització actual del sector voluntari es concep com la tensió entre moviment/associació, independència/dependència i professionalització/voluntariat, i tendeix a resoldre's majoritàriament en forma de coordinació de la pluralitat associativa, complementarietat entre estat i sector voluntari i extensió de la participació associativa.

II.III Classificació de les associacions

L'esquema de classificació de les diferents associacions que s'utilitzarà en aquest estudi partirà dels àmbits d'actuació d'aquestes. Cal tenir present que, tot i la gran utilitat que permet el fet de poder encasellar a cada associació en una categoria, a la pràctica es tracta d'una simplificació de la complexa realitat associativa, podent-se unes mateixes entitats incloure's dins de diferents categories. En aquest sentit, tot i considerar que aquestes categories no són excloents, es classificarà a les associacions en una sola d'aquestes, tenint present aquella activitat predominant que realitza (veure taula I)⁶:

⁶ Classificació pròpia elaborada a partir de VERNÍS, A. (1994).

TAULA I. CLASSIFICACIÓ DE LES ASSOCIACIONS

A. Associacions d'intervenció social o proveïdores de serveis

A.1 Organitzacions de defensa de la natura, la pau o de desenvolupament.

- ONG de desenvolupament
- Defensa de la pau i els drets humans
- Defensa de la natura i els animals

A.2. Organitzacions de salut.

- Ajut a les persones discapacitades
- Ajut a les persones malaltes
- Ajut a les persones addictes a diverses substàncies

A.3. Organitzacions d'ajut i defensa de col·lectius específics.

- Ajut i defensa dels infants
- Ajut i defensa de la dona
- Ajut i defensa del consumidor/a
- Associacions de veïns/es
- Associacions de pares i mares
- Associacions d'afectats/des en casos concrets
- Associacions d'organització i defensa dels joves

B. Organitzacions lúdico-cultural

B.1. Organitzacions artístiques i culturals.

- Corals, orfeons, esbarts, entitats sardanistes...
- Altres entitats de folklore: geganters, diables...
- Grups de teatre, dansa...
- Bandes de música...
- Llars, germandats...
- Associacions de festes

B.2. Organitzacions de formació, estudis, comunicació i difusió.

- Educació d'adults
- Biblioteques, arxius, centres d'informació i estudis...
- Sales d'exposicions
- Grups d'opinió, de conferències i debats...

B.3. Organitzacions de lleure

- Esplais
- Excursionisme infantil i juvenil (escoltes...)

B.4 Organitzacions esportives

FONT: Elaboració pròpia.

III. APROXIMACIÓ QUANTITATIVA A L'ASSOCIACIONISME DE LA ZONA URBAN

Una primera manera de conèixer una realitat social consisteix en examinar i ordenar les dades quantitatives que hi ha disponibles. En aquest apartat, doncs, es realitza una aproximació descriptiva i extensiva del teixit associatiu de la zona URBAN tot comparant-lo amb la resta de Badalona a partir de dues variables:

- El *nombre d'associacions* en xifres absolutes
- La *densitat associativa*, mesurada pel nombre d'associacions per cada 1.000 habitants de la zona.

A continuació es presenten els resultats d'aquesta primera aproximació (taules II i III):

TAULA II. NOMBRE I DENSITAT D'ASSOCIACIONS EN CADA UN DELS TRES BARRIS QUE COMPREN LA ZONA URBAN

Barris	La Pau	La Salut	Llefià
Nombre d'associacions	5	31	57
Població	4.706	18.025	47.938
Nombre d'associacions per cada 1.000 habitants	1,06	1,72	1,19

FONT: Elaboració pròpia a partir del Cens d'entitats de l'Ajuntament de Badalona (revisió de setembre de 1997) i Padró Municipal d'Habitants de Badalona (actualització de maig de 1996).

**TAULA III. NOMBRE I DENSITAT D'ASSOCIACIONS DE BADALONA I
DELS BARRIS DE LA ZONA URBAN**

		BADALONA (excepte els barris de Llefià, La Salut i La Pau)		BARRIS DE LLEFIÀ, LA SALUT I LA PAU	
		Nombre d'associacions	Nombre d'associacions per cada 1.000 habitants¹	Nombre d'associacions	Nombre d'associacions per cada 1.000 habitants¹
Associacions d'intervenció social i/o proveïdores de serveis	Associacions de defensa de la natura, la pau o desenvolupament (A1)	20	0,14	2	0,03
	Associacions de salut (A2)	9	0,06	0	0
	Associacions d'ajut i defensa de col·lectius específics (A3)	162	1,15	41	0,58
Associacions ludicoculturals	Associacions artístiques i culturals (B1)	65	0,46	15	0,21
	Associacions de formació, estudis, comunicació i difusió (B2)	20	0,14	4	0,06
	Associacions de lleure (B3)	47	0,33	9	0,13
	Associacions esportives (B4)	93	0,66	22	0,31
NOMBRE TOTAL D'ASSOCIACIONS		416		93	
POBLACIÓ²		140.318		70.669	
NOMBRE TOTAL D'ASSOCIACIONS PER CADA 1000 HABITANTS¹		2,96		1,32	

(1) Segons l'actualització del Padró Municipal d'Habitants de maig de 1996 a Badalona hi ha 210.087 habitants, dels quals 47938 pertanyen al barri de Llefià (16.312 a Sant Mori de Llefià, 17.347 a Sant Antoni de Llefià i 14.279 a Sant Joan de Llefià), 18.025 a La Salut i 4.706 a La Pau. És a dir, el 33,5% de la població de Badalona viu als tres barris que comprèn la zona URBAN.

FONT: Elaboració pròpia a partir del Cens d'entitats de l'Ajuntament de Badalona (revisió de setembre de 1997) i Padró Municipal d'Habitants de Badalona (actualització de maig de 1996).

Abans d'entrar pròpiament al que és el comentari de la informació que es pot extreure d'aquests quadres, cal tenir en compte tot un conjunt de limitacions inherents a la font de les dades i les simplificacions que tota classificació quantitativa sempre comporta:

- La complexitat de la xarxa associativa difícilment es pot traduir en una classificació amb categories excloents segons el tipus d'activitat que realitzen les entitats. El criteri utilitzat en aquest cas ha estat considerar l'activitat primordial de cada associació. Les associacions de veïns/nes, per exemple, han estat definides com a "associacions d'ajut i defensa de col·lectius específics" (A.3) tot i les diferents activitats de tipus ludicocultural i esportiu que porten a terme.
- De la mateixa manera, també s'ha de tenir en compte que dins una mateixa associació poden haver-hi seccions que, en la pràctica, funcionen d'una manera quasi bé autònoma i ofereixen serveis específics (com ara les vocalies d'una associació de veïns/nes).
- L'índex emprat per avaluar el pes de cada tipus d'associació en les dues zones comparades (la *densitat associativa*) només és una dada quantitativa que pondera per igual a totes les associacions. No es tenen en compte aspectes com el nombre d'activitats que fa cada associació, la gent que hi participa..., és a dir, el seu dinamisme. En l'apartat següent es podrà apreciar com no necessàriament hi ha una correspondència entre densitat i dinamisme.
- El padró d'habitants és una font d'informació que comptabilitza només la població de dret (censada) i no la població de fet (la gent que realment viu en una zona). Aquesta diferenciació és especialment important en els barris de la zona URBAN a causa de l'elevat nombre de població immigrant i gitana no censada que hi resideix.
- Els límits administratius dels barris i municipis no necessàriament coincideixen amb l'àmbit d'actuació d'una associació. En una associació del barri de La Salut com la secció juvenil de La Rotllana, per exemple, hi participen joves d'altres indrets com Sant Roc, la Lloreda, Sant Adrià i Santa Coloma.

Fetes aquestes advertències, les conclusions que es poden extreure de les taules anteriors són les següents:

- Tant el nombre com la densitat d'associacions de la zona URBAN són inferiors als de la resta de Badalona. Malgrat els biaxios esmentats anteriorment, la diferència de densitat (més del doble) sembla apuntar que, efectivament, a la zona URBAN la vida associativa és menor que a la resta de la ciutat. A tall d'hipòtesis, es poden establir diversos factors explicatius d'aquest fenomen.

- **Urbanístics-infraestructurals:** escassa planificació en la urbanització dels barris que comporta una manca d'espais i infraestructures adequades pel desenvolupament d'associacions.
 - **Característiques socioculturals de la població** que actuen en detriment d'una cultura associativa àmplia i participativa: origen de la població, capital cultural i relacional, etc.
 - **Forma de treball i la vida quotidiana:** condicions precàries de treball, manca de temps lliure, xarxes de reciprocitat (prestacions informals de serveis entre veïns/nes i familiars), etc.
- **Tot i que en general a Badalona la densitat associativa és superior (2,2 vegades més gran que a la zona URBAN), per alguns tipus específics d'associacions les diferències són accentuades en major o menor grau.**
 - D'una banda, les diferències són més accentuades en el cas d'associacions de defensa de la natura, la pau o el desenvolupament (4,6 vegades més gran) i en les organitzacions de salut (mentre que a la resta del municipi n'hi ha 6, a la zona URBAN no n'hi ha cap).
 - De l'altra, en el cas de les organitzacions de defensa i ajut a col·lectius específics les diferències són menors (1,98 vegades).

El motiu d'aquesta heterogeneïtat rau en les necessitats percebudes i expressades, vinculades a unes condicions objectives d'existència específiques. Les característiques socials, econòmiques, culturals i urbanístiques de la zona URBAN fan que apareguin com a necessitats de primer ordre serveis i infraestructures que en altres zones estan satisfets en major mesura. Justament l'articulació d'aquestes demandes es canalitza mitjançant organitzacions d'ajuda i defensa de col·lectius específics (associacions de veïns/nes, dones, gent gran, etc). En canvi, aquelles associacions que vehiculen necessitats més pròpies dels anomenats *nous moviments socials* (ecologisme, pacifisme, atenció i defensa d'interessos de col·lectius minoritaris) tenen una menor presència a la zona URBAN.

- **El volum d'associacions de la zona URBAN no permet fer una anàlisi comparativa segons el tipus d'associacions de què disposa cada barri sense cometre greus biaixos. Així doncs, només s'assenyalaran les diferències globals i no pas especificant quin tipus d'associació predomina més en un barri o en un altre.**

La taula II mostra com el barri de La Salut té una major densitat d'associacions que Llefia i La Pau. Aquesta observació sembla contradir l'opinió generalitzada segons la qual Llefia és i ha estat un dels barris més

dinàmics pel que fa a la vida associativa de tot Badalona i La Salut, en canvi, un barri menys cohesionat. El dinamisme de les associacions, tanmateix, és una dimensió no contemplada en aquesta primera aproximació quantitativa, tal i com s'ha assenyalat al principi d'aquest apartat. Això vol dir, per tant, que les associacions de Llefia, malgrat tenir un pes menor en relació al nombre d'habitants, poden dur a terme més activitats, amb major participació i comprendre múltiples seccions semi-autònomes que la resta dels barris de la zona URBAN. El següent apartat d'aquest informe procura precisament detallar les característiques de les associacions de la zona URBAN per esbrinar quin és el seu funcionament intern i mostrar, d'aquesta manera, les diferències entre densitat i dinamisme associatius.

IV. LA VIDA ASSOCIATIVA A LA ZONA URBAN

IV.1 Activitats i dinamisme

- Si ens fixem en l'evolució de l'associacionisme dins la zona URBAN, s'observa que una part significativa de les entitats es crearen durant els anys setanta, en un context d'eclosió política, tot prenent un marcat sentit reivindicatiu. Són especialment rellevants, en aquest cas, les associacions de veïns i veïnes i diferents agrupacions estretament relacionades amb les primeres. En els anys vuitanta amb la consolidació dels ajuntaments democràtics, hi ha un procés d'institucionalització d'aquestes associacions ja creades i alhora es produeix un procés de creació de noves entitats, sobretot de tipus ludocultural (cases culturals), de lleure (esplais...) i esportives. Durant els anys noranta, d'altra banda, s'ha estabilitzat aquest creixement continuat, tot consolidant-se l'associacionisme ja existent.
- El nivell de participació de la gent dels barris en les associacions està en funció del tipus d'activitats que realitzen. D'aquesta manera:
 - Hi ha una escassa participació en entitats destinades a ajudar a tercers (tipus ONGs, ajut a col·lectius específics com malalts, pobresa...) i en entitats dedicades a la formació, reflexió, debat i comunicació. De fet, aquests tipus d'associacions són minoritàries en la zona.
 - La forta participació durant els setanta i part dels vuitanta en les reivindicacions dels barris (portades per les associacions de veïns/nes), ha deixat pas a un més baix nivell de participació reivindicativa (de fet, la mateixa dinàmica i les formes han canviat). Tot i així, per a aspectes molt concrets (campanya de l'aigua, contra les zones blaves...) sí que es continua la tònica de participació massiva.
 - Hi ha un nombre important de nens i nenes i adolescents que participen en les associacions de lleure (esplais, ludoteques...), aspecte possibilitat per la creació i gestió de diferents entitats d'aquest tipus per part de persones del propi barri que treballen voluntàriament.
 - Hi ha una important participació en entitats folklòriques-culturals com són les cases regionals i casals culturals en el barri de Llefia. A La Salut i a La Pau aquest dinamisme és força menor.
 - Les entitats esportives i els Casals d'Avis també són un centre important de participació. El primer cas mobilitza a una part important de jovent i el segon a la gent gran.
- Es constata certa mancança en la implicació de gent en les entitats a l'hora de gestionar el dia a dia i organitzar les activitats. La participació, en canvi, augmenta quan es tracta d'activitats ja preparades per d'altres (sobretot festes, cursets...).

- A nivell general, hi ha un predomini dins l'organització interna de les associacions, de persones adultes de sexe masculí. En aquest sentit, es pot afirmar la manca de joves i dones dins d'aquesta organització (per exemple en les associacions de veïns i veïnes). En molts casos la manca de joves fa plantejar l'imminent problema del relleu generacional de l'entitat. Els joves i les dones que participen dins les entitats ho solen fer en aquelles que es dediquen a activitats clarament juvenils en el primer cas (alguns esports, monitors/es d'esplais...) i a activitats clarament feminitzades en el segon (manualitats, costura, tipus concrets de gimnàstica...). En el cas de les dones, per dur a terme aquests tipus d'activitats, solen formar els seus propis ens, ja sigui en forma d'entitat independent ja sigui com a vocalia d'alguna associació de veïns i veïnes (excepte en el cas de la tercera edat on són els casals d'avis els ens que realitzen tal servei).
- Comparant el dinamisme entre els barris de Llefià, La Salut i La Pau, es fa pal·lès que la diferent "densitat associativa" (calculada en l'apartat d'aproximació quantitativa en aquest informe) no reflecteix el diferent grau de dinamisme. Efectivament, tot i tenir el barri de La Salut una major densitat associativa que el barri de Llefià, en aquest segon la dinàmica creada és superior. Pel que fa al dinamisme:
 - El barri de Llefià presenta un important dinamisme en les associacions de veïns i veïnes, en les esportives (com el cas del bàsquet), en les de lleure (esplais) i en les folklòricoculturals (conté cinc de les set cases regionals de Badalona).
 - En el barri de La Salut el dinamisme és força menor: associacions de veïns i veïnes menys actives i no tanta participació en associacions culturals. Així i tot, és rellevant en el cas de les associacions de lleure i esportives.
 - El barri de La Pau és el menys dinàmic. Tot i tenir una associació de veïns i veïnes amb un alt grau de dinamisme, la xarxa associativa general és força minsa i no implica a gaire gent (poques entitats de lleure, no hi ha casal d'avis ni clubs de petanca...).
- Un element que segurament influeix en aquest desigual dinamisme és la més gran manca d'equipaments infraestructurals per a l'associacionisme en els barris de La Salut i de La Pau.

IV.II Organització interna

- En el concepte d'associació emprat en aquest estudi s'inclou una gran diversitat d'entitats: des d'associacions de veïns/nes a clubs de fútbol passant per esplais, associacions culturals i moviments religioses. Això explica perquè quan hom analitza l'organització interna de totes aquestes associacions hi troba una relativa disparitat de situacions. Totes, però, comparteixen el fet que els col·lectius magrebí i gitano estan absents en l'organització interna de les associacions de la zona URBAN.

- Els casals d'avis, els centres culturals, els clubs de petanca, els clubs de futbol i els col·lectius de dones estan constituïts per juntes que convoquen reunions amb una certa periodicitat (normalment cada mes), un determinat volum de socis/es (que arriba a la xifra màxima de 2.000 en el cas del Casal d'Avis de Joan Valera, al barri de La Salut) i tot un conjunt de càrrecs administratius (president, vicepresident, secretari, tresorer,...). La relació entre membres de la junta o assidus i nombre de socis/es és, com en quasi bé totes les associacions examinades, força desigual.
- Les associacions de veïns/nes presenten una estructura formal similar (junta, assemblees generals anuals i un volum de socis/es que oscil·la entre els/les tres-cents i els/les set-cents cinquanta) però amb dues particularitats:
 - Disposen de diversos òrgans de coordinació horitzontal com són la Federació d'Associacions de Veïns de Badalona i la Federació d'Associacions de Veïns Catalunya que els permeten realitzar accions conjuntes i simultànies (com per exemple la campanya de l'aigua o la mútua veïnal "Cinera").
 - Dins el seu interior hi figuren vocalies dirigides a col·lectius o activitats específiques. L'associació de veïns/nes de la Ronda de Sant Antoni de Llefia, per exemple, té vocalies d'esports, idiomes, epilèptics (l'associació "Angel de la Guarda", amb estatuts independents), sanitat i ràdio (Ràdio Llefia) i l'associació de veïns/nes de Sant Joan de Llefia Alt d'esports, dones i joves. Altres associacions de veïns/nes no disposen de tantes vocalies però, en canvi, acullen a altres associacions amb qui mantenen una estreta relació: el col·lectiu d'ajuda al poble sahari i la penya verdinegra a l'associació de veïns/nes de Sant Joan de Llefia Baix; el grup de diables Kapaolits, el Círculo Artístico i el Centre Excursionista de Llefia (amb cinquanta socis) a l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefia,... Àdhuc aquesta darrera associació modificà els seus estatuts l'any 1993 per tal de crear una junta ampliada on hi poguessin prendre part tant els/les seus/ves socis/es com representants d'altres associacions del barri (Centre Cultural Castilla-La Mancha, MIJAC, JOC...).
- Així doncs, hom podria afirmar que el tipus d'organització formal de cada associació de veïns/nes reflecteix la seva orientació ideològica a l'hora d'oferir serveis, és a dir, si tendeix més a proveir serveis directament o si, pel contrari, procura més aviat promoure i coordinar les activitats d'altres associacions.
- D'altra banda, però, cal assenyalar que un dels problemes generalitzats de totes les associacions de veïns/nes de la zona és l'escassa participació de joves en els òrgans de presa de decisions (excloent potser l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefia) i la reducció del paper de les dones a la constitució de vocalies específiques (i no totes les associacions de veïns/nes en tenen) o la col·laboració en actes esporàdics i informals.

- Les associacions vinculades a parròquies (MIJAC i JOC) no disposen d'una organització interna tan formal com les anteriors sinó que són els/les propis/es joves que hi participen qui decideixen les activitats que duran a terme i com s'organitzaran. Només hi ha instàncies de coordinació locals (que reuneixen als/les responsables de cada grup) i supralocals (els MIJAC estan coordinats a nivell de Catalunya i Balears i la JOC a nivell nacional).
- L'organització de La Rotllana és un híbrid de totes modalitats anteriors. Consta de dues seccions (La Rotllana juvenil i la infantil, anomenada "Chibirimpum") coordinades per una junta directiva constituïda pel president, l'administració, els/les responsables de cada una de les seccions i quinze representants escollits per consens que es reuneixen cada semestre. La junta estableix uns principis ideològics comuns i deixa que cada secció disposi d'un ampli marge d'autonomia a l'hora de programar, organitzar i efectuar les seves activitats. Com a la JOC i el MIJAC es procuren evitar dinàmiques passives en les que uns decideixen i fan i els altres reben; tothom participa en el funcionament interna segons la seva disponibilitat i els seus interessos.

IV.III Recusos humans

- En el primer punt d'aquest informe s'ha afirmat que un dels trets característics de tota associació és la seva capacitat per mobilitzar una quantitat no gensmenys important de treball voluntari no remunerat. Quan hom analitza els recursos humans de les associacions dels barris de Llefià, La Salut i La Pau comprova com, efectivament, la majoria són persones que dediquen bona part del seu temps lliure a la gestió, organització i coordinació de les tasques de cada associació.
- Tanmateix, algunes d'elles disposen de treballadors/es amb remuneració per a realització de determinades activitats. Aquest és el cas dels/les monitors/es i professors/es del Centro Cultural Castilla-La Mancha, els/les professors/es dels cursos d'informàtica i idiomes que organitza l'associació de veïns/nes de la Ronda de Sant Antoni de Llefià, alguns entrenadors de clubs de futbol i els/les dos/dues encarregats/des de la gestió econòmica de la secció juvenil de la Rotllana (un a temps parcial i l'altra a jornada completa).
- També cal esmentar que quasi bé totes associacions de veïns/nes fan servir els objectors de consciència per dur a terme activitats que, o bé requereixen un mínim de coneixements (tractament informàtic, administració...), o bé estan relacionades amb l'ús del temps d'oci dels/les joves (monitors/es d'esports). De fet, moltes associacions han expressat la seva preocupació per la incapacitat de contractar treballadors/es amb un sou suficient i poder, d'aquesta manera, promoure més activitats (Casal d'Avis de Sant Federic, Llefià) i la manca de treballadors/es prou qualificats/des. Per tal de reduir aquest dèficit de "professionalització" en l'àmbit dels

esplais, la parròquia de Llefià organitza curssets específics per a la formació de monitors/es (80 places).

IV.IV Infraestructures utilitzades

- En general es detecta una problemàtica important pel que fa a la disponibilitat d'infraestructures apropiades per les associacions (reunir-se i trobar-se, preparar activitats, guardar material, lloc per oferir serveis, per realitzar les activitats...).
- En aquest sentit cal relacionar aquest fet amb la intensa urbanització, sobrepoblació i manca de sòl per urbanitzar, aspectes que dificulten la generació de nous espais; i també amb la impossibilitat de la gran majoria d'associacions de poder fer front al pagament d'un local propi o llogat.
- Cal esmentar l'intent de fer front a aquest problema a partir dels Hotels d'Entitats (de La Salut i de Llefià) per part del Departament de Benestar Social de la Generalitat que, si bé permeten a certes entitats la possibilitat de disposar d'uns espais per reunir-se i de certs serveis (bústia, fotocòpies...), no resolen bona part dels problemes infraestructurals de la zona. Així, són moltes les associacions que no poden accedir-hi (excés de demanda), a part de la inadequació d'aquests espais per bona part de les necessitats que presenten les entitats.
- En els casos en què es disposa de local:
 - Majoritàriament es tracta d'espais cedits a les associacions per part de les administracions públiques (les quals argumenten que ja no tenen més locals per cedir).
 - D'altres entitats utilitzen infraestructures de les parròquies del barri (sobretot aquelles associacions compromeses amb l'ideari religiós, però no necessàriament).
 - Unes poques disposen de locals propis (especialment les associacions de veïns/nes).
- A més, també és important assenyalar que les associacions que requereixen un local sovint troben la solució mitjançant els locals de les associacions de veïns/es de la zona. Aquest fet influeix en que molt sovint, en lloc de crear-se noves associacions independents, sorgeixen noves vocalies dins les pròpies associacions de veïns/es (vocalies esportives, de joves, de dones...).

IV.V Recursos econòmics

- A la majoria d'associacions, tot i funcionar a partir d'associats/des, els seria molt difícil seguir la dinàmica que porten només a partir de les quotes que aquests/es socis/es

abonen. Cal tenir present que en una zona amb un baix nivell econòmic generalitzat, si es pretén ser una entitat oberta a tothom qui en vulgui formar part, la quota no pot excedir-se ja que es corre el perill de que esdevingui un filtre econòmic d'accés a l'entitat.

- La major part de les associacions recorren a dues fonts més de finançament:
 - Campanyes econòmiques i activitats diverses: rifes, àpats, festes, paradetes, excursions....
 - Subvencions de les administracions públiques, sobretot de l'Ajuntament i de la Generalitat (Departament de Benestar Social).
- Tot i que des de les pròpies institucions públiques s'assegura que les subvencions no són usades com a eina de dirigisme de les associacions, des d'algunes entitats sí que s'acusa a les administracions (sobre tot l'Ajuntament de Badalona) de potenciar cert "politiqueig" envers les associacions per treure'n profit electoral tot usat en aquest procés les subvencions.
- És important assenyalar que són moltes les entitats que mostren una total dependència econòmica respecte les administracions, essent la subvenció un element indispensable per poder seguir funcionant. Cal, però, tenir present que per algunes altres entitats (minoria) la subvenció és concebuda com a una font "extra" de finançament, tot essent capaces d'adaptar el seu ritme d'activitat als diners disponibles i, donat el cas, fins i tot amb capacitat de funcionar sense subvenció (poca dependència envers les administracions).
- Les entitats més grans i amb certa tradició dins del barri els és més fàcil aconseguir subvencions degut al seu bagatge en cercar canals per aconseguir-ne i també a causa del pes que té el fet que se'ls-hi atorgui cada any tot quedant la subvenció institucionalitzada. En canvi les entitats més petites i recents tenen més dificultats per poder entrar en aquests canals oficials establerts i, en el cas d'accedir-hi, certs desavantatges en haver de fer un major esforç per justificar la demanda de subvenció. Aquestes desigualtats, a més, van en augment en una època en què la tendència des de les administracions és retallar aquest tipus de despeses.

IV.VI Les relacions entre les associacions

- Tot i que des de les pròpies associacions es considera que hi ha una bona relació entre elles (en termes de "cordialitat"), en realitat aquesta relació es limita a contactes molt puntuals per a portar terme certes activitats concretes (sobretot relacionades amb festivitats i amb alguna reivindicació conjunta).
- En general no hi ha establertes unes relacions formals que permetin una coordinació de forma estable entre associacions, ni entre les associacions del mateix tipus (amb l'excepció de les coordinadores d'APAs) ni entre associacions de tipus diferents. Cada

associació, doncs, funciona autònomament sense cap tipus de coordinació en el barri i, només esporàdicament i de forma secundària, s'estableixen algunes relacions puntuals.

- En les relacions puntuals, cal destacar:
 - La *Comissió de Festes* del barri de La Salut, formada per entitats de lleure i associacions de veïns/nes i que organitza les festes que al mes de maig es duen a terme al barri.
 - La *Comissió de Cultura* del barri de Llefia, formada per entitats de lleure, associacions de veïns/es i entitats folklòriques i culturals, i que organitza de forma puntual diverses festes del barri. Cal dir que aquesta comissió es reuneix de forma molt esporàdica i que funciona en bona part degut a la insistència de l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefia.

IV.VII Relacions de les associacions amb les institucions públiques

- En general no es mantenen relacions de cap tipus per coordinar la tasca que s'està duent en els barris ni per realitzar activitats conjuntes. No hi ha hagut interès per cap de les parts per entrar en una dinàmica de coordinació i contactes més o menys estables.
- Les relacions que s'estableixen estan quasi sempre relacionades amb la demanda de subvencions per part de les entitats.
- En general, des de les associacions es valora positivament la relació amb les administracions públiques. En el cas de l'Ajuntament de Badalona, però, algunes entitats expliciten certes mostres de dissentiment en aspectes com:
 - La poca voluntat política d'incidir en els problemes dels barris.
 - El fet de no establir-se uns criteris clars d'atorgament de subvencions i els consegüents greuges comparatius.
 - El "politiqueig" que s'intenta mantenir amb certes entitats (sobretot associacions de veïns/nes) conjuntament amb cert intent de dirigisme.

V. RELACIONS DE LES ASSOCIACIONS AMB EL PROJECTE URBAN

Un cop analitzades les associacions de la zona URBAN és el moment d'examinar quina ha estat la seva relació amb el projecte. Per fer això es distingiran dos apartats: d'una banda, quin i com és el coneixement del projecte (si és que en tenen) i, de l'altra, les valoracions que en fan. Només a partir d'aquests dos punts es poden esbossar unes línies orientatives sobre la manera de millorar la comunicació i l'intercanvi de recursos i coneixement entre les associacions i el projecte URBAN.

V.1 El coneixement del projecte

- La primera constatació que cal fer és que no totes les associacions dels barris de Llefià, La Salut i La Pau coneixen més o menys què és el projecte URBAN. Només aquelles compreses en la zona prioritària i/o que han col·laborat directament amb el projecte en alguns serveis específics (associacions de veïns/nes de la La Salut Alta, La Ronda de Sant Antoni de Llefià, Sant Juan de Llefià Alt i La Pau, MIJAC, la Rotllana, diables Kapaolits i Centre Excursionista Llefià) saben amb més exactitud els objectius i les línies d'actuació del projecte. Malgrat tot, però, la idea generalitzada és que es tracta bàsicament d'un projecte encaminat a rehabilitar façanes; tan sols unes poques associacions hi afegeixen l'ajut a col·lectius específics com els joves (ocupació, neteja de *graffities*, tallers tèxtils,...) i les famílies desestructurades.
- Diversos factors han contribuït a aquesta desinformació, parcial o total segons els casos, per part de les associacions:
 - L'absència de reunions amb algunes de les associacions de la zona URBAN (ja siguin de la zona prioritària com no).
 - Quan n'hi hagut, aquestes reunions no han estat periòdiques i no han permès, per tant, un seguiment continuat de l'evolució del projecte i les dificultats que han anat sorgint.
 - En part com a conseqüència de tot això, la principal font d'informació del projecte ha estat la comunicació informal per mitjà de converses amb els/les veïns/nes, els articles apareguts en les publicacions locals (El Punt, els butlletins informatius editats per l'Ajuntament...) o l'accés individual a les oficines de l'Ajuntament per demanar informació més detallada. El predomini de la comunicació informal ha originat un coneixement heterogeni i esbiaixat.

V.II Valoració del projecte

- Els objectius generals del programa són valorats positivament, i també es reconeix la tasca feta en àmbits concrets com ara la contractació de joves per a la neteja de graffities i la rehabilitació de façanes.
- En general, tanmateix, és té una concepció negativa de tal i com s'està duent a terme el pla. Les principals crítiques que es formulen són⁷:
 - Manca de contacte entre el programa URBAN i les entitats que ja fa temps que actuen en la zona i que coneixen de primera mà la problemàtica social. De fet, una crítica habitual és la incapacitat per superar el rol tradicional de la relació de l'administració pública envers les associacions i obrir el camí a fórmules efectives de coordinació i cogestió que permetin prioritzar els objectius i redissenyar els pressupostos de les actuacions.
 - Els pocs canvis que fins ara ha suposat el programa URBAN en la vida social del barri i el desaprofitament dels recursos que comporta: feines burocratitzades i promeses però poca actuació real i poca iniciativa, èmfasi en la realització d'informes i estudis i no pas en la implementació de mesures palpables...
 - Programa portat i dissenyat per tècnics i gestors desvinculats i desconexors de la realitat viscuda al carrer. No s'ha procurat aprofitar l'experiència de les associacions derivada del seu contacte directe i constant amb la vida quotidiana de la zona.
 - Sensació de descoordinació entre les diverses actuacions (quan es reconeix en l'URBAN quelcom més que la rehabilitació de façanes), que esdevenen aïllades i mancades de caràcter integral.
 - Preocupació per les expectatives i necessitats que el projecte genera i no podran ser satisfetes en el poc temps previst fins el termini de les actuacions. La reivindicació d'aquestes necessitats no anirà adreçada a l'URBAN (perquè ja no hi serà) sinó a les associacions i l'administració local que, difícilment, tindran prou recursos per atendre-les.
 - Manca d'informació de què es fa i què es pretén fer en matèria d'expropiacions i enderrocs, que pot provocar inseguretat a les famílies que preveuen que els afectarà alguna actuació del pla. Moltes entitats pretenen que les actuacions siguin pactades amb els/les afectats/des i no siguin el resultat d'una acció unilateral.

⁷ Algunes associacions fins i tot han redactat documents que expliciten detalladament llur valoració del projecte (veure annex III).

- L'arbitrarietat a l'hora de definir la zona d'actuació prioritària i de la "població diana".
- Els pocs esforços dirigits a donar a conèixer la delimitació de les zones prioritària i d'influència als habitants de la zona URBAN, així com els serveis inclosos en cada línia d'actuació.

V.III Partenariat: algunes orientacions per a la coordinació

- Un dels principis més innovadors del projecte URBAN és el de *partenariat*, és a dir, la coordinació horitzontal de les esferes institucional i civil per a la cogestió real del programa. A l'hora de la veritat, però, quan hi ha hagut relacions amb les associacions de la zona URBAN (i no sempre ha estat així) sempre han estat caracteritzades per la unilateralitat en la iniciativa i presa de decisions.
- D'altra banda, una condició prèvia per tal que el principi de *partenariat* sigui quelcom més que paper mullat és la capacitat de transmetre informació i coneixements de manera contínua, agilitzada i recíproca (de les institucions públiques cap a les associacions i viceversa).
- A continuació dibuixem unes propostes per configurar un nou marc de relacions entre les associacions de la zona URBAN i el programa. Tres eixos estructuraran aquestes propostes: autonomia, coordinació i complementarietat:
 - **Autonomia:** qualsevol relació entre ambdues parts s'ha de basar en la plena capacitat de cadascuna per definir els seus objectius i les seves actuacions; cal evitar, doncs, l'intent de tutela de les associacions com si fossin una mera perllongació d'URBAN.
 - **Coordinació:** creació de mecanismes formals i periòdics de vinculació entre l'URBAN i les associacions de manera que sigui possible arribar, *per consens*, a uns objectius compartits i definir unes línies d'actuació conjuntes a partir de les problemàtiques percebudes per les associacions i l'URBAN.

En les actuacions realitzades directament per l'URBAN, aquesta coordinació s'hauria de basar en un intercanvi recíproc d'informació, en la discussió amb les entitats que possibiliti un acord sobre els objectius i formes d'actuar i en l'avaluació conjunta dels projectes realitzats.

En les actuacions que es realitzin conjuntament, cal evitar que des de l'URBAN es defineixin unes determinades actuacions i després es deleguin algunes tasques a les associacions, mantenint així una relació jeràrquica i unidireccional amb aquestes. Es tracta de definir-les conjuntament tot

consensuant la millor forma que es cregui de portar-les a la pràctica. Així mateix també caldria posar-se d'acord pel que fa als recursos que aporta cadascú i les responsabilitats i competències que s'assumeixen per cada part (aspectes que haurien de quedar molt ben delimitats).

Per iniciar aquest procés de coordinació, es podrien establir uns calendaris de reunions diferents per a cada tipus d'associacions: reunions URBAN-associacions de veïns i veïnes, URBAN-associacions de lleure, URBAN-associacions esportives...

Després d'una primera posada en comú de les diverses visions de la realitat dels barris i les actuacions que cal portar a terme, s'hauria de decidir amb quines associacions concretes és viable i desitjable realitzar actuacions conjuntament i, aleshores, establir un altre calendari de reunions ara ja amb aquelles entitats concretes (sense deixar de realitzar, mentrestant, l'altre tipus de reunions).

- **Complementarietat:** és imprescindible evitar el solapament de les activitats que realitza l'URBAN amb les de les entitats, així com l'establiment per part de l'URBAN d'unes estructures paral·leles a les que ja hi ha funcionant des de l'associacionisme. Per això es podrien utilitzar els canals de coordinació per definir quins són els límits que poden-volen-convé que arribin les associacions, assumint directament des de l'URBAN la tasca que cal realitzar fora d'aquests límits on l'associacionisme no arribarà. Així mateix, s'hauria de procurar tenir presents aquells àmbits on l'URBAN no pot-convé que arribi i, en canvi, per les característiques de l'associacionisme, les entitats sí que hi poden arribar. Aleshores la coordinació hauria de potenciar l'assumpció consensuada per part de les entitats d'aquestes tasques.

Cal entendre aquestes propostes no pas com a receptes unívoques sinó com a orientacions generals susceptibles d'ésser concretades de diverses maneres. En tot cas, el que és evident a partir dels resultats d'aquest informe és la necessitat de reformular i reorientar el tipus de relació actual entre el projecte i les associacions de la zona URBAN per tal d'evitar la consolidació de dinàmiques divergents.

VI. BIBLIOGRAFIA

- AA.DD.; "Declaració de Bremen. Noves respostes als problemes culturals" a: AA.DD.; Animar un centre d'esplai; Barcelona; Ajuntament de Barcelona; 1987.
- ANDER-EGG, E.; Metodología y práctica de la animación socio-cultural; Buenos Aires; Humanitas; 1986.
- *Decret dels equipaments cívics 222/1996, de 12 de juny, del Parlament de Catalunya*. Publicat al DOGC nº2219 (17.6.1995); pàg.6042-6043.
- JOHNSON, N.; El estado del bienestar en transición. La teoría y la práctica del pluralismo de bienestar; Madrid; Ministerio de Trabajo y Seguridad Social; 1990.
- *Llei d'associacions 7/1997, de 18 de juny, del Parlament de Catalunya*. Publicada al DOGC nº 2423 (1.7.1997); pàg.7526-7532.
- MARTÍNEZ I BARCELÓ, P.; "Els reptes de l'associacionisme" a: Gestió d'entitats. Mòdul Semi-Presidencial; Barcelona; Fundació Pere Tarrés; 1992.
- MOLINA, J.; La Paz. Historia de un barrio; Badalona; Asociación de vecinos La Paz; 1994.
- MORIN, E.; El espíritu del tiempo. Ensayo sobre la cultura de masas; Madrid; Taurus; 1966.
- MUNNÉ, F.; Psicosociología del tiempo libre. Un enfoque crítico; Mèxic; Trillas; 1980.
- REIXACH, M.; Les entitats de Vic. Aportació a la sociologia de les organitzacions; Vic; SADEL. Comissió Cultural; 1976.
- RODRÍGUEZ CABRERO, G.; "Estado de Bienestar y Sociedad de Bienestar. Realidad e ideología" a: RODRÍGUEZ CABRERO, G. (Comp.), Estado, privatitzación y bienestar. Un debate de la Europa actual; Madrid-Barcelona; Icaria-FUHEM; 1991; pàg. 10- 46.
- RODRÍGUEZ CABRERO, G.; Las entidades voluntarias en España. Institucionalización, estructura económico y desarrollo asociativo; Madrid; Ministerio de Asuntos Sociales; 1996.
- VERNÍS, A. "La gestió de les organitzacions no lucratives", a: Papers Esade, núm. 23, Barcelona; març 1994.

ANNEXOS

ANNEX I: FITXES D'ALGUNES ASSOCIACIONS DE LA ZONA URBAN

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE LA PAU

- **Adreça:** Plaça Illa dels Músics.
- **Any de fundació:** 1959 (inicialment com a associació de propietaris, degut al marc legal aleshores vigent).
- **Objectius:** millora de les condicions de vida del barri (caràcter reivindicatiu), oferta de determinats serveis als veïns/nes i organització d'actes puntuals (festes, tornejos...).
- **Activitats:**
 - Reivindicatives: accions de protesta, discussió, reunions amb les administracions públiques...
 - Oferta de serveis: funerària, assessorament jurídic, ajut en la declaració de renda...
 - Activitats puntuals: festes del barri, activitats esportives, excursions...
- **Número de socis/es:** unes 500 famílies associades.
- **Origen dels recursos econòmics:** es financien a través de les quotes dels socis/es, dels beneficis de diverses activitats que realitzen (rifes, festes...) i d'alguna subvenció de les administracions públiques.
- **Infraestructures:** disposen d'un local cedit per l'Ajuntament.
- **Relacions amb altres associacions:** les relacions que tenen establertes són, sobretot, amb les associacions de pares i mares dels col·legis del barri i amb d'altres associacions de veïns i veïnes del districte VIII (mitjançant una coordinadora d'associacions de veïns/nes) i també alguna vegada de La Salut. Tot i així, són relacions puntuals per a aspectes concrets.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE LA RONDA DE SANT ANTONI DE LLEFIÀ

- **Adreça:** Ronda de Sant Antoni de Llefià, bloc 10, nº1-3.
- **Any de fundació:** 1977.
- **Àmbit d'actuació:** l'antic Patronat d'adjacents de la ronda de Sant Antoni de Llefià (18 blocs, 604 habitatges).
- **Objectius:** atenció a les queixes i reivindicació dels/les veïns/nes i promoció de serveis per a tot el barri.
- **Activitats:**
 - Col·laboració en la campanya "Cap nen sense joguina", organització d'un pessebre vivent, un concurs de dibuix i la cavalcata del reis mags durant les festes de Nadal.
 - Col·laboració en les festes de Carnaval del barri.
 - Organització de les festes del carrer (concerts, pallasos, sardinada, xocolotada, elecció d'una "pubilla", cremat,...).
 - Classes d'informàtica i idioma.
 - Escola taller a Radio-Llefià.
 - Promoció de campanyes institucionals a través de Ràdio-Llefià ("Vida Badalona", campanyes de prevenció d'accidents de trànsit, "Cap sense joguina",...).
 - Una calçotada a l'any.
 - Escola de bàsquet (amb 18 equips federats) i futbol sala femení.
 - Realització de declaracions de renda.
 - Col·laboració en la campanya de l'aigua.
 - Ajut a les persones amb epilèpsia.
- **Nombre de socis/es:** 667.
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - Quota dels/les socis/es (600 ptes anuals per soci/a).
 - Subvencions de l'Ajuntament i la Generalitat.
 - Quota de les escoles d'esports, idiomes i ingressos derivats d'altres activitats (festes, declaració de renda,...).
- **Infraestructures:** local propi (molt recent, de 1997), instal·lacions de la ràdio i bar de l'associació.
- **Relacions amb altres associacions:** col·laboració amb l'APA de l'escola "Pere de Tera", la coordinadora d'APAS de Llefià i La Salut i l'associació de comerciants a l'hora d'organitzar festes i actes puntuals.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE SANT ANTONI DE LLEFIÀ

- **Adreça:** C/Europa, 14. Entresol 1º.
- **Any de fundació:** 1959.
- **Àmbit d'actuació:** Sant Antoni de Llefià.
- **Objectius:** promoure, coordinar i recolzar totes les entitats de Sant Antoni de Llefià.
- **Activitats:**
 - Col·laboració en la campanya de l'aigua.
 - Assessorament a immigrants.
 - Creació d'un arxiu històric de Llefià.
 - Dinamització de la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià.
- **Nombre de socis/es:** 496.
- **Origen dels recursos econòmics:** quota dels/les socis/es (600 ptes. anuals per soci/a); subvencions de l'Ajuntament i la Generalitat. Té un deute amb l'Ajuntament de 300.000 ptes. per no pagar l'IBI.
- **Infraestructures:** local propi que servei de seu al grup de diables Kapaolits i el Centre Excursionista de Llefià.
- **Relacions amb altres associacions:** per mitjà de la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià manté un contacte periòdic amb el taller de radio Ona Badal, l'esplai de Sant Antoni de Llefià, el MJAC, la JOC, l'Ateneu Cultural, el Cercle Artístic, el Club de Petanca de la plaça Trafalgar; el grup de diables Kapaolits, la parròquia de Llefià, l'Associació de Comerciants, el Centre Cultural Castilla-La Mancha i el Centre Excursionista de Llefià.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE SANT ANTONI DE LLEFIÀ ALT

- **Adreça:** C/Atlàntida, 41-47. Local 4.
- **Any de fundació:** 1986 (però ja existia des de 1978).
- **Àmbit d'actuació:** zona compresa entre els carrers Orió, Oceania, Circumval·lació i Bartolomé.
- **Objectius:** aconseguir totes les millores i tots els serveis possibles pel barri (neteja, jardins, seguretat ciutadana i vial,...) i vetllar pel benestar dels/les veïns/nes.
- **Activitats:**
 - Cursets d'aerobic.
 - Excursions pels joves (incloent unes colònies a l'estiu).
 - Cursets de ball clàssic i modern.
 - Cursets de sevillanes.
 - Tallers de "corte y confección".
 - Tallers de manualitats.
 - Cursets d'informàtica.
 - Organització de les festes del barri i Nadal.
 - Classes de repàs escolar.
 - Cinc equips de futbol sala.
 - Escola de tennis.
 - Col·laboració en la campanya de l'aigua.
- **Nombre de socis/es:** 750.
- **Origen dels recursos econòmics:** quota dels/les socis/es (600 ptes. anuals per soci/a); subvenció de la Generalitat. No rep subvenció de l'Ajuntament perquè no paga l'IBI dels seus locals.
- **Infraestructures:** 10 locals de propietat, alguns dels quals serveixen com a magatzems i un altre està cedit al club de petanca Sant Joan de Llefià Alt.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE SANT JOAN DE LLEFIÀ BAIX

- **Adreça:** C/Austràlia, 29. Local 3.
- **Any de fundació:** 27 d'abril de 1977.
- **Àmbit d'actuació:** zona compresa entre els carrers Salou, Marquès de Sant Mori, Joan Valera, Doctor Bassol i Oceania.
- **Objectius:** millora dels serveis i infraestructures del barri (biblioteca, zona esportiva, metro a Llefià, seguretat ciutadana,...)
- **Activitats:**
 - Organització de manualitats, excursions i classes per a dones.
 - Organització d'activitat esportives per a joves.
 - Col·laboració en la campanya d'ajut al poble saharauí (acollida de nens/es saharauis).
 - Organització de les festes locals a l'amfiteatre del Gran Sol (concerts, botifarrada, vaquillas,...).
 - Col·laboració en la campanya de l'aigua.
- **Nombre de socis/es:** uns 600, aproximadament.
- **Origen dels recursos econòmics:** quota dels/les socis/es; subvencions de l'Ajuntament i la Generalitat; ingressos de rifes i festes.
- **Infraestructures:** local propi que servei de seu a a la penya verdinegra. Una de les seves reivindicacions és aconseguir traslladar el local a la plaça Gran Sol per tal d'acollir més activitats (el projecte ja està dissenyat).
- **Relacions amb altres associacions:** col·laboració amb La Rotllana en la campanya d'ajut al poble saharauí.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS/NES DE LA SALUT ALTA

- **Adreça:** C/Autonomia, nº 2
- **Any de fundació:** més o menys al 1978
- **Objectius:**
 - Organitzar-se adequadament per reivindicar millores infraestructurals en el barri i mirar de superar els greus problemes de convivència d'aquesta zona.
 - Aconseguir un espai on fer classes de mecanografia, de repàs i de català per als/les joves del barri (de fet ja han comprat les màquines d'escriure).
 - Fer un casal d'avis al barri de La Salut Alta per poder oferir serveis com el de perruqueria i activitats d'oci (manualitats i balls).
- **Activitats:**

L'associació de veïns/nes de La Salut Alta actualment està en ple procés de reconversió degut a la recent incorporació d'un nou equip de persones que té la intenció d'ampliar el ventall d'activitats i serveis. Ara per ara, les activitats d'aquesta associació de veïns són les següents:

 - Organització de les festes del barri
 - Classes de sevillanes
 - Col·laboració amb l'Ajuntament i URBAN en els plans de rehabilitació de façanes: d'una banda, l'associació selecciona els nois i noies que són contractats per realitzar aquesta feina i fa el seguiment del seu treball; de l'altra, l'associació és consultada per identificar i ponderar les necessitats dels veïns i fer els pressupostos de les obres de rehabilitació.
- **Número de socis/es:** uns/es 300 (confien en augmentar el seu nombre si aconsegueixen ampliar les seves infraestructures i recursos)
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - La major part dels diners provenen de les subvencions que reben de l'Ajuntament i de la Generalitat de Catalunya.
 - Les altres dues fonts de financiació són les quotes que paguen els socis/es (600 pessetes anuals) i les excursions organitzades mensualment.
- **Infraestructures:**
 - Local del carrer Autonomia cedit per l'Ajuntament de Badalona.
 - És un local massa petit per dur a terme el conjunt d'activitats previstes

ATENEU CULTURAL DE LLEFIÀ

- **Adreça:** C/Pérez Galdós, 75, 1r 1ª (particular).
- **Any de fundació:** 1983.
- **Objectius:** donar a conèixer la cultura catalana als/les immigrants del barri de Llefià.
- **Activitats:**
 - Tallers de sardanes.
 - Durant les festes del barri organitza una jornada castellera, un concert d'havaneres, una audició de sardanes i un concert a l'església amb una coral.
 - Tallers de ceràmica.
 - Una calçotada anual.
- **Nombre de socis/es:** 41.
- **Origen dels recursos econòmics:** quota dels socis/es (1000 ptes. anuals per soci/a); subvencions de l'Ajuntament i de la Diputació (més irregulars).
- **Infraestructures:** no té un local propi per realitzar els seus actes; utilitzen un espai cedit dins el centre cívic Torre Mena (Pl. Trafalgar s/n) o bé convoquen actes al carrer.
- **Relacions amb altres associacions:** coordinació amb altres entitats sardanistes de Badalona (n'hi ha set en total) i participació en la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià; el Centro Cultural Castilla-La Mancha i la Casa Huelva Badalona ajuden a l'associació durant la calçotada; es procura que totes les entitats del barri disposin del programa d'activitats de l'Ateneu i se les convida a participar-hi.

CASAL D'AVIS JOAN VALERA

- **Adreça:** C/Joan Valera, 55-59.
- **Any de fundació:** 1985. En l'actualitat és un centre depenent del Departament d'Acció Cívica de la Generalitat. En un termini de dos anys, està previst que es constitueixi com una associació independent.
- **Objectius:** oferir serveis i activitats a la gent gran de La Salut.
- **Activitats:**
 - Balls (un cop per setmana).
 - Tallers d'artesanía.
 - Tallers de costura.
 - Cursos d'alfabetització.
 - Cursos de ioga.
 - Coral.
 - Assaig de rondalla.
 - Excursions setmanals.
 - Dominó i cartes.
- **Nombre de socis/es:** 2.000.
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - Subvencions de la Generalitat.
 - Autofinançament a través de les activitats que s'organitzen.
- **Infraestructures:** local de la Generalitat (força gran).

CASAL D'AVIS SANT FREDERIC

- **Adreça:** C/ Sant Frederic, nº 19-21
- **Any de fundació:** setembre de 1989
- **Objectius:**
 - Tenir un espai de trobada i d'intercanvi d'experiències per als ancians/es.
 - Fer reivindicacions a favor de la gent gran del barri: millores en el casal i residència.
- **Activitats i serveis:**
 - Joc de cartes, dòmino i billar
 - Grup de ball format per les dones, d'on ha sorgit una petita companyia de *varietés*
 - Realització de balls cada dimecres
 - Sessions de gimnàsia els dilluns i dimecres
 - Xerrades (sobre salut, dietètica, alimentació, prevenció, etc)
 - Realització d'excursions mensualment
 - Serveis de perruqueria i podologia
- **Número de socis/es:** 1700, dels/les quals només uns/es 100 són assidus/es.
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - El Casal té un conveni amb l'Ajuntament de Badalona que cobreix al voltant del 30% de les seves despeses.
 - La resta de despeses se les autofinancien amb els beneficis que obtenen de les rifes de Nadal, de les excursions, etc.
- **Infraestructures:**
 - Local del carrer Sant Frederic, cedit per l'Ajuntament de Badalona.
 - Asseguren tenir suficient espai i les infraestructures bàsiques per anar fent.

CENTRO CULTURAL CASTILLA-LA MANCHA

- **Adreça:** C/ Vallès, nº 7, bxs.
- **Any de fundació:** 1987
- **Activitats:**
 - Balls de saló (cada dia)
 - Dansa espanyola (cada dia)
 - Grup de rondalles (dilluns, dimarts i dimecres)
 - Ioga (dos dies/setmana)
 - Aerobic
 - Dances regionals (dissabtes)
 - Play-backs (dissabtes)
 - Teatre (dissabtes)
 - Jocs regionals (bolos manchegos, el duque i la quatrola)
 - Festivals de cançó
 - Jornades gastronòmiques (durant les festes de Sant Antoni i a la Setmana Cultural)
 - Xerrades i conferències sobre la cultura de Castella la Manxa (durant la Setmana Cultural)
- **Número de socis/es:** 507 socis/es, que en realitat són 507 famílies
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - La Casa Cultural rep diners de l'Ajuntament, la Diputació, la Generalitat i el Govern de Castella la Manxa. Amb aquestes subvencions cobreixen la majoria de les seves despeses.
 - A part d'això, els socis paguen una quota mínima.
- **Infraestructures:**
 - Local de 150 m2 del carrer Vallès, a on tenen la infraestructura bàsica per poder funcionar: ordinadors, fax, etc.
 - El local és massa petit per poder aplegar tothom, de manera que utilitzen les instal·lacions del Centre Cívic de la Torre de'n Mena per fer algunes activitats (classes de ball espanyol i de saló, ioga, aerobic i bolos manchegos).
- **Relacions amb altres associacions:**
 - La Casa Cultural manté una estreta relació amb l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefià.
 - També té relacions amb les associacions del barri a través de la Comissió de Cultura d'aquesta associació de veïns/nes.
 - Col·laboren i participen a les activitats que fan altres centres castellano-manchegos, però ells no poden convidar ningú per manca d'espai.

CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEFIÀ

- **Adreça:** C/Europa, 14. Entresol 1ª.
- **Any de fundació:** fa 4 o 5 anys.
- **Activitats:** excursions per a federats i no federats.
- **Nombre de socis/es:** 50.
- **Origen dels recursos econòmics:** quota dels/les socis/es (3000-500 ptes. anuals per soci/a).
- **Infraestructures:** local de l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefià.
- **Relacions amb altres associacions:** participació en la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià.

CÍRCULO ARTÍSTICO

- **Adreça:** C/Europa 22-24.
- **Any de fundació:** fa 15 anys.
- **Activitats:** realització de tallers de pintura, escultura,... per a tothom.
- **Infraestructures:** local propi.
- **Relacions amb altres associacions:** participació en la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià.

CLUB DE PETANCA VIRGEN DE LA SALUD

- **Adreça:** Grup Verge de La Salut, bl. 3, 1r.
- **Any de fundació:** 1985 (des del 1982 es reuneixen per jugar a la petanca).
- **Activitats:**
 - Jugar a la petanca
 - Participació a competicions de nivell municipal
 - Organització de "liguillas" amb clubs d'altres localitats (dos cops l'any)
 - Organització d'un "Torneo Social" anual entre els socis
 - Organització d'un torneig municipal durant la "Fiesta de las Migas"
- **Número de socis/es:** uns 24 homes, però al club participen entre 45 i 50.
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - Des de fa un parell d'anys reben una petita subvenció de l'Ajuntament de Badalona.
 - Ingressos provinents de la quota anual de 1000 ptes que paguen tots els socis.
- **Infraestructures:**
 - Local de l'associació de veïns/nes Verge de la Salut (la possibilitat de disposat d'aquest espai de trobada i reunió ha estat clau per poder institucionalitzar-se com a club de petanca)
 - Pista de joc construïdes recentment per l'Ajuntament darrere del Col·legi Alexandre Galí.
- **Relacions amb altres associacions:** les úniques relacions que sembla tenir aquesta associació són les establertes amb d'altres clubs de petanca.

DONES EN MOVIMENT

- **Adreça:** C/ Pau i Piferrer, nº 109 (Hotel d'Entitats de La Salut)
- **Any de fundació:** 1996.
- **Objectius:**
 - Lluitar pels drets de les dones i per la seva autonomia
 - Oferir a les dones un espai de trobada per compartir experiències
- **Activitats:**
 - Cursos que es van renovant contínuament: cursos de cuina, art floral, quadres tridimensionals, ceràmica russa, bolillos, encajes, etc.
 - Balls de saló (tots els divendres)
 - Aerobic (dilluns, dimecres i divendres)
 - Sevillanes (dilluns i dimecres)
 - Organització de xerrades. N'han fet sobre Salut, Societat i Estètica; Racisme; Alcoholisme; SIDA, etc.
 - Sortides culturals un cop al mes
 - Tenen previst organitzar un grup d'esplai, una coral i un grup de teatre
- **Número de sòcies:** 98 dones que venen del barri i d'altres zones com Lloreda i Santa Coloma
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - Aquest any començaran a rebre subvencions econòmiques de l'Ajuntament, la Generalitat (Departament de Benestar Social) i l'Institut Català de la Dona.
 - També obtenen ingressos de les quotes mensuals de 300 ptes que paguen les sòcies
- **Infraestructures:**
 - Gimnàs i despatx compartit a l'Hotel d'Entitats de La Salut
 - Tenen poc espai per poder realitzar totes les activitats que volen fer més endavant
 - L'Hotel d'Entitats els ofereix servei de telèfon, fax i fotocòpies, però han de treballar amb l'ordinador o la màquina d'escriure de casa
- **Relacions amb altres associacions:** de moment funcionen autònomament, però estan disposades a col·laborar amb altres entitats com l'associació de veïns/nes de La Salut Alta sempre que es respectin les seves idees.

GRUP DE DIABLES KAPAOLITS

- **Adreça:** C/Europa, 14. Entresol 1ª.
- **Any de fundació:** fa uns 10 anys.
- **Activitats:** participació en correfocs de Badalona i altres poblacions i organització d'excursions.
- **Infraestructures:** local de l'associació de veïns/nes de Sant Antoni de Llefià.
- **Relacions amb altres associacions:** participació en la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià.

JOC (JOVENTUTS OBRERES CRISTIANES)

- **Adreça:** Ronda Sant Antoni de Llefià (parròquia de Sant Antoni de Llefià).
- **Any de fundació:** anys 1982-83.
- **Objectius:** educació, autoformació i autoorganització dels i de les joves de classe obrera amb pretenció transformadora del seu entorn des d'una opció evangelitzadora catòlica.
- **Activitats:** cada curs es realitza una campanya coordinada a nivell nacional, i les activitats que es realitzen estan en funció d'aquesta. Aquest curs tracta sobre el temps lliure i estan duent a terme activitats de recollida d'informació sobre el temps lliure dels joves (enquestes, entrevistes...). A partir d'aquesta informació realitzaran certes activitats (xerrades, dabats, murals...) També realitzen sortides de cap de setmana, campaments.. i participen en les festes del barri.
- **Persones dins l'associació:** una vintena de joves.
- **Origen dels recursos econòmics:** una part dels fons econòmics provenen del que aporta cada membre de les JOC (cadascú aporta el que creu convenient segons les seves possibilitats). També es disposa d'una subvenció de l'Ajuntament de Badalona.
- **Infraestructures:** utilitzen els locals de la Parròquia de Sant Antoni de Llefià tant per reunir-se (sales) com per realitzar diverses activitats (sala d'actes...). Es tracta d'espais compartits amb d'altres associacions vinculades a la parròquia. Quan realitzen activitats obertes a tots i totes les joves procuren utilitzar locals de els associacions de veïns o de les administracions públiques.
- **Relacions amb altres associacions:** formen part de la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià juntament amb d'altres associacions del barri. Es tracta de relacions puntuals per organitzar activitats concretes de caràcter festiu.

MIJAC (MOVIMENT INFANTIL I JUVENIL D'ACCIÓ CATÒLICA)

- **Adreça:** Ronda Sant Antoni de Llefià (parròquia de Sant Antoni de Llefià).
- **Any de fundació:** 1982.
- **Objectius:** potenciar el protagonisme i la participació dels infants i adolescents en el seu propi entorn tot possibilitant una anàlisi reflexiva i una acció transformadora. Aquesta tasca es pretén dur a terme des d'una opció educativa i evangelitzadora catòlica.
- **Activitats:** són organitzades pels propis nois i noies amb l'assessorament dels animadors/es. Aquest curs (1997-98) estan duent a terme la campanya "dóna la mà al teu germà". El tipus d'activitats és molt divers: trobades de nois i noies per reflexionar, discutir i comprometre's, "revisions de vida", xerrades, activitats festives amb voluntat de conscienciació, casals de vacances, participació en les festes del barri...
- **Persones dins l'associació:** uns 60 nois i noies de 6 a 14 anys i una desena d'animadors/es.
- **Origen dels recursos econòmics:** cada membre del MIJAC aporta una quantitat econòmica variable segons el que ell/a mateix/a creu que ha d'aportar segons els seus mitjans. Però la major part dels fons econòmics provenen d'algunes activitats que realitzen i d'alguna subvenció de l'Ajuntament de Badalona. Cada grup del MIJAC adapta la seva actuació als diners dels que disposa.
- **Infraestructures:** utilitzen els locals de la parròquia de Sant Antoni de Llefià tant per reunir-se (sales) com per realitzar diverses activitats (sala d'actes...). Es tracta d'espais compartits amb d'altres associacions vinculades a la parròquia (JOC, Esplai...).
- **Relacions amb altres associacions:** formen part de la Comissió de Cultura de Sant Antoni de Llefià juntament amb d'altres associacions del barri. Es tracta de relacions puntuals per organitzar activitats concretes de caràcter festiu.

LA ROTLLANA (SECCIÓ INFANTIL)

- **Adreça:** C/Austràlia núm. 25, bxs.
- **Any de fundació:** l'associació començà a funcionar a inicis dels anys vuitanta, però no fou fins el 1989 es constituí com a entitat "La Rotllana".
- **Objectius:** educació laica de la infància durant el temps lliure.
- **Activitats:** es tracta d'activitats de lleure portades a terme per les diferents seccions de l'associació:
 - Esplai Chiribiripum (caps de setmana)
 - Ludoteca (entre setmana)
 - Racó de Jocs
 - Activitats extraordinàries: casals per vacances de Nadal i d'Estiu i colònies a l'estiu.
 - Participació en les festes del barri
- **Persones dins l'associació:** durant el curs hi ha prop de 200 nens i nenes de 6 a 14 anys, portats per una vintena de monitors/es.
- **Origen dels recursos econòmics:** els nens i nens apuntats abonen una determinada quota, però majoritàriament els fons econòmics provenen de les subvencions de l'Ajuntament de Badalona i de la Generalitat.
- **Infraestructures:** utilitzen un local cedit per la parròquia del barri, on es reuneixen per preparar les activitats i on les duen a terme amb els nens i nenes. També realitzen un casal al Centre Cívic Torre Mena (local de la Generalitat).
- **Relacions amb d'altres associacions:** relacions per a aspectes puntuals amb seccions infantils d'altres entitats del barri (esplais de les parròquies...) i participació en la Comissió de Festes de La Salut (des d'on s'organitzen algunes festes puntuals del barri).

LA ROTLLANA (SECCIÓ JUVENIL)

- **Adreça:** C/ Don Pelayo, nº 18
- **Any de fundació:** setembre de 1989
- **Objectius:**
 - Treballar "des de dins", des del propi territori, per intentar solucionar amb la implicació de la joventut del barri uns problemes que es perceben com a propis.
 - Oferir als/les joves la possibilitat de participar en un conjunt d'activitats alternatives amb una finalitat educativa i solidària.
- **Activitats:**
 - Esplai de cap de setmana
 - Balonkorf.
 - Videoforums
 - Tallers temàtics
 - Ludoteca
 - Concerts
 - Cursets i xerrades formatives per inserir els adolescents en el món laboral
 - Escola d'adults i d'adolescents
 - Integració de disminuïts i nens/es autistes
 - Colònies i casals d'estiu
 - Cooperació internacional amb Bòsnia i el Sàhara
 - Intercanvis i camps de treball internacionals (Finlàndia, França, Itàlia, etc.)
 - Organització de comissions bilaterals per estudiar estratègies d'organització social (amb Bèlgica)
- **Origen dels recursos econòmics:**
 - Poc més del 50% dels diners provenen dels beneficis econòmics obtinguts a través de la realització de campanyes i activitats diverses
 - Els ingressos provinents de les quotes mensuals són mínims
 - La resta prové de les subvencions de l'administració pública
 - Algunes de les persones més compromeses amb l'associació fan aportacions econòmiques
- **Infraestructures:**
 - Local del carrer Don Pelayo, cedit per l'Ajuntament de Badalona.
 - Tenen problemes per utilitzar el poliesportiu i les instal·lacions de les escoles.
- **Relacions amb altres associacions i institucions:**
 - La Rotllana i l'esplai infantil Chiribiripum, com a seccions d'una mateixa associació, mantenen relacions a través dels/les seus/ves representants de la Junta Directiva. Tot i compartir un mateix marc ideològic, cadascuna d'aquestes entitats gaudeix d'un alt grau d'autonomia a nivell d'organització i treball.
 - La Rotllana manté relacions puntuals amb les associacions de veïns/nos Llefià i La Salut en l'organització i preparació de les festes dels barris a través de la Comissió de Cultura (Llefià) i la Comissió de Festes (La Salut). Amb tot, hi ha alguns problemes motivats per qüestions generacionals, per la politització de les associacions de veïns/nos i pel solapament de competències en alguna activitat.
 - Les relacions de La Rotllana amb l'Ajuntament de Badalona s'han deteriorat darrerament i, segons aquesta associació, ara tenen més problemes per rebre subvencions i utilitzar infraestructures públiques (concretament un poliesportiu de la zona).
 - La Rotllana té també relacions amb algunes APAs per poder gaudir de les instal·lacions de les escoles.

ANNEX II: LA LEGISLACIÓ D'ASSOCIACIONS DE CATALUNYA

Estar legalment constituïdes i inscrites al Registre corresponent.
No tenir afany de lucre.
Desenvolupar activitats d'interès ciutadà, social, cultural o recreatiu.
No tenir com a finalitat la defensa d'interessos comercials o professionals.

Article 15
Autorització

15.1 L'autorització d'utilització a l'hotel d'entitats s'efectuarà prèvia sol·licitud de l'entitat i resolució de la Direcció General d'Acció Cívica, per a la qual es valorarà el programa, la memòria i la implantació.

15.2 A la resolució d'autorització es faran constar les obligacions particulars de l'entitat i les condicions específiques de l'ús de les dependències o serveis, així com el termini concret i l'abast.

15.3 L'autorització queda condicionada a la disponibilitat de les dependències o dels serveis.

Article 16

Naturalesa de la relació

La utilització de les dependències i serveis de l'hotel d'entitats té caràcter administratiu i, per tant, les entitats resten obligades a complir els requisits i condicions que, en tot moment, estableixi la Direcció General d'Acció Cívica d'acord amb el que preceptuen el present Decret i la resta de disposicions aplicables.

Article 17

Obligacions de les entitats

Complir el que estableix el Reglament de règim intern de l'hotel d'entitats.

Mantenir relacions de bon veïnatge amb la resta d'entitats usuàries.

En cas de llesió de despatx o apartat de correus, fer-ne ús de forma continuada.

Satisfer el preu públic establert en els terminis corresponents.

Article 18

Suspensió i revocació

La manca d'algun dels requisits exigits, encara que sigui sobrevinguda, l'incompliment de les condicions funcionals o materials de les obligacions de l'entitat, del Reglament de règim intern, o de la normativa reguladora, comportaran la suspensió o revocació de l'autorització d'utilització de les dependències i serveis.

CAPÍTOL 4
Casals

Article 19

Concepte

Són casals els equipaments cívics de dinamització sociocultural que tenen com a finalitat la promoció del civisme, la col·laboració amb el teixit associatiu, facilitant espais dotats d'infraestructures i recursos per a la participació i l'intercanvi vers els ciutadans i els col·lectius.

Article 20

Funcions

Els casals poden realitzar les funcions següents:

- a) Elaborar i desenvolupar una programació d'activitats socials i de lleure adreçades a promoure iniciatives civicosocials, a la formació de

l'individu, a l'intercanvi generacional i intercultural.

b) Rebre i impulsar iniciatives per promoure el voluntariat i la consolidació i creixement del món associatiu.

c) Difondre iniciatives individuals amb la finalitat de contribuir a la formació de grups d'interès comú.

d) Prestar els recursos i la infraestructura adients a entitats i grups per realitzar activitats pròpies o de major abast territorial.

CAPÍTOL 5

Disposicions comunes

Article 21

Reglament de règim intern

21.1 La prestació dels serveis haurà d'ajustar-se a les condicions que es concretin en els reglaments de règim intern, que hauran d'establir com a mínim horaris de prestació, règim de convivència i drets i obligacions dels usuaris.

21.2 El Reglament de règim intern serà aprovat pel director general d'Acció Cívica a proposta del Consell Assessor de cada equipament.

Article 22

Contraprestació dels usuaris

L'accés als serveis i la seva utilització podrà subjectar-se a preu públic, amb els requisits i les condicions que estableix la normativa vigent.

Article 23

Gestió

Els serveis que regula el present Decret els podrà gestionar directament l'Administració o indirectament mitjançant qualsevol de les formes que estableix la Llei 13/1995, de 18 de maig, de contractes de les administracions públiques.

Article 24

Consell Assessor

24.1 Els casals i hotels d'entitats han de tenir un Consell Assessor com a òrgan de participació en el qual es garanteixi la representació dels usuaris; la composició del qual serà establerta per Ordre del conseller de Benestar Social.

24.2 Als efectes del que preveu l'apartat primer, el Consell Assessor podrà:

Rebre informació sobre la programació de les activitats.

Proposar el Reglament de règim intern de l'equipament.

Assessorar la Direcció General d'Acció Cívica en aquesta matèria.

Participar en la resolució dels conflictes interns entre els usuaris.

Proposar la suspensió de l'accés a l'equipament o la prestació del servei, si s'incompleix el Reglament de règim intern.

DISPOSICIONS ADICIONALS

Els casals cívics adreçats a col·lectius específics es regiran també per la normativa sectorial que els pugui ser aplicable.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

El règim actual d'accés i utilització dels serveis d'Hotel d'Entitats es mantindrà vigent

mentre no es compleixin les previsions que estableix l'article 22 d'aquest Decret.

DISPOSICIONS FINALS

—1 Es faculta el conseller de Benestar Social per al desplegament i l'execució del present Decret.

—2 Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 12 de juny de 1996

JORDI PUIG
President de la Generalitat de Catalunya

ANTONI COMAS I BALDELLIU
Conseller de Benestar Social
(96.138.039)

*

PRESIDÈNCIA DE LA GENERALITAT

LLEI
7/1987 de 18 de juny, d'associacions.

EL PRESIDENT
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Prèmbul

Finalitat de la Llei

L'any 1978 es va aprovar, per referèndum, la Constitució espanyola, l'article 22 de la qual reconeix com a dret fonamental el dret d'associació. Malgrat això, no hi ha hagut des d'aquesta data una regulació específica de les associacions no lucratives que tenen un lloc important en el nostre teixit social. Cal un marc jurídic nou que posi fi a la vigència a Catalunya d'una llei tan obsoleta com la del 1964.

La legislació de l'Estat és preconstitucional i ha estat parcialment derogada per la Constitució. Sens perjudici de la llei orgànica corresponent, aquesta Llei té com a finalitat establir un marc general a Catalunya per a les associacions sobre les quals la Generalitat té competència exclusiva.

Catalunya té una gran tradició associativa manifestada pels milers d'associacions inscrites. El fet associatiu català ha estat decisiu per a la defensa i l'acretament de la societat i la cultura catalanes, i, de manera especial, durant les etapes més difícils de la nostra història com a poble i com a nació. La reconstrucció social i política de Catalunya durant el segle XIX es fonamentà absolutament en la capacitat d'articular-se associativament de tots els seus components individuals. L'associacionisme es desenvolupa des dels centenars ateneus i Cors de Clavé, d'arrel popular i treballadora, les organitzacions de foment a les associacions d'ajuda mútua, associacions obreres, cases regionals, de fraternitat i de veïns, sorgides de totes les capes socials. I és que cal considerar l'acció dinamitzadora i la capacitat emprenedora de les associacions catalanes com a element fonamental de la vitalitat de la societat civil del nostre país.

L'element associatiu es configura, així, clau en la construcció d'una societat més participativa i com a factor essencial per al progrés social i l'avenç de Catalunya com a país.

La Llei que presentem recull i hi connecta la tradició d'associacionisme cívica que ha estat i és un element important de la identitat social i cultural de Catalunya.

Avançar avui cap a una societat catalana desenvolupada i ben articulada significa aconseguir una realitat associativa de les mateixes característiques.

A Catalunya les associacions són diverses i plurals i, al mateix temps, se senten que formen part d'un cos comú que s'expressa en parlar de l'associacionisme català i del moviment associatiu. Les associacions estan interrelacionades i coordinades en federacions i confederacions a partir de llurs objectius, que poden ésser des de caràcter local a internacional. Aquesta coordina-

ció permet intercanvis i crear propostes i projectes imaginatius i nous.

Cal un marc per a totes les associacions basat en l'esperit constitucional i estatutari, i això és el que proposa aquesta Llei.

En l'elaboració d'aquesta Llei s'ha partit de l'experiència pràctica de l'Administració de la Generalitat en els anys d'exercici d'aquestes competències i dels problemes plantejats per les associacions constituïdes a Catalunya, i també dels textos comparats més avançats en la matèria, molt especialment els treballs sobre l'anomenat Estatut de l'associació europea, en elaboració a la Unió Europea en el moment de promulgació d'aquesta Llei.

Amb aquesta Llei es pretén mantenir l'absoluta llibertat de creació, d'iniciativa, de desenvolupament, de modificació, d'èxit o de fracàs de la voluntat associativa, sense condicionament de cap mena, i a l'hora de crear, des dels diferents àmbits d'acció del Govern, uns marcs indicatius que permetin el desenvolupament, en les millors condicions, de la vida associativa a Catalunya, la consecució del prestigi social de l'associacionisme i l'atenció preferent a les associacions que formulen interessos nous.

El Parlament de Catalunya ha legislat sobre tipus d'associacions específiques i aspectes que en alguns casos, com el de l'esport Llei 8/1988, del 7 d'abril, ha regulat les qüestions referides al règim de funcionament, d'elecció i de representació de les associacions esportives i de les persones associades.

En altres casos, s'ha referit a les associacions sense entrar en cap consideració sobre constitució i funcionament. Per exemple, pel que fa a les associacions considerades entitats de participació ciutadana Llei 8/1987, del 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, els aspectes referits a participació, a dretes municipals i al Registre; pel que fa a l'associacionisme cultural Llei 2/1993, del 5 de març, de foment i de protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural, només ha regulat els aspectes en relació amb la cultura, i, pel que fa a les associacions d'usuaris i consumidors Llei 3/1993, del 5 de març, de l'Estatut del consumidor, els aspectes propis de consum.

Estructura de la Llei

El capítol I, sota la rúbrica de "Disposicions generals", intenta donar resposta als principals problemes plantejats per les associacions en els darrers temps. S'estableix l'àmbit d'aplicació objectiu i territorial de la Llei, d'acord amb l'article 9.24 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Aquest capítol parteix de la mateixa definició constitucional de les associacions i pressuposa l'eventual desenvolupament general de les associacions mitjançant una llei orgànica. Exclou de l'àmbit d'aplicació les associacions sotmeses a una regulació específica per raons de competència, jerarquia normativa i especialitat.

Així, la Llei parteix de la concepció, tradicional a la cultura llatina, de l'exclusió de l'afany de lucre, alhora que permet la constitució d'associacions d'interès general o comú dels socis i sòcies. Respecte a la constitució de l'associació, es fa del principi de la llibertat estatutària l'autèntic eix vertebrador del que ha d'èsser el dret d'associació en una societat oberta.

El capítol III, relatiu a la inscripció en registre, deriva la regulació de l'estructura i el funcionament del Registre d'Associacions per a un desplegament reglamentari. L'organització d'aquest Registre s'ha d'entendre en el marc del que disposa el Reial decret 3526/1981, del 29 de desembre, sobre traspass de serveis de l'Estat a la Generalitat en matèria d'associacions.

En aquest capítol es garanteix de manera suficient els drets de tercers persones i de les associades en els casos de les associacions no inscrites i d'actuació dolosa o negligència perjudicial de qui les administra.

El capítol IV, "Òrgans de l'associació i funcionament", tracta de l'assemblea caracteritzada com a òrgan fonamental de l'associació i de l'òrgan de govern que governa, gestiona i representa l'associació. En aquests articles es fa un tractament del principi estructural amb un grau de detall que permet el funcionament de les associacions amb una estructura legal mínima.

El capítol següent es dedica als drets i als deures dels socis i sòcies, i s'hi regulen unes obligacions mínimes de documentació i d'informació de la vida de l'associació, com a garantia d'efectivitat dels drets dels socis i sòcies.

El capítol VI, relatiu a la dissolució i la liquidació, pretén regular de manera completa i sistemàtica les causes de dissolució de les associacions i el procediment liquidador que s'ha de seguir. La inexistència d'una regulació detallada de la dissolució i la liquidació era una de les mancances més paleses del dret d'associació fins ara vigent.

Així mateix, és remarcable la resolució de la destinació dels beneficis.

En relació amb les situacions de manca de possibilitat econòmica de les associacions, en aquest capítol s'estableix l'obligació de sol·licitar el concurs en el cas que es produeixi la situació d'insolència, alhora que determina les responsabilitats corresponents a qui administra i compta amb aquesta obligació.

En l'àmbit de les responsabilitats públiques que corresponen a la Generalitat, es pot constatar l'existència d'una important intervenció de les associacions que, en diferents àmbits sectorials, porten a terme activitats d'interès social. Aquestes entitats o l'activitat que desenvolupen han estat objecte de regulació en diverses lleis, com ara l'esmentada de foment i protecció de la cultura tradicional i de l'associacionisme cultural, i les de serveis socials o de creació d'organismes públics com l'Institut Català del Voluntariat. En tots aquests casos es pot constatar que les activitats desenvolupades són d'interès públic o social, per aquesta raó, es justifica plenament que els poders públics fomentin i donin suport a unes activitats que responen a l'expressió de valors com els de la solidaritat i el civisme, alhora que potencien la participació ciutadana i la capacitat de la societat per a donar resposta a les necessitats pròpies.

El capítol VII, sota el títol "Relacions amb l'Administració", estableix les mesures de suport i foment de l'associacionisme.

El capítol VIII està dedicat a les associacions de caràcter especial, com les d'alumnes i pares d'alumnes, les d'usuaris i consumidors, les culturals, les de veïns, les de voluntaris i, especialment, les juvenils.

Finalment, el capítol IX tracta de la creació i els objectius del Consell Català d'Associacions.

CAPÍTOL I**Disposicions generals****Article 1****Objecte i àmbit d'aplicació**

1. Aquesta Llei té per objecte la regulació jurídica i el foment de les associacions que són competència exclusiva de la Generalitat.

2. Aquesta Llei s'aplica a les associacions que tenen el domicili i desenvolupen llurs activitats principalment a Catalunya i no estan sotmeses a cap normativa específica que n'estableixi la inscripció de la constitució en un registre especial.

Article 2**Naturalesa i principis**

1. En les associacions, tres o més persones s'uneixen de manera voluntària, lliure i solidària per a aconseguir, sense afany de lucre, una finalitat comuna d'interès general o particular i es comprometen per a això a posar en comú llurs coneixements, activitats o recursos econòmics, amb caràcter temporal o indefinit.

2. L'organització interna i el funcionament de les associacions han d'ésser democràtics, amb ple respecte al pluralisme.

3. Es considera que una associació no té afany de lucre encara que desenvolupi una activitat econòmica si el fruit d'aquesta activitat es destina exclusivament al compliment de les finalitats d'interès general establertes pels estatuts. En cap cas no es poden repartir els béns de l'associació entre els associats i associades ni ésser cedits gratuïtament a persones físiques o jurídiques amb interès lucratiu. Se n'exceptuen les aportacions condicionals, que tenen el tracte que imposa la condició.

Article 3**Règim jurídic**

1. Pel que fa a la constitució, la inscripció i les obligacions documentals, les associacions incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei es regeixen:

a) Per les normes establertes per aquesta Llei.

b) Per les disposicions reglamentàries dictades en el desplegament d'aquesta Llei.

2. Pel que fa al règim intern, les associacions incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei es regeixen:

a) Per llurs estatuts i pels acords vàlidament adoptats pels òrgans de l'associació, sempre que no estiguin en contradicció amb les normes preceptives d'aquesta Llei.

b) Per les normes preceptives recollides en aquesta Llei.

c) Si els estatuts no ho estableixen, per les altres disposicions d'aquesta Llei.

CAPÍTOL II**Constitució de l'associació****Article 4****Constitució**

1. Poden constituir associacions i ésser-ne membres:

a) Les persones físiques majors d'edat i les menors emancipades.

b) Les persones jurídiques privades i públiques.

c) Les persones menors d'edat, quan es tracta d'associacions juvenils.

2. Sens perjudici del que estableix l'apartat 1, una associació que no sigui específicament juvenil pot tenir persones associades menors d'edat. Les persones associades menors d'edat tenen dret de vot, elles mateixes, en l'assemblea general. L'actuació en els actes jurídics per al quals no tinguin capacitat d'obrar i l'exercici del dret de vot dels socis i sòcies menors d'edat han d'ésser regulats en els estatuts, i, en qualsevol cas, s'ha de fer mitjançant llurs representants legals.

3. L'acord de constitució ha de constar en acta pública o privada, la qual, com a mínim, ha de contenir:

a) El lloc i la data en què s'ha estès.

b) La identificació dels socis i sòcies fundadors, és a dir, el nom, els cognoms i el número de document nacional d'identitat de les persones físiques, i també si són o no majors d'edat, i la denominació i el número d'identificació fiscal de les persones jurídiques.

c) El document acreditatiu de la personalitat i la nacionalitat, si són persones físiques o jurídiques estrangeres.

d) El domicili de cada persona sòcia fundadora, ja sigui física o jurídica.

e) La voluntat de les persones sòcies fundadores de constituir l'associació. Les persones físiques acrediten aquesta voluntat amb la seva signatura de l'acta. Les persones jurídiques l'acrediten mitjançant la inclusió d'una còpia de l'acord de formar part de l'associació, adoptat vàlidament per l'òrgan competent. Aquest acord ha de contenir també la designació de la persona física que la representa, que ha d'ésser qui signa l'acta.

f) L'aprovació del text dels estatuts pels quals s'ha de regir l'associació.

g) La designació dels primers membres de l'òrgan de govern.

Article 5**Estatuts**

En els estatuts de l'associació, que han d'estar datats i han de dur la signatura de tots els socis i sòcies fundadors o bé, si escau, les del president o presidenta i el secretari o secretària, com a mínim, hi han de constar:

a) La denominació.

b) El domicili social.

c) La durada, quan no es constitueix per temps indefinit.

d) L'àmbit territorial en què ha de desenvolupar principalment les seves activitats.

e) L'objecte o les finalitats que es proposa dur a terme.

f) Els requisits que s'han de complir per a adquirir la condició de socis o sòcies i el procediment d'admissió, les classes de socis i sòcies i els supòsits, i el procediment del règim disciplinari i de pèrdua de la condició de soci o sòcia.

g) Els drets i les obligacions dels associats i associades i, si fos el cas, els diferents tipus d'aquests, i també els drets i les obligacions que corresponguin a cada tipus.

h) Els mecanismes de participació que garanteixen els drets i els deures dels voluntaris o voluntàries, en el cas de les associacions que tenen persones voluntàries no associades que hi col·laboren i especialment en les associacions en què hi ha una prevalença d'aquest model.

i) L'estructura i les competències de l'òrgan de govern, les condicions de nomenament i de destitució dels seus membres i la durada dels càr-

recs, que no pot excedir els cinc anys, sens perjudici de llur possible reelecció si no ho exclouen els estatuts. Aquest òrgan de govern pot tenir altres noms, com ara: "junta de govern", "junta directiva" o qualsevol altre nom que l'identifiqui.

j) La forma i els requisits per a la convocatòria d'assemblea general ordinària i l'extraordinària i la forma de designar la persona que n'ocupi la presidència i la que n'ocupi la secretaria.

k) Les regles segons les quals han de debatre i prendre decisions els òrgans col·legiats.

l) El procediment de modificació dels estatuts, que sempre s'ha d'acordar en assemblea general.

m) El règim econòmic.

n) Les causes de dissolució i l'aplicació que s'ha de donar als béns de l'associació en la seva liquidació.

Article 6**Domicili**

1. El domicili de l'associació s'ha de situar a Catalunya, en el lloc on té la seu central o bé on dur a terme habitualment les seves activitats principals.

2. Si el domicili registrat no coincideix amb el que correspongui d'acord amb l'apartat 1, les tercers persones poden considerar com a domicili qualsevol dels dos.

Article 7**Denominació**

1. La denominació de les associacions ha de fer referència a les finalitats estatutàries de l'associació o a l'objecte principal i algun nom que la singularitzi.

2. No són admissibles les denominacions que consisteixin exclusivament en l'expressió d'un territori, que induïssin a error respecte a la naturalesa de l'associació, en especial mitjançant l'adopció de paraules o conceptes propis de persones jurídiques diferents, que inclouïm expressions contràries a les lleis o que atemptin contra el dret de les persones.

3. La denominació de l'associació no pot coincidir amb la d'una altra entitat preexistent ni assemblar-s'hi tant que induïssin a confusió sobre la identitat de l'associació.

4. Les associacions poden tenir símbols d'identificació.

Article 8**Unions d'associacions**

1. Per a la consecució de les finalitats que els són pròpies, les associacions i les federacions es poden unir per a formar, respectivament, federacions i confederacions.

2. Per a la consecució de finalitats comunes, les associacions, les federacions, les confederacions i altres persones físiques o jurídiques es poden unir per a formar coordinadores o similars.

3. Els requisits per a constituir federacions, confederacions, coordinadores o similars són els mateixos que els que s'estableixen per llei per a la constitució d'una associació. L'organització i el funcionament han d'ésser democràtics i, en tot cas, s'ha de garantir la participació de tothom en l'adopció d'acords.

4. Cal aplicar a les unions no inscrites les mateixes normes de les associacions del mateix caràcter.

Capítol III

Inscripció de l'associació

Article 9

Inscripció en el Registre d'Associacions

1. El Registre d'Associacions de la Generalitat de Catalunya és públic.
2. Les associacions que s'han constituït d'acord amb el que estableixen els articles anteriors s'han d'inscriure, només als efectes de la publicitat, en el Registre d'Associacions de la Generalitat. La inscripció és una matança, tant per a terceres persones que s'hi relacionen com per als seus propis membres.
3. La inscripció es fa en virtut de document públic o privat, i únicament pot ésser denegada si el document no s'ajusta a les disposicions d'aquesta Llei.
4. La inscripció requereix escriptura pública si:
 - a) Hi ha aportació de béns immobles, d'acord amb el que disposen el Codi civil i la Llei hipotecària.
 - b) Algun dels integrants de l'associació és persona jurídica.
 - c) L'associació obté recursos mitjançant la captació pública de fons.
5. Un el Registre d'Associacions s'han d'inscriure:
 - a) La constitució de l'associació, mitjançant l'anotació del número de registre, la denominació, la data de la constitució, les finalitats socials, el domicili principal i altres locals, l'àmbit territorial, el nomenament i el cessament dels membres de l'òrgan de govern.
 - b) La declaració judicial de nul·litat i el concurs de creditors, i també el nomenament i la separació de liquidadors i la dissolució.
 - c) La modificació dels estatuts, amb l'anotació de la que afecta els elements de l'apartat i la data de modificació. Únicament des del moment de la inscripció es produeixen efectes en perjudici de terceres persones.
 - d) La declaració d'utilitat pública amb l'anotació de la data de la declaració i de la inscripció.
 - e) La cancel·lació d'ofici de la inscripció de les associacions inscrites que durant deu anys no comunique cap renovació dels membres de l'òrgan de govern.
6. L'estructura i el funcionament del Registre s'han de determinar per reglament.

Article 10

Funcions del Registre d'Associacions

1. El Registre d'Associacions ha de trametre una comunicació de la inscripció de les associacions regulades per aquesta Llei i de les altres inscripcions que faci als registres i als censos que siguin procedents dels diferents departaments de la Generalitat i, si l'associació ho sol·licita, als dels consells comarcals, dels municipis i als d'altres administracions que indiqui, a fi que tingui els efectes pertinents. En tot cas, s'ha d'establir un sistema d'informació comú dins l'administració de la Generalitat que garanteixi que només amb la inscripció en el Registre d'Associacions es produeixen els efectes d'inscripció a tots els altres òrgans.
2. El Registre d'Associacions custodia i conserva els documents que se li presenten i que serveixen de suport als assentaments.
3. La publicitat del Registre es fa efectiva mitjançant una manifestació dels llibres, per certi-

ficació del contingut dels assentaments, per nota simple informativa o per còpia dels assentaments i dels documents dipositats al Registre. L'accés i la publicitat del Registre s'han de garantir d'acord amb la legislació vigent en matèria de protecció de dades personals.

4. El Registre d'Associacions ha d'estar actualitzat i ha de facilitar les dades generals per a fer investigacions i estudis referits a la realitat associativa.

Article 11

Associacions no inscrites. Activitats de recaptació pública

1. Els qui actuen en nom d'una associació no inscrita responen personalment i solidàriament de les obligacions contraïdes amb terceres persones per qualsevol dels seus associats o associades que hagi manifestat actuar en nom de la col·lectivitat. En tot cas, aquesta responsabilitat solidària s'ha d'aplicar als promotors o fundadors de l'associació i als que hagin establert qualsevol relació jurídica amb terceres persones atribuïnt-se la representació de l'associació.
2. La responsabilitat esmentada en l'apartat 1 cessa si la inscripció se sol·licita dins l'any posterior a la constitució de l'associació i l'accepta la sol·licitud a conseqüència del termini dels tres mesos posteriors a la inscripció.
3. L'associació respon dels actes indispensables per a constituir-se i dels fets pels fundadors d'acord amb els estatuts i previstos per a la fase anterior a la inscripció.
4. Tenen la responsabilitat establerta en l'apartat 1, sens perjudici del que estableixen els punts anteriors, els qui, actuant en nom d'associacions no inscrites o inscrites, fan subscripcions o col·lectes públiques, festivals benèfics o iniciatives analogues sense tenir-ne l'autorització o els permisos establerts per via reglamentària.

Capítol IV

Òrgans de l'associació i funcionament

Article 12

Organització i funcionament

- En les associacions hi ha d'haver, com a mínim, els òrgans següents:
1. Una assemblea general d'associats i associades, sobirana, que s'ha de reunir, com a mínim, un cop l'any i ha de tenir les competències següents:
 - a) Modificar els estatuts.
 - b) Elegir i separar els membres de l'òrgan de govern i controlar-ne l'activitat.
 - c) Aprovar el pressupost anual i la liquidació de comptes anuals, i també adoptar els acords per a la fixació de la forma i l'import de la contribució al sosteniment de les despeses de l'associació i aprovar la gestió feta per l'òrgan de govern.
 - d) Acordar la dissolució de l'associació.
 - e) Incorporar-se a altres unions d'associacions o separar-se'n.
 - f) Sol·licitar la declaració d'utilitat pública.
 - g) Aprovar el reglament de règim interior.
 - h) Acordar la baixa o la separació definitiva, amb un expedient previ, dels associats i associades.
 - i) Conèixer les sol·licituds presentades per a ésser soci o socia, i també les altes i les baixes d'associats i associades per una raó distinta a la de la separació definitiva.

j) Resoldre sobre qualsevol altra qüestió que no estigui directament atribuïda a cap altre òrgan de l'associació.

2. Un òrgan de govern que governi, gestioni i representi els interessos de l'associació, d'acord amb les disposicions i les directrius de l'assemblea general, tenint en compte que les facultats d'aquest òrgan s'estenen amb caràcter general a tots els actes propis de les finalitats de l'associació, sens perjudici que els estatuts en puguin determinar d'altres per als quals es requereixi l'autorització expressa de l'assemblea.

Article 13

Convocatòria i constitució de l'assemblea

1. L'assemblea és convocada per l'òrgan de govern, d'acord amb els requisits que determinen els estatuts, mitjançant una convocatòria, que ha de contenir, com a mínim, l'ordre del dia, el lloc, la data i l'hora de la reunió en primera convocatòria.
2. llevat que els estatuts no ho disposin altrament, la convocatòria s'ha de comunicar quinze dies abans de la data de la reunió, individualment i mitjançant un escrit adreçat al domicili que consti en la relació actualitzada d'associats i associades que ha de tenir l'associació.
3. A les convocatòries no inclouen una altra cosa, foren de manera que convoqui l'assemblea general amb caràcter extraordinari, sempre que ho consideri convenient, i ho ha de fer quan ho sol·liciti un nombre d'associats no inferior al 10%; en aquest cas, l'assemblea ha de tenir lloc dins el termini de trenta dies a comptar de la sol·licitud, si els estatuts no en fixen un de diferent.
4. Si els estatuts no ho disposen altrament, l'assemblea general es constitueix vàlidament sigui quin sigui el nombre de persones associades presents o representades. En el cas que els estatuts estableixin una primera i una segona convocatòries, queda vàlidament constituïda en primera quan hi són presents la meitat més una de les persones associades i, en segona convocatòria, com a mínim, mitja hora més tard, sigui quin sigui el nombre de presents. Les persones associades que es trobin en conflicte d'interessos amb l'associació i que per aquesta raó no puguin votar un determinat punt de l'ordre del dia, no es computen als efectes de determinació del quòrum corresponent, llevat que els estatuts ho estableixin altrament.

5. Els estatuts poden establir un mínim no superior al 10% dels associats per a sol·licitar a l'òrgan de govern la inclusió en l'ordre del dia d'un o més assumptes per tractar i, si ja s'ha convocat l'assemblea, sempre que ho facin dins el primer terç del període comprès entre la recepció de la convocatòria i la data de la reunió d'aquella. Si en manca la regulació estatutària, el mínim ha d'ésser el 10% dels socis i sòcies. La sol·licitud també es pot fer directament a l'assemblea, que decideix el que considera convenient, però únicament pot adoptar acords respecte als punts no inclosos en l'ordre del dia comunicat en la convocatòria, si així ho decideix una majoria de les tres quartes parts de les persones presents.

6. L'assistència de tots els associats i associades deixa sense efecte qualsevol irregularitat en la convocatòria, si així ho estableixen els estatuts.

7. llevat que els estatuts no ho disposin altrament, el president o presidenta i el secretari

no secretària de l'assemblea han d'ésser designats a l'inici de la reunió pels associats i associades presents o representats.

8. Si l'assemblea no es convoca en els termes establerts als estatuts o per aquesta Llei, pot convocar-la el jutge de primera instància del domicili social, a petició de qualsevol dels associats i associades, i amb l'audiència prèvia de l'òrgan de govern.

Article 14

Adopció d'acords de l'assemblea

1. Els acords s'han de prendre per majoria simple dels socis i sòcies presents o representats, encara que els estatuts poden eximir, per a les qüestions que determinin, un vot favorable més qualificat. L'elecció dels membres de l'òrgan de govern o de qualsevol altre òrgan no n'exigeix el vot favorable de la majoria dels socis i sòcies presents o representats; si hi ha més d'una candidatura, surt elegida la que obte un major nombre de vots. En tot cas, les candidatures que es presentin formalment tenen dret a una còpia de la llista dels socis i sòcies i llurs domicilis, certificada pel secretari o secretària de l'òrgan de govern.

2. S'ha d'estendre acta de les reunions i els acords de l'assemblea, la qual ha d'incloure la data de la reunió, la llista de les persones assistents, els assumptes tractats i els acords adoptats. I ha d'ésser signada per les persones que designin els estatuts i, en tot cas, pel secretari o secretària, amb el vistiplau del president o presidenta.

Article 15

Impugnació d'acords de l'assemblea

1. Són impugnables els acords de l'assemblea contraris a les lleis o als estatuts i els que lesionin, en benefici d'un o més associats o associades o de terceres persones, els interessos de l'associació.

2. Estan legitimats per a impugnar els acords contraris a les lleis els associats i associades i qualsevol persona que acrediti un interès legítim. L'acció caduca al cap d'un any d'haver estat pres l'acord.

3. Estan legitimats per a impugnar qualsevol altre acord, a part dels esmentats per l'apartat 1, els associats i associades assistents a l'assemblea que hagin fet constar en acta llur oposició a l'acord; els associats i associades absents, els que han estat privats il·legítimament del dret de vot; i els membres de l'òrgan de govern. L'acció caduca al cap de quaranta dies d'haver estat pres l'acord.

4. Qui ha presentat la impugnació pot sol·licitar-ne al Registre l'anotació marginal, amb una justificació. El Registre ha de fer l'anotació i n'ha de donar trasllat a l'associació.

5. D'acord amb les previsions estatutàries o quan s'hi s'acordi en assemblea general, es poden sotmetre a arbitratge les controvèrsies derivades de ls acords adoptats.

Article 16

Qüestions suscitades en via administrativa i en via jurisdiccional

1. En totes les qüestions que se susceïtin en via administrativa sobre el règim de les associacions és aplicable la normativa relativa al procediment administratiu comú i, si escau, la relativa a la jurisdicció contenciosa administrativa.

2. En totes les altres qüestions en què no és part l'Administració és competent la jurisdicció ordinària, i s'hi aplica, si escau, la legislació reguladora de la protecció jurisdiccional dels drets fonamentals de la persona.

Article 17

Competència i estructura de l'òrgan de govern

1. L'òrgan de govern d'una associació, de caràcter col·legiat, és el que la governa, la gestiona i la representa dins i fora de judici.

2. La representació de l'òrgan de govern s'estén a tots els actes compresos en les finalitats de l'associació. Nogensmenys, els estatuts poden delimitar les operacions per a les quals cal l'autorització o l'expressió de l'assemblea.

3. L'associació queda obligada envers les tercers i les persones que hagin actuat de bona fe i sense emporència inexcusable, fins i tot quan resulti dels estatuts que l'acte no està inclòs en l'òrbite social.

4. Els estatuts han d'establir l'estructura de l'òrgan de govern i l'atribució del poder de representació entre les persones que en formen part.

5. L'òrgan de govern fa la gestió ordinària de l'associació i, només si els estatuts ho permeten, pot delegar les seves facultats en un dels seus membres o més d'un, i també nomenar apoderats generals i especials. Mai no són delegables els actes que necessitin l'autorització de l'assemblea o l'aprovació dels quals és competència de l'assemblea.

Article 18

Nomenament, durada i separació

1. Els estatuts han de fixar els requisits per a poder ésser membres de l'òrgan de govern, i també la durada de l'exercici del càrrec i la possibilitat de reelecció. Els membres de l'òrgan de govern han d'ésser associats. També poden establir el sistema electoral aplicable i el procediment corresponent.

2. L'assemblea nomena els membres de l'òrgan de govern, els quals entren en funcions després d'haver acceptat el càrrec.

3. L'assemblea pot acordar en qualsevol moment la separació de les seves funcions d'un o de tots els membres de l'òrgan de govern. Els estatuts poden determinar les causes d'exclusió o separació i el procediment a seguir.

4. El nomenament i el cessament s'han de notificar al Registre d'Associacions, a fi que en quedi constància.

Article 19

Funcionament

1. L'òrgan de govern pot establir les regles sobre el seu propi funcionament i, en particular, els càrrecs dels seus membres i les funcions corresponents, els requisits de convocatòria i de constitució de les seves reunions, i la manera de deliberar i prendre acords, tret que els estatuts ho determinin expressament.

2. Tots els membres de l'òrgan de govern tenen el dret i el deure d'assistir-hi i participar-hi.

3. Un membre de l'òrgan de govern no pot exercir el dret de vot en la presa de decisions per l'òrgan sobre els assumptes en què es trobi en una situació de conflicte d'interessos amb l'associació.

Article 20

Actes i impugnació d'acords

1. Els acords de l'òrgan col·legiat de govern

s'han de fer constar per escrit. L'acta ha d'ésser signada pel secretari o secretària, amb el vistiplau del president o presidenta.

2. Els acords de l'òrgan de govern poden ésser impugnats per qualsevol membre d'aquest en el termini de trenta dies des que s'adoptin. També poden ésser impugnats per un 10% de les persones associades, les quals, en el termini de trenta dies d'engu que els han pogut conèixer, han d'instar la convocatòria de l'assemblea general amb caràcter ordinari o extraordinari perquè els convalidi o els anul·li, si no hi ha terceres persones afectades per aquests acords. Si n'hi ha, l'anul·lació s'ha d'instar a l'òrgan judicial que correspongui. En tot cas, l'assemblea pot acordar la separació del membre de l'òrgan de govern.

3. Les causes, els tràmits i els terminis de caducitat per a la impugnació i la constància en el Registre són els mateixos que els establerts per a la impugnació dels acords de l'assemblea.

Article 21

Exercici del càrrec i responsabilitat

1. Els membres de l'òrgan de govern exercixen llurs funcions amb la idoneïtat de representant lleial, a omnis que estableixen aquesta Llei i els estatuts corresponents. Han de guardar secret de les informacions confidencials relatives a l'associació, fins i tot després de cessar en el càrrec.

2. Els membres de l'òrgan de govern exercixen llur càrrec gratuïtament, però tenen dret a la bestreta i al reembossament de les despeses, degudament justificades, i també a la indemnització pels danys que en derivin. S'actua de la mateixa manera quan un altre associat o associada d'ha a terme una funció o un càrrec determinats.

3. Sens perjudici de la responsabilitat de l'associació davant de terceres persones, els membres de l'òrgan de govern responen davant l'associació, els associats i associades i les terceres persones pels actes o les omissions contraris a les lleis o als estatuts, i també pels danys causats dolosament o negligència que hagin estat comesos en l'exercici de llurs funcions.

4. Quan la responsabilitat no pugui ésser imputable personalment a cap membre de l'òrgan de govern, tothom respon solidàriament pels actes o les omissions a que es refereix l'apartat 3, tret del que provini que no han participat en la realització o l'exercici dels dits actes o omissions i que demostrin que existien o que, tot i conèixer-los, van fer tot el possible per evitar-ne la realització, almenys si hi van oposar expressament.

5. L'assemblea pot decidir l'exercici d'accions de responsabilitat envers l'òrgan de govern i pot designar amb aquesta finalitat un mandatari especial. Aquest exercici no afecta les accions que corresponen als associats o associades o a terceres persones pels actes dels membres dels òrgans de govern que lesionin directament llurs interessos.

6. No poden formar part de l'òrgan de govern els associats i associades que desenvolupen una activitat retribuïda per a l'associació, amb l'excepció del secretari o secretària, el qual, tanmateix, en aquest cas no té dret de vot pel que fa als acords de l'òrgan de govern.

CAPÍTOL V

Dret de dures de les persones associades

Article 22

Drets d'1es persones associades

Els drets mínims de les persones associades són els següents:

Primer. Assistir a les assemblees generals i participar-hi. Si els estatuts ho disposen, l'associat o associada pot autoritzar una altra persona perquè el representi. La forma d'aquesta representació ha d'ésser la determinada pels estatuts o, si no ho regulen, ho ha d'ésser en la forma determinada per les lleis.

Segon. Votar a l'assemblea:

a) Tota persona associada disposa, com a mínim, d'un vot a l'assemblea. Els estatuts de les associacions d'interès particular i aquelles en que persones jurídiques tinguin la condició de socis poden establir sistemes de vots ponderats. En aquest cas, per tal de garantir el dret de vot, els estatuts han d'establir criteris objectius per a la ponderació del vot, i en cap cas no pot correspondre a una única persona associada més del 25 % dels vots socials.

b) Els estatuts poden admetre el vot per correspondència, i, en aquest cas, n'han de determinar l'exercici.

c) L'associat o associada no pot exercir el dret de vot en la presa de decisions sobre els assumptes en què es trobi en una situació de conflicte d'interessos personals o patrimonials amb l'associació, ni mentre desenvolupi un treball remunerat per a l'associació. Incidentalment, i en una votació separada i secreta, l'assemblea ha de decidir sobre la qüestió, a petició de qualsevol de les persones assistents.

Tercer. Ésser informats de la marxa de l'associació, de la identitat dels altres membres de l'associació, de l'estat de comptes i, amb anterioritat a la convocatòria, dels assumptes que s'hagi previst tractar en les assemblees i verbalment durant l'assemblea. Els membres de l'òrgan de govern han de proporcionar la informació sol·licitada, tret que, segons llur parer, aquesta informació perjudiqui els interessos de l'associació. Aquesta excepció no és procedent quan sol·liciten la informació el 10%, com a mínim, dels associats i associades.

Quart. Ésser escoltats prèviament a l'adopció de mesures disciplinàries després d'haver estat informats de les causes que les motiven, les quals, només es poden fundar en l'incompliment dels deures com a associat o associada. La imposició de les sancions ha d'ésser sempre motivada.

Cinquè. Possir un exemplar dels estatuts vigents i del reglament de règim intern, si n'hi ha.

Sisè. Consultar els llibres de l'associació.

Setè. Ésser electors i elegibles per a formar part dels òrgans de l'associació.

Vuitè. Transmetre la condició d'associat o associada si els estatuts ho permeten.

Article 23

Deures de les persones associades

1. Comprometre's amb les finalitats de l'associació i participar activament per a l'assoliment d'aquestes.

2. Contribuir al sosteniment de les despeses de l'associació amb el pagament de quotes, derrames i altres aportacions econòmiques previstes pels estatuts i aprovades d'acord amb aquestes.

3. Complir la resta d'obligacions que resultin de les disposicions estatutàries.

4. Acatar i complir els acords vàlidament adoptats pels òrgans de govern de l'associació.

Article 24

Obligacions documentals de l'associació

1. Com a garantia de l'efectivitat dels drets dels socis i sòcies i de les terceres persones que estableixin relacions amb les associacions, aquestes han de portar un llibre de registre dels associats i associades, un llibre d'actes, un llibre d'inventari de béns i els llibres de comptabilitat adequats a les activitats que fan. Aquests llibres han d'estar a disposició dels socis i sòcies.

2. Les associacions en què col·laboren voluntaris i voluntàries no associats han de portar també un llibre del personal voluntari.

3. Aquests llibres, amb la signatura del president o presidenta i del secretari o secretària en el primer full, han d'ésser diligenciats pel Registre d'Associacions. L'òrgan de govern és el responsable d'elaborar-los, actualitzar-los i custodiar-los.

CAPÍTOL VI

Dissolució i liquidació

Article 25

Dissolució

Les associacions es poden dissoldre per les causes següents:

- Una resolució judicial ferma.
- Un acord de l'assemblea general.
- L'expiració del termini fixat en els estatuts o la realització del fi per al qual es van constituir o la impossibilitat d'assolir-lo.
- La baixa dels associats i associades, de manera que quedin reduïts a menys de tres socis o sòcies.
- Qualsevol altra causa establerta pels estatuts.

Article 26

Acords de l'assemblea sobre la dissolució

1. En els supòsits definits per l'article 25, e i e la dissolució requereix l'acord de l'assemblea.

2. L'òrgan de govern ha de convocar l'assemblea tot seguit que tingui coneixement de qualsevol de les causes especificades per l'article 25. Qualsevol associat o associada pot sol·licitar a l'òrgan de govern la convocatòria de l'assemblea, si estima que s'ha produït alguna d'aquestes causes. L'assemblea ha d'acordar la dissolució o el que calgui per a remoure'n la causa.

3. Si l'assemblea no ha estat convocada, no ha tingut lloc o no ha adoptat cap dels acords a què fa referència l'apartat 2, qualsevol persona interessada pot sol·licitar al jutge o jutgessa de primera instància del domicili social que convoqui l'assemblea o dissolgui l'associació.

Article 27

Liquidació

1. La dissolució de l'associació obre el període de liquidació, fins a la fi del qual l'entitat conserva la personalitat jurídica.

2. Els membres de l'òrgan de govern en el moment de la dissolució esdevenen liquidadors, llevat que els estatuts estableixin una altra cosa o bé els designi l'assemblea o el jutge o jutgessa que, si s'escau, resolgui sobre la dissolució.

3. Tret que els estatuts ho disposin altrament, les normes aplicables per l'òrgan de govern ho són a les persones liquidadores, en tant que siguin conformes a l'objecte de la liquidació.

Article 28

Operacions de liquidació

Correspon a les persones liquidadores:

a) Vetllar per la integritat del patrimoni de l'associació i dur-ne els comptes.

b) Concloure les operacions pendents i efectuar les noves que calguin per a la liquidació.

c) Cobrar els crèdits de l'associació.

d) Liquidar el patrimoni i pagar els creditors.

e) Aplicar els béns sobrants de l'associació a les finalitats que els estatuts estableixen, els quals mai no poden consistir en el repartiment dels béns entre les persones a socies o qualsevol altra persona física o jurídica amb afany de lucre, a excepció de les aportacions condicionals. Si els estatuts no ho disposen altrament, aquests béns s'han de destinar a la realització de finalitats anàlogues en interès d'altres entitats sense afany de lucre, les finalitats de les quals siguin similars a les de l'associació en liquidació.

f) Sol·licitar la cancel·lació dels assentaments en el Registre.

Article 29

Obligació de sol·licitar el concurs

1. En cas d'insolència de l'associació, l'òrgan de govern o, si és el cas, els liquidadors han de promoure tot seguit el concurs de l'associació davant el jutge o jutgessa competent.

2. Si l'òrgan de govern o els liquidadors desmoren injustificadament la sol·licitud a què fa referència l'apartat 1, han de respondre solidàriament davant els creditors de l'associació pels danys que en deriven.

CAPÍTOL VII

Relacions amb l'Administració

Article 30

Utilitat pública

1. Les associacions constituïdes per a assolir un fi comú d'interès general poden ésser reconegudes d'utilitat pública, d'acord amb el procediment vigent. Sens perjudici de l'informe preceptiu emès per l'Administració de la Generalitat, el qual en tot cas ha d'ésser motivat, es poden demanar informes a les administracions públiques de Catalunya que tinguin competències en relació amb les finalitats estatutàries i les activitats de les associacions.

2. Les associacions declarades d'utilitat pública tenen dret a esmentar aquesta qualificació en tots els seus documents i gaudeixen dels beneficis fiscals, econòmics, administratius i processals que en cada cas s'estableixin. Així mateix, han d'ésser escoltades en la preparació de disposicions generals relacionades directament amb llur activitat i en l'establiment de programes d'acció o noves directives de transcendència per a aquestes associacions.

Article 31

Foment de l'associacionisme

1. Les administracions públiques de Catalunya han de promoure l'associacionisme i fomentar el desenvolupament de les associacions que persegueixen finalitats d'interès social, tot

respecte a la llibertat i l'autonomia envers els poders públics. Així mateix, les administracions públiques han d'oferir la informació necessària. b) instruments de col·laboració a les persones que pretenguin emprendre qualsevol projecte associatiu.

2. Les associacions declarades d'utilitat pública en els termes establerts per l'article 30 i les que, tenint o no aquesta condició, duguin a terme activitats d'interès social, com una forma de participació ciutadana en les activitats d'interès general, tenen accés a les mesures de suport econòmic, de suport tècnic, de formació, d'assessorament i a altres ajudes similars a les esmentades que estableixin les administracions públiques de Catalunya per al foment de l'associacionisme.

3. Als efectes del que disposa aquesta Llei, s'entén per associació d'interès social la que té unes finalitats estatutàries orientades a la satisfacció d'interessos que transcendixin els dels mateixos associats i associades i que fa habitualment i preferentment actuacions en benefici de terceres persones.

4. Les administracions públiques de Catalunya poden establir, en els ordenaments tributaris respectius, beneficis per a les associacions d'interès social i les associacions que han estat declarades d'utilitat pública.

5. Les administracions han de fomentar la creació i la utilització de mecanismes extrajudicials de resolució dels conflictes que es plantegin en l'àmbit d'actuació de les associacions.

Article 32

Subvencions i convenis

1. Les administracions públiques de Catalunya, en l'àmbit de les competències respectives i segons les disponibilitats pressupostàries, atorguen subvencions i altres ajuts econòmics a les associacions d'interès social.

2. Les subvencions s'han de determinar tenint en compte la rellevància per a l'interès general de les activitats corresponents.

3. En qualsevol cas, l'atorgament i la gestió posterior de les subvencions i dels ajuts s'han d'ajustar als principis següents:

a) La concurrència de totes les associacions interessades, mitjançant la convocatòria pública corresponent.

b) L'establiment dels criteris mínims per a resoldre la distribució de les subvencions.

c) L'establiment dels mecanismes necessaris que permetin comprovar l'aplicació correcta de les subvencions en els termes i en les condicions en què hagin estat atorgades.

4. No més es pot prescindir del principi de concurrència en les circumstàncies que justifiquin l'atorgament directe de les subvencions i amb subjecció al que disposi la normativa vigent en matèria de subvencions.

5. L'òrgan de govern és el responsable de la gestió de les subvencions, els ajuts econòmics i els criteris en cas d'incompliment de les condicions d'aplicació establertes.

6. L'atorgament de qualsevol mena de subvenció o ajuts econòmics a les associacions i la signatura de convenis amb aquestes es pot condicionar a la inscripció en els registres i els censos creats específicament amb aquesta finalitat. L'accés a aquests registres requereix, en tot cas, la inscripció prèvia en el Registre d'Associacions.

7. En els casos en què les associacions desenvolupen plans de treball d'interès social i ofereixen serveis de forna estable, sense afany de lucre, es poden establir formes de conveni d'acord amb la normativa vigent.

CAPÍTOL VIII

Associacions de caràcter especial

Article 33

Regulació

Les associacions de caràcter especial es regulen pel regim general establert per aquesta Llei, amb les especificacions que per a cadascuna es determinen en els articles 34 i 35.

Article 34

Associacions juvenils

1. Són associacions juvenils les que es regeixen per aquesta Llei i observen les particularitats següents:

a) La condició de soci o sòcia de ple dret s'adquireix a partir dels catorze anys, si bé els menors d'aquesta edat poden pertànyer a l'associació si els estatuts ho permeten, i, en tot cas, amb veu però sense vot, i es perd la condició d'associat o associada en complir els trenta anys.

b) Sens perjudici del que estableix l'apartat a), si els seus estatuts ho estableixen així, no perd la condició d'associades les persones que en el moment de complir trenta anys tenen càrrecs en l'òrgan de govern o de representació, fins a l'acabament de llur mandat.

c) Les associacions juvenils que no tenen, com a mínim, dues persones majors d'edat o menors emancipades en l'òrgan de govern han de disposar del suport d'un òrgan adjunt, elegit per l'assemblea general i integrat per un mínim de dues persones majors d'edat o menors emancipades amb la finalitat de suplir, qualsevol d'elles, la manca de capacitat d'obrar de les persones que formen part dels òrgans de l'associació en tots els casos en què calgui. La constitució inicial i les renovacions següents totals o parcials de l'òrgan adjunt han d'ésser comunicades al Registre per a tenir-ne la constància deguda.

d) No obstant el que disposa la lletra c), les persones menors d'edat que pertanyin als òrgans directius de conformitat amb el que estableixen els estatuts poden actuar davant les administracions públiques per a l'exercici dels drets que confereix a aquestes associacions l'ordenament administratiu.

e) En la denominació d'aquestes associacions han de constar les expressions "juvenil" o "de joves", o qualsevol altra de similar.

Article 35

Altres associacions de caràcter especial

1. Les associacions d'alumnes i de pares d'alumnes definides i regulades per la legislació educativa es regeixen, en els aspectes generals, per les normes contingudes en aquesta Llei. No són aplicables a les associacions d'alumnes les prescripcions relatives a les edats, fixades en l'article 34.

2. Les associacions d'usuaris i consumidors definides per la Llei 3/1993, del 5 de març, de l'estatut del consumidor, es regeixen, en els aspectes generals, per les normes contingudes en la present Llei.

3. Les associacions de caràcter cultural es regeixen, en els aspectes generals, per les normes contingudes en aquesta Llei, sens perjudici de l'aplicació de la legislació específica.

4. Les associacions de veïnats i veïnes, constituïdes per a la defensa de llurs interessos generals o sectorials, a les quals es refereix, amb la consideració d'entitats de participació ciutadana, la Llei 8/1987, del 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, es regeixen, en els aspectes generals, per les normes contingudes en la present Llei, sens perjudici dels drets que tenen reconeguts en relació amb el municipi en la dita Llei ni d'altres especificitats que estableixin altres lleis.

5. Les associacions de voluntaris i voluntàries, creades en el marc de la Llei 25/1991, del 13 de desembre, es regeixen, en els aspectes generals, per les normes contingudes en aquesta Llei, sens perjudici de la legislació específica relacionada amb l'activitat que desenvolupin.

CAPÍTOL IX

Consell Català d'Associacions

Article 36

Consell Català d'Associacions

Es crea el Consell Català d'Associacions, com a òrgan de caràcter consultiu de la Generalitat.

Article 37

Composició

1. El Consell Català d'Associacions es compon de:

- Representants de la Generalitat.
- Representants dels ens locals.
- Representants de les associacions de Catalunya.

2. L'estructura i la composició del Consell es regeixen per les normes que s'estableixen per via reglamentària.

Article 38

Objectius

El Consell Català d'Associacions, amb els objectius primordials d'estudiar i conèixer la realitat present de les associacions i facilitar elements informatius per a millorar-ne la gestió interna i per a un desenvolupament millor del món associatiu, des d'una actuació coordinada entre aquestes i les administracions, exerceix les funcions següents:

a) Assessorar, informar i dictaminar, si així se li sol·licita, sobre qualsevol disposició legal o reglamentària que afecti directament les associacions, i també formular propostes a aquest efecte.

b) Proposar les actuacions necessàries per a promoure i fomentar les associacions, amb els estudis necessaris a aquest efecte.

c) Proposar línies de suport per a afavorir la potenciació exterior de les associacions.

d) Participar en la mediació en possibles conflictes interns de les associacions i entre les associacions.

DISPOSICIONS ADICIONALS

La incoació de l'expedient de baixa en el Registre s'ha de fer pública en el DOGC, sens perjudici de la notificació al domicili de l'associació.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Queden sense efecte totes les disposicions estatutàries i de reglaments de règim interior de

les associacions que s'oposen a aquesta Llei, que han d'esser suplettes, en el cas que hi hagi cap llei anterior, pel que estableix aquesta Llei.

Segona

Sans perjudici del que estableix la disposició final primera, els estatuts de les associacions inscrites que no s'ajusten al que estableix l'article 2 s'hauran d'adaptar en el termini de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. El Registre d'Associacions ha de notificar a les associacions inscrites l'objecte d'aquesta disposició i els ha d'oferir la informació i l'assessorament necessaris per a facilitar-ne l'adaptació.

Tercera

Es faculten el Govern de la Generalitat i els consellers o conselleres competents per raó de la matèria perquè, en l'àmbit de les competències respectives, dictin les normes necessàries per a desplegar i aplicar aquesta Llei, especialment pel que fa a l'organització i el funcionament del Registre, a les obligacions documentals de les associacions i al foment de l'associacionisme, i també pel que fa a l'estructura i la composició del Consell Català d'Associacions.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 18 de juny de 1997

JORDI PUJOL

President de la Generalitat de Catalunya

NÚRIA DE GISPERT I CATALÀ
Consellera de Justícia

(97.169.013)

COMISSIÓ PER A UNIVERSITATS I RECERCA

RESOLUCIÓ

de 25 de juny de 1997, per la qual es fa públic l'Acord de la Comissió de Preinscripció del Consell Interuniversitari de Catalunya de 12 de desembre de 1996, pel qual es fixen les dates de preinscripció i matrícula als centres de les universitats públiques per al curs 1997-98.

L'Ordre de 18 de maig de 1992 (DOGC núm. 1602, de 3.6.1992) regula el procés de preinscripció als centres de les universitats públiques de Catalunya, en aplicació del que preveu el Reial decret 1005/1991, de 14 de juny, regulador dels procediments per a l'ingrés als centres universitaris.

En aquest àmbit, ara és necessari donar publicitat al calendari dins el qual s'ha de procedir a la preinscripció i a la matrícula universitàries del present curs. A aquest respecte, la Comissió de Preinscripció del Consell Interuniversitari de Catalunya, en la seva reunió de 12 de desembre de 1996, va acordar aquest calendari.

En conseqüència, i a l'empara del que preveu l'Ordre de 18 de maig de 1992 esmentada,

Exposo:

Article únic

Fer públic l'Acord de la Comissió de Preinscripció del Consell Interuniversitari de Cata-

lunya adoptat en la reunió de 12 de desembre de 1996, pel qual es fixen les dates que afecten el procés de preinscripció i matrícula als centres de les universitats públiques de Catalunya per al curs 1997-98, el qual figura annex a aquesta Resolució.

Barcelona, 25 de juny de 1997

JOAN ALEMNIGES I RIERA

President del Consell Interuniversitari de Catalunya

ANEXO

1. Per a la convocatòria de juny, la preinscripció universitària per als alumnes que no l'hauran realitzada al centre de procedència tindrà lloc a l'Oficina de Preinscripció Universitària de Barcelona fins al 8 de juliol, i a les seves delegacions, fins al 7 de juliol.

Per a la convocatòria de setembre, aquesta tindrà lloc a l'Oficina de Preinscripció Universitària de Barcelona del dia 30 de setembre al 2 d'octubre, ambdós inclosos, i a les delegacions territorials, el 30 de setembre i l'1 d'octubre.

2. Els centres que imparteixen ensenyaments de formació professional de segon grau, mòduls professionals i cicles formatius de grau superior, que han sol·licitat gestionar la preinscripció universitària, hauran de lliurar a l'Oficina de Preinscripció Universitària, no més tard del 2 de juliol d'enguany, les certificacions de l'expedient acadèmic dels alumnes que hagin aprovat en la convocatòria de juny.

3. Els certificats de la resta d'alumnes, és a dir, els de centres que no han sol·licitat gestionar la preinscripció i els matriculats en cursos anteriors, hauran de ser presentats pels interessats, juntament amb la preinscripció, a l'Oficina de Preinscripció Universitària o a les seves delegacions, en les dates que s'estableixen en aquest Acord.

4. Els resultats de les proves d'aptitud personal dels centres que en realitzen i entren al procés de preinscripció es faran públics no més tard del dia 2 de juliol.

5. La matrícula universitària dels alumnes amb plaça assignada en primera preferència es realitzarà del 21 al 25 de juliol, ambdós inclosos.

La resta d'alumnes que obtinguin plaça a l'assignació d'agost realitzaran la matrícula del 2 al 8 de setembre, ambdós inclosos.

(97.176.032)

*

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

RESOLUCIÓ

de 17 de juny de 1997, relativa a les subscrites i al pagament dels interessos del primer venciment de les emissions de deute públic de la Generalitat de 18 de juliol de 1996.

D'acord amb el que disposen la Ordre de 2 de juliol de 1996 i les resolucions de 24 d'octubre, 21 de novembre i 23 de desembre de 1992, mitjançant les quals es dona publicitat a les condicions de les emissoes corresponents a les emissions de deute públic en amortitzacions en compte de la Generalitat de Catalunya de 18 de juliol de 1996, a partir del proper dia 18 de juliol de 1997 la Generalitat de Catalunya procedirà a fer efectiu el primer venciment d'interessos de les esmentades emissions, d'acord amb les instruccions següents:

1. Pagament dels cupons dels bons i de les obligacions de la Generalitat de Catalunya: el pagament es farà el dia 18 de juliol de 1997 a la Societat Receptora de la Borsa de Valors de Barcelona, S.A. (Societat Compensadora i Liquidadora).

2. Import per facturar per interessos:

Bons-96-1807/2001-cupó 8,10%
Import brut unitari per valor: 810 pessetes.
Retenció del 25% (impost a compte sobre les rendes del capital mobiliari): 202,5 pessetes.
Import líquid per obligació: 607,5 pessetes.

Obligacions-96-1807/2006-cupó 8,85%
Import brut unitari per valor: 885 pessetes.
Retenció del 25% (impost a compte sobre les rendes del capital mobiliari): 221,25 pessetes.
Import líquid per obligació: 663,75 pessetes.

No obstant el punt anterior, la liquidació es farà per l'import brut quan es tracti d'inversors no residents que operin a Espanya, sense mediació d'establiment permanent, d'acord amb la circular núm. 1/1996 de la Direcció General de Política Financera del Departament d'Economia i Finances, que estableix el procediment de pagament del rendiment íntegre de les emissions de deute de la Generalitat de Catalunya.

Barcelona, 17 de juny de 1997

GERGISA ARDERIU I MOSQUÉ

Directora general de Pressupostos i Tresor

(97.167.148)

*

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

DECRET

222/1996, 12 de juny, dels equipaments cívics.

Els equipaments cívics que es regulen en la present disposició cobreixen necessitats socials a les quals calia donar respostes específiques.

Aquests equipaments tot i que existeixen des de fa alguns anys, s'han implantat progressivament d'acord amb la demanda social, però no s'havia abordat encara la tasca de procedir a la seva estructuració independent d'altres serveis de caire cívic i, en conseqüència, convenia dotar-los també d'una regulació pròpia.

La novetat de les actuacions amb la incorporació de plantejaments nous derivats dels usos socials va aconsellar la verificació de la necessitat i utilitat dels equipaments, així com l'observació directa del seu funcionament quotidià, abans de configurar-los com disposa el present Decret.

Una característica comuna a tots els equipaments cívics és la seva implantació en el teixit associatiu al qual donen suport. Tant les ludoteques com els hotels d'entitats i els casals també tenen una finalitat comuna que es contribuir a fer un país de qualitat.

Per tant, atès el que disposa la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat, en ús de les facultats que m'atorga la normativa vigent, a proposta del conseller de Benestar Social, i d'acord amb el Govern.

DECRET:

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1

Objecte

L'objecte d'aquest Decret és establir el règim jurídic bàsic dels equipaments cívics del Departament de Benestar Social.

Article 2

Classes

Constitueixen equipaments cívics els següents: ludoteques, hotels d'entitats i casals.

Article 3

Descripció

Els equipaments cívics del Departament de Benestar Social estan adscrits a la Direcció General d'Acció Cívica, la qual exerceix les funcions de direcció, supervisió i coordinació d'aquests, així com de dotar-los del que necessiten segons el servei que presten i la població a la qual es dirigeixen.

Article 4

Prestació dels serveis en els equipaments cívics

4.1 Els serveis dels equipaments cívics es poden prestar de la manera següent:

a) De forma conjunta o separada, segons les necessitats de la població a la qual es dirigeixen.

b) Amb altres entitats públiques o privades. En aquest supòsit, hauran de quedar clarament definits els béns patrimonials que aporta el Departament de Benestar Social, així com els criteris d'aquesta relació.

c) Integrament amb serveis socials, de formació d'adults o d'altres, del Departament de Benestar Social.

Article 5

Creació dels equipaments cívics

5.1 Els de titularitat del Departament de Benestar Social es crearan per Resolució del conseller.

5.2 Els de titularitat conjunta amb altres administracions públiques es crearan per conveni interadministratiu, en el qual constin les aportacions de cada part, i també les obligacions per al seu manteniment.

CAPÍTOL 2

Ludoteques

Article 6

Concepte de ludoteca

6.1 A l'efecte d'aquest Decret són ludoteques els espais delimitats que tenen una finalitat lúdica, educativa, cívica, social i cultural que elaborin i portin a terme un projecte formatiu i que tinguin com a objectiu principal col·laborar en el desenvolupament integral de la persona a través del joc, per la qual cosa estan dotades d'un fons organitzat de jocs, joguines i altres elements lúdics.

6.2 No són ludoteques les sales de jocs d'atzar, apostes, sorteigs, rifes, tómboles, combinacions aleatòries i en general totes aquelles instal·lacions on es realitzin activitats en què s'avenen diners o altres objectes econòmics valuables sobre els resultats, independentment que hi predomini l'habilitat dels participants tant si és a través de màquines automàtiques com si és per simple activitat humana.

6.3 Queden excloses de l'àmbit d'aplicació d'aquest Decret les ludoteques establertes en centres d'ensenyament, en centres hospitalaris, en establiments penitenciaris i anàlegs.

Article 7

Destinataris

Per raó del destinatari, les ludoteques poden ser infantils i juvenils, d'adults, o intergeneracionals.

Són ludoteques infantils i juvenils les dirigides a usuaris l'edat dels quals se situï en qualsevol de les franges possibles entre 0 i 18 anys. Dins d'aquestes, les ludoteques de primera infància s'adreçaran als nens de 0 a 3 anys.

Són ludoteques d'adults les dirigides a usuaris de 18 anys o més.

Són ludoteques intergeneracionals les que inclouen franges d'edat de les infantils i juvenils i adults simultàniament.

Article 8

Classes de ludoteques

Les ludoteques poden ser:

Fixes: exerceixen les seves activitats de forma continuada i en el mateix espai físic.

Itinerants: exerceixen les seves activitats en espais físics variables i de forma itinerant.

Firals: exerceixen les seves activitats en recintes firals o de mostra i mentre duri la fira o mostra.

Temporals: s'instal·len per un període superior a 5 dies i inferior a 20.

Article 9

Objectius i funcions

Les ludoteques han d'exercir les funcions següents:

a) Elaborar i desenvolupar un projecte formatiu que fomenti el desenvolupament integral de la persona a partir d'una activitat lúdica i creativa.

b) Oferir el marc i els recursos lúdics adequats als ciutadans perquè puguin desenvolupar activitats lúdiques i d'esbarjo, i afavorir actituds solidàries i de tolerància.

c) Estimular l'afecció a les activitats lúdiques com a eina d'integració social i de comunicació intergeneracional, i prevenir així qualsevol tipus de marginació.

d) Efectuar actuacions dinamitzadores dels diferents grups d'usuaris.

e) Facilitar els recursos lúdics adequats als usuaris amb disminucions físiques, psíquiques i sensorials.

f) Fomentar entre els usuaris activitats solidàries i de col·laboració mitjançant el treball en equip i la cooperació en les actuacions del voluntariat cívic.

CAPÍTOL 3

Hotels d'entitats

Article 10

Concepte

L'hotel d'entitats és un equipament cívic l'objecte del qual és facilitar a les entitats suport d'infraestructura, gestió i millora administrativa.

Article 11

Destinataris

Aquest equipament s'adreça a associacions i altres entitats privades sense ànim de lucre.

Article 12

Objecte

L'objecte dels hotels d'entitats és el següent: Donar suport logístic i tècnic a les entitats. Oferir espai de gestió a les entitats. Prestar recursos tecnològics, materials i formatius.

Article 13

Funcions

Els hotels d'entitats poden oferir els serveis següents:

Utilització de despachos, espais de gestió, equipaments o apartats de correus.

Utilització de sales per a reunions, conferències, cursos o qualsevol activitat d'interès social o cívic que es generi des de les associacions o per a les associacions.

Utilització de recursos tècnics com ara fotocopiadora, fax, ordinadors, equips d'àudio o vídeo i d'altres.

Informació i assessorament a les entitats amb relació a la programació d'activitats, subvencions, prestació social substitutòria i altres anàlegs relacionats amb l'Administració de la Generalitat.

Article 14

Requisits de les entitats

Per accedir a l'hotel d'entitats, les entitats referides a l'article 11 han de complir els requisits següents:

Estar legalment constituïdes i inscrites al Registre corresponent.
 No tenir afany de lucre.
 Desenvolupar activitats d'interès ciutadà, social, cultural o ambiental.
 No tenir com a finalitat la defensa d'interessos comercials o professionals.

Article 15

Autorització

15.1 L'autorització d'utilització a l'hotel d'entitats s'efectuarà prèvia sol·licitud de l'entitat i resolució de la Direcció General d'Acció Cívica, per a la qual es valorarà: el programa, la memòria i la implantació.

15.2 A la resolució d'autorització es faran constar les obligacions particulars de l'entitat i les condicions específiques de l'ús de les dependències o serveis, així com el termini concret i l'abast.

15.3 L'autorització queda condicionada a la disponibilitat de les dependències o dels serveis.

Article 16

Naturalesa de la relació

La utilització de les dependències i serveis de l'hotel d'entitats té caràcter administratiu i, per tant, les entitats resten obligades a complir els requisits i condicions que, en tot moment, estableixi la Direcció General d'Acció Cívica d'acord amb el que preceptuen el present Decret i la resta de disposicions aplicables.

Article 17

Obligacions de les entitats

Complir el que estableix el Reglament de règim intern de l'hotel d'entitats.

Mantenir relacions de bon veïnatge amb la resta d'entitats usuàries.

En cas de cessió de despatx o apartat de correus, fer-ne ús de forma continuada.

Satisfer el preu públic establert en els terminis corresponents.

Article 18

Suspensió i revocació

La manca d'algun dels requisits exigits, encara que sigui sobrevinguda; l'incompliment de les condicions funcionals o materials de les obligacions de l'entitat, del Reglament de règim intern o de la normativa reguladora, comportaran la suspensió o revocació de l'autorització d'utilització de les dependències i serveis.

CAPÍTOL 4

Casals

Article 19

Concepte

Són casals els equipaments cívics de dinamització sociocultural que tenen com a finalitat la promoció del civisme, la col·laboració amb el teixit associatiu, facilitant espais dotats d'infraestructures i recursos per a la participació i l'intercanvi vers els ciutadans i els col·lectius.

Article 20

Funcions

Els casals poden realitzar les funcions següents:

- a) Elaborar i desenvolupar una programació d'activitats socials i de lleure adreçades a promoure iniciatives cívico-socials; a la formació de

l'individu, a l'intercanvi generacional i intercultural.

- b) Rebre i impulsar iniciatives per promoure el voluntariat i la consolidació i creixement del món associatiu.

- c) Difondre iniciatives individuals amb la finalitat de contribuir a la formació de grups d'interès comú.

- d) Prestar els recursos i la infraestructura adients a entitats i grups per realitzar activitats pròpies o de major abast territorial.

CAPÍTOL 5

Disposicions comunes

Article 21

Reglament de règim intern

21.1 La prestació dels serveis haurà d'ajustar-se a les condicions que es concretin en els reglaments de règim intern, que hauran d'establir com a mínim horaris de prestació, règim de convivència i drets i obligacions dels usuaris.

21.2 El Reglament de règim intern serà aprovat pel director general d'Acció Cívica a proposta del Consell Assessor de cada equipament.

Article 22

Contraprestació dels usuaris

L'accés als serveis i la seva utilització podrà subjectar-se a preu públic, amb els requisits i les condicions que estableix la normativa vigent.

Article 23

Gestió

Els serveis que regula el present Decret els podrà gestionar directament l'Administració o indirectament mitjançant qualsevol de les formes que estableix la Llei 13/1995, de 18 de maig, de contractes de les administracions públiques.

Article 24

Consell Assessor

24.1 Els casals i hotels d'entitats han de tenir un Consell Assessor com a òrgan de participació en el qual es garanteixi la representació dels usuaris; la composició del qual serà establerta per l'Ordre del conseller de Benestar Social.

24.2 Als efectes del que preveu l'apartat primer, el Consell Assessor podrà:

- Rebre informació sobre la programació de les activitats.

- Proposar el Reglament de règim intern de l'equipament.

- Assessorar la Direcció General d'Acció Cívica en aquesta matèria.

- Participar en la resolució dels conflictes interns entre els usuaris.

- Proposar la suspensió de l'accés a l'equipament o la prestació del servei, si s'incompleix el Reglament de règim intern.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Els casals cívics adreçats a col·lectius específics es regiran també per la normativa sectorial que els pugui ser aplicable.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

El règim actual d'accés i utilització dels serveis d'Hotel d'Entitats es mantindrà vigent

mentre no es compleixin les previsions que estableix l'article 22 d'aquest Decret.

DISPOSICIONS FINALS

—1 Es faculta el conseller de Benestar Social per al desplegament i l'execució del present Decret.

—2 Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 12 de juny de 1996

JORDI PUIG

President de la Generalitat de Catalunya

ANTONI COMAS I BALDELLÓ

Conseller de Benestar Social

(96.138.039)

*

**ANNEX III: VALORACIÓ DE LA RELACIÓ ENTRE EL
PROJECTE URBAN I LA ROTLLANA (SECCIÓ JUVENIL)**

LA ROTLLANA

ENTITAT SENSE ÀNIM DE LUCRE RECONEGUDA PER LA GENERALITAT DE CATALUNYA

LA ROTLLANA

ASSOCIACIÓ JUVENIL LA ROTLLANA

C/ Don Pelai, 18 - Tel./Fax 397 05 85 - 08913 BADALONA

LA ROTLLANA

El presente documento pretende ser una descripción de la visión de la a.j. La Rotllana, sobre el modelo de partenariado a seguir desde el programa Europeo Urban. El haber realizado esta propuesta se ha debido principalmente, a los problemas surgidos continuamente durante el curso 1.996-1.997, relacionados con nuestra "participación" en el programa Urban. Consideramos que los traspies sufridos entre la institución del Urban y nuestra entidad, han sido constantes durante el curso 96/97, no solo eso si no que prácticamente se han producido en todos los ámbitos del proyecto, economía, cuestiones técnicas, partenariado, coordinación, etc.

Esta serie de circunstancias han producido que nuestra entidad haya tenido que, "pagar un precio muy caro", en cuánto a desgaste y dedicación que, bajo nuestro punto de vista no ha tenido una compensación equilibrada.

En primer lugar antes de pasar a describir nuestra perspectiva sobre el partenariado hemos de hablar de *¿Como entramos en contacto con el Programa Urban.?*

Nuestro contacto con el programa Urban es desde sus inicios, a través de los técnicos que participaron en su elaboración, con lo cual nuestro conocimiento del mismo es a partir de los primeros borradores del proyecto. Esto fue debido a la intención expresada por los diseñadores del proyecto, de que fuésemos parte activa del mismo.

Durante este período hemos ido desarrollando una perspectiva sobre, nuestra posible participación en el proyecto, relacionada con dos ejes principales;

- * Mediante las aportaciones informativas de los técnicos que desarrollaron el proyecto.
- * Por nuestra participación en programas juveniles europeos de partenariado.

Una vez que Urban fue aprobado en Europa se diseño su organigrama de funcionamiento y se puso a funcionar sobre el terreno a partir de aquí se abrió una nueva etapa de relación entre nuestra entidad y la institución emergente del Urban. Esta nueva etapa se caracterizo por un continuo "va y ven", de interlocutores de Urban que, acabaron por desorientarnos debido a la diversidad de interpretaciones que nos encontramos. No obstante debemos señalar doblemente la importancia de estas intervenciones "ya oficiales" de Urban que, contribuyeron y nos fomentaron diversas expectativas. Esto sin duda alguna nos supuso un importante esfuerzo de seguimiento y de dedicación a las exigencias de aquellos momentos desde Urban, especialmente en;

LA ROTLLANA

- Elaboración de proyectos.
- Elaboración de presupuestos.
- Reuniones a horarios intempestuosos.
- Reuniones con hora de inicio, pero sin hora de finalización.

Inicio del Trabajo estable con Urban.

Todo esto nos llevo a Octubre de 1.997, fecha en la cuál en el cuál los representantes del Urban, de aquel momento, deciden dar carpetazo a todos los procesos anteriores y hacer "borrón y cuenta nueva". Esto evidentemente implica volver a realizar todo el mismo proceso realizado anteriormente, más ahora, cambiar los criterios y parámetros establecidos, por las nuevas exigencias del guión.

A partir de este momento los parámetros acaban basándose en las siguientes cuestiones;

- Primero en cuestiones administrativas y de gestión. Solo se puede trabajar a partir de modelos jurídicos que lo permitan, lo cuál nos obliga a realizar procesos violentos y forzosos de adaptación a las formas administrativas del Ayuntamiento e I.M.S.P.
- Trámites administrativos largos y que en ocasiones se duplican, varias personas deciden sobre las propuestas, sobre las partidas presupuestarias, los procesos de negociación se dilataron en el tiempo.
- Los trámites administrativos siguen siendo los mismos que, en la relación habitual con la administración, pesados y adaptables principalmente al funcionamiento del mecanismo institucional, no al de la realidad social del territorio Urban, no al de nuestra entidad.
- Se cuestiona la capacidad de nuestra entidad para hacer frente a este reto de participación, un cuestionamiento en varios sentidos, infraestructuras, profesionalidad, fiscalidad y solvencia.
- Los proyectos educativos y la calidad de los mismos quedan en segundo plano y para un debate posterior y sobre la marcha.

Dentro de este maremanum de cuestiones se llegan a acuerdos forzosos y cogidos con pinzas que, no acaban de recoger los criterios básicos de nuestra perspectivas en cuanto a, ubicación en el proyecto como partner y en cuanto a ejecución y participación en el

LA ROTLLANA

mismo, al menos en nuestras motivaciones por la parte que nos íbamos a ver implicados de forma directa.

Es conocido por todos que Urban-Rotllana, se desarrolla y nuestra perspectiva sobre los resultados obtenidos son los siguientes;

- En cuánto a los aspectos socio-educativos, quedan perfectamente descritos en las memorias entregadas a Urban.
- En cuánto a los aspectos de Partenariado, existe un total descontento total por nuestra parte, puesto que en más de un año hemos sido incapaces de llegar a desarrollar un modelo de convenio para el partenariado.
- En cuánto a los aspectos administrativos y fiscales, también existe una decepción por la falta de sensibilidad a la hora de respetar las características de nuestra entidad, los acuerdos pactados entre I.M.S.P., Ayuntamiento, Urban y Rotllana, no se han respetado excesivamente. Esto nos ha supuesto un desgaste muy grande y una gran pérdida de tiempo, más una disgregación de operatividad que a medio plazo se hizo sensible en casi la totalidad de la entidad.
- Parece ser que la visión política esta más relacionada con el contenido de partenariado que en un principio se había discutido entre las dos partes, con la cuál estábamos más de acuerdo.

A partir de la descripción a grandes rasgos de;

Como llega nuestra entidad a entrar en contacto con Urban,

Como se desarrollan las negociaciones y gestiones hasta la fecha,

y Cuáles son los resultados de la concreción de esfuerzos, vamos a pasar a explicar cuál es nuestra visión del Urban, cuál es nuestra perspectiva sobre el partenariado y que esperamos del Urban.

¿Cuál es nuestra visión del Urban?

En primer lugar es necesario señalar que nuestra entidad se ubica físicamente dentro del radio urban, parte de sus participantes viven en el territorio de influencia o en el territorio Diana, otros realizan su vida cotidiana en esa misma zona y, lo que es más importante, sus acciones están abiertas a realización en territorio Urban.

LA ROTLLANA

Pensamos que para el territorio el Urban es una oportunidad muy importante, y que va a ser bastante difícil que, se produzca otra vez, una tormenta de recursos para la inversión social, como la de Urban en este territorio.

Por lo tanto nos encontramos ante una situación irrepetible, de la cuál hay que obrar con la máxima operatividad posible, teniendo en cuenta que si los recursos y la asignación del Urban han llegado hasta aquí, es por que las características del territorio lo requieren.

Existe una segunda razón que nos motiva a participar en el Urban y es, *"la inclusión en su día, por parte de los técnicos que diseñaron el proyecto, de la figura de partenariado de nuestra entidad en la iniciativa"*. Esto ha generado con el paso del tiempo, ya años, que la entidad dedicase unos esfuerzos y generase en consecuencia unas expectativas tangibles.

En conclusión nos sentimos parte indisoluble del programa.

¿Cuál es nuestra visión del partenariado, como formula de participación e implicación que debemos jugar a modo de entidad?/

¿Qué esperamos del Urban?

Para desarrollar esta perspectiva sobre el partenariado hemos de señalar las dos fuentes documentales que hemos utilizado.

- * El proyecto Urban entregado a la comunidad Europea, por parte del Ayuntamiento de Badalona.
- * La experiencia adquirida por nuestra entidad, especialmente en cuanto a la concepción del partenariado en programas europeos.

Citadas estas dos fuentes de elaboración, que señalaremos de forma diferenciadora una de otra, vamos a pasar describir la citada perspectiva sobre el Urban.

PERSPECTIVA SOBRE URBAN Y PATERNARIADO.

NOTA. Señalamos con cursiva todas las descripciones aportadas por nuestra entidad.

Señalamos con negrita y cursiva toda la aportación extraída del proyecto Urban.

LA ROTLLANA

Entendemos el Urban como, una iniciativa Comunitaria de carácter integral que pretende, mejorar las infraestructuras y el entorno físico, de un territorio determinado, proporcionando al mismo tiempo una formación acorde con las necesidades, introduciendo medidas que fomenten la igualdad de oportunidades y creando instalaciones y red social.

Urban tiene como finalidad diseñar y llevar a cabo una serie de acciones integradas innovadoras que, formen una unidad como estrategia de intervención en un medio muy deteriorado. Este compendio de acciones está especialmente dirigido a la gente joven, con intención de favorecer su orientación laboral y social.

Urban nos permite recoger el trabajo realizado hasta ahora y planteamos la creación y diseño de propuestas innovadoras y globalizadoras. Nuestra ciudad, y concretamente la zona objeto de priorización en el presente Proyecto, nos ofrece la oportunidad técnica y el marco adecuado para desarrollar y fomentar acciones innovadoras que traten los problemas urbanos de manera integrada.
(O.- PREÁMBULO.)

Entendemos que para superar la marginación se debe actuar tanto sobre las personas excluidas, como sobre la comunidad y el territorio. Consecuentemente, nuestra actuación debe integrar acciones den los diferentes ámbitos , educación, medio-ambiente, salud, economía, trabajo , urbanismo y . como uno más , el social.

Finalmente, pensamos que debe implicarse a todos aquellos agentes que tienen una incidencia directa sobre el contexto y sus miembros, población excluida y administración local, pero donde también es necesaria la implicación de todas aquellas instituciones y entidades , públicas, privadas, profesionales o de cariz voluntario, évicas o sociales . afectadas directamente, actuando de manera puntual o complementariamente.

Un reto importante lo constituye las múltiples necesidades formativas(educación, no reglada, ocupacional) de sus habitantes, que serán una de la líneas de intervención mencionada.

También queremos aprovechar la potencialidad de los jóvenes...
(a.- Perspectivas de actuación)

LA ROTLLANA

Entendemos que la relación entre nuestra entidad y la institución pública que gestiona el Urban se ha de realizar desde la más pura HORIZONTALIDAD participativa, evidentemente asumiendo cada uno las responsabilidades en relación a su:

- capacidad.
- motivación,
- responsabilidad subsidiaria.

Al diseñar este proyecto nos hemos propuesto unas metas que puedan cumplir una función de retorno y aportación al resto de la comunidad. Es fundamental para el mismo que se establezcan canales de intercambio de experiencias para afrontar con mayor responsabilidad los retos futuros.

En primer lugar, pretendemos profundizar en la aplicación práctica de los principios básicos que rigen los programas e iniciativas europeas con una importante capacidad innovadora. Así conceptos como multidimensionalidad, partenariado, participación, transferibilidad, etc., han de formar parte activa en el desarrollo de nuestra estrategia de intervención.

(b.- Perspectivas metodológicas.)

Es este otro de los elementos esenciales de nuestro Proyecto, es tanto que el discurso parte de la consideración del ciudadano como parte protagonista del proceso de intervención. Así, hay que facilitar a las personas el poder de desempolvarles de sus situaciones problema, comprender las bajo una única preceptiva de intervención globalizadora y integrada, permitir un alto grado de participación y de autodesarrollo de las propias capacidades, y finalmente evitar las situaciones de dependencia de los servicios existentes.

A pesar de considerar al conjunto de la comunidad con unos mismos derechos y posibilidades, hay que tener presente que una actuación eficaz y exitosa requiere articular unos mecanismos de priorización, tanto en los objetivos estratégicos (participación, promoción social, prevención), como en las personas (población con más futuro y población con más riesgo.)

*A menudo, las intervenciones que se han desarrollado en este tipo de territorios, desde las distintas administraciones, han estado demasiado acompañadas de connotaciones oportunista, que han resuelto determinadas carencias inmediatas, pero paralelamente han consolidado determinadas situaciones de marginación.
(I. Encuadramiento del proyecto/ I.Marco conceptual./1.1.3. Ciudadanía, ser social y de progreso:)*

LA ROTLLANA

Organizar las acciones de forma interdisciplinar haciendo confluír los intereses privados y públicos según el principio de parternariado.

...Dado que el propio territorio es objeto de intervención, entendemos que la participación no se debe centrar exclusivamente en los excluidos, sino que debe contemplar al conjunto de la comunidad.

Es fundamental, poder superar el actual nivel de intervención, llegando a plantear actuaciones innovadoras y superadoras de las limitaciones existentes. Hay que poder desarrollar mayor proximidad en las actuaciones tanto en los aspectos más específicos de determinados colectivos, como en la dimensión de los subproyectos específicos, como menor burocratización en las compleja, y a veces, interminables actuaciones que provocan regeneración de problemas. (1.1.4. La lucha contra la exclusión: principios básicos.)

Estamos convencidos que la forma más rentable para racionalizar esfuerzos y costes económicos, para resolver los retos que plantea este proyecto, ha de partir de la implicación de los propios sujetos del territorio, especialmente a partir de sus órganos democráticos de organización y participación social, en este caso las entidades asociativas del territorio, especialmente las que no tienen afán de lucro.

...Siguen habiendo en el territorio muchas asociaciones y entidades dispuestas a combatir para mejorar la situación de su entorno. Creemos que es preciso aprovechar su experiencia e impulsar su actividad y su crecimiento. El interés demostrado por estas entidades en los primeros encuentros de presentación del proyecto y sus aportaciones son una garantía para su participación activa.

Por otra parte, el territorio destaca por ser uno de los más jóvenes de Catalunya y de España. (IV Potencialidades del territorio./5.1. Potencialidades del territorio.)

Nivel operacional-territorial.

Este nivel organizativo viene definido por aquellos partners que aportan los máximos instrumentos operativos, para el buen desarrollo del Proyecto desde /en el propio territorio. A pesar de que ambos niveles son estrechamente complementarios en ningún momento hay que considerarlos jerárquicamente, sino en mutua y constante interrelación, siguiendo la filosofía de complementación institucional que se le quiere dar al Proyecto.

LA ROTLLANA

Las entidades con las cuales ya se ha contactado y se han propuesto las primeras actuaciones a consensuar son las siguientes: Asociación de Vecinos de la Salud Alta... Asociación juvenil La Rotllana... Comunidad Musulmana.

Los objetivos a conseguir son:

- * Amplio nivel de implicación de las partes en intervención.*
- * Conseguir un alto grado de satisfacción respecto a las realizaciones del Proyecto, para así, algunas de ellas, poderlas transferir colectivamente a sus respectivas organizaciones, y individualmente a sus miembros.*
- * Hacer extensible y por imitación determinadas realizaciones positivas a otros ámbitos de actuación, ajenas al mismo desarrollo del Proyecto, pero con resonancia en la misma comunidad.*
- * Eliminar, por medio del acuerdo y el consenso, las resistencias que se vayan produciendo en la ejecución de los subproyectos y realizaciones concretas que se operativizan. (5.2. Entidades participantes en la ejecución y seguimiento.)*

En cuanto a la intervención de los profesionales del Urban consideramos que,

En ningún momento deben abandonar las responsabilidad subsidiaria tanto, en sus intervenciones, como en cuanto a su responsabilidad institucional, de tal forma que se ha de acabar, el posicionarse según interese como Ayuntamiento todos, y para cuándo no interese ser todos personas, creemos que los profesionales han de jugar precisamente el rol de la profesionalidad.

Antes de crear e INTERVENIR, han de observar que es lo que hay en la totalidad del territorio y sobre todo, que aportaciones pueden introducir sus partners, no solo que aportaciones sino cuál es su punto de vista.

Queremos destacar que la población susceptible de las medidas de Urban no solo es la que accede o se encuentra localizada por los servicios sociales, existe un grupo que circula por la red social de las entidades juveniles, más una tercera red que esta plenamente al margen de una y la otra.

No deseamos creadores artificiales de nuestra realidad que posteriormente marcharán, queremos gestores sociales que nos otorguen el protagonismo social que nos corresponde, al menos en la resolución de nuestros propios conflictos. Nosotros nos quedaremos aquí.

LA ROTLLANA

Los profesionales, ante la imposibilidad de predecir la evolución de procesos de este tipo, deberán modificar su función y convertirse en promotores en lugar de conductores de ciertas iniciativas. Este nuevo rol les obliga a crear unas condiciones favorables para que se pueda dar el cambio y a no substituir las responsabilidades que corresponden a la ciudadanía. Desde esta perspectiva de respeto al ciudadano, el cambio social deja de ser una decisión de unos cuantos para convertirse en algo que las personas construyen en su relación con su entorno.

Es a partir de la implicación del ciudadano que puede transformarse la realidad en la dirección deseada y . por tanto, corresponde a los expertos crear los espacios para que los ciudadanos participen en esta transformación. Así pues , los profesionales del Proyecto deben posibilitar la participación y dotarse de una metodología que incorpore este principio sin perder rigor científico.

*Por último, es preciso resaltar que favorecer la participación y estar orientado hacia la acción en lugar de estarlo hacia los procedimientos y circuitos no supone que el fin justifique los medios. Una metodología de estas características debe tener un sustrato ético irrenunciable que asegure los estándares de calidad que los servicios tienen que ofrecer. Además debe incluir la explicación a los ciudadanos de las prioridades del proyecto para que sepan a que tienen derecho a exigir(derechos sociales) y puedan darse cuenta de que no todos precisan de la misma protección social.
(VII Metodología/7.1. El nuevo papel de los profesionales./ 7.2.La importancia de la organización.)*

Por último y como aspecto de concreción operativa del parternariado, más importante, consideramos que nuestra realización del partenariado ha de inspirarse y materializar las siguientes concreciones.

- 1.- En primer lugar hemos de conocer, o al menos tener la disponibilidad, para conocer todo el potencial infraestructural del Urban, sus propuestas de funcionamiento, especialmente las que coincidan con nuestra aportación al mismo.*
- 2.- En segundo lugar ha de haber un sistema y unos canales de información periódica, con tal de conocer las evoluciones de los programas.*
- 3.- Queremos tener un papel consultivo, al menos en aquellas actuaciones próximas a nuestra razón y finalidad de ser como entidad.*

LA ROTLLANA

4.- *Pensamos que hemos de saber extraer y diferenciar, pactos concretos para actuaciones puntuales, para agilizar gestiones, para racionalizar recursos, y para sobre todo no sobre cargar nuestra entidad.*

5.- *Lo más importante de los acuerdos a adoptar es, el poder llegar a modelos de COGESTIÓN, esto implica tres posibilidades.*

** Apoyar iniciativas Urban, por parte de nuestra entidad, en la cuáles:*

- Entiende que su papel ha de ser momentáneamente, circunstancialmente o totalmente de exclusivo apoyo.

** Posibilitar de recursos y potenciar iniciativas propias de la entidad,*

En especial aquellas que son objeto de finalidad de la entidad sobre el territorio y sus problemáticas. Esto también implica un grado relativo de intervención institucional, pero al mismo tiempo implica una importante subsidiariedad de recursos, en relación a los parámetros anteriormente señalados sobre las directrices del Urban.

Creemos que es posible que las entidades del territorio gestionen sus propios propuestas, llebandolas a la práctica a partir del acuerdo establecido en el modelo de partenariado.

** Realizar propuestas conjuntas.*

Desarrollar proyectos, actividades e intervenciones desde en una corresponsabilidad compartida.. Una unión de intervención bajo criterios comunes. Cogestión.

6.- *Los participantes de este proyecto tienen la responsabilidad, cada uno en su medida subsidiaria de;*

- Prever el impacto de estas actividades sobre el territorio.

- Garantizar que los procesos que se inicien durante el periodo de recursos Urban, puedan tener continuidad al final del mismo, hemos de tener en cuenta que estamos fomentando procesos en personas y entidades, por lo que al ser personas las que están siempre en juego, y con ellas sus expectativas, tenemos que ser muy cautelares.

LA ROTLLANA

7.- Si existe el *partenariado*, existe como:

- * un *reconocimiento mutuo*.
- * un *apoyo mutuo*.
- * una *corresponsabilidad mutua*.

La metodología propuesta en este proyecto se fundamenta en la participación y, por lo tanto, en el entendimiento institucional. Por este motivo se han de prever las diferentes expectativas y posibilidades de participación para crear aquellos espacios de participación más útiles y con una composición más homogénea para cada finalidad.

*Nuestra pretensión es constituirnos en **partenariado**.*

*Hay que tener en cuenta que algunos ciudadanos sólo desean ser informados, otros sólo quieren participar como voluntarios en acciones concretas, otros prefieren la labor institucional y colaborar como representantes de entidades, otros se decantan hacia la participación como expertos en temas concretos, otros desearían correspondabilizarse y estarían dispuestos a participar como **parteners**. Esta diversidad de demandas requiere de una estructura de oferta participativa múltiple y ágil. Experiencias anteriores aconsejan, teniendo en cuenta la complejidad del proceso, descarta a los grupos menos favorecidos en el momento de más abstracción y, en cambio, facilitar su participación en las acciones más específicas.*

Por lo tanto, el proyecto prevé los diferentes momentos y los distintos espacios de participación y qué instituciones estarán más interesadas en implicarse en el proceso.

Es previsible que en el momento que se aplique el criterio de la participación vuelven a aflorar los problemas de identidad profesional en los diferentes organismos comprometidos en la acción. Esta crisis puede ser similar a la que surgió en el momento de plantearse el modelo o de trabajo multidisciplinar en los servicios de atención a la persona, pero en esta ocasión, con la dificultad de que lo que se intenta es establecer procesos de acuerdos negociados entre diferentes grupos e instituciones que no tienen el mismo estatus (privado/público), no operan al mismo nivel (nacional/local) y no tienen ninguna relación de dependencia. Estas negociaciones no estarán exentas de tensiones pero apretarán una recomposición de la identidad profesional fruto de hacer complementarios objetivos acordados.

LA ROTLLANA

*De todas formas, participar no es una garantía para superar el tradicional aislamiento de os sectores, departamentos, administraciones ni el camino para dotar al proyecto de una visión multidimensional. Si no se consigue superar esta sectorización, la participación puede convertirse en algo foral y únicamente consultivo, donde los participantes sólo se dediquen a coordinar las diferentes actividades llevadas a a cabo por los partners e instituciones.
(Reproducción íntegra de 7.4 Participación/Partenariado.)*

Por último y con la intención de acabar de dar nuestro punto de vista sobre el Urban, el partenariado y la participación de nuestra entidad hemos de señalar que, "la continuidad de nuestra participación en este proyecto para por :

- * Que la administración sea coherente con el modelo escogido de funcionamiento, colaborando en la resolución de conflictos que se puedan producir, siendo coherente con la naturaleza del programa Urban*
- * Que nuestra entidad pueda asumir los parámetros teóricos en la medida que se sienta capacitada, tal y como se señala, que la administración no fiscalice ni limite nuestra aportación, evaluándola cuestionándola fuera de los criterios de este proyecto y sin permitir reciprocidad.*

CUESTIONES A MEJORAR.

LA ROTLLANA

* Separar la parte de coordinación referentes a cuestiones administrativas, de las cuestiones referentes al seguimiento técnico y educativo de los proyectos.

* Realiza un convenio de partenariado que recoja como documento marco el sentido del trabajo conjunto y defina las líneas maestras.

* Que el convenio sea continuo durante la duración del Urban, del tal forma que se pueda ir prorrogando, con las respectivas modificaciones que se crean convenientes realizar, pero no interrumpiendo la dinámica de trabajo que se realiza durante todo el curso.

* Que Urban materialice todos los compromisos que se adquirieron el curso pasado respecto a, mejora de locales y equipación que, hasta la fecha no se han realizado. Posteriormente ampliarlo.

* Mejorar el sistema de pago del Urban a la Rotllana.
Propuesta de pagar el total del coste de la intervención en dos o máximo tres plazos. El primero al inicio de las actividades. El segundo antes de mediados, el tercero antes de acabar el curso de actividades.

Que el organismo encargado del pago envíe un comprobante de ingreso una vez este sea realizado.

* Que la próxima firma de convenio económico recoja el tiempo dedicado por la entidad, desde acabó el último contrato de servicios prestado.

* En el caso de que se tenga que depositar un fondo de garantía en la realización de cualquier contrato de servicios, que este fondo no recaiga en la entidad, en todo caso que sea le Urban el encargado de asumirlo.

* Estudiar sobre la marcha, como punto más importante, como van a trascender estas actividades en el territorio, desarrollando y buscando formulas de continuidad para las intervenciones, proyectos y actividades que se puedan realizar.

URBAN
PRIMERA APROXIMACIO A LA ZONA PRIORITARIA

Informe realitzat per:

Joan Costa
Aureli Díaz
Jaume Funes
Toni Ruiz
Cristina Sánchez

Alumnes en pràctiques:

Miquel Angel Alegre
Diego Herrera
Isaac González
Jofre López

FUNDACIO JAUME BOFILL

Barcelona, maig 1997

INTRODUCCIÓ

Tal com expressestem en l'enunciat del treball, aquest document està pensat i estructurat com una aproximació a la zona prioritària del projecte URBAN.

El territori que configura la zona URBAN ha estat en moltes ocasions objecte d'estudi de les diferents problemàtiques que li són característiques. Es per aquest motiu que hem cregut convenient presentar, com a punt de sortida, un resum de les dades i les problemàtiques contemplades en els diferents estudis que se'ns han facilitat.

A partir d'aquí són dos els eixos que centren bàsicament les anàlisis portades a terme. Per una part, dibuixar de la manera més acurada possible, i en funció de les dades que ens ha estat possible obtenir, el perfil del col·lectiu de persones que viuen a la zona, no solament a nivell global i de barris, sinó tenint en compte la unitat urbana de l'illa. Això ha possibilitat remarcar de manera més precisa els punts en els quals es poden concentrar els col·lectius amb més edat i que viuen sols, els que tenen el nivell d'instrucció més baix, les llars amb un nombre més elevat de persones, etc. En aquest mateix sentit hem cregut important tenir en compte i analitzar els col·lectius de persones que estan ubicades en les zones que, dins el context del programa URBAN, viuen a les zones urbanes qualificades com a "zones d'enderroc".

Per altra part, tenint en compte que el programa URBAN té com objecte una dinamització integral i que en la zona hi són presents diferents entitats i col·lectius que de manera més o menys encertada i amb més o menys incidència també hi estan actuant, hem portat a terme entrevistes amb els responsables de la majoria d'aquestes entitats. Cal remarcar que aquest aspecte era un dels interessos primordials dels diferents professionals que treballen en el programa URBAN.

Aquests són els aspectes contemplats en aquest primer informe-diagnòstic de la zona prioritària del programa URBAN. El seu objectiu principal és aportar elements que ajudin per una part a conèixer de manera més acurada la zona, i per una altra a aportar elements que desvetllin la reflexió i la revisió de tota la tasca que s'està portant a terme.

Una qüestió que no podem passar per alt, és la gran quantitat de dificultats amb les quals ens hem trobat a l'hora d'obtenir les dades que ens eren necessàries per portar a terme aquest informe-diagnòstic, i de quina manera ens han estat facilitades aquestes dades. Això ens ha comportat un treball afegit per tal de poder treballar de manera correcta les dades que després de molt insistir ens estat lliurades.

Aquesta és, sens cap mena de dubte, la causa i el motiu del retard en l'elaboració del document. Si fem esment de manera expressa d'aquest "problema" és per la senzilla raó que són dades que l'Administració no solament en disposa sinó que les té treballades, ja que li són necessàries per portar a terme moltes altres actuacions. Seria bo que una situació com aquesta no es tornés a presentar en un futur.

RESUM DE LA SITUACIÓ JA CONEGUDA

INTRODUCCIÓ AL MARC TEÒRIC

El propòsit del treball que a continuació exposem és el d'esbossar alguns elements i algunes qüestions que permetin realitzar-se una composició de lloc al respecte de la realitat sociològica de la zona que concentra l'actuació del Projecte URBAN. La nostra voluntat ha estat no tan sols la de procurar un retrat descriptiu de les condicions socio-econòmiques i demogràfiques dels barris corresponents, sinó també la de dur a terme un cert esforç interpretatiu que permeti dibuixar algunes línies estratègiques d'anàlisi que facilitin la comprensió i l'explicació de les raons del perquè d'aital situació. De qualsevol manera el que aquí s'intenta és presentar una mena d'estat de la qüestió l'any 1991, susceptible d'esdevenir un referent comparatiu útil per a l'ulterior procés d'investigació pretesament interdisciplinària engegat arran de les demandes requerides pel desenvolupament del Projecte URBAN.

Malgrat que hem tractat d'emfatitzar l'anàlisi dels barris classificats com a prioritaris (La Pau, La Salut, Sant Joan de Llefià i Sant Antoni de Llefià), no sempre la disposició de les dades (en la seva majoria referents a l'agregat del territori d'actuació) ens ho ha permès, i en qualsevol cas la formació social que aquests estructurin no és comprensible en si mateixa, sinó sempre en interrelació amb els processos i dinàmiques en els que s'hi troben inserits. En aquest sentit, sovint hem hagut de recórrer al tractament i a la construcció de dades relatives també a l'anomenada Zona d'influència del projecte i a la seva comparació amb les del conjunt del municipi badaloní.

Les fonts bibliogràfiques consultades han estat les següents (en tots els casos ha centrat la nostra atenció aquelles dades que millor podien ajudar-nos a fer entendre la situació de la zona l'any 1991):

- Proyecto URBAN: Serra d'en Mena. Una iniciativa Comunitaria*, 1995.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Proyecto de la Serra d'en Mena*, Vol. I i II.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Aproximació a la realitat socio-econòmica de Badalona*, 1994.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Perfil sociodemogràfic Badalona*, 1990:
 - Vol. XVII: *Primera aproximación al barrio La Salud*.
 - Vol. XX: *Primera aproximación al barrio La Paz*.
 - Vol. XXVII: *Primera aproximación al barrio San Juan de LLeffià*.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Memòries 1995*.
 - UBASP: La Salut.
 - UBASP: La Pau.
 - UBASP: Llefià.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Badalona amb el 2000 a l'horitzó*, 1991.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Censos de població i habitatges de 1991. Taxes d'activitat*, 1994.
- AJUNTAMENT DE BADALONA (dir. COSTA, J.), *El barri*, 1987.
- AJUNTAMENT DE BADALONA, *Observatori del mercat laboral*, 1995.
- FUNDACIÓ JAUME BOFILL, *El barri de La Salut: Situació i problemàtica de l'habitatge*, 1989.

CARACTERÍSTIQUES GENERALS DELS BARRIS UBICATS A LA ZONA PRIORITARIA.

• SITUACIÓ GEOGRÀFICA I DESCRIPCIÓ URBANÍSTICA: LA SERRA D'EN MENA.

El municipi de Badalona abasta 20,9877 km² del marge esquerre del delta del riu Besòs, entre els turons de la Serra de Marina i el mar Mediterrani. L'alçada d'aquests turons és inferior als 500 metres, però el seu emplaçament, a escassa distància del mar, origina una gran pendent solcada per torrents estacionals. Entre els turons i el mar s'alcen uns turons de quaranta a noranta metres que, si bé abans marcaven la línia costanera, actualment es troben completament edificades. La Serra d'en Mena és la primera d'aquestes estribacions a la vora esquerra de la desembocadura del riu.

El creixement del Municipi de Badalona, paral·lel al dels municipis que limiten amb la ciutat, ha provocat que la Serra d'en Mena, abans frontera natural entre les ciutats de Badalona i Santa Coloma, hagi esdevingut un espai sociològicament homogeni i unitari on conflueix específicament part significativa de l'anomenat creixement socio-demogràfic i urbanístic. (Àdhuc en l'actual moment històric de desenvolupament socioeconòmic no resulta caduc fer menció de la tesi marxiana articulada entorn al concepte d'*història natural*¹.)

D'aquesta manera, la configuració urbanística actual de la zona que ens ocupa és resultat d'un procés en el que han convergit, d'una banda, les característiques topogràfiques del territori, i, de l'altra, la falta de planificació i l'especulació del sòl, fruit de l'accelerat creixement motivat principalment per les grans onades immigratòries encetades els anys cinquanta.

Is a partir d'aquest anys quan la immigració es multiplica i van sorgint, amb rapidesa i absoluta improvisació, barris nous, carrers irregulars i estrets, habitatges, grups de barraques, etc. a un ritme vertiginós, sense cap mena de racionalitat urbanística. Es tracta en tot cas de construccions adaptades tant al perfil orogràfic característic dels constants desnivells de la zona, com a l'edificació indiscriminada d'habitatges que sovint es realitzaren prèviament al traçat dels carrers.

La massificació de la població arribà a tals extrems que s'ocuparen gran part dels patis interiors de les illes, amb construccions totalment anàrquiques a les que s'accedeix a través de passadissos i passatges. Aquest fet ha implicat una absència gairebé absoluta d'espais lliures i zones verdes.

Un gran nombre de les edificacions, sobretot les més antigues, són d'autoconstrucció i la majoria d'elles han estat aixecades amb materials, tot provocant, en l'actualitat, seriosos problemes d'habilitat en general i higiènic-sanitaris en particular.

¹ Efectivament, Marx diferenciava el concepte de naturalesa històrica del d'*història natural*. Mentre que el primer referiria a la configuració sociohistòrica del medi natural, el segon remetria al procés mitjançant el qual les característiques geogràfiques específiques d'un territori acaben determinant en bona part el desenvolupament del perfil sociològic característic de la formació social corresponent.

Les deficiències de la planificació no només han afectat l'entramat dels carrers, sinó també al sector dels equipaments. Els principals problemes detectats refereixen al seu nombre i ubicació: el fet d'haver estat construïts amb posterioritat a la resta del barri, ha comportat que sovint es trobin a llocs poc adequats pel que fa a la seva comunicabilitat i que sempre siguin insuficients donada la manca de disponibilitat d'espais lliures a urbanitzar.

Igualment, cal destacar com l'estructura viària abans descrita ha provocat un significatiu aïllament d'aquest barris respecte de les vies de comunicació més importants de la ciutat (entre d'altres motius, per la dificultat d'accés a la zona dels diferents mitjans de transport públic) i, en general, dels nuclis nodals d'articulació estratègica metropolitana.

Tot plegat, i com ampliarem posteriorment, els fluxos de població a integrar socialment excedeixen les pròpies possibilitats infraestructurals i de serveis de què disposa la ciutat, i en concret els "barris prioritaris", per tal d'oferir un marc adequat de canvi i millora de les condicions de vida. Aquest fet implica l'emergència de grups socials que van situant-se a la zona marginal que suposen la situació i el risc d'exclusió social: És en aquest sentit que parlem de perifèria de la perifèria.

• **DELIMITACIÓ ADMINISTRATIVA DELS "BARRIS PRIORITARIS"**

El macroterritori que geogràficament, sociològicament i urbanística anomenem Serra d'en Mena es divideix entre dos ajuntaments seguint l'antiga línia divisòria d'aigües. El límit administratiu d'ambdós municipis passa per la cresta de la Serra d'en Mena, actuals carrers Circumval·lació i Lepant de Badalona. A la part corresponent al municipi badaloní, l'àmbit territorial del projecte abasta els Districtes quart i cinquè de la ciutat (on s'engloben els barris La Salut, Sant Joan de Llefià, Sant Antoni de Llefià i Sant Mori de Llefià) i un barri (La Pau) pertanyent al Districte segon.

Cada Districte té un Edil com a responsable municipal i es divideix en barris merament administratius a efectes estadístics que, degut a l'abrupta orografia del terreny, solen subdividir-se en dos barris veïnals (alt i baix), amb les seves respectives Associacions de veïns. L'Ajuntament reconeix aquestes associacions com a interlocutores a partir de l'aprovació l'any 1991 del Reglament de Participació Ciutadana.

Concretament, s'ha marcat una Zona prioritària (situada dins l'anomenada Zona d'influència) a l'hora de portar a terme les diferents línies d'actuació que contempla el Projecte URBAN: els barris veïnals La Pau, La Salut Alta, Sant Joan Alt i la zona nord de la Ronda de Sant Antoni.

APROXIMACIÓ A LA REALITAT SOCIO-DEMOGRÀFICA DE LA ZONA PRIORITARIA

• INDICADORS DEMOGRÀFICS

Evolució de la població: Població de dret i població de fet

A grans trets, en els deu darrers anys (de 1981 a 1991) l'evolució de la població de la definida Zona URBAN no ha estat gens uniforme. Hi coexisteixen situacions de creixement, com és el cas de Sant Antoni de Llefià (que augmenta en uns 1300 els seus habitants) o el de Sant Joan de Llefià (que incrementa el seu volum poblacional en poc més de 500 efectius), amb situacions de decreixement: cas de La Pau, que en aquests deu anys per poc més de 100 habitants, i, sobretot, de La Salut, que disminueix la seva població en pràcticament 5300 efectius.

Una possible lectura de l'heterogeneïtat evolutiva de la població d'aquest barri donaria compte del biaix que poden suposar les dades recollides sobre la *població de dret*. Efectivament, si bé, d'una banda, és cert que les massives onades migratòries que tingueren lloc fonamentalment durant els anys seixanta i setanta han acabat provocant una congestió urbanística tal que actualment ha significat pràcticament una manca total d'espais edificables, d'altra banda, no ho és menys que en els darrers anys s'ha produït un nou increment de la immigració (principalment magrebí i paquistaní) sovint no censada, que en ocasions ha anat ocupant els habitatges d'antics propietaris residents. Aquests propietaris, juntament amb alguns joves emancipats amb un poder adquisitiu superior a la mitjana, han anat traslladant-se a d'altres barris o ciutats donant lloc a una significativa renovació de l'estructura poblacional. Val a dir que l'arribada d'aquesta població immigrant ha implicat ara com ara una possible font de regeneració poblacional, no només pel que fa al nombre absolut d'efectius, sinó també pel que suposa l'anomenada *inèrcia poblacional* generada arran de l'arribada de joves en edat fèrtil. Igualment, en els darrers anys s'ha constatat una afluència important de famílies d'ètnia gitana procedents d'altres ciutats del cinturó industrial, degut sobretot al desplaçament promogut per les grans obres d'infraestructura que s'han anat realitzant darrerament en l'Àrea Metropolitana de Barcelona. I aquesta arribada bé ha hagut de suposar, com en el cas anterior, un efecte catalitzador sobre la natalitat.

En tot cas, un fenomen que sí s'ha detectat oficialment és la generació de noves estratègies d'edificació que ha tingut lloc a causa de la concentració massiva de la població d'aquests barris. Com veurem més endavant, s'han parcel·lat les illes per mitja de l'obertura de passadissos i passatges interiors, s'han construït barraques i altres tipus d'infrahabitatges (les "andrunes"), s'han habilitat improvisadament golfes i soterranis, aixecat tabics per dividir els pisos entre varies famílies, etc. I cal advertir que aquest no es tracta d'un procés conclòs i que, en aquest sentit, ha d'ésser especialment tingut en compte a l'hora d'orientar oportunament les actuacions urbanístiques previstes.

En definitiva, tot ens fa pensar que, malgrat el decrement general de la població de dret que evidencien les dades estadístiques, la població de fet molt probablement ha romàs, quan no estable, si en lleuger i mantingut creixement. Certament, en ser l'habitatge la unitat bàsica de recollida de dades que proposen el Padró i el Cens, resulta

particularment fàcil que s'escapin de la comptabilització oficial aquells sectors de la població que no tenen legalitzada la seva residència ni registrada en el Cadastre la seva llar².

Origen de la població de la Zona prioritària

Per analitzar la procedència de la població d'aquests barris, hem de fer ús de les dades que ens proporciona el Padró de 1986, ja que l'actualització del 1991 no considera aquesta variable. Així, hem de tenir present que aquestes poden presentar una considerable desviació respecte de l'actual situació, donades, d'una banda, la nova onada immigració (fonamentalment magrebi) i, de l'altra, l'augment de la població nascuda a Catalunya.

En % sobre el total de la població de cada barri i de Badalona:

	S. Joan Ll.	La Salut	La Pau	S. Antoni Ll.	Badalona
Catalunya	50,39	49,31	47,67	51,57	58,81
P. València	0,72	0,95	0,69	1,14	1,23
Andalusia	28,21	31,16	34,44	24,46	22,29
Galícia	1,58	1,32	0,71	2,00	1,22
Aragó	1,28	1,03	0,83	1,97	1,44
Castella-M.	4,11	3,66	4,13	4,76	3,08
Castella-Ll.	2,89	1,97	1,61	3,86	2,40
Múrcia	2,07	2,84	1,45	2,71	2,95
Extremadura	5,60	5,35	6,12	5,04	3,80
Altres	3,13	2,53	2,34	2,50	2,77

Comparativament, aquestes dades mostren el pes significativament superior que posseeix la població immigrant en el conjunt dels barris que ens ocupen en relació al del total del municipi. (Recordem, a més, que aquesta diferència hauria de veure's incrementada si tenim present el gruix de població immigrant no censada que ha absorbit la zona prioritària en els darrers anys.)

Població total i densitat

Com veníem dient, en aquests barris, i sobretot en els prioritàris, s'ha produït una significativa concentració poblacions. Així ho corroboren, tot i amb les limitacions abans esmentades, les dades sobre densitat de l'actualització de 1991 del Padró Municipal: la Zona prioritària alberga un total de 24.033 habitants (el que suposa l'11% dels 217.736 efectius que comprèn la ciutat de Badalona) que ocupen un 1,7% de la superfície total I de

² Aquest correctiu caldrà tenir-lo en compte per a tots el comentaris realitzats posteriorment al respecte de les dades demogràfiques d'aquests barris basades en registres oficials.

del municipi. Això significa una densitat de 67.169 hab./km², considerablement superior a la que presenta el total del territori URBAN (52.017 hab./km²) i molt per sobre de la manifestada per Badalona (10.374 hab./km²).

Malgrat que la zona URBAN d'atenció més immediata no abasta la totalitat dels barris administratius que centren l'actuació prioritària, exposem a continuació les xifres de població i densitat (de 1991) per a cadascun d'aquests:

	POBLACIÓ	HAB./KM ²
S. Joan Llefià	16.941	66.592
La Salut	18.427	41.409
La Pau	5.112	51.377
S. Antoni Llefià	16.040	39.990

Estructura de la població

Pel seu nombre d'habitants i, sobretot, per l'homogeneïtat que presenta l'estructura poblacional en el conjunt dels barris que conformen el total de la zona URBAN, podem considerar el territori d'actuació com a "una ciutat dins de la ciutat": En aquest sentit convé destacar que el gran volum de població jove és una característica comuna de l'estructura demogràfica del territori del projecte i de la ciutat de Badalona (tot i que aquest fenomen es dona d'una manera més accentuada en el primer cas). Efectivament, a grans trets i segons les dades de l'actualització de 1991 del Padró, la població del global del territori URBAN de menys de 24 anys representa el 41,40% dels efectius totals, mentre que aquesta xifra disminueix fins un 38,8% en el cas del municipi badaloní. El mateix passa en desagregar en les categories d'"infants" i "joves" aquest grup poblacional, tot i que si bé en el primer grup la diferència entre els dos territoris és relativament significativa (22,86% i 20,8%, respectivament), en el segon aquesta és mínima (18,54% i 18%, respectivament). Per la seva part, el segment de població major de 65 anys és molt minoritari, ja que es redueix a només un 7,88% del total a la zona d'actuació i a un 10,4% a Badalona.

Així doncs, tal i com ho verifiquen les dades, el territori objecte del nostre estudi reuneix unes característiques de població que el diferencien força de la mitjana catalana i espanyola: d'una banda, el fet que la majoria de les persones tinguin menys de 30 anys (gairebé un 50%) i, de l'altra, el poc pes demogràfic de les majors d 65 anys. Les peculiaritats inherents a aquest repartiment de la població per segments d'edat hauria de ser un factor clau per poder establir correctament les prioritats de les actuacions estratègiques del projecte, sobretot si s'aprecia la joventut del territori en tant que una de les seves principals potencialitats. En aquest sentit la promoció d'actuacions específiques convenientment adreçades a aquest sector de la població pot ser un element important a l'hora de possibilitar en el territori una tendència cap a la integració en el seu entorn.

Tot i que, com ja s'ha advertit més amunt, la zona d'actuació prioritària del Projecte URBAN no comprèn la totalitat del territori dels diferents barris administratius, presentem seguidament les dades referents a l'estructura poblacional de cadascun d'ells i de Badalona per grups d'edat.

En % sobre el total de cada barri i de Badalona (de l'actualització del Padró de 1991):

	65 ó més	45-65	25-44	15-24	0-14
Badalona	10,4	21,0	29,8	18,0	20,8
S. Joan Llefià	6,1	17,2	32,8	18,5	25,4
La Salut	9,9	22,3	27,4	20,2	20,1
La Pau	6,8	20,4	28,4	21,4	23,1
S. Antoni Llefià	8,3	22,3	29,9	18,1	21,5

• INDICADORS SOCIO-LABORALS

Una altra variable a tenir en compte a l'hora de considerar les "necessitats" més immediates d'una població és la situació en què es troben els grups en edat laboral. En la mesura d'aquesta afirmació, cal considerar l'anàlisi de la distribució de la població activa i del nivell d'atur, així com de l'evolució d'ambdós indicadors. Les dades que facilitem tot seguit han estat extretes de l'elaboració que l'Institut d'estadística de Catalunya realitzà sobre la informació recollida pel Cens de 1991 i per l'INEM entre 1992 i 1993.

ZONA URBAN	1991	1993
TOTAL ACTIUS	32.296	32.516
DESOCUPATS	6.733	7.160
TAXA D'ATUR	20,80%	22,02%
BADALONA	1991	1993
TOTAL ACTIUS	93.076	92.394
DESOCUPATS	19.410	16.215
TAXA D'ATUR	20,80%	17,55%

Tant el total de la zona URBAN com el conjunt de la ciutat de Badalona presentaven l'any 1991 una situació laboral caracteritzada per un alt percentatge de desocupats. En ambdós casos la taxa d'atur se situava prop d'un 21%. No obstant, val a dir que són els barris classificats com a prioritaris els que presenten una major desviació (a l'alça) respecte de la taxa d'atur del conjunt dels barris que conformen la globalitat de la zona d'actuació del projecte URBAN. Així, barris com La Pau, La Salut i Sant Joan Llefià registren un percentatge d'aturats del 20'9%, 22'7% i 22'4%, respectivament, mentre que l'únic barri que no centra cap línia d'actuació prioritària (Sant Mori Llefià) té la taxa d'atur més baixa de la zona URBAN (18'4%).

L'any 1993 la taxa d'atur a la ciutat de Badalona va ser significativament inferior a la de l'any 1991. Aquest decrement pot sobtar a primer cop d'ull si tenim en compte que la situació de recessió econòmica assolí, en termes generals, el seu màxim grau l'any

1992. Per tal d'aclarir aquesta aparent incoherència se'ns ocorren diverses interpretacions:

En primer lloc, cal fer referència al descens que entre aquests anys experimentà la població activa badalonina. Aquest decrement creiem que pot haver estat motivat per una fuga de la població en edat activa (envelliment generalitzat de la població) no compensada per una incorporació de la població a la vida activa. Aquesta no incorporació pot explicar-se (i aquí es posarien de manifest els efectes de la recessió), d'una banda, atenent a un fenomen de retardament del calendari com és l'allargament del període dedicat als estudis (allargament que possiblement respon a la pretensió dels diferents grups socials de *revaloritzar el capital escolar*), o, d'altra banda, fent referència a la manca de motivació que porta a un sector important de la població femenina a romandre fora de la vida activa (en aquest sentit, fóra interessant poder disposar de dades al respecte de l'evolució en aquests anys de la categoria "feines de la llar").

Tot i que aquest darrer fenomen (la desmotivació creixent d'un sector de la població *fonamentalment* femení que obstaculitza la seva incorporació en l'àmbit actiu³) per força s'ha de trobar present en el conjunt dels barris que delimiten el territori URBAN, fóra oportú sospitar que és la jove estructura d'edats d'aquests barris (gairebé el 50% de la seva població té menys de 18 anys) l'encarregada en aquest cas de compensar tot eventual decrement en el total d'actius que pogués derivar-se d'aital motiu. En aquest sentit, seria interessant comparar l'índex de reemplaçament d'ambdós territoris (indicador que dóna compte de la relació que s'estableix entre la població en procés d'abandonament de l'edat activa i el col·lectiu de joves en edat de propera incorporació). Hem d'afegir que, degut a les condicions socioeconòmiques d'aquests barris, els joves que hi viuen, i a diferència del que succeeix amb els del total del municipi, no solen allargar més enllà de l'educació primària el seu període d'escolarització, de manera que aquest efecte de calendari no suposa cap impediment per a la seva inserció immediata en la vida activa. (Aquest punt serà tractat més endavant.)

En segon lloc, cal apuntar el fenomen no menys important de la reducció de la taxa d'atur a la ciutat de Badalona entre els anys 1991 i 1993. Aquesta disminució pot haver estat causada per la demanda de força de treball originada per l'impuls que sobre les reformes urbanístiques de la ciutat i de la perifèria de Barcelona donà la preparació dels Jocs Olímpics, així com pels grans projectes d'infraestructura urbana de la Badalona de l'any 2000. Ha estat en aquests anys quan s'ha engegat la reestructuració de la xarxa viària (construcció del Segon Cinturó, dels Laterals de l'A-19 i de la Gran Via Nord), l'acabament urbanístic del polígon de Montigalà-Batlòria (amb la consegüent creació de gairebé 5000 llocs de treball), la recuperació i reordenació de la Façana Marítima i, en general, tota la construcció i remodelació urbanística que va suposar la denominació de Badalona com a subseu olímpica. Lligat a la creació de llocs de treball originada per totes aquestes inversions en infraestructures trobem també la significativa generació d'ocupació provinent del desenvolupament paral·lel del sector terciari. I, tot plegat, convé tenir present com l'extensió del nou tipus de contractació laboral afavoreix en

³ Per veure en quina mesura aquest sector no és *totalment* femení, resultaria interessant observar fins a quin punt la categoria "joves en servei militar" és en aquests barris especialment significativa respecte la del total del municipi.

aparença la creació de nova ocupació, quan, en sentit estricte, el que sovint s'acaba facilitant no és sinó la formalització de formes precàries de treball prèviament existents.

Deturem-nos en aquest punt. Certament, aquesta justificació del perquè del descens del nombre de desocupats a Badalona podria aparèixer com a contradictòria amb la interpretació abans proposada al respecte del fenomen del decreixement del total d'actius al municipi. Si augmenta de manera important durant aquests anys la demanda de treball, per què persisteix la desincentivació de bona part de la població a l'hora d'incorporar-se a l'activitat? A aquestes alçades no som capaços sinó d'apuntar algunes possibles línies de resolució d'aquesta aparent contradicció. Primerament cal diferenciar entre els efectes sobre l'ocupació i l'estructura de la població activa que genera una dinàmica estructural com és la recessió econòmica existent en aquests anys (desmotivació tant alhora d'inserir-se en la vida activa com de formalitzar a l'INEM la situació d'atur) i la creació puntual de llocs de treball que permet la conjuntura econòmica vertebrada entorn a l'any dels Jocs. En aquest sentit, la generació concentrada d'ocupació pot perfectament conviure en un moment del temps amb la permanència d'una desincentivació per entrar en l'activitat de la població femenina i la gent jove (estudiants) motivada pel context general que determina la situació de crisi. I això ens porta a assenyalar, sense entrar en més detall, el que podria significar una altra via d'acostament al problema esmentat: l'estudi de la *feminització de la pobresa*.

I d'aquest darrer comentari es deriva tanmateix una possible explicació a l'important augment del nombre d'aturats que va experimentar en aquest període el territori URBAN. L'aïllament geogràfic i socioeconòmic (si és que ambdós es poden separar) d'aquesta zona respecte de la resta de la ciutat ha impedit en bona part que els efectes més directes de la conjuntura econòmica del 1992 s'hi manifestessin explícitament. Al contrari: pot apreciar-se com el nombre total de desocupats no deixa d'incrementar-se durant aquests anys. Ara bé, a aquest respecte cal no perdre de vista en cap moment una de les característiques que més i millor donen compte del tipus de formació social que configura aquests barris: l'*economia submergida*.

Tal vegada fóra útil d'analitzar l'arrelament que en aquests barris ha adquirit el fenomen de la informalització de l'ocupació des d'una doble vessant. D'una banda aquesta tendència sociolaboral derivada estructuralment del marc socioeconòmic articulat arran del qüestionament del model keynesià es troba intrínsecament lligada a la pròpia situació d'il·legalitat (i, en general, d'exclusió) en què es troba bona part de la població d'aquests barris; és concretament el que C. Prieto denomina *treball negre*. Paral·lelament, el progressiu transvasament d'ocupació del sector oficial de l'economia al soterrat d'aquests barris pot interpretar-se, d'altra banda, en tant que estratègia d'un gruix important de la població per tal d'assegurar una mínima font d'ingressos en l'actual conjuntura de recessió econòmica. En aquest sentit, aquesta tendència ha suposat en aquests anys una important vàlvula d'escapament de la tensió originada per la persistència d'un atur en bona mesura estructural. Sovint s'ha adduït aquest argument per tal de defensar la tesi segons la qual la desocupació no dispara la conflictivitat social degut precisament a l'existència d'aquest conjunt de treballadors submergits. En qualsevol cas, el contingut d'aquesta estratègia, inscrita en el que Prieto anomena *treball*

Resulta especialment destacable l'alt grau d'analfabetisme existent als barris de La Salut i La Pau. La Salut és, a més, el barri que concentra una taxa d'atur més elevada.

A aquest respecte ens agradaria matisar tota realització d'eventuals hipòtesis que d'aquí podrien derivar-se. Sovint s'ha apel·lat a l'escassetat d'escolarització com a causa fonamental de la situació d'atur estructural. Podria adduir-se casos com el de La Salut per confirmar-ho. Ara bé, creiem oportú remarcar que són variables com la marginalitat i l'exclusió social i geogràfica que emmarquen de manera intrínseca tota situació d'estructuralitat en l'atur les que condicionen en darrera instància la disposició de la població vers baixos nivells d'instrucció. A efectes metodològics, doncs, caldria analitzar com, d'una banda, l'exclusió i la marginalitat social (components del que podria construir-se com a variable de la desigualtat social) incideixen en els nivells educatius i, d'altra banda, com aquests nivells (que segons aquest model hipotètic se situaria en tant que simple variable intervinent) afavoreixen determinades situacions laborals, com l'atur estructural.

• LA PROBLEMÀTICA DE L'HABITATGE

El mercat espanyol de l'habitatge ha estat tradicionalment caracteritzat per una manca significativa de regulació i planificació per part dels poders públics. En abstracte, en la xarxa d'actors socials que han contribuït a generar el que podríem denominar la "mercaderia fictícia" de l'habitatge⁶, hi destaquen les relacions que s'estableixen fonamentalment entre els anomenats promotors públics i els promotors-constructors privats. Si bé la figura del promotor públic es fa necessària com a responsable de garantir l'exigència política i social de procurar un allotjament digne per a tots els ciutadans, de fet, en les darreres dècades les actuacions d'aquests no han comprès el cicle complet de la creació dels habitatges (des de la definició i preparació del sòl urbanitzable, fins a la seva promoció, construcció i administració). Efectivament, la preparació del sòl ha esdevingut una activitat creixent degut a l'escassetat d'aquest patrimoni, de manera que aquesta activitat ha arribat a ser prioritària en relació a la pròpia construcció dels habitatges, cedida en la seva pràctica totalitat als interessos de la promoció-construcció privada.

De fet, la sectorialització i assistencialització de la política social en matèria d'habitatge duta a terme al llarg dels anys 80 ha respost amb moltes limitacions a les necessitats existents (no existeix una oferta adequada de lloguer que suposi esforços inferiors al 30% de la renda i els mecanismes d'accés als habitatges de propietat no s'ajusten a les condicions econòmiques de la majoria dels demandants).

En el cas que ens ocupa, cal destacar com la transformació de sòl agrícola en sòl urbà i industrial urbanitzable soferta pels barris de la Serra d'en Mena i ocorreguda fonamentalment arran de l'arribada massiva d'immigrants els anys 60 i 70, tingué lloc en

⁶ K. Polany utilitza la idea de "mercaderia fictícia" en el seu llibre *La gran transformació* per explicar com al llarg del desenvolupament de l'economia de mercat el treball, el sòl i el diner foren socialment definits com a mercaderies. En aquest sentit, nosaltres apliquem el concepte al cas de l'habitatge perquè entenem que la seva entrada al circuit mercantil també va ser fruit d'una definició política.

condicions d'una absoluta improvisació originada per la manca de planificació urbanística i enmig d'un marc preminentment especulatiu ocasionat en bona mesura pels interessos de propietaris i constructors. Tot plegat afavorí la creació d'un conjunt urbanístic caòtic, caracteritzat per l'existència d'un entramat d'estrets carrers amb grans desnivells, d'una alta densitat urbana, d'una escassetat de zones verdes, de dificultats d'accessibilitat territorial, de carències i inadequacions en els equipaments, d'habitatges d'autoconstrucció i de nul·la qualitat, etc.

Concretament, a partir de l'actualització de 1991 del Padró Municipal i d'alguns mostreigs realitzats posteriorment el 1992, es va calcular en un 18% el nombre d'habitatges de la zona d'actuació prioritària que no reuneixen condicions mínimes d'habitabilitat, incloent els infrahabitatges. Probablement les dimensions d'aquesta problemàtica són majors en l'actualitat degut a la manca de manteniment dels edificis i a la desocupació d'alguns habitatges. La ubicació de les barraques i altres formes d'infrahabitatge (xifrades al voltant d'un 3% sobre el total dels habitatges) es concentra especialment en passatges i passadissos (són les anomenades *andrunes*), dels que a la Salut Alta s'han comptabilitzat 98 amb barraques situades als patis interiors dels blocs de pisos. A la resta dels barris de la zona URBAN el problema també existeix però en menor escala, encara que cal destacar la concentració de barraques del carrer Bellavista.

En relació al tamany dels habitatges, aquests es caracteritzen, especialment als barris de la zona prioritària, per les seves reduïdes dimensions. El problema d'habitabilitat que d'entrada implica aquest fet es veu agreujat per la concentració de persones que hi resideixen (s'ha arribat a comptabilitzar màxims de 12 persones *censades* per habitatge). En aquest sentit, cal observar que el nombre de persones per cada llar és, en general, superior a la mitjana de l'Estat Espanyol i al de cadascuna de les Comunitats Autònomes considerades per separat. A aquest respecte podríem afegir la següent matisació: moltes de les residències oficialment considerades unifamiliars s'han subdividit per tal de donar cabuda en el seu interior a diferents grups familiars, la majoria d'ells immigrants en règim de lloguer. Aquest fet, juntament amb el lloguer de pisos que genera la fugida d'antics propietaris a altres zones de la ciutat (gent jove i/o famílies que han aconseguit millorar la seva situació econòmica), pot ajudar a donar compte del baix nivell d'habitatges de propietat (tot i que molts d'ells són d'autoconstrucció) existent als barris urbanísticament més degradats (La Pau i La Salut) en comparació amb els nivells presentats pel conjunt de la ciutat.

Les dades (1992) referents a aquesta descripció són les següents:

TAMANYS DELS HABITATGES
(Zona prioritària)

Menys de 40 m2:	9%
Entre 41 i 60 m2:	13%
Entre 61 i 90 m2:	64%
Entre 91 i 120 m2:	12%
Més de 120 m2:	2%

MITJANA D'HABITANTS PER HABITATGE OCUPAT

Estat Espanyol:	2'25
Total Badalona:	3'29
Conjunt de territori URBAN:	3'38
Zona d'actuació prioritària:	3'50
Detallat per barris:	
Barri S. Joan Llefià:	3'53
Barri de la Salut:	3'32
Barri La Pau:	3'50
Barri S. Antoni Llefià:	3'34

PROPIETAT DE L'HABITATGE⁷

	SI (%)	NO (%)
La Salut	76'8	23'2
La Pau	69'6	30'4
Badalona	79'1	20'9

• **POLÍTIQUES SOCIALS: ELS LÍMITS DE L'ASSITENCIALISME**

Al llarg dels anys vuitanta les polítiques socials han estat implementades a partir de dos eixos fonamentals que sovint han entrat en mútua tensió: la *universalització* dels serveis socials (pròpia dels Estats benefactors socialdemòcrates plenament desenvolupats) i l'*assistencialització* de la prestació d'alguns d'ells (fruit de la racionalització de la despesa pública, conseqüència de l'anomenada crisi fiscal de l'Estat social). El cas que acabem de tractar (el problema de l'habitatge) és un clar exemple de

⁷ En aquest cas no disposem de les dades referents al barri de Llefià.

les mancances i inconvenients que suposa per a una part de la població la pràctica assistencialitzada de la prestació social.

Concretament, la selecció de problemàtiques i d'individus objecte d'atenció social articulada als Districtes (2,4 i 5) que comprenen els barris d'actuació prioritària s'ha materialitzat, segons l'informe presentat el 1993 per les respectives UBASP, en el següent desglossament interventiu:

	LA SALUT	LLEFIÀ	LA PAU
-Casos atesos d'infància	104	139	78
-Beques de menjadors	13	34	16
-Casos atesos de famílies monoparentals	87	49	25
-Casos derivats als EAIA	5	7	10
-Ajuts econòmics:			
Habitatge	9	51	8
Diversos	32	85	10
-Casos atesos per problemes de deshaucament	28	24	42
-Altes del PIRMI	31	73	24

Malgrat que aquestes dades poden resultar certament útils per als professionals avesats a tractar amb el gruix de les diferents problemàtiques en el context de les UBASP d'aquestes Zones, teòricament el seu tractament és espuri des del moment en què, en no disposar de l'estructura d'edats de la població de cada un d'aquests Districtes de l'any 1993 i, per tant, no poder relativitzar-se la intensitat i cobertura de l'impacte assistencialista en relació als nivells poblacionals dels grups als que es dirigeix, no es fa possible la comparabilitat entre les diferents demarcacions administratives.

En tot cas, tal i com posen de manifest les pròpies UBASP en els seus respectius informes de l'any 1995, no deixen d'apreciar-se unes significatives mancances de places i/o recursos-servis a cadascun dels territoris:

LA SALUT

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Beques de menjador			X
-Casal de Joves	X		
-Centre d'Esplai			X
-Llars d'infants públ.	X		

LLEFIÀ

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Residència assistida			X
-Residència minusvàlids			X
-Centres de dia			X
-Centre d'Acollida d'Urgències	X		
-Beques menjador			X
-Llars d'infants públ.	X		
-Beques per llibres			X
-Habitatges assequibles	X		
-Centre de dia Salut Mental			X

LA PAU

Tipologia dels serveis	Mancança de recursos		Mancança de places
	sí	no	
-Beques menjador		X	X
-Llars d'infants públ. o subvencionades	X		
-Centre de dia gent gran		X	X
-Residències gent gran			X
-Habitatges tutelats	X		
-Centres ocupacionals de formació integr. d'adults	X		X

A grans trets, pel que fa a l'estimació de mancances de recursos/serveis, poden destacar-se com tipologies prioritàries de serveis assistencials les següents: 1) Polítiques socials adreçades a l'atenció i promoció d'infants, adolescents i joves (justament el grup poblacional numèricament amb més pes en l'estructura social d'aquests barris). És el cas de les Llars públiques d'infants i dels Casals de joventut. 2) Serveis socials relacionats amb les polítiques d'habitatge (potenciació d'habitatges econòmicament assequibles o assistència tutelada de la llar).

En relació a la percepció de la manca de places existent (sovint estretament correlacionada amb la de recursos/serveis, però en ocasions, donada l'absència de plena autonomia en la seva gestió i adjudicació per part de les UBASP de la Zona, coexistent amb situacions no explícitament identificades per la precarietat en la disposició de recursos materials), cal remarcar com les demandes es concentren a l'entorn dels serveis socials que segueixen: 1) Política sanitària (concretament falten places a les residències

assistides per a la gent gran i de minusvàlids, així com al Centre de Salut Mental de Llefia). 2) Política de beques (fonamentalment dirigida als nens en edat escolar: beques de menjador i per a llibres).

• COMENTARIS GENERALS

Un cop presentat el marc general de referència a partir de les dades que hem compilat dels diferents barris que conformen el centre d'actuació del Projecte URBAN, creiem oportú prendre en consideració aquelles qüestions que podrien dibuixar a grans trets les línies interpretatives de la problemàtica que estem tractant en aquestes planes.

En aquest sentit, pensem que un dels trets més perceptibles d'aquests barris i que al nostre entendre hauria de ser clau per a la seva comprensió és l'existència d'una clara situació de marginalitat i d'exclusió de base fortament socio-econòmica que condiciona en darrera instància l'accés diferencial de les persones als recursos, tant en tipus com en quantitat. Efectivament, cal tenir present que a la nostra societat, molts grups i col·lectius queden sistemàticament desplaçats d'aquelles posicions que gaudeixen de reconeixement i prestigi i que confereixen seguretat. Com ja hem anat veient i ampliarem en endavant, aquest desplaçament pot ésser atribuït, entre d'altres, a factors com la falta de educació, de protecció social i laboral, d'informació o de relacions com les que ostenten les persones que s'hi troben plenament integrades

L'atur apareix indubtablement com una de les fonts principals de la desigualtat, i està estretament relacionat amb la pobresa i la marginació (car, l'exclusió social i geogràfica que pateix l'anomenada zona URBAN emmarca de manera intrínseca tota situació d'estructuralitat respecte el mercat de treball). Estem parlant, però, d'una marginació que va més enllà de l'àmbit econòmic, ja que pot manifestar-se també com a marginació en el pla polític, social i cultural: aquells que pateixen l'atur solen ser també aquells qui menys es mobilitzen i participen políticament, aquells qui estan menys integrats en xarxes de relacions socials susceptibles de proporcionar mobilitat i possibilitats de promoció personal, i els més allunyats dels recursos culturals, entre ells el sistema educatiu. I és que per a la majoria de la gent l'accés als recursos econòmics passa pel treball. Aquest, a més, és font d'altres tipus de recursos, perquè l'ocupació no només garanteix als treballadors/es uns ingressos periòdics, sinó també un món de relacions, uns drets -entre els quals es contempla el dret a ingressos futurs per jubilació- i un prestigi, a diferència d'aquells qui no tenen feina.

La consideració de la marginació és, doncs, ineludible en la mesura en què, des de l'accés desigual als recursos i al poder, es poden generar dinàmiques d'identificació col·lectives que troben la seva base tant en condicions de vida similar (identificació, en aquest cas, entre persones que viuen als mateixos barris, disposen més o menys dels mateixos diners, tenen una educació i unes pautes culturals similars, etc.) com en termes d'interessos i expectatives també properes. En qualsevol cas, creiem oportú advertir que, per tal de poder esbossar una composició de lloc al respecte de la realitat social de la zona d'actuació del Projecte Urban, potser fóra convenient fer un esforç per anar més enllà de l'anàlisi de l'estructura de la desigualtat d'aquests barris i desenvolupar, així, una perspectiva teòrica que permeti comprendre la seva articulació i significat en l'esdevenir quotidià de la vida concreta dels individus.

1) Δ = Δ (1921-1941) - Δ (1941-1944) - Δ (1944-1948)

2) E 1944 \rightarrow Δ = Δ (1944-1948) - Δ (1948-1952) - Δ (1952-1956)

3) Δ = Δ (1956-1960) - Δ (1960-1964) - Δ (1964-1968) - Δ (1968-1972)

4) Δ = Δ (1972-1976) - Δ (1976-1980) - Δ (1980-1984)

5) Δ = Δ (1984-1988) - Δ (1988-1992) - Δ (1992-1996)

6) Δ = Δ (1996-2000) - Δ (2000-2004) - Δ (2004-2008)

7) Δ = Δ (2008-2012) - Δ (2012-2016) - Δ (2016-2020)

8) Δ = Δ (2020-2024) - Δ (2024-2028) - Δ (2028-2032)